

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Socialni načrt za podnebje 2026-2032

Osnutek za javno obravnavo

Kazalo

SEZNAM KRATIC	5
1. PREGLED IN POSTOPEK PRIPRAVE SOCIALNEGA PODNEBNEGA NAČRTA	7
1.1. POVZETEK	7
1.1.1. KONTEKST ZELENEGA PREHODA	7
1.1.2. PREGLED GLAVNIH NAČRTOVANIH UKREPOV IN NALOŽB	8
1.1.3. CILJI UKREPOV IN NALOŽB	9
1.1.4. POVZETEK – RAZPREDELNICA	10
1.2. PREGLED TRENUTNE POLITIKE IN UKREPOV	11
PREGLED OBSTOJEČIH UKREPOV ZA ZMANJŠANJE ENERGETSKE REVŠČINE	12
Pregled obstoječih ukrepov za zmanjšanje prevozne revščine	13
1.3. PROCES JAVNEGA POSVETOVANJA	14
1.4. OPREDELITEV POJMOV	17
1.5. PREDVIDENI UČINKI NA RANLJIVE SKUPINE	24
Opredelitev ranljivega gospodinjstva	25
Metodologija analize učinkov na gospodinjstva	29
Analiza učinkov na gospodinjstva	31
Ocena števila dodatno energetske revnih gospodinjstev	33
UPORABNIKI PREVOZA	36
RANLJIVA MIKROPODJETJA	41
Opredelitev ranljivega mikropodjetja	41
Metodologija analize učinkov na mikropodjetja	41
Analiza učinkov na ranljiva mikropodjetja	42
2. OPIS UKREPOV IN NALOŽB, MEJNIKI IN CILJI	46
2.1. KOMPONENTA: C1 – STAVBNI SEKTOR	46
2.1.1. OPIS KOMPONENTE (POVZETEK)	46
2.1.2. OPIS UKREPOV IN NALOŽB KOMPONENTE	47
2.1.2.1. Ukrep/naložba: I1: nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) za energetske ranljiva gospodinjstva	47
2.1.2.2. Ukrep/naložba: I2: Podpora energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah	61
2.1.2.3 Ukrep/naložba: I3: Vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti	76
2.1.2.4 Ukrep/naložba: M1: Ciljno informiranje, izobraževanje, osveščanje, svetovanje in usposabljanje	87
2.1.3 OCENA SKUPNIH STROŠKOV ZA KOMPONENTO C1	96
2.1.4 MEJNIKI IN CILJI ZA KOMPONENTO C1	97
2.1.5 OPIS SCENARIJA V PRIMERU KASNEJŠEGA ZAČETKA ETS2	99
2.2 KOMPONENTA: C2 – PREVOZNI SEKTOR	100
2.2.1 OPIS KOMPONENTE (POVZETEK)	100
2.2.2 OPIS UKREPOV IN NALOŽB KOMPONENTE	101
2.2.2.1. Ukrep/naložba: (I1) Prevozi na klic	101
2.2.2.2 Ukrep/naložba: (I2) Subvencije e-vozil za izvajanje prostovoljnih prevozov	119
2.2.2.3 Ukrep/naložba: (M1) Vavčerji za trajnostno mobilnost in energetske učinkovitost	127
2.2.3 OCENA SKUPNIH STROŠKOV ZA KOMPONENTO C2	141
2.2.4 MEJNIKI IN CILJI ZA KOMPONENTO C2	142

2.2.5 OPIS SCENARIJA V PRIMERU KASNEJŠEGA ZAČETKA ETS2	143
2.3 KOMPONENTA: C4 – TEHNIČNA POMOČ	144
2.3.1 OPIS KOMPONENTE (POVZETEK)	144
2.3.2 OPIS UKREPOV V KOMPONENTI	145
2.3.2.1 Tehnična pomoč za izvajanje Socialnega načrta za podnebje	145
2.3.3 OCENA SKUPNIH STROŠKOV ZA KOMPONENTO C4	153
2.3.4 MEJNIKI IN CILJI ZA KOMPONENTO C4	154
2.3.5 OPIS SCENARIJA V PRIMERU KASNEJŠEGA ZAČETKA ETS2	155
2.4 PRERAZPOREDITEV V / IZ PROGRAMOV DELJENEGA UPRAVLJANJA	156
2.4.1 RAZLAGA ZA PRERAZPOREDITEV V PROGRAME DELJENEGA UPRAVLJANJA	156
2.4.2 RAZLAGA ZA PRERAZPOREDITEV IZ PROGRAMOV DELJENEGA UPRAVLJANJA	156
2.5 OCENA SKUPNIH STROŠKOV NAČRTA	157
2.5.1 STROŠKI NAČRTA GLEDE NA VIR FINANCIRANJA	157
2.5.2 MINIMALNI IN MAKSIMALNI KRITERIJI ZA FINANCIRANJE	157
3 ANALIZA IN VPLIV	159
3.1 OPIS PRIČAKOVANEGA VPLIVA KOMPONENT	159
3.1.1 Energetska učinkovitost	159
3.1.2 Prenova stavb	159
3.1.3 Nič-emisijska mobilnost	160
3.1.4 Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov	160
3.2 PROJEKCIJE VPLIVA NAČRTOVANIH UKREPOV IN NALOŽB	163
3.2.1 OPIS METODOLOGIJE, UPORABLJENE V OCENAH	163
4 KOMPLEMENTARNOST IN IZVAJANJE NAČRTA	165
4.1. SPREMLJANJE IN IZVAJANJE NAČRTA	165
4.2. SKLADNOST Z DRUGIMI INICIATIVAMI	165
4.3. KOMPLEMENTARNOST FINANCIRANJA	166
4.4. GEOGRAFSKE POSEBNOSTI	168
4.5. PREPREČEVANJE KORUPCIJE, ZLORAB IN KONFLIKTA INTERESOV	168
4.6. INFORMIRANJE, KOMUNICIRANJE IN VIDNOST	169

Kazalo slik

Slika 1: Metodološka predloga za izračun obsega in žarišč energetske revščine	18
Slika 2: Vplivno območje postajališč JPP v razdalji 1km zračne razdalje glede na število voženj ob delavnikih v času šolskega pouka v letu 2023	19
Slika 3: Delež prebivalcev, ki je imel leta 2023 v radiju 1 km zračne razdalje od svojega bivališča postajališče JPP z vsaj zadovoljivo pogostnostjo voženj	20
Slika 4: Delež prebivalcev po statističnih regijah in na državni ravni, ki so leta 2023 živeli v radiju 1 km zračne razdalje od postajališč JPP glede na pogostost voženj ob delavnikih s šolskim poukom	20
Slika 5: Delež prebivalstva, ki si ne more privoščiti osebnega avtomobila (2023)	22
Slika 6: Delež prebivalstva, ki si ne more privoščiti redne uporabe javnega prevoza (2014)	23
Slika 7: Delež energetske revnih gospodinjstev v Sloveniji v obdobju 2014 – 2023	24
Slika 8: Povprečni letni dohodek in ekvivalentni dohodek gospodinjstev po kvintilnih razredih, 2022 .26	
Slika 9: Delež in vrednost stanovanjskih izdatkov za elektriko in energente po kvintilnih razredih, 2022	26

Slika 10: Delež gospodinjstev (%) po najpomembnejšem viru energije za ogrevanje stanovanja in dohodkovnem kvintilnem razredu	28
Slika 11: Shematski prikaz uporabljene metodologije za analizo vplivov na gospodinjstva	29
Slika 12: Obremenitev maloprodajne cene posameznega energenta s CO ₂ dajatvijo, 2022 (%)	30
Slika 13: Povprečni letni izdatki, povezani z emisijami CO ₂ , za posamezno gorivo, 2022-2032	31
Slika 14: Povprečni letni izdatki zaradi emisij CO ₂ iz naslova uporabe ELKO ali UNP, 2022-2032	32
Slika 15: Povprečni letni izdatki za ELKO ali UNP, 2022-2032	32
Slika 16: Povprečni letni izdatki zaradi emisij CO ₂ iz naslova uporabe zemeljskega plina, 2022-2032*	33
Slika 17: Povprečni letni izdatki za zemeljski plin, 2022-2032	33
Slika 18: Število energetske revnih gospodinjstev ter povečanje števila energetske revnih gospodinjstev zaradi stroškov emisij CO ₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032	34
Slika 19: Delež energetske revnih gospodinjstev zaradi stroškov emisij CO ₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032 (%)	34
Slika 20: Število energetske revnih gospodinjstev po kohezijski regiji zaradi stroškov emisij CO ₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032 (%)	35
Slika 21: Delež energetske revnih gospodinjstev po kohezijski regiji zaradi stroškov emisij CO ₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032 (%)	35
Slika 22: Povprečni letni izdatki zaradi emisij CO ₂ iz naslova uporabe motornih goriv ¹ , 2022-2032	39
Slika 23: Povprečni izdatki za goriva ob različnih stopnjah povečanja cen goriv po dohodkovnih kvintilih	40
Slika 24: Shematski prikaz uporabljene metodologije za analizo vplivov na mikropodjetja	42
Slika 25: Število ranljivih mikropodjetij ter povečanje števila ranljivih mikropodjetij zaradi stroškov emisij CO ₂ , 2022-2032	43
Slika 26: Delež ranljivih mikropodjetij, 2022-2032 (%)	43
Slika 27: Število ranljivih mikropodjetij po kohezijski regiji, 2022-2032 (mio EUR)	44
Slika 28: Delež ranljivih mikro podjetij po kohezijski regiji, 2022-2032 (%)	44
Slika 29: Shema za zmanjševanje energetske revščine (Vir: AN ER, 2023)	48

Kazalo tabel

Tabela 1: Število in delež prebivalcev po statističnih regijah, ki leta 2023 na značilne dneve s šolskim poukom z JPP v 45 minutah niso mogli dostopati do centralnih naselij	21
Tabela 2: Delež gospodinjstev (%) po najpomembnejšem viru energije za ogrevanje stanovanja in statusu tveganja socialne izključenosti (vir: SURS, 2023d)	28
Tabela 3: Cene goriv in enote obremenitve zaradi emisije CO ₂ *	30
Tabela 4: Projekcija skupne vrednosti ocenjene cene ogljika v okviru ETS2	30
Tabela 5: Ocena števila in deleža prevozno revnih prebivalcev za leto 2023	36
Tabela 6: Število ranljivih mikro podjetij po statističnih regijah, 2022-2032	45
Tabela 7: Delež ranljivih mikro podjetij po statističnih regijah, 2022-2032 (%)	45
Tabela 8: Kontrolni seznam za oceno skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno za operativne stroške izvedbe prevozov na klic (strošek voznika in vzdrževanja vozila)	108

Seznam kratic

CRP = ciljni raziskovalni projekt (v kontekstu socialnega načrta za podnebje gre konkretno za Ciljni raziskovalni projekt prevozna revščina)

CSD = center za socialno delo

DDV = davek na dodano vrednost

DNSH = načelo, da se ne škoduje bistveno (*ang. do no significant harm*)

DSP = denarna socialna pomoč

DUJPP = Družba za upravljanje javnega potniškega prometa

EED = Direktiva o energetske učinkovitosti (*ang. Energy Efficiency Directive*)

ELKO = ekstra lahko kurilno olje

EPBD = Direktiva o energetske učinkovitosti stavb (*ang. Energy Performance of Buildings Directive*)

ETM = evropski teden mobilnosti

ETS = sistem trgovanja z emisijskimi kuponi

ETS BRT = ETS2 = sistem trgovanja z emisijskimi kuponi za stavbe in promet

EU = Evropska unija

FURS = Finančna uprava Republike Slovenije

JPP = javni potniški promet

KNLB = kurilna naprava na lesno biomaso

MDDSZ = Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

MF = Ministrstvo za finance

MOPE = Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

MZI = Ministrstvo za infrastrukturo

NEPN = Nacionalni energetske in podnebni načrt

NOO = Načrt za okrevanje in odpornost

OVE = obnovljivi viri energije

RS = Republika Slovenija

SNP = Socialni načrt za podnebje

SSP = socialni sklad za podnebje

SURS = Statistični urad Republike Slovenije

UNP = utekočinjen naftni plin

URE = učinkovita raba energije

VD = varstveni dodatek

VSS = večstanovanjske stavbe

TČ = toplotna črpalka

TGP = toplogredni plin

ZP = zemeljski plin

ZVO-2 = Zakon o varstvu okolja

1. PREGLED IN POSTOPEK PRIPRAVE SOCIALNEGA PODNEBNEGA NAČRTA

1.1. Povzetek

1.1.1. Kontekst zelenega prehoda

Slovenija je s posodobljenim Nacionalnim energetske in podnebnim načrtom (NEPN) jasno opredelila zeleni prehod kot ključno razvojno usmeritev za naslednje desetletje. Cilj je do leta **2033 zmanjšati emisije toplogrednih plinov (TGP) za najmanj 55 %** v primerjavi z izhodiščnim letom, povečati delež obnovljivih virov energije in izboljšati energetske učinkovitost v vseh sektorjih. Slovenija je leta 2023 dosegla vse sektorske indikativne letne vrednosti zmanjšanja izpustov TGP (NEPN 2020) z izjemo sektorja prometa (zaostanek za ciljem 13 odstotnih točk), sektorja dela industrije, ki ni v sistemu trgovanja z emisijskimi kuponi (ETS) (zaostanek za ciljem 6 odstotnih točk), in sektorja široke rabe (zaostanek za ciljem v višini 1 odstotne točke). Za doseganje ciljev do leta 2030 in dalje je pomembno, da se ukrepi za zmanjševanje izpustov TGP izvajajo v vseh sektorjih, saj bi lahko neizpolnjevanje cilja v katerem od sektorjev ogrozilo cilj celotne države.

Zlasti **promet** ostaja največji izziv slovenskega zelenega prehoda, saj prispeva kar **36 % vseh emisij TGP** in je edini sektor, kjer so se izpusti od leta 1990 **skoraj podvojili** (+96 %). Glavni razlogi so geografska lega z močnim tranzitnim prometom, razpršena poselitev, star vozni park in omejena dostopnost javnega prometa. Na tem področju so bili v zadnjih letih doseženi določeni premiki, vendar ti še niso zadostni za preobrat trenda. **Koncesije za javni potniški promet so bile obnovljene**, pri čemer se je standard storitev povečal za približno 20 %, kar prispeva k večji dostopnosti in kakovosti prevozov. Po drugi strani ostaja večina investicij v železniško infrastrukturo usmerjena predvsem v tovorni promet; v prihodnjih letih bo potrebno bistveno okrepiti tudi potniški železniški promet, če želi Slovenija doseči trajnostne cilje na področju mobilnosti. Elektrifikacija železniškega omrežja je v teku, vendar je napredek še vedno približno na ravni povprečja Evropske unije (EU), brez izrazitega pospeška. Poseben izziv ostaja **tranzitni promet**, ki ima velik delež v skupnih emisijah. Slovenija še vedno omogoča **vračilo trošarin za komercialni dizel**, kar zmanjšuje spodbujevalni učinek cenovnih signalov; za zmanjšanje emisij tovornega prometa so na voljo tudi prilagoditve sistema cestninjenja tovornih vozil, ki bi lahko pri obračunavanju cestnin za tovorna vozila vključevala pristojbino za emisije CO₂. Za gospodinjstva je po drugi strani v veljavi **sistem povračila stroškov prevoza na delo**. Projekcije medtem kažejo, da bo ob trenutnih ukrepih rast emisij iz prometa v Sloveniji tudi v prihodnosti še naprej presegala evropsko povprečje, kar zahteva celovit, socialno občutljiv pristop k prestrukturiranju prometnega sistema.

Izpusti iz široke rabe, kamor sodijo stavbe, so se od leta 2005 zmanjšali za 54%, kar predstavlja znaten napredek. Kljub temu izboljšanju, je **stavbni sektor** še vedno pomemben vir emisij. Več kot 60 % stanovanjskih stavb v Sloveniji je bilo zgrajenih pred letom 1980, torej pred uvedbo sodobnih energetske standardov, kar pomeni veliko potrebo po obnovah in učinkovitejšem ogrevanju. Za spodbujanje energetske prenove stavb in zmanjšanje rabe fosilnih goriv so v Sloveniji že **vzpostavljeni programi finančne podpore** prek Eko sklada, ki so med prebivalstvom dobro prepoznani in uveljavljeni. Ti zajemajo širok nabor ukrepov – od izboljšanja toplotnega ovoja stavb in zamenjave stavbnega pohištva do vgradnje sodobnih, okolju prijaznejših ogrevalnih sistemov. Od leta 2023 so programi razširjeni tudi na naslavljanje energetske revščine, kar omogoča podporo gospodinjstvom z nižjimi dohodki pri zmanjšanju stroškov energije. Čeprav so se emisije v stavbnem sektorju od leta 2005 že občutno zmanjšale, bo treba skladno z novo direktivo o energetske učinkovitosti stavb (EPBD) nadaljevati z ukrepi, da se dosežejo zahtevani standardi do leta 2030.

Slovenija ima **nacionalni davek na CO₂** od leta **1997**, kar pomeni, da so fosilna goriva v prometu in stavbah že delno obdavčena. Z vključitvijo teh sektorjev v sistem trgovanja z emisijami za stavbe in cestni promet ETS 2 bo cena emisij CO₂ oblikovana na trgu in ne fiksno določena kot doslej, kar lahko poveča tveganje energetske in prevozne revščine, zlasti med prebivalci z nižjimi dohodki in v podeželskih območjih. Ocenjuje se, da bi lahko **cene goriv zaradi ETS2 do leta 2030 postopno narasle** za 6-8 centov na liter, odvisno od gibanja tržnih cen emisijskih kuponov.

Za **blažitev socialnih posledic** uvedbe ETS2 se hkrati vzpostavlja **Socialni sklad za podnebje** (v nadaljevanju: SSP, Sklad), ki je namenjen neposredni podpori ranljivim gospodinjstvom, mikro podjetjem in uporabnikom prevoza. Sklad naslavlja tveganja, povezana s ceno fosilnih goriv, saj gospodinjstva z nižjimi dohodki pogosto porabijo **večji delež svojih prihodkov za energijo in mobilnost**, hkrati pa imajo **omejen dostop do alternativnih in cenovno dostopnih rešitev** (npr. javnega prevoza ali obnovljivih virov energije). Namen sklada je zagotoviti, da zeleni prehod poteka **pravično in vključujoče**, brez poglobljanja socialnih razlik.

Slovenijo označuje relativno visok delež izdatkov gospodinjstev za mobilnost (6,4%) ter velik delež prebivalstva, živečega na redkeje poseljenem podeželju z **nezadovoljivo dostopnostjo javnega prevoza in veliko odvisnostjo od osebnega avtomobila**. Konkretno, kar petina prebivalstva nima zadovoljive dostopnosti do javnega prevoza (tj. 8 ali več parov voženj na dan) (Gabrovec et al., 2024). Potencialne ranljive skupine z vidika prevozne revščine v Sloveniji so zlasti ženske, starejši, otroci in mladostniki ter osebe v nižjih dohodkovnih kvintilih. Veliko oseb je izpostavljenih več vrstam ranljivosti, s čimer se povečuje tveganje za socialno izključenost. Ranljivost je moč zmanjšati s cenovno ugodnimi, dostopnimi in privlačnimi alternativami: izboljšana dostopnost javnega potniškega prometa in podpora pri naložbah v okolju prijazna prevozna sredstva. Omenjene alternative naslavlja naložbe in ukrepi v tem Načrtu: prevozi na klic in vavčerji za trajnostno mobilnost.

Po podatkih SURS (2023a) tretjina gospodinjstev svoje domove primarno ogreva z gorivi, ki bodo vključena v sistem ETS2 – in sicer zemeljskim plinom ali utekočinjenim naftnim plinom (19 %) ter ekstra lahkim kurilnim oljem (12 %). Zaradi relativno visoke porabe lesne biomase za ogrevanje med najrevnejšo petino prebivalstva (38 %), bi lahko prehod na ETS2 na prebivalce v najnižjem dohodkovnem kvintilu vplival v nekoliko manjši meri (26 %). Lahko pa ETS2 nesorazmerno več vpliva na najemnike, ki v večji meri ogrevajo stanovanja na goriva, na katere bo le-ta vplival (39 % v primerjavi s 30 % med lastniki) (SURS, 2023b). Energetske prenove stavb so temeljni ukrep za zmanjševanje energetske revščine in ranljiva gospodinjstva, ki nimajo lastnih sredstev za prenovo doma, je potrebno pri tem podpreti.

Načrt bo te izzive naslavljal s ciljanimi ukrepi za **zmanjšanje energetske in prevozne revščine** ter spodbujanjem pravičnega prehoda. Podporo bodo prejela gospodinjstva z nizkimi dohodki za prenovo stavb, zamenjavo zastarelih ogrevalnih sistemov in izboljšanje energetske učinkovitosti. V prometu bo poudarek na razvoju dostopnosti sistema JPP in skupnih oblik prevoza. S kombinacijo finančne pomoči, ozaveščanja in lokalnih trajnostnih načinov mobilnosti bo Slovenija zagotovila, da zeleni prehod ne bo poglobil socialnih razlik, temveč prispeval k bolj vključujoči, odporni in nizkoogljični družbi.

1.1.2. Pregled glavnih načrtovanih ukrepov in naložb

Ukrepi in naložbe, financirani s pomočjo Sklada, bodo primarno usmerjeni k povečanju energetske učinkovitosti stavb med energetske revnimi in ranljivimi gospodinjstvi in zmanjšanja odvisnosti od avtomobilov z notranjim zgorevanjem med prevozno revnimi in ranljivimi uporabniki prevoza.

Bolj konkretno bodo v okviru SNP financirani naslednji ukrepi in naložbe:

- Nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) za energetske revna gospodinjstva – enodružinske hiše, posamezna stanovanja.
- Nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije za energetske revna gospodinjstva – javna stanovanja, skupni projekti v večstanovjskih stavbah (VSS) ter z vidika energetske učinkovitosti najslabše VSS.

- Energetske skupnosti - podpora ranljivim gospodinjstvom za vključevanje v energetske skupnosti.
- Informiranje – informiranje, ozaveščanje in svetovanje o ukrepih za zmanjšanje energetske revščine in ranljivosti, vključno z vzpostavitvijo neformalne mreže za informiranje.
- Prevozi na klic – 230 enot prevozov na klic (električno vozilo z 8-9 sedeži, skupaj z voznikom) po celi Sloveniji, in sicer na območjih kjer ni javnega potniškega prometa (v nadaljevanju: JPP) oz. le-ta ni zadosten. Prevozi na klic bodo integrirani v sistem JPP, le da pridejo zgolj na podlagi podane zahteve (preko klica ali vnosa v aplikacijo).
- Subvencije e-vozil za izvajanje prostovoljnih prevozov – subvencije za 100 e-vozil za zavode in društva, ki prostovoljno izvajajo prevoze od vrat do vrat za pretežno starejše občane.
- Vavčerji – vavčer v višini €650 za polnoletno upravičeno osebo za manjše naložbe v trajnostno mobilnost ali energetske učinkovite izboljšave doma. Primeri upravičenih naložb vključujejo energetske učinkovita okna in vrata, energetske učinkoviti kuhinjski aparati, vozovnice za JPP ter navadna in električna kolesa.

1.1.3. Cilji ukrepov in naložb

Načrtovane naložbe in ukrepi pomembno prispevajo k socialno pravičnemu prehodu na podnebno nevtralnost z obravnavanjem socialnih vidikov vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb in cestnega prevoza na področje uporabe Direktive 2003/87/ES.

S pomočjo Sklada se bo namreč financiralo energetske učinkovite prenove domov energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, s čimer se bojo znižali mesečni stroški ogrevanja. Prav tako bodo tovrstne naložbe omogočale boljšo kakovost življenja, saj naložbe v energetske učinkovitost domov kot so toplotna izolacija in troslojna okna zagotavljajo temperaturno udobje v domu ter boljšo kakovost zraka.

Na področju prevoza se bo s pomočjo sklada razširil sistem in izboljšala ponudba JPP v Sloveniji, ter tako omogočil več prebivalcem, zlasti tistim v ruralnih območjih, da za prevoz na delo ali v druge namene izberejo JPP namesto lastnega vozila. Z vzporednim ukrepom (že obstoječega) subvencioniranega javnega prevoza, je tovrstna izbira ne samo okolju bolj prijazna pač pa tudi za uporabnika cenejša, s čimer se zmanjša tveganje prevozne revščine in izpostavljenost cenam ETS2.

Hkrati pa bodo naložbe in ukrepi Sklada znižale emisije toplogrednih plinov v sektorjih stavb in prometa ter prispevale k manjši onesnaženosti zraka v Sloveniji.

1.1.4. Povzetek – razpredelnica

Področje ukrepanja	Skupni stroški		SSP		Državno sofinanciranje		Prerazporeditev iz programov deljenega upravljanja		Vpliv ukrepov in naložb					
	mio EUR	%	mio EUR	%	mio EUR	%	mio EUR	%	Zmanjšanje števila ranljivih gospodinjstev	Zmanjšanje števila energetskega revnih gospodinjstev	Zmanjšanje števila ranljivih uporabnikov prevoza	Zmanjšanje števila prevoznih revnih gospodinjstev	Zmanjšanje števila ranljivih mikro podjetij	Zmanjšanje emisij CO ₂ (ktCO ₂)
Stavbni sektor	239,5	50,3	179,6	75	59,9	25	0	0	-14.466	0	0	0	0	-8,8 letno
Prevozni sektor	224,5	47,2	168,4	75	56,1	25	0	0	0	0	-50.000	-20.000	0	-5,2 letno
Začasna neposredna dohodkovna podpora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tehnična pomoč (Člen 8(3))	12	2,5	9	75	3	25	0	0						
SKUPAJ	475,9	100	357,0	75	119,0	25	0	0						
Od tega prispevek k instrument tehnične podpore (Člen 11(4))	0	0												
Od tega prispevek k InvestEU države članice (Člen 11(3))	0	0												

1.2. Pregled trenutne politike in ukrepov

Nedavno sprejet **Podnebni zakon** (Uradni list RS, št. 56/25) zagotavlja potrebni institucionalni okvir za učinkovito izvajanje podnebnih politik, predpisuje strateške dokumente (kot so dotični Socialni podnebni načrt, pa tudi strategija prilagajanja podnebnim spremembam itd.) in določa spremljanje doseganja ciljev in izvajanja ukrepov ter delovanje Podnebnega sklada, Eko sklada in letalsko podnebno dajatev.

Ranljive skupine prebivalstva so izpostavljene v **Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050** (Uradni list RS, št. 119/21), ki je bila sprejeta leta 2021: tu je opredeljeno, da bo Slovenija tudi najranljivejšim skupinam prebivalstva zagotovila izvajanje ukrepov za prehod v nizkoogljično družbo. Ukrepi pri tem ne bodo poslabšali finančnega stanja za skupine prebivalstva iz prvega in drugega dohodkovnega kvintilnega razreda. Strategija širše predvideva razvoj pametnih transportnih sistemov, širitev infrastrukture za električna vozila ter spodbujanje ukrepov za energetske učinkovitost in trajnostno mobilnost.

Nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN) določa cilje za zmanjšanje emisij CO₂ v vseh sektorjih, vključno s stavbnim in prevoznim sektorjem. V **posodobitvi NEPN** (Vlada RS, 2024) so začrtani nacionalni cilji za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (zmanjšanje za vsaj 55 % do leta 2033 glede na 2005) in povečanje energetske učinkovitosti v stavbah (zmanjšanje rabe končne energije za 15 % do leta 2030 glede na 2020), kot tudi specifični cilji za ranljive skupine.

- **Prevozni sektor:** ena glavnih prioritet na področju prevoza je povečanje deleža trajnostnih prevozov, predvsem s spodbujanjem javnega prevoza ter elektrifikacijo prometa z uvajanjem nizkoemisijskih in brezogljnih vozil (električna vozila, vodikova vozila). Ukrep M22.3 Zmanjšanje prevozne revščine predvideva izvajanje socialnega načrta za podnebje z ukrepi in naložbami za blaženje in zmanjševanje prevozne revščine, s ciljem zmanjšati delež prebivalcev brez zadovoljivega javnega prevoza z 20 % na 10 % do leta 2030.
- **Stavbni sektor:** pod četrto razsežnostjo – notranji trg energije – je do leta 2030 opredeljen cilj zmanjšanja deleža energetske revnih gospodinjstev do vrednosti največ med 4,6 % in 3,8 %. Hkrati sta zastavljena tudi cilj na področju števila energetske revnih gospodinjstev, v katerih bodo izvedeni ukrepi URE in OVE, in pa ciljni kumulativni prihranek energije, ki bo s temi ukrepi dosežen. Skladno z začrtanimi cilji NEPN opredeljuje tudi specifične ukrepe za zmanjšanje energetske revščine. Ti v večini izhajajo iz Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine.

Slovenija **energetsko revščino** že obravnava v okviru energetske-podnebnе politike: energetske revščino naslavlja v zakonodaji, strateških dokumentih in z izvajanjem ukrepov za njeno zmanjševanje. Zakonska podlaga za opredelitev energetske revščine in izvajanje ukrepov proti energetske revščini je 34.člen **Zakona o oskrbi z električno energijo** (Uradni list RS, št. 172/21). Iz njega izhaja **Uredba o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetske revnih gospodinjstvih** (Uradni list RS, št. 132/22), ki podaja definicijo energetske revščine, skupaj s podrobnejšimi merili za opredelitev in ocenjevanje števila energetske revnih gospodinjstev. Uredba je tudi pravna podlaga za pripravo Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine

V **Dolgoročni strategiji energetske prenove stavb do leta 2050** (MzI, 2021) so bili na področju energetske revščine opredeljeni trije ukrepi, med katerimi je zlasti pomembna priprava Akcijskega načrta boja proti energetske revščini v Sloveniji. V **Akcijskem načrtu za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let** (MOPE, 2023), ki je bil pripravljen in sprejet leta 2023, so predstavljeni cilji za zmanjševanje energetske revščine za obdobje do leta 2026 in do leta 2030 ter ukrepi za zmanjšanje in blaženje energetske revščine v obdobju 2024-2026, vključno z oceno potrebnih sredstev za njihovo izvedbo in predlogom organiziranosti za izvajanje ukrepov. Načrt je bil pripravljen tudi kot priprava na Socialni načrt za podnebje.

Energetska revščina Slovenija naslavlja tudi s pomočjo programov in skladov EU, in sicer evropske kohezijske politike. Konkretno je bilo v **Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020** (2015) na voljo 5 milijonov evrov namenjenih zmanjšanju energetske revščine s subvencioniranjem ukrepov za energetska učinkovitost v 500 gospodinjstvih z nizkimi dohodki. V **obdobju 2021–2027** sta v prednostni nalogi 3 v okviru specifičnega cilja 2.1 ('spodbujanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov') predvidena podukrep 'spodbujanje energetske prenove zasebnih večstanovanjskih stavb', v katerega so zajete tudi stavbe, v katerih živijo energetska revna gospodinjstva, in ukrep 'ozaveščanje socialno ranljivih skupin in omogočanje njihovega dostopa do nepovratnih sredstev ter zmanjšanja energetske revščine', iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Skupaj je za specifični cilj 2.1 iz ESRR na voljo 43,22 milijonov evrov, preostanek pa bo na voljo ukrepu zmanjšanja energetske revščine (gospodinjstva) ter predvidoma energetski prenovi vzorčnih večstanovanjskih stavb, s poudarkom na zmanjšanju energetske ranljivosti (Program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2021 – 2027 v Sloveniji, 2024: 116-122).

Pregled obstoječih ukrepov za zmanjšanje energetske revščine

Za zmanjševanje energetske revščine se prednostno izvajajo ukrepi energetske učinkovitosti, s katerimi se zmanjšujejo raba energije in emisije toplogrednih plinov ter izboljšujejo bivalne razmere. S tem se sledi tudi evropski smernici energetska učinkovitost na prvem mestu ('*energy efficiency first*').

V Sloveniji se s sredstvi podnebne sklada in evropskim sredstvi trenutno izvaja naslednje finančne ukrepe:

- 100-odstotno financiranje investicij v **ukrepe večje energetske učinkovitosti stavb ter rabe obnovljivih virov energije na eno ali dvostanovanjskih stavbah** oziroma na stanovanju v večstanovanjskih stavbah. Financiranje, največ 18.000,00 evrov (Eko sklad, 2024), nadgrajuje pozive ZERO500, saj vključuje tudi (so)lastnike stanovanj v večstanovanjskih stavbah in pa zamenjavo starih kurilnih naprav z novimi na lesno biomaso, ki je bila prej predmet ločenih pozivov. Ukrepi vključujejo npr. toplotno izolacijo zunanjih sten, tal in/ali strehe, zamenjavo stavbnega pohištva itd.
- 100-odstotno financiranje deleža stroška upravičencev pri investiciji skupnih naložb ogrevanja starejših večstanovanjskih stavb. Nepovratna sredstva so namenjena skupnim naložbam ogrevanja starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli, pri čemer so socialno ogroženi občani in njihovi ožji družinski člani, in sicer tudi najemniki, upravičeni do sofinanciranja svojega deleža stroška v celoti. Ukrepi vključujejo npr. vgradnjo kotla na lesno biomaso, vgradnjo toplotne črpalke, zamenjavo stare ali vgradnjo nove toplotne postaje itd. Sredstva za izvedbo ukrepa se trenutno zagotavljajo iz prispevka na rabo energije za povečanje energetske učinkovitosti.
- 100-odstotno **financiranje energetske prenove stanovanj v večstanovanjskih stavbah**. Nepovratna sredstva so namenjena skupnim naložbam večje energijske učinkovitosti starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli, pri čemer so socialno ogroženi občani upravičeni do sofinanciranja svojega deleža stroška v celoti. Ukrepi vključujejo toplotno izolacijo zunanjih sten, tal in/ali strehe ter optimizacija ogrevalnega sistema. Tudi tukaj se sredstva za izvedbo ukrepa trenutno zagotavljajo iz prispevka na rabo energije za povečanje energetske učinkovitosti.

Glavni nefinančni ukrep za zmanjševanje energetske revščine je bil projekt ZERO. V njegovem okviru so socialno šibki občani bili upravičeni do brezplačnega energetskega svetovanja ter paketa enostavnih naprav za zmanjšanje rabe energije in vode. Pri izvedbi tega projekta so sodelovali tudi Centri za socialno delo (CSD), ki socialno šibke občane spodbujali k brezplačnemu energetskemu

svetovanju in zbirali vloge gospodinjstev za sodelovanje v projektu. Na podlagi projekta ZERO so se aktivnosti nadgradile in se sedaj izvajajo kot je opisano zgoraj.

Poleg ukrepov za zmanjševanje energetske revščine se izvajajo tudi ukrepi za začasno blaženje energetske revščine, ki so usmerjeni v trenutno razbremenitev energetske revnih, običajno s finančno pomočjo pri plačilu stroškov energije. V tem okviru Centri za socialno delo, ki so pristojni za državne socialne storitve in transferje socialne pomoči, socialno šibkim v izrednih primerih zagotavljajo izredno denarno pomoč ali varstveni dodatek za plačilo stroškov energije.

Za razliko od energetske revščine je bila **prevozna revščina** v Sloveniji do zdaj zaznana predvsem na deklarativni ravni. Ministrstvo je proces obravnave prevozne revščine začelo z naročilom izvedbe Ciljnega raziskovalnega projekta Mobilnostna revščina v Republiki Sloveniji (CRP), katerega cilji so bili oblikovati definicijo prevozne revščine, določiti kazalnike za merjenje prevozne revščine, analizirati prevozno revščino v Sloveniji ter oblikovati ukrepe za preprečevanje in blaženje prevozne revščine (Gabrovec et al., 2024).

Pregled obstoječih ukrepov za zmanjšanje prevozne revščine

Trenutni ukrepi proti prevozni revščini in ranljivosti v Sloveniji ciljajo zlasti na **izboljšanje cenovne dostopnosti javnega potniškega prometa**. Skladno z Zakonom o prevozih v cestnem prometu so do 100% subvencioniranega prevoza (brezplačnega prevoza) v Sloveniji upravičeni upokoјenci oziroma osebe starejše od 65 let ter pod določenimi pogoji imetniki EU kartice ugodnosti za invalide ter njihovi spremljevalci in vojni veterani, do določenih subvencij so pa upravičeni tudi dijaki in študenti. Od leta 2023 je v veljavi tudi enotna vozovnica »Slovenija« za vse uporabnike, za katero je določena maksimalna cena do 70 evrov na mesec in do 560 evrov na leto (neomejeno število voženj na celotnem območju Slovenije).

Drugi ukrepi vključujejo cenovno ugodne ali brezplačne sisteme izposoje mestnih koles in cenejši ali brezplačen lokalni javni potniški promet, ki dopolnjuje ponudbo JPP zunaj mest in jih upravljajo občine. Dodatno velja izpostaviti še brezplačne prevoze za ranljive ciljne skupine s strani prostovoljcev (Prostofer, Zavod sopotniki). Nenazadnje je v Sloveniji zakonsko urejeno nadomestilo potnih stroškov na in z dela, kar določa Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/2013). Podrobnejši način in obračunavanje pa je opredeljen v kolektivnih pogodbah tako za javni kot tudi za zasebni sektor.

Leta 2024 je bila po več letih zamude prenovljena koncesija za JPP s ciljem povečati časovno in prostorsko dostopnost JPP, z ukrepi v SSP pa je cilj da se dostopnost JPP še dodatno okrepi. Na področju dostopnosti je v izvajanju tudi pilotni projekt, ki omogoča prevoz oseb z oviranostmi od začetne do končne točke potovanja, pri čemer morata obe točki ležati znotraj prometnega gravitacijskega območja v Ljubljani in Mariboru. V letu 2025 je predvidena širitev storitve tako po številu uporabnikov kot tudi po prometno gravitacijskih območjih. Prevozi na klic za invalide se izvajajo iz nacionalnih virov (integralna sredstva proračuna). Izvajalci pa so invalidska društva, z vozili prilagojenimi za gibalno ovirane osebe. S tem modelom je Republika Slovenija sledila načelu Konvencije o pravicah invalidov "Nič o invalidih, brez invalidov".

Prevozi na zahtevo obstajajo tudi za upokoјence, a zgolj na prostovoljni ravni; ne gre za nacionalni ukrep. Prevozi »Prostofer« (prostovoljni šofer) je trajnostni vseslovenski prostovoljski projekt zavoda Zlata mreža za mobilnost starejših, ki povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz in ne zmorejo uporabljati javnih in plačljivih prevozov, s starejšimi aktivnimi vozniki, ki pa po drugi strani radi priskočijo na pomoč. Storitve je na voljo v 110 občinah. Podobno storitev izvaja Zavod Sopotniki, zavod za medgeneracijsko solidarnost, ki je nastal z namenom pomagati starejšim pri vključevanju v aktivno družbeno življenje. Storitve je na voljo v 14 občinah, pretežno v primorski in notranjski regiji. Pri obeh gre za prevoze od vrat do vrat in izključno za upokoјence.

1.3. Proces javnega posvetovanja

Pričujoči Načrt temelji na analizah in izsledkih Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine iz leta 2023 (MOPE, 2023) v vsebini, ki se nanaša na energetske revščine in CRP Mobilnostna revščina v Republiki Sloveniji iz leta 2024 (Gabrovec et al., 2024) v vsebini, ki se nanaša na prevozno revščino. Oba dokumenta sta šla čez obsežno javno obravnavo.

Ključna strokovna podlaga za pripravo Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let je bilo poročilo, ki je bilo pripravljeno v okviru projekta Preučitev in strokovne podlage za razvoj ukrepov za boj proti energetske revščini. V njegovem okviru je bilo z namenom vključevanja pomembnih akterjev, ki delujejo na področju energetske revščine, tako na nacionalni ravni, kot tudi na lokalnih/regionalnih ravneh, v prvi fazi projekta organiziranih 6 sestankov oz. srečanj, v drugi fazi pa še delavnica za oblikovanje ukrepov za zmanjševanje energetske revščine. V fazi priprave akcijskega načrta sta bili nato za deležnike organizirani še dve delavnici, od katerih je bila prva namenjena predvsem snovanju pilotne faze sheme za zmanjševanje energetske revščine, druga pa oblikovanju neformalne mreže za informiranje in ozaveščanje o energetske revščini. Osnutek akcijskega načrta je bil pripravljen junija 2023, v javno obravnavo pa je šel julija 2023. Po končani javni obravnavi je bil dokument pred sprejemom še v medresorskem usklajevanju.

V projektu CRP Mobilnostna revščina v Republiki Sloveniji je prav tako ves čas potekala komunikacija s ključnimi javnostmi. Ob začetku projekta smo predstavili problematiko in odprli razpravo s strokovnjaki na prostorskem in prometnem področju na srečanju oktobra 2022 v Ljubljani. V letu 2023 smo organizirali dve delavnici z deležniki s področja sociale in prometa. Namen prve je bil zbrati in slišati predstavnike socialnih skupin. Na drugi delavnici so bile predstavljene dotedanje ugotovitve partnerjev projekta ter načrtovane aktivnosti ministrstva, pristojnega za načrtovanje porabe sredstev iz Socialnega sklada za podnebje, po razpravi pa smo v delavničnem delu zbirali predloge ukrepov. Zaključni dogodek projekta je bil v okviru 8. nacionalne konference o celostnem prometnem načrtovanju marca 2024, na kateri je bila prevozna revščina osrednja tema dogodka. Konferenca je bila namenjena strokovni javnosti in so se je udeležili predstavniki občin, različnih resorjev, prevoznikov, Družbe za upravljanje JPP (v nadaljevanju: DUJPP), nevladnih organizacij, univerz in strokovnjakov iz podjetij, ki delujejo na področju prometnega in prostorskega načrtovanja. V delavničnem delu so udeleženci na petih omizjih razpravljali o možnem naboru ukrepov z različnih vidikov, kot so na primer: kateri ukrepi so najbolj primerni za podeželska in kateri za mestna območja, kateri so najlažje izvedljivi, kateri najbolje rešujejo težave ranljivih uporabnikov prevoza in kateri so najbolj učinkoviti. Rezultati delavnice so bili predlogi 10 prednostnih ukrepov za blaženje prevozne revščine, ki smo jih upoštevali pri pripravi SNP.

Tudi sam Socialni načrt za podnebje, ki izhaja in gradi iz predhodno posvetovanih strokovnih podlag je bil predmet številnih posvetovanj s širokim naborom deležnikov.

V začetku decembra 2024 je v organizaciji nevladne organizacije Focus – društvo za sonaraven razvoj in v sodelovanju z Ministrstvom za okolje, podnebje in energijo (MOPE) potekala **delavnica na temo javnega potniškega prometa** v Načrtu. Delavnice so se udeležili predstavniki prevoznikov, raziskovalnih institutov, medijev, občin in nevladnih organizacij. V štirih skupinah so udeleženci razpravljali o štirih ukrepih za SNP: izboljšanje prostorsko-časovne dostopnosti JPP, integracija in prilagoditev šolskih prevozov v sistem JPP, prevozi na klic in njihova integracija v sistem JPP in mobilnostno/prevozno svetovanje. Udeleženci so imeli možnost predlagati ukrepe tako vnaprej preko spletnega obrazca kot na sami delavnici.

V januarju je potekala **delavnica o energetske revščini**, organizirana s strani nevladne organizacije Focus v sodelovanju z MOPE. Predstavniki MOPE so predstavili SSP ter načrtovane naložbe za zmanjšanje energetske revščine. Sledila je razprava po skupinah, v kateri je bil fokus na najemniški

situaciji in kako razširiti upravičence do finančnih spodbud na najemnike glede razpršene finančne interese (*ang. split incentives*). Udeleženci so razpravljali o tveganju, da po finančni prenovi, do katere je bil upravičena ranljiva oseba, ki stanovanje najema (ne pa njegov lastnik), lastnik stanovanja to osebo izseli oz. prekine pogodbo ter s tem pobere celotno korist od prenove. Pomembnost vključevanja najemnikov v shemo glede na omenjeno tveganje smo upoštevali tako, da smo dodali ukrep (naložba C1.I2) za prenovu socialnih najemnih stanovanj, pri katerih imajo od prenove korist ranljive osebe, ni pa tveganja za njihovo izselitev.

V začetku marca 2025 je sledil **posvet za lokalno in regionalno samoupravo**, na katerem so predstavniki MOPE udeležencem iz občin in regionalnih agencij predstavili prevozno in energetske revščino ter pripravo socialnega načrta za podnebje. V delu, vezanem na prevozno revščino, je predstavnica regije Iskra – Brkini – Kras predstavila primer dobre prakse prevozov na klic na ravni treh občin, sledila je debata z udeleženci dogodka. Udeleženci razprave so pozdravili in pohvalili v Načrtu predvideno uvedbo prevozov na klic na ravni RS kot del oz. razširitev sistema javnega potniškega prometa. Udeleženci so imeli več vprašanj, vezanih na izvajanje, stopnjo financiranja in proces izbire občin za pilotno fazo. Predlagali so, da se vozila v okviru prevozov na klic, koristijo tudi za druge potrebe, ki jih ima občina oz. njeni prebivalci, kot je pobiranje donirane hrane po trgovinah ter dvig in vračilo knjig iz knjižnice. Možnost uporabe vozil za druge nepridobitne namene bodo preučili zunanji strokovnjaki v okviru javnega naročila za pripravo in izvajanje prevozov na klic.

Vezano na ukrepe v stavbnem sektorju so udeleženci posveta predlagali, da je baza upravičencev do 100% financiranja prenove širša od tistih, ki imajo odločbo CSD o denarni socialni pomoči ali varstvenem dodatku, saj je revnih v Sloveniji mnogo več. Predstavniki MOPE so odgovorili, da so do spodbude v okviru javnega razpisa za zmanjšanje energetske revščine, ki je trenutno odprta, upravičena tudi gospodinjstva z odločbo o otroškem dodatku (do 3. dohodkovnega razreda), se bo pa ciljna skupina v bodoče še razširila, in sicer tudi na ranljiva gospodinjstva.

Ker je tema letošnje EU kampanje Evropski teden mobilnosti (ETM) prevozna revščina, nacionalna koordinatorka ETM za Slovenijo od začetka leta 2025 intenzivno komunicira tematiko prevozne revščine z lokalnimi in regionalnimi koordinatori ETM. To je obsežna skupina okoli 100 oseb iz občin in Regijskih centrov mobilnosti, ki delajo na ETM kampanji. Marca 2025 je MOPE izvedel prvo **delavnico za ETM koordinatore**, na kateri so predstavili problematiko prevozne revščine, proces priprave Nacionalnega načrta za podnebje in v delavničnem delu skupaj s predstavniki občin iskali ukrepe, s katerimi bodo podprli implementacijo SSP. V letošnji ETM kampanji, ki poteka vsako leto med 16. in 22. septembrom, so preizkusili model osebnega mobilnostnega svetovanja, ki bo z morebitnimi korekcijami po izvedenem pilotu služil kot podpora izvajanju prevozov na klic.

Aprila 2025 smo organizirali **posvet o Socialnem skladu za podnebje z naslednjimi ciljnim skupinami: nevladne organizacije, prevozniki, raziskovalni instituti in centri za socialno delo**. Cilj posveta je bil predstaviti osnutek ukrepov socialnega načrta za podnebje, odgovoriti na vprašanja in pridobiti povratne informacije udeležencev. Posvet je bil izveden preko spleta in razdeljen v dva dela: v prvem delu so predstavniki MOPE predstavili SSP in načrtovane ukrepe za blažitev prevozne revščine in ranljivosti ter energetske revščine in ranljivosti, čemur so sledila vprašanja in odgovori; v drugem delu so bili udeleženci razdeljeni v dve virtualni razpravljalni sobi, eno za stavbni del Načrta in eno za prevozni del. V prvi skupini je veliko udeležencev podprlo razširitev definicije ranljivosti oz. skupine upravičencev, ki niso nujno energetske revne, saj veliko ljudi živi blizu praga tveganja revščine in prav tako potrebujejo pomoč države za obnovo doma. Ena udeleženka je predlagala, da se pri dohodkih upošteva tudi razmerje (tj. lastniško ali najemniško), saj imajo najemniki praviloma nižji dejanski razpoložljivi dohodek. Drugi udeleženci so k temu dodali, da obstajajo še druge ranljive skupine. Predlog smo upoštevali pri opredelitvi ranljivega

gospodinjstva v Načrtu; na izvedbeni ravni bo v največji možni meri upoštevano pri opredelitvi pogojev za dodeljevanje spodbude.

V drugi virtualni sobi je bilo poleg razjasnitvenih vprašanj glede načrtovanih naložb tudi nekaj predlogov. Tudi med udeleženci tega posveta je bil dobro sprejet načrtovan ukrep prevozov na klic. Vezano na vavčerje je ena udeleženka predlagala, da se doda servis (e-)koles in izposoja (e-koles), da se ne izpostavlja preveč lastništva.

Aprila 2025 je potekal tudi **posvet s socialnimi partnerji**, in sicer v okviru redne mesečne seje ekonomsko-socialnega sveta, na kateri so sodelovali predstavniki delodajalcev in sindikatov. Člani so imeli nekaj predlogov, ki so zunaj obsega tega Načrta, kot so: ukinitve brezplačnih vozovnic za upokoјence (zaradi njihovega korišćenja, javnega prevoza ne morejo uporabljati študentje in zaposleni); ureditev varovanih parkirišč za tovorni promet; prenova ETS1 sistema; uvedba davka na premoženje najpremožnejših, ki najbolj onesnažuje okolje, in na luksuzno potrošnjo ter ukinitve povračil stroškov prevoza na delo.

1.4. Opredelitev pojmov

Energetska revščina

Uredbo o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetske revnih gospodinjstev (Uradni list RS, št. 132/22) energetska revščina definira kot: »stanje, v katerem je gospodinjstvo, katerega dohodek je nižji od praga tveganja revščine in ne more zadovoljiti svojih osnovnih potreb po energiji zaradi neustreznih bivanjskih razmer ali nezmožnosti izpolnjevanja teh potreb po dostopnih cenah ali nizke energijske učinkovitosti bivalnih prostorov. Med osnovne potrebe po energiji se štejejo zlasti stroški ogrevanja, priprave sanitarne vode, hlajenja, kuhanja in razsvetljave. Energetska revščina je tudi stanje, v katerem je gospodinjstvo, katerega strošek za rabo energije pomeni velik delež izdatkov glede na razpoložljivi dohodek tega gospodinjstva.«

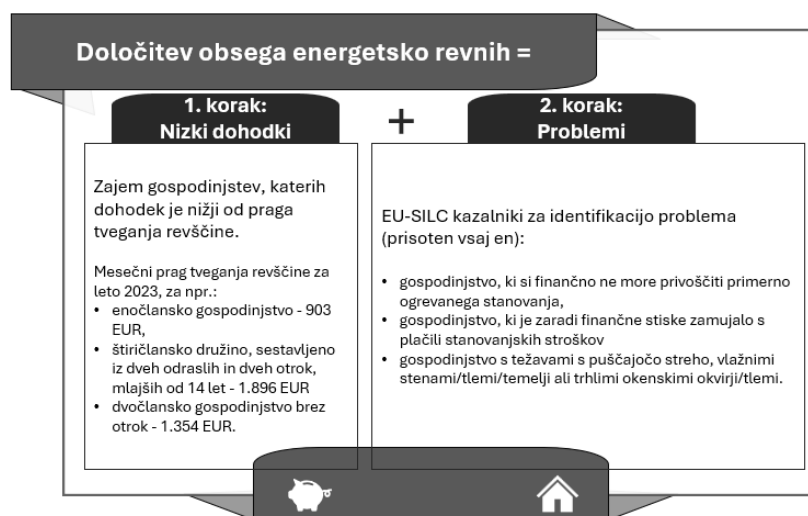
Uredba določa naslednja merila za opredelitev in ocenjevanje števila energetske revnih gospodinjstev v Sloveniji:

- »materialna ogroženost: dohodek, nižji od praga tveganja revščine,
- nizka energijska učinkovitost prostorov gospodinjstva: toplota, potrebna za ogrevanje prostorov, znaša več kot 150 kWh/m² na leto,
- neustrezne bivanjske razmere: puščanje strehe, vlažne stene, tla ali temelji, trhli okenski okvirji ali tla in podobno,
- velik delež izdatkov za energijo od razpoložljivega dohodka oziroma preseganje povprečnega deleža izdatkov za energijo: delež izdatkov za energijo presega najmanj 50 % razpoložljivega dohodka gospodinjstva.«

Skladno s to uredbo je bila oblikovana metodologija za izračun obsega energetske revščine na nacionalni ravni, ki se uporablja za uradno spremljanje in poročanje o stopnji energetske revščine s strani SURS. Metodologija temelji na štirih kriterijih, ki jih določa Uredba, kot prikazuje Slika 1. Postopek izračuna obsega dva koraka: v prvem se upoštevajo gospodinjstva, katerih dohodki so pod pragom tveganja revščine (na primer 903 EUR za enočlansko gospodinjstvo v letu 2023), temu pa se dodajo subjektivni kazalniki iz raziskave EU-SILC, kot so nezmožnost zagotavljanja primerne temperature v stanovanju, težave z zamudami pri plačilu stanovanjskih stroškov ter prisotnost težav z infrastrukturo (npr. puščajoča streha, vlažne stene ali temelji, trhli okenski okvirji ali tla). Kazalnik energetska oznaka stanovanja od D – G bi sicer problematiko energetske revščine lahko osvetlil bolj objektivno, a sistem energetskih izkaznic še ni razširjen na lastnike vseh nepremičnin, zaradi česar bi bila trenutna vključitev v definicijo energetske revščine neprimerna. Gospodinjstvo se torej označi kot energetska revno, če ima nizek dohodek in izpolnjuje vsaj enega od teh treh kazalnikov. Ta pristop omogoča letno spremljanje energetske revščine na ravni države, v skladu s cilji Nacionalnega energetskega in podnebne načrta, ter osvetljuje specifične težave, kot je materialna prikrajšanost.

Poleg uradne opredelitve v Sloveniji obstaja tudi izvedbena definicija v obliki kriterijev za pridobitev nepovratnih finančnih spodbud za zmanjševanje energetske revščine, namenjene energetske revnim gospodinjstvom (Eko sklad, 2024). Poleg izpolnjevanja pogojev stalnega prebivališča in (so-)lastništva stavbe oz. stanovanja mora biti upravičenec ali eden od družinskih članov tudi materialno ogrožen, kar pa dokazuje z odločbo o denarni socialni pomoči, odločbo o varstvenem dodatku, odločbo o izredni denarni socialni pomoči, odločbo o otroškem dodatku in izjavo o premoženjskem stanju ali odločbo o državni štipendiji in izjavo o premoženjskem stanju. Neustrezne bivanjske razmere so prav tako pogoj za dodelitev finančne spodbude; le-te preverja energetski svetovalec v okviru obiska na terenu pred dodelitvijo vloge.

Slika 1: Metodološka predloga za izračun obsega in žarišč energetske revščine

Vir: Dominko et al. (2025)

Prevozna revščina

Gre za kontekstualno, vsebinsko kompleksno in večplastno obliko revščine, ki zavzema številne oblike in ima tudi prostorsko razsežnost. Na podlagi izhodišča CRP, evropskih dokumentov in reševanja problematike na ravni EU ter ugotovitev iz literature so Gabrovec in soavtorji (2024) oblikovali definicijo prevozne revščine: »Prevozna revščina je pojav, ko posameznik ali gospodinjstvo nima ustreznega prevoza do zanj ključnih storitev in dejavnosti ali si ga težko privošči.« Ključne storitve in dejavnosti so predvsem delo, nakupovanje, izobraževanje, zdravstvena oskrba in rekreacija. Ocenjujemo, da je oblikovana definicija prevozne revščine primerna tudi v slovenskem kontekstu.

Definicija prevozne revščine v ospredje postavlja dostopnost osebnega ali javnega prevoza in dostopnost do lokacij, kjer posameznik zadovoljuje svoje temeljne potrebe oz. opravlja ključne storitve. Definicija zajema tri pomembne dimenzije prevozne revščine, ki so izpostavljene tudi v poročilu Evropske komisije »Transport poverty: Definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies« (Cludius et al., 2024):

- (i) razpoložljivost (*ang. availability*);
- (ii) dostopnost (*ang. accessibility*);
- (iii) cenovna dostopnost (*ang. affordability*).

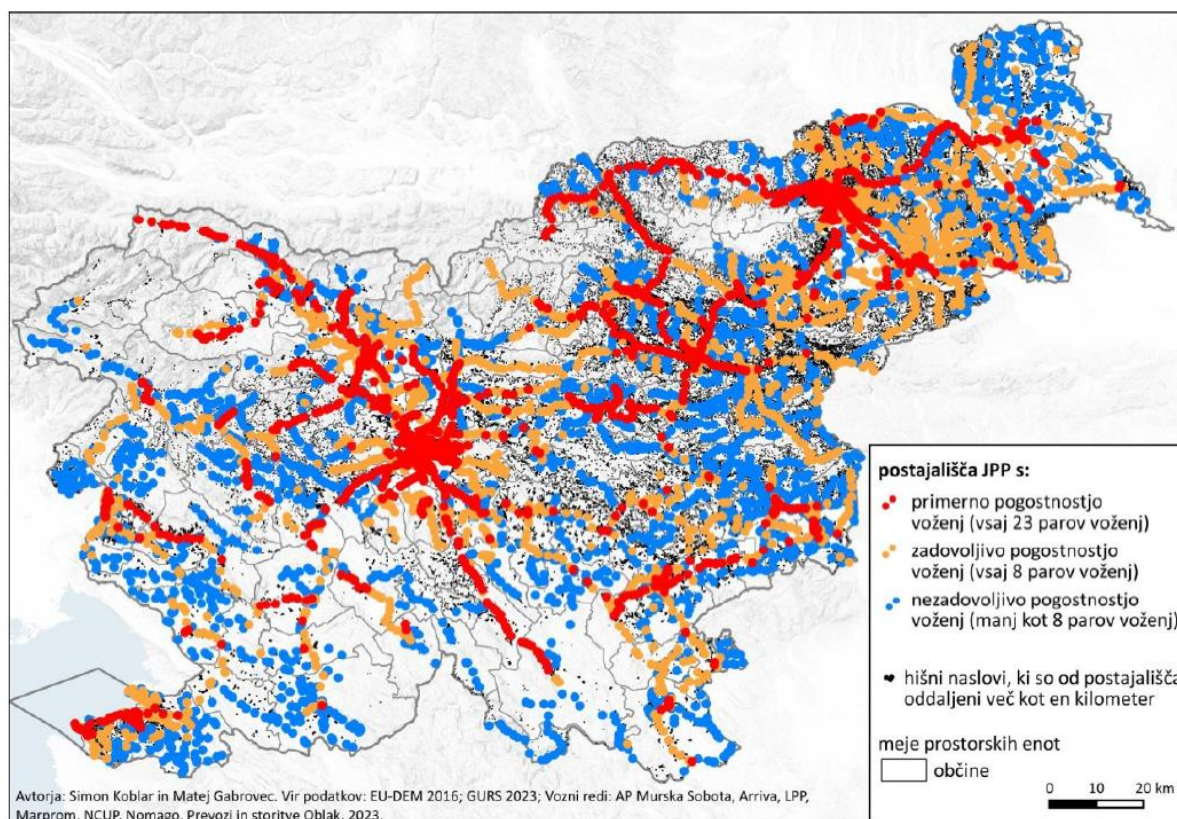
(i) Razpoložljivost

Razpoložljivost se nanaša na fizično in časovno prisotnost prevoznih možnosti - bodisi zasebnih (lastništvo avtomobila) bodisi javnih (bližina in frekvenca javnega prevoza). Z razpoložljivostjo je tudi povezana (javna) prometna infrastruktura, ki omogoča zasebne načine prevoza, tj. poleg osebnega avtomobila še hoja in kolesarjenje. Razpoložljivost lahko merimo s kazalniki kot so (Cludius et al., 2024): a. delež materialno in socialno prikrajšanih oseb, ki imajo v lasti avtomobil (t.i. prisilno lastništvo avtomobila); b. delež prebivalstva z visoko ali zelo visoko stopnjo težavnostjo dostopa do javnega prevoza; c. delež prebivalstva, za katere je postajališče JPP preveč oddaljeno' ter d. delež prebivalstva, za katere je dostop do javnega prevoza prezahteven za osebe z oviranostmi.

V primerjavi z drugimi EU državami Slovenija izstopa pri kazalniku c., kjer se pri 4,5 % prebivalcih, za katere je najbližje postajališče JPP preveč oddaljeno, uvršča na tretje mesto (ibid.). Upoštevajoč časovno in lokacijsko dostopnost do javnega prevoza, 7,5 % prebivalcev Slovenije ocenjuje, da je javni prevoz 'zelo težko dostopen', kar Slovenijo uvršča na 8. mesto med državami EU.

Citirana raziskava je upoštevala predvsem subjektivno doživljanje razpoložljivosti JPP. V CRP so Gabrovec in soavtorji (2024) analizirali (dejansko) razpoložljivost JPP na granularnih podatkih – na ravni hišnih števil. Rezultati so prikazani v slikah spodaj – prva slika prikazuje najbolj granularne podatke, naslednja slika prikazuje delež prebivalstva z zadovoljivo razpoložljivostjo JPP na ravni občin, zadnja pa na ravni statistične regije.

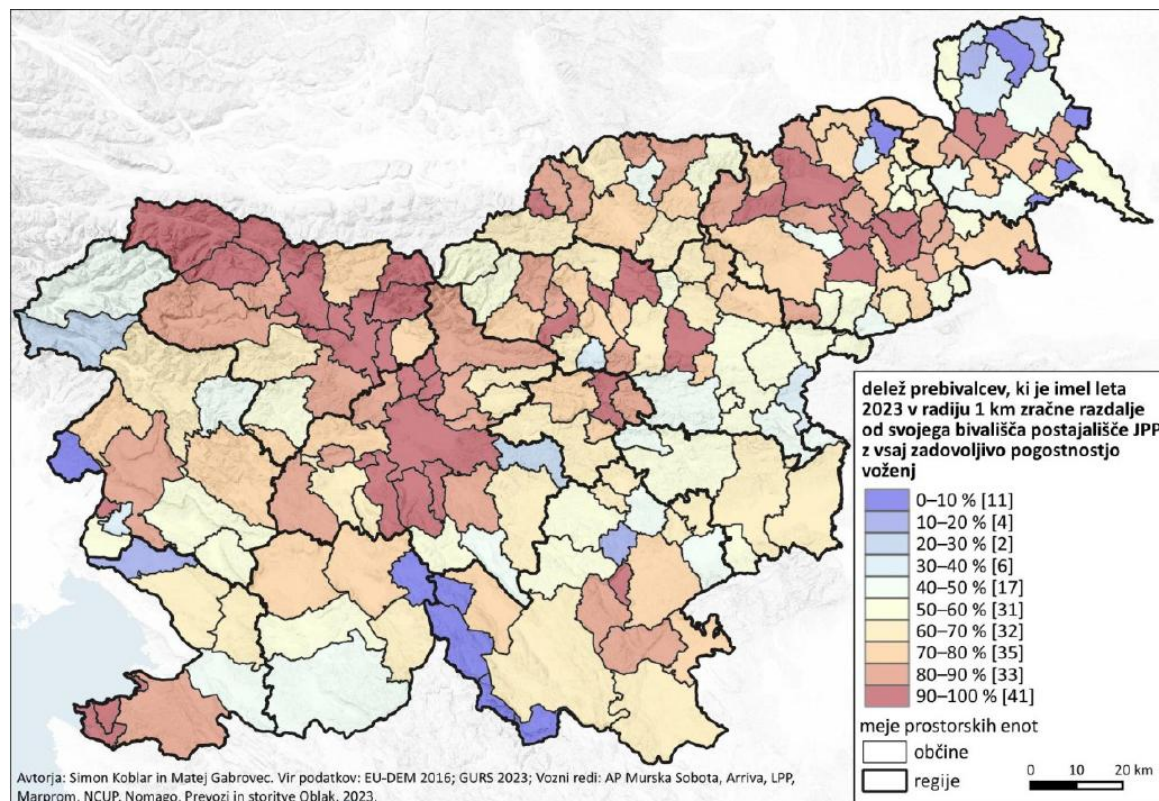
Slika 2: Vplivno območje postajališč JPP v razdalji 1km zračne razdalje glede na število voženj ob delavnikih v času šolskega pouka v letu 2023

Vir: Gabrovec et al. (2024)

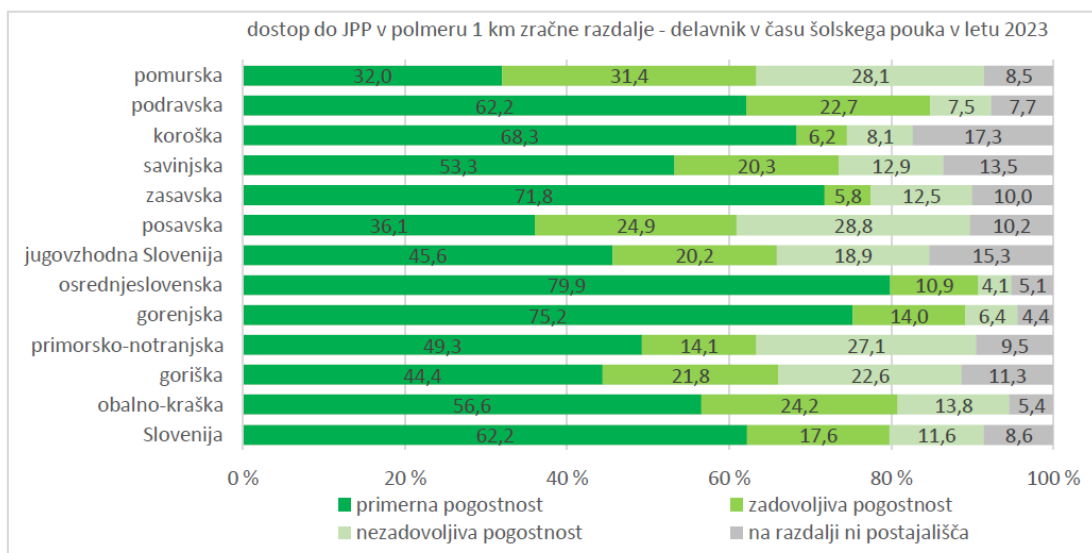
V letu 2023 je imela petina prebivalstva Slovenije nezadovoljiv dostop do JPP, kar pomeni, da v razdalji 1km bodisi ni imela postajališča bodisi je bila pogostost voženj JPP na najbližjem postajališču nižja od 8 parov na dan. Najboljšo razpoložljivost JPP so imeli prebivalci osrednjeslovenske regije (90,8 % z zadovoljivo ali primerno pogostostjo), najslabšo razpoložljivost pa prebivalci posavske (61 %), pomurske (63,4 %) in primorsko-notranjske regije (63,4 %).

Slika 3: Delež prebivalcev, ki je imel leta 2023 v radiju 1 km zračne razdalje od svojega bivališča postajališče JPP z vsaj zadovoljivo pogostnostjo voženj

Vir: Gabrovec et al. (2024)

Slika 4: Delež prebivalcev po statističnih regijah in na državni ravni, ki so leta 2023 živeli v radiju 1 km zračne razdalje od postajališč JPP glede na pogostost voženj ob delavnikih s šolskim poukom

Vir: Gabrovec et al. (2024)

(ii) Dostopnost

V poročilu EK, Cludius in soavtorji (2024) predlagajo en sam kazalnik dostopnosti, in sicer delež prebivalstva, ki živi več kot 30 minut oddaljeno od delovnega mesta. Avtorji pri tem opozarjajo, da dolgi čas potovanja na delo prav tako nakazuje večjo mobilnost delovne sile, kar odraža dinamični trg dela in pozitivno prispeva k regionalnemu razvoju. V Sloveniji je vrednost tega kazalnika 28 %, kar jo uvršča na 22. mesto v EU.

Po drugi strani, Gabrovec in soavtorji (2024) dostopnost obravnavajo kot dolžino potovanja do centralnega naselja (tj. središča najmanj četrte stopnje centralnosti), ki je krajša od 45 minut. V čas 45 minut sta vključena tako čas vožnje z JPP kot tudi hoja do postajališča. Četrta stopnja centralnosti pomeni, da je naselje »središče medobčinskega pomena« - ima srednjo in osnovno šolo, zdravstveni dom, upravno enoto in okrajno središče, število prebivalcev se pa giblje med 3000 in 10.000. Tovrstnih naselij je v Sloveniji 53. Vrednost kazalnika je odvisna od prevoznega sredstva – z avtomobilom ima do naselja 4. stopnje centralnosti manj kot 45 minut kar 99 % prebivalcev, z JPP samo 64 % - 82 % (64 % ob nedeljah, 82 % ob sredah v času šolskega pouka).

Tudi dostopnost se razlikuje med regijami, odvisno predvsem od prisotnosti in številčnosti centralnih naselij po posameznih regijah: v osrednjeslovenski regiji, kjer je dostopnost najvišja, ima ob sredah zgolj 9 % prebivalcev več kot 45 minut vožnje z JPP do naselja najmanj četrte stopnje centralnosti; na Savinjskem, Posavskem in v jugovzhodni Sloveniji je tega prebivalstva 28 %, na Koroškem 27 %, na Goriškem pa 25 % (Tabela 1).

Tabela 1: Število in delež prebivalcev po statističnih regijah, ki leta 2023 na značilne dneve s šolskim poukom z JPP v 45 minutah niso mogli dostopati do centralnih naselij

statistična regija	sreda		sobota		nedelja	
pomurska	22.145	19 %	69.646	61 %	60.777	53 %
podravska	60.488	18 %	133.292	40 %	137.571	41 %
koroška	19.112	27 %	24.479	34 %	25.902	36 %
savinjska	74.266	28 %	110.927	42 %	129.092	49 %
zasavska	10.740	19 %	16.115	28 %	19.143	33 %
posavska	21.359	28 %	45.872	59 %	47.222	61 %
jugovzhodna Slovenija	41.826	28 %	72.230	49 %	71.081	48 %
osrednjeslovenska	52.625	9 %	91.859	16 %	105.045	18 %
gorenjska	25.209	12 %	44.181	21 %	60.939	29 %
primorsko-notranjska	7.781	14 %	23.639	44 %	18.059	33 %
goriška	29.852	25 %	51.837	43 %	50.253	42 %
obalno-kraška	15.382	13 %	43.093	35 %	41.664	34 %
Slovenija	380.785	18 %	727.170	34 %	766.748	36 %

Vir: Gabrovec et al. (2024)

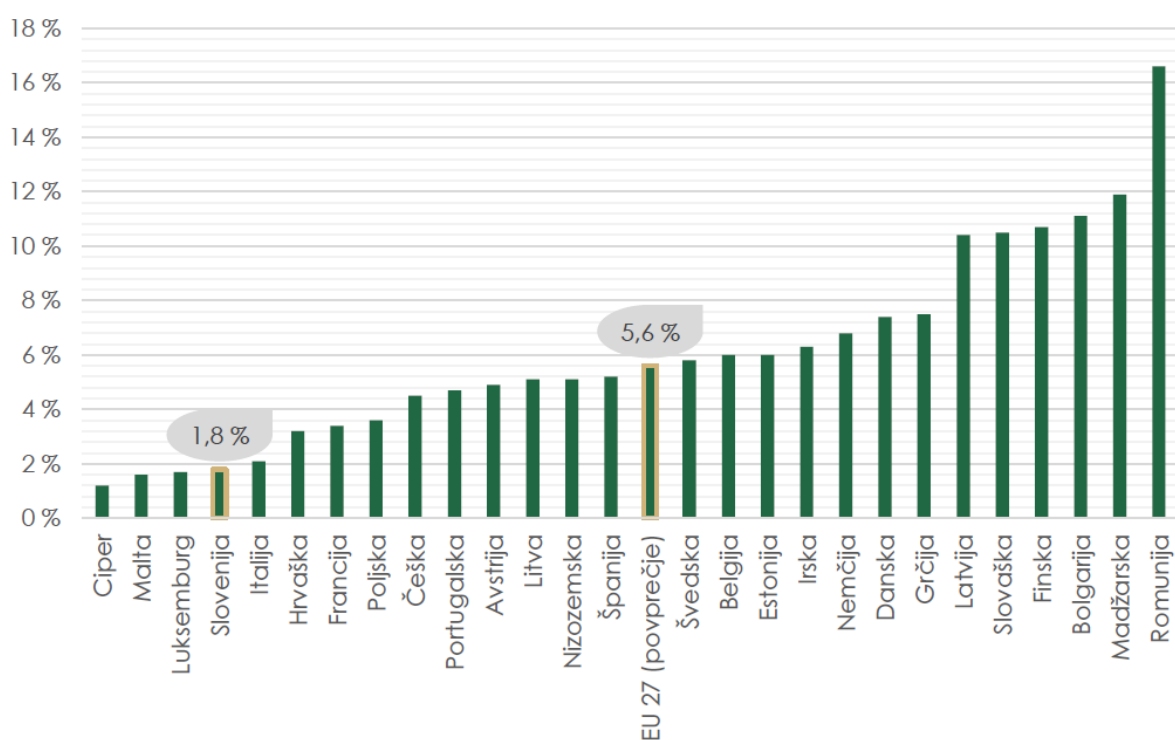
(iii) Cenovna dostopnost

Cenovno dostopnost prevoza lahko merimo z naslednjimi kazalniki (Cludius et al., 2024): a. delež prebivalstva, ki si ne more privoščiti osebnega avtomobila; b. delež prebivalstva, za katere je JPP 'predrag'; c. delež prebivalstva, za katere izdatki za prevoz presegajo 6 % vseh izdatkov gospodinjstva, ter d. delež prebivalstva, za katere izdatki za prevoz presegajo dvakratnik nacionalnega povprečja (statistične sredine).

Pri prvem in drugem kazalniku Slovenija izstopa po zelo dobri cenovni dostopnosti: javnega prevoza si ne more privoščiti 0,5 % prebivalstva, medtem ko si avtomobila ne more privoščiti 1,8 % prebivalstva (Slika 5); pri obeh indikatorjih se uvršča na 24. mesto v EU¹. Podatki o subjektivni zaznavi cenovne dostopnosti JPP so iz 2014; ker je bila shema brezplačnega JPP za upokoјjence uvedena kasneje, lahko sklepamo, da je danes ta delež še nižji.

Sledi, da sta tako javni kot zasebni prevoz po mnenju prebivalstva samega cenovno zelo dostopna.

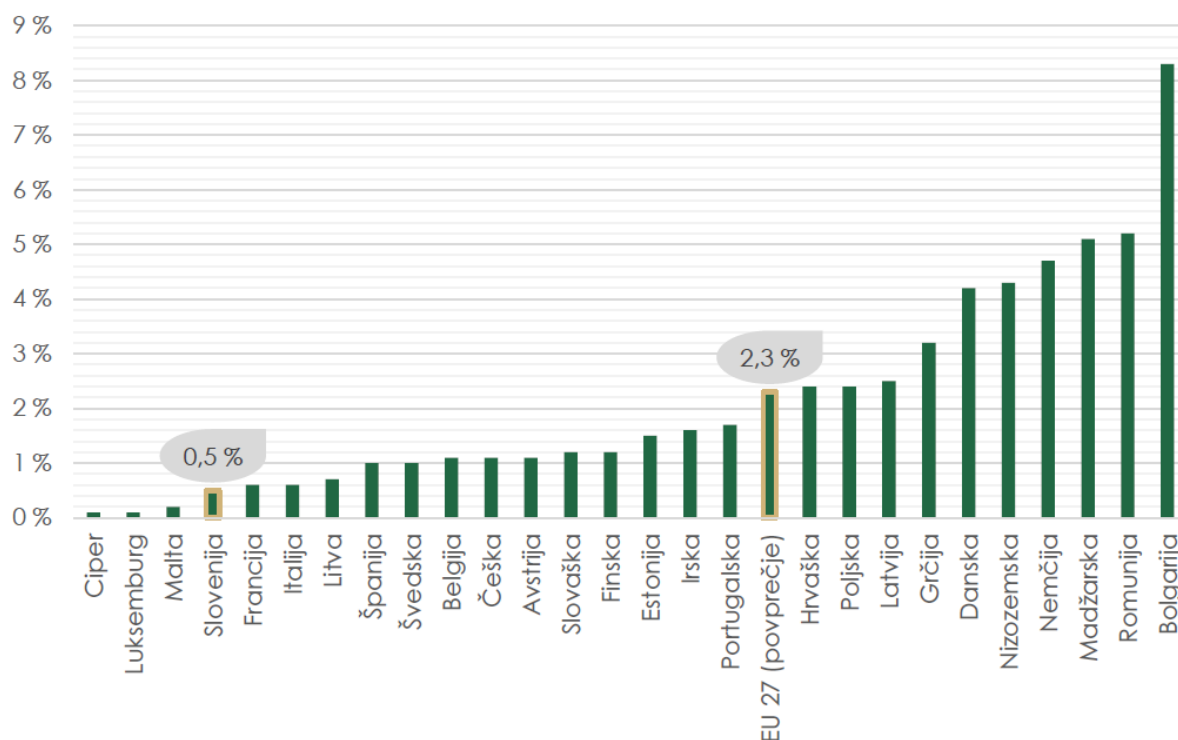
Slika 5: Delež prebivalstva, ki si ne more privoščiti osebnega avtomobila (2023)

Vir: Benčina et al. (2025, povzeto po Eurostat, 2024)

¹ V primeru izločitve držav z prenizkim številom opazovanj (pravila Eurostat), bi se Slovenija po cenovni dostopnosti javnega prevoza uvrstila na prvo mesto v EU – tj. na zadnje mesto glede na delež prebivalstva, ki si ne more privoščiti javnega prevoza

Slika 6: Delež prebivalstva, ki si ne more privoščiti redne uporabe javnega prevoza (2014)

Vir: Benčina et al. (2025, povzeto po Eurostat, 2024)

Dejanski izdatki za mobilnost Slovenijo uvrščajo na drug konec: z 17,2- odstotnim deležem izdatkov za mobilnost se Slovenija uvršča na prvo mesto v EU. Podobno s tem je visok (24 %) tudi delež prebivalstva, za katere tekoči izdatki za prevoz presegajo 6 % vseh izdatkov gospodinjstva (Cludius et al., 2024) ². Ker je statistična sredina pri tekočih izdatkih za mobilnost relativno visoka (6,4 % - najvišja v EU), je delež prebivalstva, ki za prevoz namenijo več kot dvakratnik tega povprečja, temu primerno nizek (7 % - najnižji v EU).

Navidezno neujemanje med kazalnikom a. (cenovna dostopnost osebnega avtomobila) in c. (delež izdatkov za prevoz) lahko pojasnimo z zakonsko določenim povračilom stroškov prevoza na delo. Zakon o delovnih razmerjih namreč opredeljuje možnost (neobdavčenega) nadomestila stroškov prevoza na delo, skladno s kolektivno pogodbo dotične dejavnosti – v javnem sektorju in nekaterih dejavnostih delodajalec delavcu povrne stroške prevoza na delo glede na kilometrino, drugod glede na ceno javnega prevoza za to relacijo (kar pa ne pomeni, da mora delavec javni prevoz tudi koristiti). Nadomestilo stroškov prevoza na delo namreč pomeni, da se potni stroški v anketah gospodinjstev beležijo kot skupni izdatki, četudi za gospodinjstvo predstavljajo enakovreden (ponekod malo nižji, v primeru kilometrine pa celo višji) *prihodek*.

Iz analize dimenzij prevozne revščine izhaja, da je v Sloveniji predvsem problematična razpoložljivost (javnega prevoza) in dostopnost (z javnim prevozom), manj pa cenovna dostopnost.

² Tekoči izdatki za prevoz vključujejo gorivo in vozovnice za javni potniški promet (vlak ali avtobus); vsi izdatki za mobilnost vključujejo tudi nakup vozila ter njegovo vzdrževanje in zavarovanje.

1.5. Predvideni učinki na ranljive skupine

Kazalniki stanja	
1. Število ranljivih gospodinjstev	145.487 (16,9 % gospodinjstev)
2. Število energetsko revnih gospodinjstev	62.000 (7,2 % gospodinjstev)
18. Število ranljivih uporabnikov prevoza	594.520 oseb (28,0 % populacije)
19. Število prevozno revnih gospodinjstev	84.569 oseb (4,0 % populacije)
32. Število ranljivih mikro podjetij	11.160 mikro podjetij

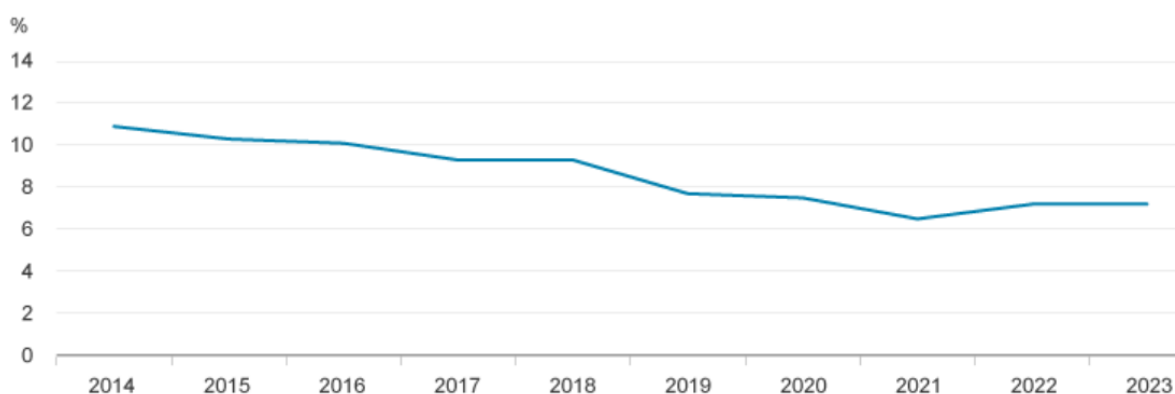
Gospodinjstva

Ocena trenutnega števila energetsko revnih oseb

Leta 2023 je bilo v Sloveniji energetsko revnih 62.000 gospodinjstev, kar predstavlja 7,2-odstotno stopnjo energetske revščine (slika 7). Primerjava v daljšem časovnem obdobju sicer kaže, da se energetska revščina postopno zmanjšuje, najmanjša je bila leta 2021. Med letoma 2014 in 2023 se je delež energetsko revnih gospodinjstev zmanjšal približno za tretjino ali za 26.000 gospodinjstev.

Slika 7: Delež energetsko revnih gospodinjstev v Sloveniji v obdobju 2014 – 2023

Delež energetsko revnih gospodinjstev, Slovenija

Vir: SURS (2023)

Leta 2023 je bil delež energetsko revnih gospodinjstev največji med enočlanskimi gospodinjstvi (14,6 %) in pri tistih s člani gospodinjstva starimi 65 let in več (17,0 %) (SURS, 2024). Med gospodinjstvi z vzdrževanimi otroki je bil delež energetsko revnih največji pri enostarševskih gospodinjstvih z vsaj enim vzdrževanim otrokom (9,0 %); pri vseh drugih gospodinjstvih z vzdrževanimi otroki je bil nižji od 5 %.

Stopnja energetske revščine se močno razlikuje po regijah in se giblje med 3,8 % na Gorenjskem (4.000 gospodinjstev) in 14 % na Primorsko-notranjskem (3.000 gospodinjstev). Vse statistične regije z nadpovprečno stopnjo energetske revščine so v vzhodni kohezijski regiji – poleg Primorsko-notranjske še Savinjska (10,7 %), Zasavska (9,6 %), Koroška (8,9 %) in Pomurska (8,6 %).

K uvrstitvi gospodinjstva pod pragom tveganja revščine med energetsko revna so v največjem deležu prispevale neustrezne bivanjske razmere (18,9 %), kot so težave s puščajočo streho, vlažnimi stenami/tlemi/temelji ali trhljimi okenskimi okvirji/tlemi v stanovanju, sledile so zamude s plačili stanovanjskih stroškov (vode, elektrike, ogrevanja itd.) (6,1 %), v najmanjšem deležu pa je bil vzrok

nezmožnost zagotavljanja primerno ogrevanega stanovanja (4,4 % oz. 1,7 % po podatkih Eurostata – povprečje za EU je 6,9 %). V obdobju 2014–2023 je bilo manj gospodinjstev izpostavljenih trem od štirih elementov, na katerih temelji izračun energetske revščine: delež gospodinjstev, ki so zaradi finančne stiske zamujala s plačili stanovanjskih stroškov, se je zmanjšal za dve tretjini, delež gospodinjstev, ki si finančno niso bila zmožna zagotoviti primerno ogrevanega stanovanja, in delež gospodinjstev, ki so živela v neustreznih bivanjskih razmerah, pa sta upadla za več kot tretjino (prvi za 36 %, drugi za 37 %). Po drugi strani se je delež gospodinjstev pod pragom tveganja revščine v istem obdobju nekoliko povečal (za 2 %), a to je tudi zato, ker gre za dinamično definicijo praga tveganja revščine (60% mediane plače, ki se je v tem obdobju povečala za 36% (SURS, 2022a).

Opredelitev ranljivega gospodinjstva

Energetsko ranljiva gospodinjstva so energetske revna gospodinjstva in gospodinjstva v 1. in 2. dohodkovnem kvintilu, ki za ogrevanje doma uporabljajo zemeljski plin, utekočinjen naftni plin (UNP), premog in/ali ekstra lahko kurilno olje (ELKO). Definicija z vidika dohodkov torej zajema širšo populacijo kot pojem energetske revščine, hkrati pa vključuje le gospodinjstva, ki se ogrevajo s fosilnimi viri energije, saj bodo le ta vključena v sistem ETS 2.

Z namenom analize učinkov sistema trgovanja z emisijami, vzpostavljenega na podlagi poglavja IVa Direktive 2003/87/ES, tj. ETS2 sistema, na gospodinjstva, začnemo z opredelitvijo ranljivosti v tem kontekstu. Uredba SSP opredeljuje ranljiva gospodinjstva kot »energetske revna gospodinjstva ali gospodinjstva, vključno z gospodinjstvi z nizkimi in nižjimi srednjimi dohodki, na katera bistveno vplivajo učinki cen vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb na področje uporabe Direktive 2003/87/ES in ki nimajo sredstev za prenovo stavbe, ki jo zasedajo« (2. člen).

Medtem, ko je energetska revščina v Sloveniji opredeljena v Uredbi o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetske revnih gospodinjstvih (gledati poglavji 1.2 in 3.1), energetska ranljivost (še) ni pravno-formalno definirana. Posledično tudi ni uradnih ocen števila energetske ranljivih gospodinjstev v državi. V prihodnosti je predvidena razširitev definicije energetske revnih oz. vzpostavitev meril za naslavljanje energetske ranljivih gospodinjstev, kot širše skupine upravičencev, saj se zavedamo, da oni ravno tako potrebuje višjo stopnjo podpore za naložbe.

Za namen ugotavljanja učinkov ETS2 in upravičenosti do sredstev iz SSP opredelimo ranljiva gospodinjstva v Sloveniji kot tista, katerih povprečni ekvivalentni dohodek sodi v prvi ali drugi kvintilni razred, in ki ogrevajo svoj dom na gorivo, ki je predmet obdavčitve zaradi ETS2, tj. zemeljski plin, ekstra lahko kurilno olje ali utekočinjen naftni plin. Poleg tega, da sledi opredelitvi energetske ranljivosti iz Uredbe, omenjena definicija:

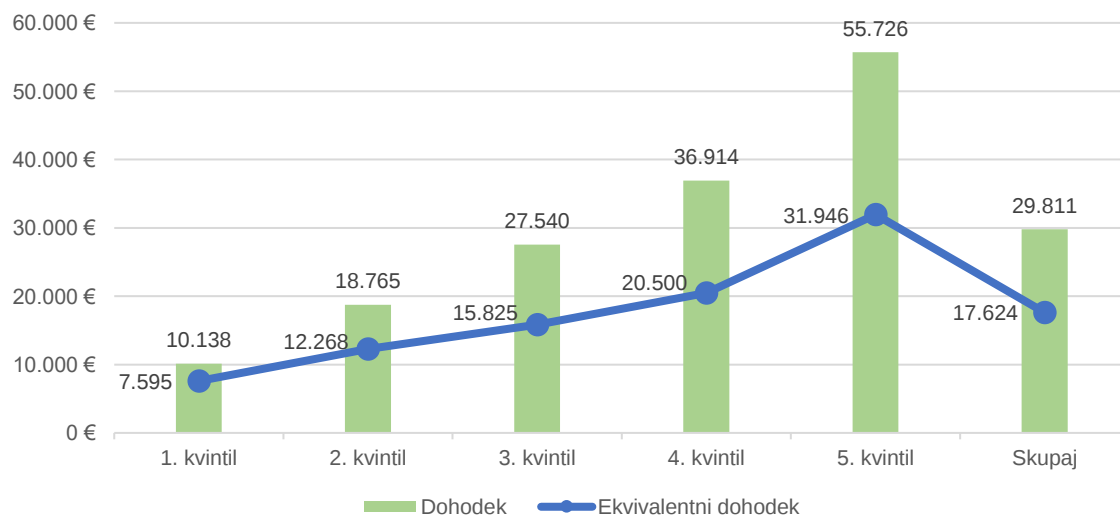
- i) Omogoča možnost statističnega spremljanja in računanja – Statistični urad Republike Slovenije (SURS) namreč spremlja veliko podatkov po dohodkovnih kvintilih, tudi načine ogrevanja, vsega premoženja pa SURS ne spremlja. Opredelitev energetske ranljivosti glede na dohodkovni kvintil omogoča jasn pregled nad številom energetske ranljivih v Sloveniji in spremljanje napredka na tem področju.
- ii) Dopolnjuje naknadno zoženje - za izvedbeno raven lahko definicijo zožimo upoštevajoč dodatne vidike, na primer premoženje in bolj strogo mejo prihodkov. z upoštevanjem dveh dohodkovnih kvintilov lahko zajamemo tudi druge skupine ranljivih, kot so najemniki, invalidi, samohranilci, na katere učinki cen ETS vplivajo bolj (najemniki, na primer, imajo na enak dohodek manj razpoložljivih dohodkov).
- iii) Omogoča možnost prilagoditve javnih pozivov, za bolj ciljanje podpore podskupinam energetske ranljivih (prilagodimo lahko upravičenost, vsebino ukrepa, višino subvencije itd.).

Vidik premoženja bo lahko upoštevan naknadno na izvedbeni ravni.

V 1. in 2. dohodkovnem kvintilu so gospodinjstva s povprečnim (ekvivalentnim) letnim dohodkom 10.138 EUR (7.595 EUR) oz. 18.765 EUR (12.268 EUR), kot prikazuje Slika 8. Najrevnejših 20 %

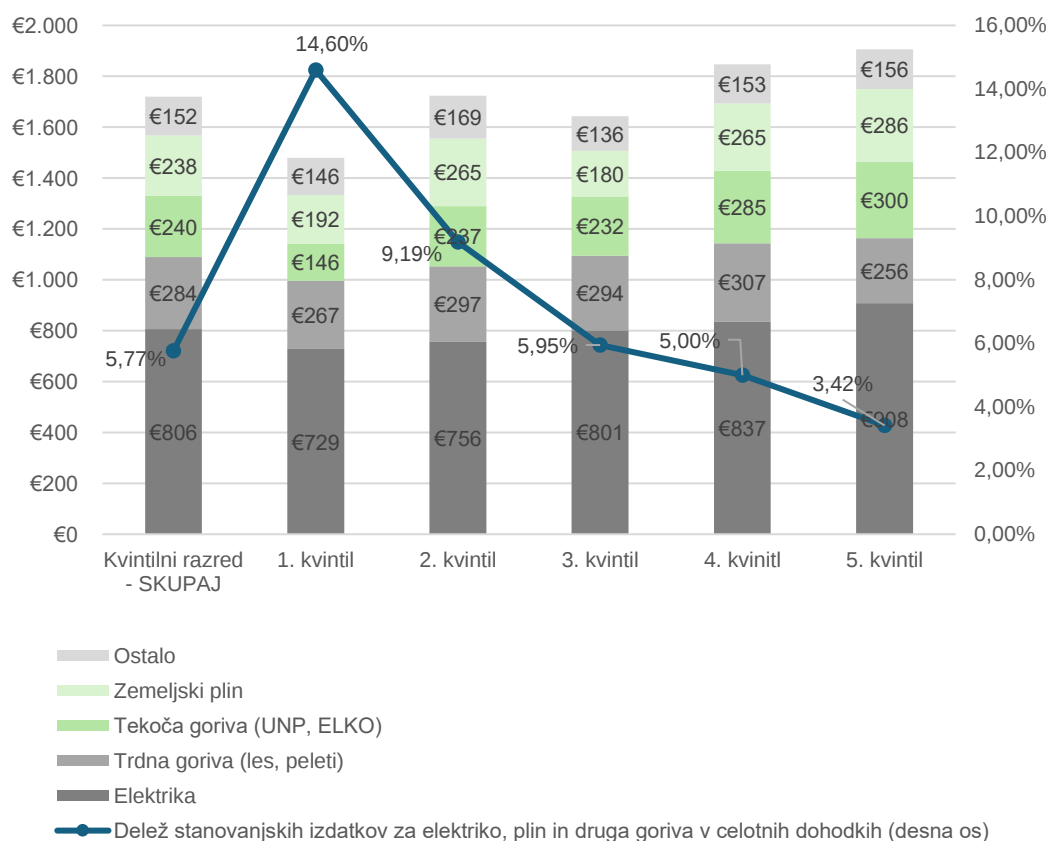
gospodinjstev namenja povprečno 14,6 % svojega dohodka za stanovanjske izdatke vezane na elektriko in energente; gospodinjstva v drugem kvintilnem razredu v te namene namenijo 9,2 % svojega dohodka (Slika 9). Izdatki ranljivih gospodinjstev bistveno presegajo povprečne izdatke za elektriko in energente v Sloveniji, ki znašajo 5,77 %.

Slika 8: Povprečni letni dohodek in ekvivalentni dohodek gospodinjstev po kvintilnih razredih, 2022

Vir: Dominko et al. (2025)

Slika 9: Delež in vrednost stanovanjskih izdatkov za elektriko in energente po kvintilnih razredih, 2022

Vir: Dominko et al. (2025)

Ocena trenutnega števila energetske ranljivih gospodinjstev

Na podlagi podatkov je ocenjeno da je bilo v Sloveniji leta 2023 144.585 energetske ranljivih gospodinjstev, oz. 16,8 % vseh gospodinjstev.

Za izračun števila energetske ranljivih gospodinjstev smo uporabili naslednjo formulo in podatke, ki sledijo:

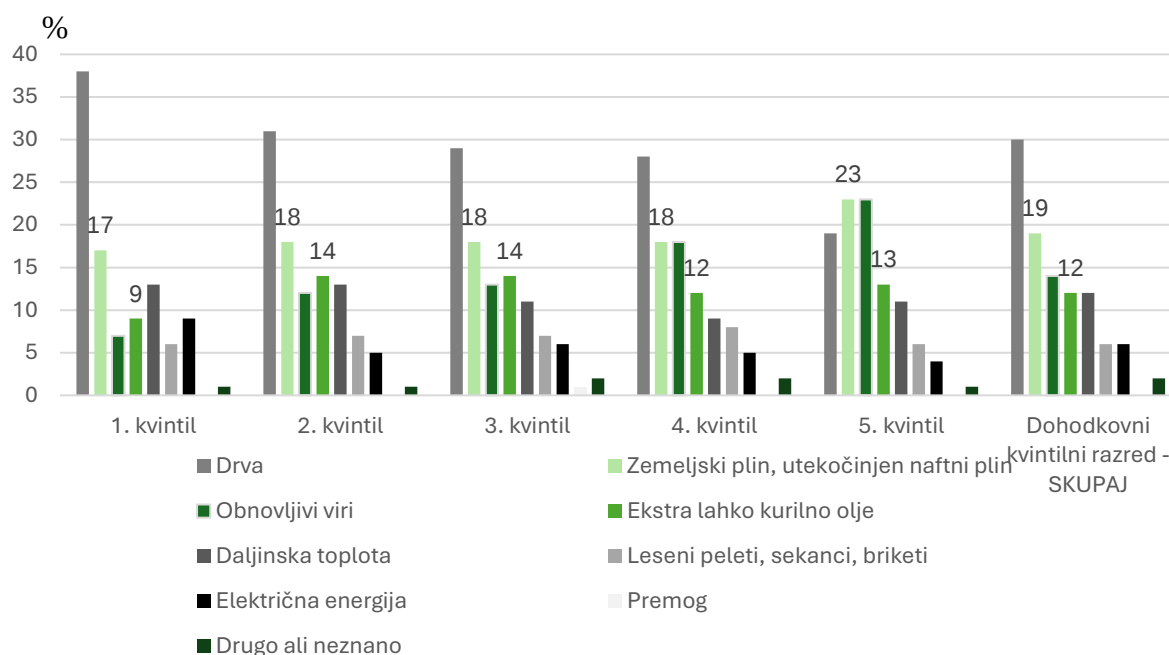
$G = (ETS_i * N_i + ETS_j * N_j) + N_k * (1 - ETS_k)$, kjer je:

G = število energetske ranljivih gospodinjstev; ETS = delež gospodinjstev, ki ogrevajo na gorivo, predmet ETS2; N = število gospodinjstev; $i = 1$. dohodkovni kvintil; $j = 2$. dohodkovni kvintil; k = energetske revna gospodinjstva

- 26 % gospodinjstev v 1. dohodkovnem kvintilnem razredu in 32 % gospodinjstev v 2. dohodkovnem kvintilnem razredu, ki ogrevajo dom na ELKO, UNP ali ZP (SURS, 2023c)³, kot prikazano v Sliki 10. Skupaj torej 99.735 gospodinjstev. Gre za aproksimacijo, saj so kvintili definirani glede na posameznike na osnovi ekvivalentnega dohodka; odvisno od povprečne velikosti gospodinjstva je lahko v vsakem dohodkovnem kvintilu delež gospodinjstev, ki nekoliko odstopa od 20 %.
- 72.000 energetske revnih gospodinjstev v 2023 (SURS, 2024)
- 45.880 energetske revnih gospodinjstev (74 %), ki ogrevajo stanovanje na gorivo, ki je predmet ETS2. V izračunu upoštevamo to podmnožico vseh energetske revnih gospodinjstev, da ni dvojnega štetja. Gre za približek, saj SURS nima točnega podatka o številu energetske revnih gospodinjstev glede na vrsto ogrevanja. Zato uporabimo podatek o vrsti ogrevanja po stopnji tveganja socialne izključenosti (Tabela 2). Le-ta je zelo podobna stopnji tveganja revščine - višja je za zgolj eno odstotno točko, s čimer zajame še gospodinjstva z zelo nizko delovno intenzivnostjo in resno materialno ali socialno prikrajšana gospodinjstva. Spomnimo, da je delež energetske revnih gospodinjstev (7,2%) v stopnji tveganja revščine (12,7%) 56,7-odstoten. Uporabimo predpostavko, da je vrsta ogrevanja enako razporejena med energetske revnimi in socialno prikrajšanimi gospodinjstvi. Sledi, da 74% energetske revnega prebivalstva (45.880 gospodinjstev) ogreva stanovanje na gorivo, ki ni predmet ETS2.

³ V 1. in 2. dohodkovnem kvintilu dom ogreva na premog 0% gospodinjstev.

Slika 10: Delež gospodinjstev (%) po najpomembnejšem viru energije za ogrevanje stanovanja in dohodkovnem kvintilnem razredu

Vir: SURS (2023c)

Tabela 2: Delež gospodinjstev (%) po najpomembnejšem viru energije za ogrevanje stanovanja in statusu tveganja socialne izključenosti (vir: SURS, 2023d)

	Drva	Zemeljski plin, UNP	Obnovljivi viri	ELKO	Daljinska toplota	Lesni peleti, sekanci, briketi	Električna energija	Premog	Drugo ali neznano
Izpostavljen tveganju socialne izključenosti	38	16	6	9	13	5	11	0	1
Ni izpostavljen tveganju socialne izključenosti	28	19	16	13	11	7	5	0	2
Status tveganja socialne izključenosti - SKUPAJ	30	19	14	12	12	6	6	0	2

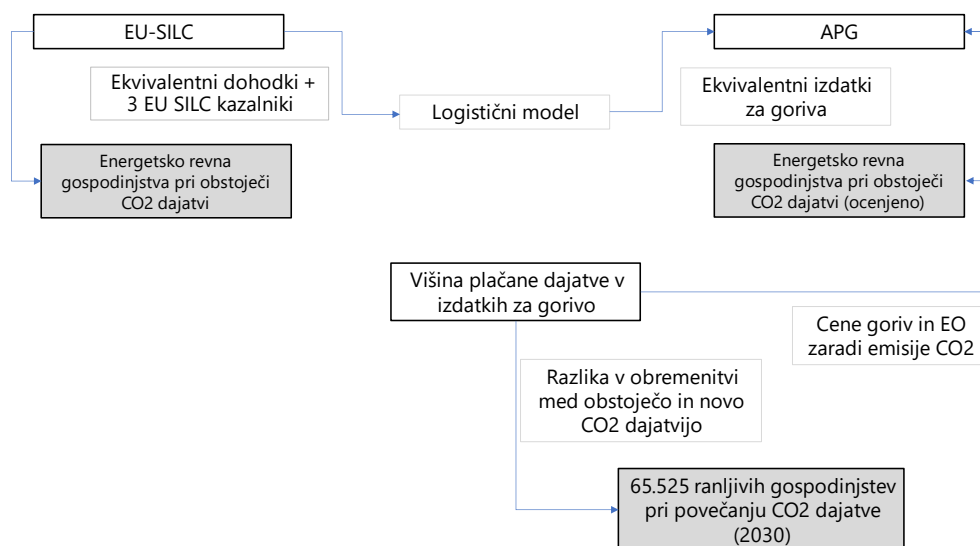
Za namen ugotavljanja učinkov ETS2 in izračuna dodatno energetske ranljivih gospodinjstev uporabimo tudi kategorijo **najranljivejšega gospodinjstva**: gre za gospodinjstva, ki postanejo energetske revna zaradi uvedbe ETS2. Kvantifikacija te skupine je rezultat analize, ki je podrobneje opisana v poglavjih, ki sledijo.

Metodologija analize učinkov na gospodinjstva

Sledeče poglavje deloma povzema besedilo in rezultate Analize stanja za pripravo Socialnega načrta za podnebje, pripravljenega za MOPE s strani Instituta za ekonomska raziskovanja (Dominko et al., 2025).

Za izvedbo analize, kako vzpostavitev ETS2 od leta 2027 dalje oziroma nacionalnega davka na ogljik pred tem vpliva na gospodinjstva z vidika energetske revščine, smo združili dve podatkovni bazi, in sicer APG – Anketa o porabi v gospodinjstvih za leto 2022 (2.474 opazovanj; 7,05 % energetske revnih gospodinjstev) in EU SILC – Življenjski pogoji za leto 2023 (8.432 opazovanj; 7,2 % energetske revnih gospodinjstev). Zbrani podatki v obeh bazah se nanašajo na leto 2022. S tem smo ustvarili enotno bazo s podatki o izdatkih gospodinjstev in kazalnikih energetske revščine, kot prikazuje Slika 11. Baza APG vsebuje podatke o izdatkih, ki so ključni za izračun učinka cene ogljika na energetske ranljivost gospodinjstev, vendar ne vključuje kazalnikov, potrebnih za oceno energetske revščine. Zato smo na podlagi baze EU SILC ocenili logistični model, kjer je bila odvisna spremenljivka energetska revščina, neodvisne spremenljivke pa ekvivalentni dohodek gospodinjstva, lastništvo nepremičnine in kohezijska regija. Rezultati modela so omogočili identifikacijo energetske revnih gospodinjstev v bazi APG.

Slika 11: Shematski prikaz uporabljene metodologije za analizo vplivov na gospodinjstva

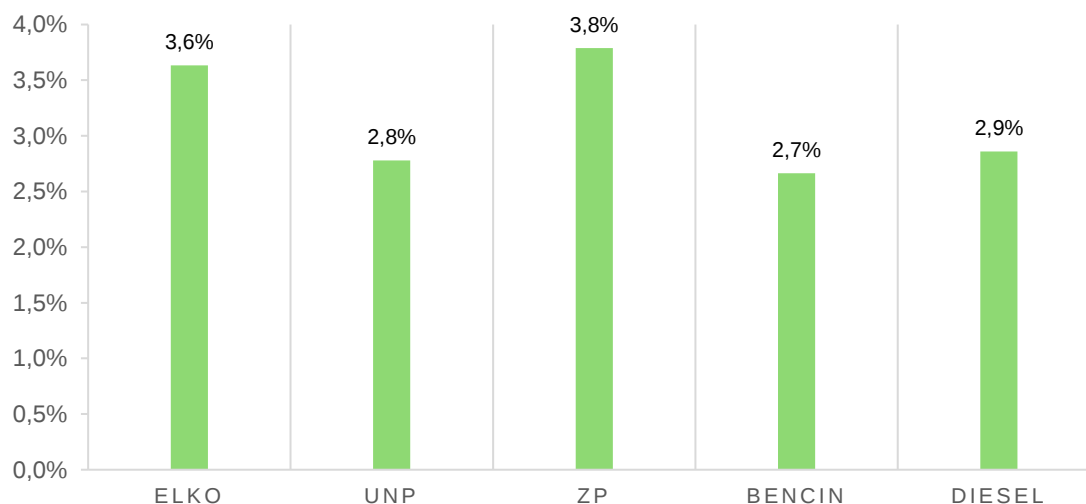

Za ocenjevanje učinkov ETS2 oziroma vplivov obremenitve gospodinjstev s CO2 dajatvijo so ključne spremenljivke izdatki za tekoča goriva (HEA0453), izdatki za plin (HEA0452) ter izdatki za goriva in maziva za osebna vozila (HEA0722) (oz. izdatki za motorna goriva). Ker ni na voljo podatkov o rabi specifičnega tekočega oziroma plinastega goriva, v analizi predpostavljamo, da sta glavni tekoči gorivi za ogrevanje ekstra lahko kurilno olje in utekočinjen naftni plin (propan, propan-butan plin). Razmerje med njima pri porabi je približno 4:1 (Mzi, 2022). Glavno plinasto gorivo za ogrevanje je zemeljski plin (distribucija po plinovodnem omrežju). Glavno trdno gorivo pa je obnovljiv vir, to so drva, briketi, sekanci ali peleti, na katere se okoljska dajatev ne obračunava in niso predmet ETS«; lignita se je v gospodinjstvih v letu 2022 porabilo le 0,1 kt (od skupaj 2.991 kt) (Energetska bilanca za leto 2022). Goriva za osebna vozila delimo na motorni bencin in dizel v razmerju 12 : 13. Da bi lahko ugotovili višino plačane CO2 dajatve v izdatkih gospodinjstva za posamezno gorivo, potrebujemo dodatne podatke o cenah goriv in enotah obremenitve zaradi emisije CO2, ki so zbrani v Tabeli 3 in prikazani v Sliki 12.

Tabela 3: Cene goriv in enote obremenitve zaradi emisije CO₂*

Vrsta goriva	Povp. drobnoprodajna cena v 2022	Število EO zaradi emisije CO ₂	Pretvorbe enot
Kurilno olje (ELKO)	1,286 EUR/l	2,7 EO/1.000 l	-
UNP	0,975 EUR/l	2,9 EO/t	1.000 l = 0,52 do 0,55 t
Zemeljski plin	0,083 EUR/KWh	0,1818 EO/MWh	1.000 kWh = 1 MWh
Motorni bencin	1,493 EUR/l	2,3 EO/1.000 l	-
Dizel	1,633 EUR/l	2,7 EO/1.000 l	-

Opomba: * Znesek na enoto obremenitve (EO) zraka z emisijo CO₂ je 17,3 EUR v letih 2022 in 2023. Od 10. 9. 2024 dalje je višina okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida za enoto obremenitve 30,85 EUR. Za leto 2024 je povprečen znesek okoljske dajatve na enoto obremenitve 21,48 EUR, za leto 2025 in naprej pa 30,85 EUR.

Slika 12: Obremenitev maloprodajne cene posameznega energenta s CO₂ dajatvijo, 2022 (%)

Pri projekcijah izdatkov za energente, povezane z emisijami CO₂ se upošteva ocena gibanja cene ogljika med 2028 in 2032, podana s strani Evropske komisije (Smernice za pripravo socialnih podnebnih načrtov, 2025 – Tabela 4); v letu 2027 je projektirana cena ogljika nižja od okoljske dajatve v Sloveniji, zaradi česar se pri izračunih upošteva slednje.

Tabela 4: Projekcija skupne vrednosti ocenjene cene ogljika v okviru ETS2

Leto	€ 2023 / tCO ₂
2028	50
2029	55
2030	60
2031	60
2032	60

Kot pogosto v analizah revščine tudi tukaj uporabljamo koncept povprečnega ekvivalentnega razpoložljivega dohodka gospodinjstva (po socialnih transferjih), ker omogoča natančnejšo oceno in primerjavo dohodkovnih razmer med gospodinjstvi in bolj celovito razumevanje njihove blaginje. Pri izračunu se tako upošteva ekvivalenčna lestvica OECD: prvi član gospodinjstva ima utež 1, drugi člani, če so starejši od 14 let, imajo utež 0,5, otroci do 14 let pa utež 0,3. Pri izračunu povprečnega ekvivalentnega dohodka se celotni dohodek vseh članov gospodinjstva sešteje in nato deli s številom

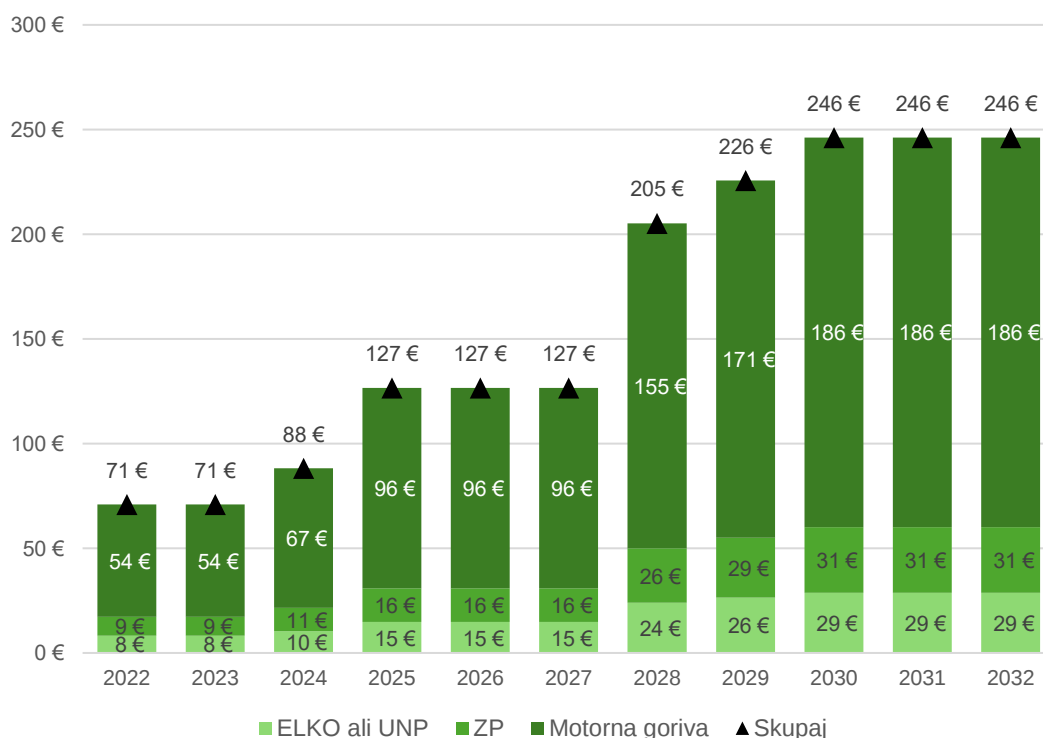
ekvivalentnih odraslih članov v gospodinjstvu (Intihar, 2022). Tudi pri izdatkih za energente je smiselno v analizi uporabiti povprečne ekvivalentne izdatke za tekoča in plinasta goriva, ker s tem upoštevamo velikost in sestavo gospodinjstva.

Status tveganja revščine se določa glede na to, ali oseba živi pod pragom ali nad pragom tveganja revščine. Oseba živi pod pragom tveganja revščine, če je ekvivalentni razpoložljivi dohodek njenega gospodinjstva nižji od praga tveganja revščine.

Analiza učinkov na gospodinjstva

V Sliki 13 so prikazani povprečni izdatki za emisije CO₂ za tekoča goriva za ogrevanje (ELKO ali UNP), zemeljski plin in motorna goriva v obdobju 2022–2032. V povprečju so upoštevana vsa gospodinjstva, ne le tista, ki energent uporabljajo. Skupni izdatki, povezani z emisijami CO₂, bi lahko postopno narasli, in sicer z 71 EUR leta 2022 na 246 EUR leta 2030. Ocenjeni učinek ETS2 na izdatke, povezane z emisijami CO₂ v prvem letu, je torej +59 EUR za motorna goriva, +10 EUR za ZP in +9 EUR za ELKO ali UNP. Največji delež k skupnim izdatkom zaradi emisij CO₂, prispevajo motorna goriva, katerih finančna obremenitev doseže 186 EUR leta 2030 in ostaja na tej ravni do leta 2032. Izdatki za emisije CO₂ pri tekočih gorivih za ogrevanje dosežejo 29 EUR leta 2030, medtem ko se povprečna obremenitev za zemeljski plin poveča na 31 EUR leta 2030 in prav tako ostaja nespremenjena. Poudarjamo, da so to ocene sprememb izdatkov brez ukrepov.

Slika 13: Povprečni letni izdatki, povezani z emisijami CO₂, za posamezno gorivo, 2022-2032

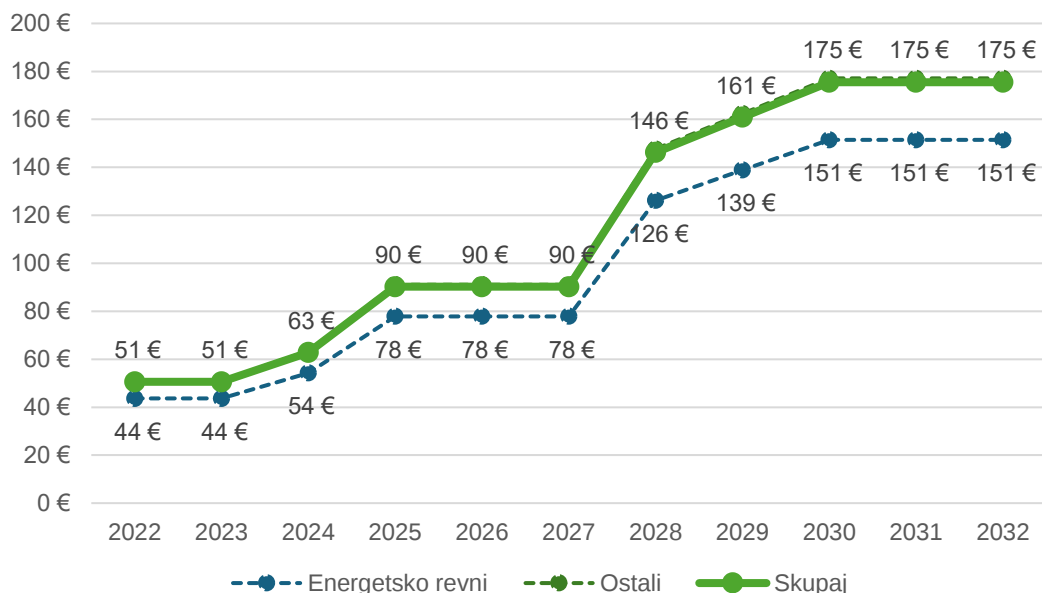

Grafi na naslednjih šestih slikah (Slike 14-19) prikazujejo dosedanje in pričakovano rast povprečnih izdatkov za emisije CO₂ in za vse tri energente skozi čas. Tokrat so v izračunih upoštevana le tista gospodinjstva, ki imajo izdatke za dotično gorivo.

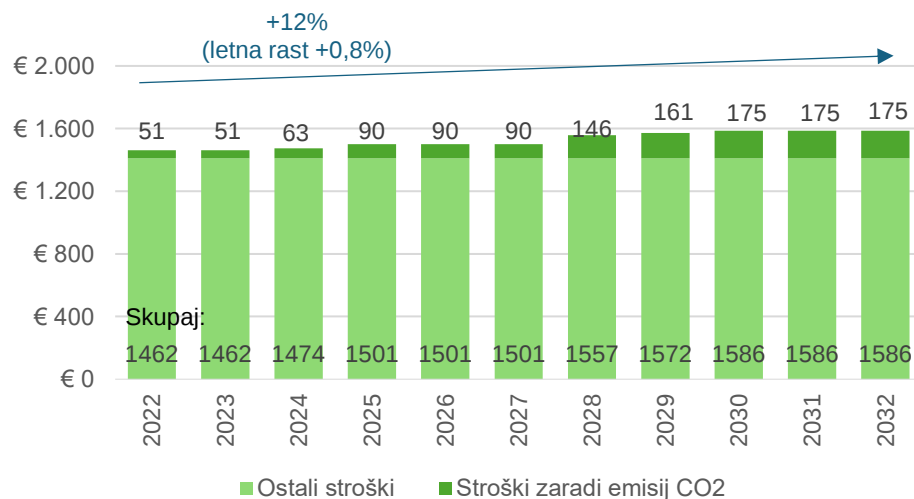
Ekstra lahko kurilno olje in utekočinjen naftni plin: v izhodiščnem letu 2022 so letni izdatki energetske revnih znašali 44 EUR, za ostale pa 51 EUR (Slika 14). Z uvedbo ETS2 sistema bodo izdatki zaradi emisij CO₂ v ta namen predvidoma narasli za 56 EUR v prvem letu (+ 62%), oz. za energetske revne za 48 EUR (+62 %). Skupna vrednost izdatkov zaradi emisij CO₂ je ocenjena na

151 EUR za energetske revne in 175 EUR za ostale uporabnike ELKO/UNP. Zaradi povišanja izdatkov, povezanih z emisijami CO₂, bi se skupna vsota izdatkov za ELKO ali UNP med 2022-2032 povečala z 1.462 EUR na 1.586 EUR (+ 12%), kot prikazuje slika 14. Za energetske revna gospodinjstva bi se po drugi strani med 2022-2032 povečala z 1.262 EUR na 1.369 EUR. Gre za oceno, ki ne upošteva drugih morebitnih sprememb v ceni od izhodiščnega leta 2022 (velja načelo *ceteris paribus*).

Slika 14: Povprečni letni izdatki zaradi emisij CO₂ iz naslova uporabe ELKO ali UNP, 2022-2032

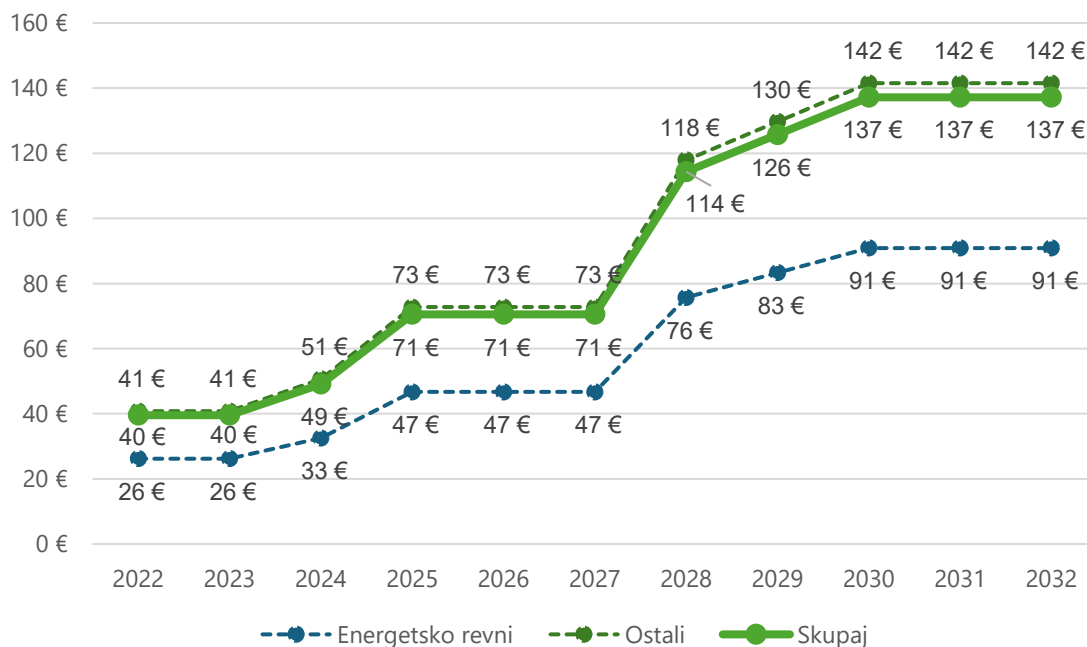
Slika 15: Povprečni letni izdatki za ELKO ali UNP, 2022-2032

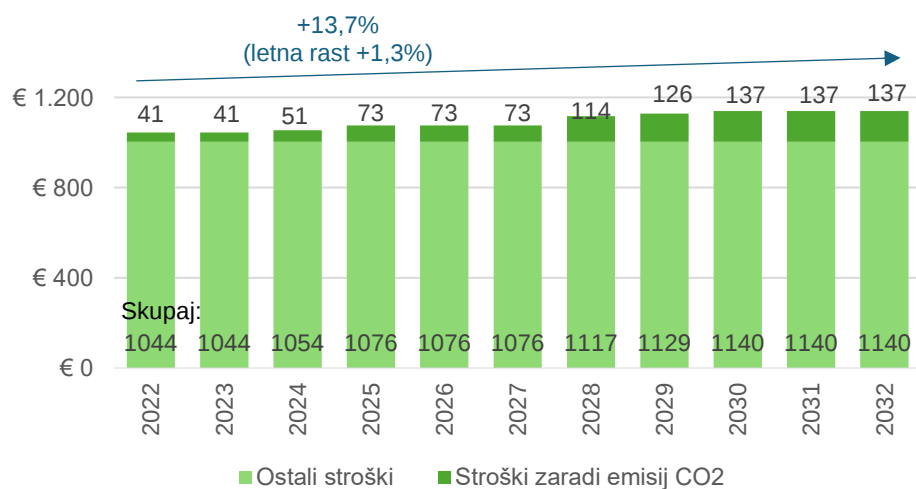
Zemeljski plin: v letu 2022 je povprečno gospodinjstvo v Sloveniji, ki ogreva na zemeljski plin, zanj namenilo 1.044 EUR (slika 17), od tega 40 EUR za CO₂ dajatev (slika 16). Ob (teoretični) predpostavki, da se znotraj skupne cene zemeljskega plina spremeni samo cena, povezana z emisijo CO₂, bodo skupni izdatki za zemeljski plin v povprečju narasli na 1.140 EUR do leta 2032, od tega bi del, povezan z emisijo CO₂, lahko znašal 137 EUR. Za energetske revna gospodinjstva je ocena

skupnih letnih izdatkov za zemeljski plin zaradi nižje porabe nekoliko nižja: 782 EUR, od tega 91 EUR za emisije CO₂.

Slika 16: Povprečni letni izdatki zaradi emisij CO₂ iz naslova uporabe zemeljskega plina, 2022-2032*

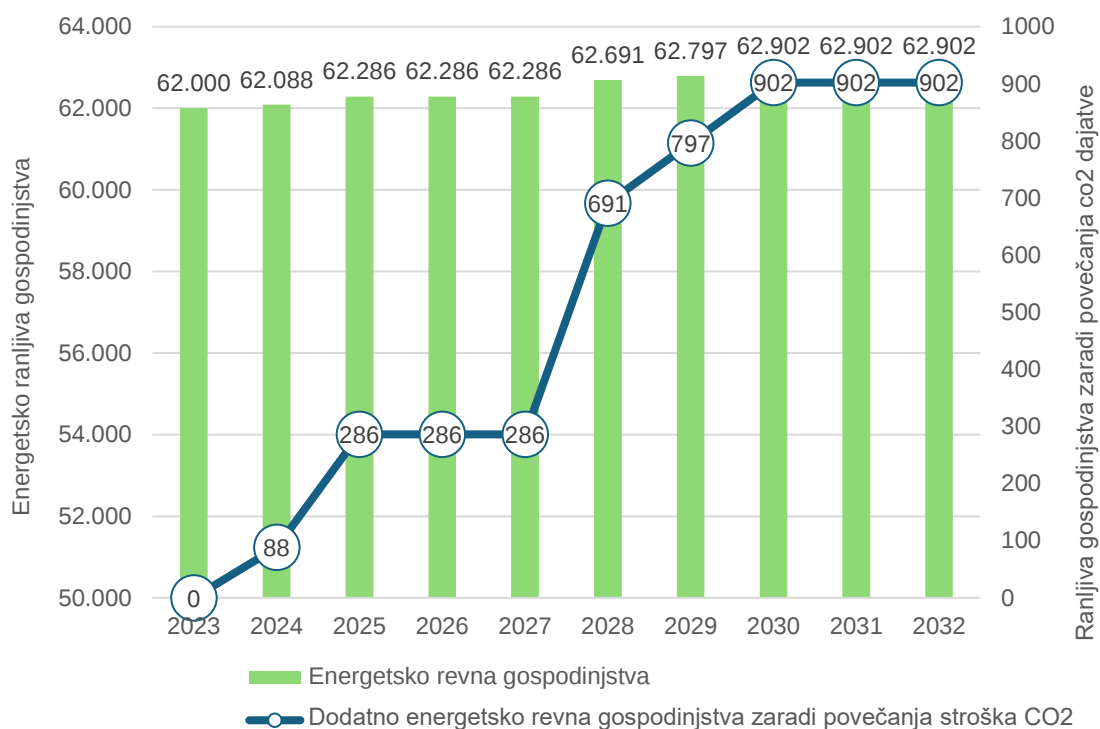
Slika 17: Povprečni letni izdatki za zemeljski plin, 2022-2032

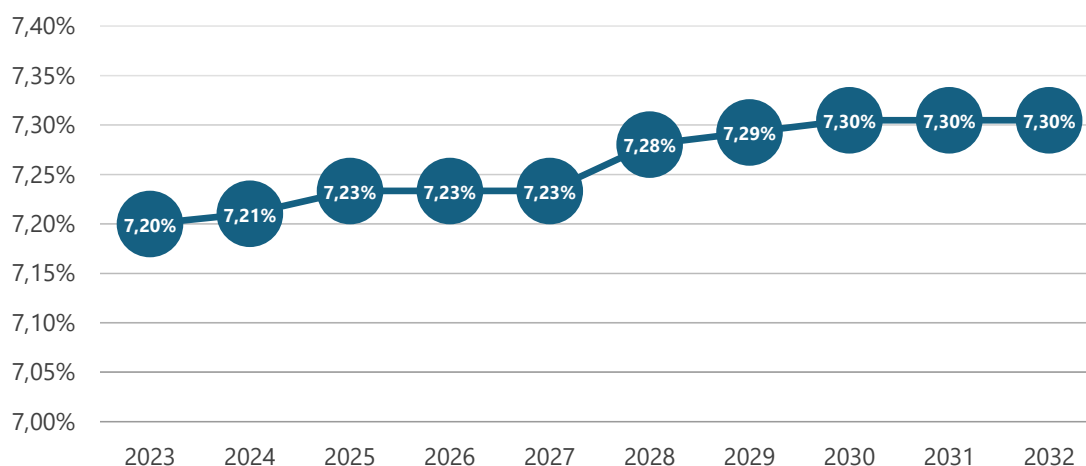
Ocena števila dodatno energetsko revnih gospodinjstev

V prvem delu je predstavljena ocena števila dodatno energetsko revnih gospodinjstev z naslova povečanja cene ogljika na energente, ki se uporabljajo za ogrevanje. Do leta 2032 se bi zaradi višjih stroškov omenjenih energentov (brez ukrepanja) število energetsko revnih povečalo za predvidoma 920 gospodinjstev med 2023 in 2032 (Slika 18), oz. za 616 gospodinjstev med 2025 in 2032. Gre za povečanje deleža energetsko revnih gospodinjstev z 7,2 % v letu 2022 na 7,3 % v letu 2032 (slika 19).

Slika 18: Število energetsko revnih gospodinjstev ter povečanje števila energetsko revnih gospodinjstev zaradi stroškov emisij CO₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032

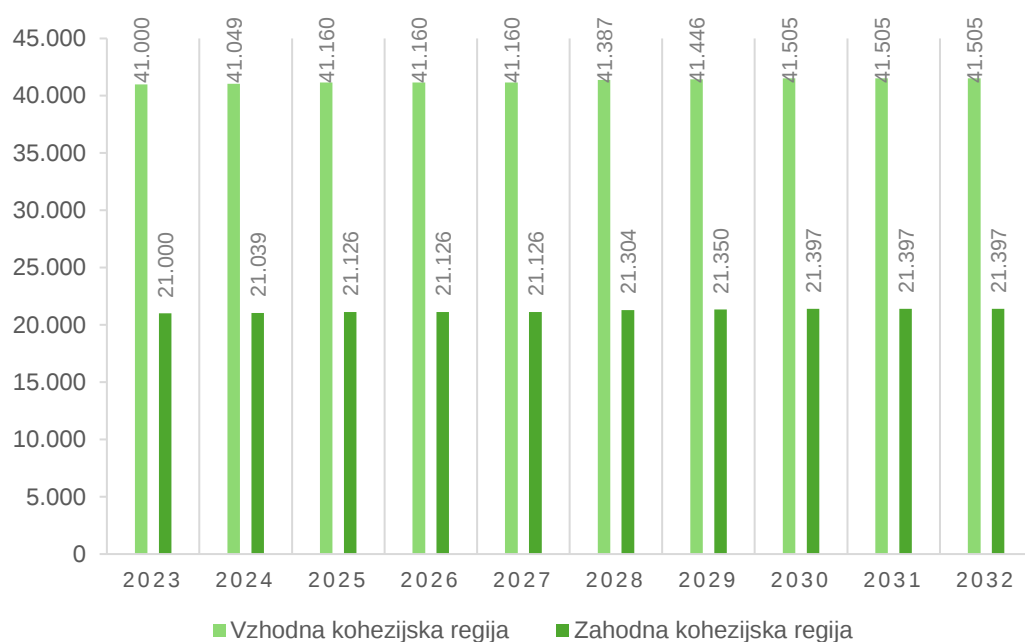

Slika 19: Delež energetsko revnih gospodinjstev zaradi stroškov emisij CO₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032 (%)

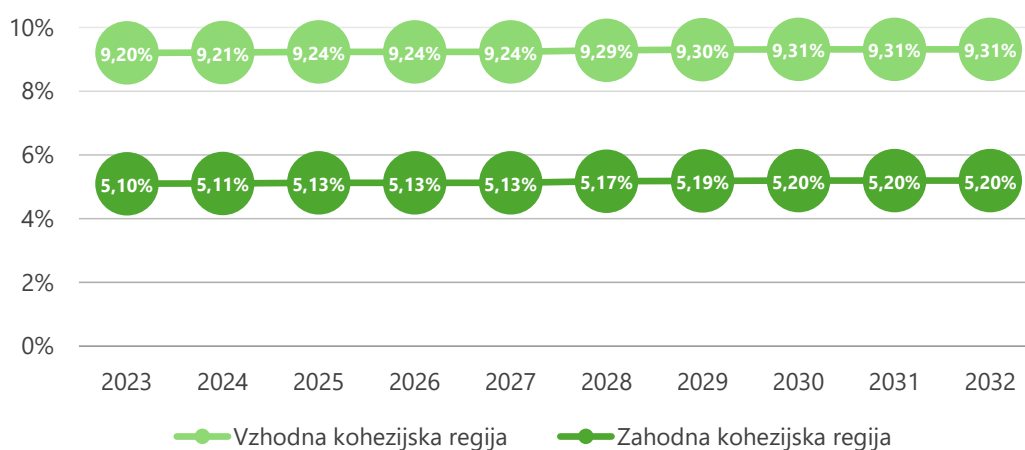
Slika 20 razkriva pomembne razlike med vzhodno in zahodno kohezijsko regijo, saj je število energetsko revnih gospodinjstev v vzhodni regiji skoraj dvakrat večje kot v zahodni. Razlika izhaja iz podobne diskrepance v stopnji tveganja revščine, ki služi kot osnovni vhodni podatek za energetsko revščino. Zaradi morebitnega naraščanja cene ogljika se bi število energetsko revnih gospodinjstev v vzhodni regiji predvidoma povečalo z 41.160 v 2025 na 41.505 v 2032, v zahodni regiji pa z 21.126 na 21.397.

Slika 20: Število energetsko revnih gospodinjstev po kohezijski regiji zaradi stroškov emisij CO₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032 (%)

Razlike med regijami potrjuje tudi podatek o deležu energetsko revnih gospodinjstev, ki je skozi celotno obdobje od leta 2023 do leta 2032 večji v vzhodni kohezijski regiji (Slika 21). Leta 2023 je delež v vzhodni regiji znašal 9,2 %, v zahodni pa 5,1 %. Do leta 2032 se delež energetsko revnih gospodinjstev lahko poveča na 9,31 % v vzhodni regiji (povečanje za 0,11 odstotne točke) in na 5,2 % v zahodni regiji (povečanje za 0,10 odstotne točke).

Slika 21: Delež energetsko revnih gospodinjstev po kohezijski regiji zaradi stroškov emisij CO₂ na energentih za ogrevanje, 2023-2032 (%)

Ocena števila dodatno energetsko ranljivih gospodinjstev

Glede na predlagano definicijo energetske ranljivosti, ocenjujemo, da zaradi vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb na področje uporabe Direktive 2003/87/ES ne bo dodatno energetsko ranljivih gospodinjstev. Povečanje z naslova večjega števila energetsko revnih gospodinjstev (920 do 2032) bo namreč v celoti med gospodinjstvi v 1. ali 2. dohodkovnem kvintilu, ki so pa že po definiciji energetsko ranljiva. Neposrednega vpliva ETS2 na drugi komponenti energetske ranljivosti

– število gospodinjstev v 1. in 2. dohodkovnem kvintilu ter delež gospodinjstev, ki ogreva na ELKO, premog, UNP ali ZP – prav tako ne pričakujemo. Zaradi višjih stroškov ogrevanja na fosilna goriva lahko pride do učinka nadomestitve, tj. do zamenjave starih naprav na fosilna goriva z novjšimi na elektriko ali lesno biomaso tudi brez državnih subvencij. Posredno lahko torej ETS2 vodi do zmanjšanja števila energetsko ranljivih gospodinjstev.

Uporabniki prevoza

Ocena trenutnega števila prevozno revnih oseb

Ocenjujemo, da je trenutno prevozno revnih v RS 84.569 oseb (4,0 % populacije).

Pri izračunu prevozno revnih se je v ciljno raziskovalnem projektu (Gabrovec et al., 2024) izhajalo iz projektne definicije prevozne revščine. Ker pa z razpoložljivimi podatki ni bilo možno meriti prevozne revščine na ravni posameznikov, so pri izračunu uporabili določene predpostavke. V izračunu so za prevozno revne upoštevani tisti prebivalci, ki v kraju bivanja nimajo ustrezne dostopnosti JPP (tj. živijo več kot 1km oddaljeno od postajališča JPP z zadovoljivo frekvenco voženj⁴), poleg tega so pa bodisi stari 15-19 let (približek za to, da nimajo voznškega dovoljenja, zaradi česar so popolnoma odvisni od JPP) bodisi živijo pod pragom tveganja revščine (tj. si avtomobil težko privoščijo). Vse to jim posledično lahko otežuje ali onemogoča dostop do ključnih storitev ali dejavnosti. K tem smo prišteli otroke, stare 10-14 let, ki že samostojno uporabljajo storitve javnega potniškega prometa, in prav tako nimajo lastnega voznškega dovoljenja, živijo pa (prav tako) več kot 1km od postajališča JPP z zadovoljivo frekvenco voženj. Za izračun smo uporabili naslednje podatke:

- a. 61.534 prevozno revnih oseb, starih nad 15 let (Gabrovec et al., 2024)
 - 276.000 vseh oseb pod pragom tveganja revščine, razdeljeno po regijah (SURs, 2023e) – zajeto prebivalstvo pod pragom tveganja revščine, staro 20-84
 - 105.973 oseb, starih 15-19 v RS (SURs, 2023f)
 - 20,2 % prebivalcev RS z neustrezno dostopnostjo do JPP ob delavnikih (Gabrovec et al., 2024) – izračunano na ravni hišnih naslovov in združeno s podatki o številu prebivalcev iz Centralnega registra prebivalstva, razdeljeno po regijah

V spodnji preglednici je prikazana ocena števila in deleža prevozno revnih oseb, starih nad 15 let, po regijah ter na ravni Slovenije za značilne dneve s šolskim poukom, ob sobotah in ob nedeljah oz. praznikih. Najvišji delež prevozno revnih je bil leta 2023 v pomurski statistični regiji (7,5 %), k čemur poleg slabše ponudbe JPP botruje tudi višji delež prebivalcev pod pragom tveganja revščine. Najnižji delež je bil v osrednjeslovenski statistični regiji (1,4%). Če upoštevamo vozne rede ob nedeljah, je prevozno revnih mnogo več: med 3,7 % in 16,7 % oz. v povprečju 9,1 % prebivalcev. Podobno kot pri ostalih preračunih na ravni regij, je tudi tu smiselno ločeno gledati deleže in absolutno število prebivalcev.

Tabela 5: Ocena števila in deleža prevozno revnih prebivalcev za leto 2023

statistična regija	sreda		sobota		nedelja	
	število	delež	število	delež	število	delež
pomurska	7.267	7,5 %	14.539	15,0 %	16.219	16,7 %
podravska	8.358	3,0 %	28.707	10,1 %	30.926	10,9 %

⁴ V poročilu CRP Prevozna revščina Gabrovec in soavtorji (2024) uporabljajo izraz dostopnost drugače kot je uporabljen v poročilu EU, in sicer gre za obstoj in časovno razpoložljivost JPP, ne pa čas trajanja vožnje do centralnih naselij ali delovnega mesta.

koroška	2.594	4,4 %	5.896	10,0 %	4.709	8,0 %
savinjska	10.545	4,8 %	24.966	11,4 %	30.996	14,1 %
zasavska	1.578	3,3 %	2.296	4,8 %	2.962	6,2 %
posavska	4.082	6,4 %	7.157	11,2 %	8.541	13,4 %
jugovzhodna Slovenija	5.580	4,6 %	13.271	11,0 %	13.081	10,9 %
osrednjeslovenska	6.785	1,4 %	16.003	3,4 %	17.261	3,7 %
gorenjska	2.893	1,7 %	9.000	5,2 %	11.540	6,6 %
primorsko-notranjska	2.745	6,2 %	5.337	12,0 %	5.682	12,8 %
goriška	3.709	3,8 %	7.247	7,4 %	6.742	6,9 %
obalno-kraška	5.398	5,3 %	13.372	13,1 %	13.167	12,9 %
Slovenija	61.534	3,5 %	147.791	8,3 %	161.826	9,1 %

b. 23.034 prevozno revnih oseb, starih 10-14

- 114.033 otrok, starih 10-14 let (SURS, 2023f)
- 20,2 % prebivalcev RS z nezadovoljivim dostopom do JPP.
- Uporabljena predpostavka, da so generacije, stare med 10 in 14 let, enakomerno razpršene po Sloveniji, ker starostna skupina ni bila vključena v analizo CRP z razdelitvijo po hišnih naslovih.

Opredelitev ranljivosti pri uporabnikih prevoza

Ranljiv uporabnik prevoza je posameznik, ki živi v gospodinjstvu, ki je v 1. in 2. dohodkovnem kvintilu, in uporablja motorna goriva. Definicija temelji na kombinaciji dohodkovne ravni oz. relativne dohodkovne ravni v državi in odvisnosti od motornih goriv. Definicija z vidika dohodkov torej zajema širšo populacijo kot pri prevozni revščini, hkrati pa zajema samo populacijo, ki uporabljajo motorna goriva (na preostale ETS2 namreč nima neposrednega vpliva).

Nizek in srednje-nizek dohodek je osrednji dejavnik ranljivosti - gospodinjstva v nižjih dohodkovnih kvintilih imajo omejene finančne zmožnosti za pokrivanje osnovnih življenjskih potreb, med katerimi je tudi mobilnost. Stroški prevoza – predvsem gorivo, vzdrževanje in zavarovanje – predstavljajo pomemben delež njihovega proračuna. Zaradi tega so ti posamezniki bolj občutljivi tako na dvig cen goriv kot tudi na stroške povezane s preходом na okolju bolj prijazna električna vozila. V Sloveniji je ranljivosti na dvig cen goriv ublažena zaradi povračil stroškov prevoza na delo, skladno z Zakonom o delovnih razmerjih (ZDR-1); s tem, ko bodo rasli stroški goriva, bodo rasli tudi z njim povezani prihodki. A vendar, zaposlenih oseb je v Sloveniji malo manj kot dve petini (SURS, 2024b), poleg njih pa še slabih 18% mladoletnih oseb, na katere cene motornih goriv neposredno ne vplivajo; preostalega prebivalstva, na katere bodo višje cene goriv z naslova ETS2 vplivale v celoti, je 43 %. Poleg tega, četudi osebe, zaposlene v RS dobijo povrnjene stroške prevoza na delo, so izpostavljene vplivu rasti cen pogonskih goriv za prevoze za osebne namene, kot so prevoz do zdravstvenih storitev in druge osnovne infrastrukture (npr. pošta, banka, trgovine). Zaradi omenjenih razlogov dohodek ostaja pomemben dejavnik ranljivosti. Zajem dveh dohodkovnih kvintilov podobno kot pri ranljivosti gospodinjstev preprečuje izključitev ranljivih podskupin, ki so morda kljub višjem dohodku (2. kvintil) bolj ranljive na višje cene, na primer ker imajo več odvisnih družinskih članov, ki potrebujejo pogost prevoz do zdravstvenih, šolskih ali drugih ustanov.

Definicija ranjivega uporabnika prevoza v kontekstu SSP upošteva tudi odvisnost od motornih goriv. Uporaba osebnega vozila, ki vozi na motorno gorivo, pomeni namreč večjo izpostavljenost nihanjem cen motornih goriv na trgu. Posredno dvig cene motornih goriv lahko vpliva tudi na osebe, ki nimajo lastnega avtomobila in nimajo izdatkov za motorna goriva, na primer preko cen vozovnic javnega potniškega prometa. Ker je pa višina cene vozovnic v prihodnosti, upoštevajoč tudi z inflacijo

usklajeno višino subvencij za posamezne demografske skupine, zelo nepredvidljiva, omenjeni posredni učinek pri izračunu prevoznih ranljivih ni upoštevan.

Ocena trenutnega števila ranljivih uporabnikov prevoza

Ocenjujemo, da je v Sloveniji 594.520 ranljivih uporabnikov prevoza (28,0 % populacije).

Za izračun števila prevoznih ranljivih oseb smo uporabili naslednjo formulo:

$P = (ETS_i * M_i + ETS_j * M_j)$, kjer je:

P = število prevoznih ranljivih oseb; ETS = delež oseb, ki uporablja gorivo za prevoz, ki je predmet ETS_2 (v tem primeru motorna goriva); M = število oseb; $i = 1$. dohodkovni kvintil; $j = 2$. dohodkovni kvintil

Za izračun smo uporabili naslednje podatke:

- 40 % prebivalcev, ki živi v gospodinjstvih v 1. in 2. dohodkovnem kvintilu (po definiciji)
- 86 % prebivalcev, ki uporablja motorna goriva (Dominko et al., 2025)
- 69,9 % prebivalcev v 1. in 2. dohodkovnem kvintilu, ki imajo na voljo osebni avtomobil (Benčina et al., 2025b), uporabljeno kot približek za delež oseb, ki imajo izdatke za motorna goriva. Približek je realističen, saj je skupen delež prebivalcev RS, ki imajo na voljo osebni avtomobil 84 % (ibid.), delež prebivalcev, ki uporabljajo motorna goriva pa zelo podobnih 86%.

Ocena dodatnega števila prevoznih revnih oseb

V definiciji prevozne revščine, podane zgoraj, so tri spremenljivke: delež oseb starih 20-84 let pod pragom tveganja revščine, delež prebivalstva starega med 10 in 19 let in delež prebivalstva z neustrezno dostopnostjo JPP ob delavnikih (Gabrovec et al., 2024). Vključitev stavbnega in cestnega sektorja v sistem trgovanja z emisijskimi kuponi *ceteris paribus* ne vpliva na razdelitev prebivalstva po starosti (druga spremenljivka), niti na dostopnost JPP (tretja spremenljivka), niti na prag tveganja revščine. Vezano na zadnjo podajamo obrazložitev spodaj.

V 2023 je 264.000 prebivalcev (12,7 %) živel z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, to je 903 EUR na mesec za enočlansko gospodinjstvo⁵ (SURS, 2024c). Skladno z metodološkim pojasnilom SURS, se prag tveganja revščine izračuna za vsako leto posebej in se določi kot 60 % mediane ekvivalentnega neto razpoložljivega dohodka vseh gospodinjstev (Stare et al., 2025). Kot razlagajo Stare in soavtorji (2025): »Po tem konceptu so revne vse osebe, ki živijo v gospodinjstvih, katerih dohodek na ekvivalentnega odraslega člana je nižji od izračunanega praga. Tako izračunana stopnja ni kazalnik absolutne revščine, temveč meri neenakost znotraj populacije.[...] Niso pa v tem podatku upoštevani gibanje cen, stanovanjske razmere, premoženje (nepremičnine, vrednostni papirji, depoziti na bankah itd.), krediti in drugi dejavniki, ki prav tako vplivajo na življenjski standard

⁵ Za dvočlansko gospodinjstvo brez otrok je bil leta 2023 prag tveganja revščine 1.354 EUR na mesec, za štiričlansko gospodinjstvo dveh odraslih in dveh otrok pa 1.896 EUR na mesec.

ljudi.” Ker ETS2 neposredno vpliva na izdatke, ne pa tudi na dohodke, nima torej neposrednega vpliva na prag tveganja revščine ali na delež oseb pod pragom tveganja revščine.

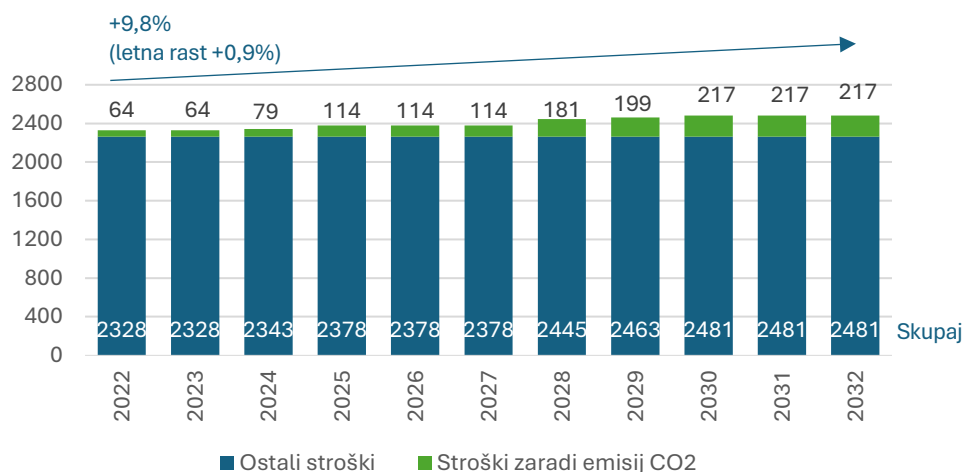
Ocena dodatnega števila ranljivih uporabnikov prevoza

Podobno kot pri prevoznici revščini, tudi ranljivost opredeljujemo v povezavi s prihodki (glede na dohodkovni kvintil) in ne izdatki; posledično z naslova ETS2 ne pričakujemo povečanega števila ali deleža ranljivih uporabnikov prevoza.

Četudi uvedba ETS2 nima statističnega vpliva na število in delež prevozno revnih ali ranljivih oseb, ima vpliv na njihov materialni položaj.

V spodnji sliki so prikazani povprečni izdatki zaradi stroškov emisij CO₂ upoštevajoč projekcijo skupne vrednosti ocenjene cene ogljika v okviru ETS2 iz smernic za pripravo SNP (Tabela 3). V primeru vrednosti kupona 60 EUR / tCO₂ v 2030, bi (*ceteris paribus*) skupni letni stroški motornih goriv povprečnega gospodinjstva 2481 EUR, kar je 4,3 % več kot v letu 2025 in 6,6 % več kot v letu 2022.

Slika 22: Povprečni letni izdatki zaradi emisij CO₂ iz naslova uporabe motornih goriv ¹, 2022-2032

Vir: Dominko et al. (2025), lastni izračuni

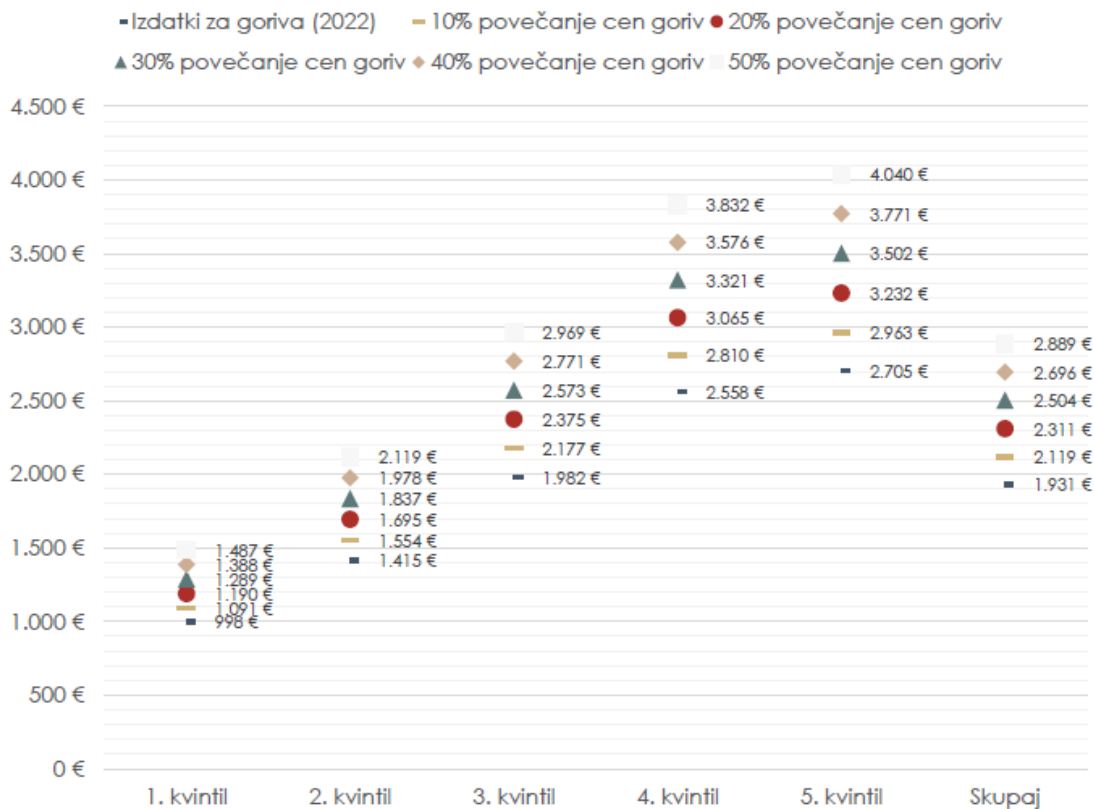
¹ (v izračunu so upoštevana le tista gospodinjstva, ki imajo izdatke za goriva in maziva). V deležu od skupne cene niso upoštevane druge morebitne spremembe cen od izhodiščnega leta 2022 (velja načelo *ceteris paribus*)

V letu 2022 je bil delež okoljske dajatve v skupni ceni dizelskega goriva 2,8 % (0,046 EUR v povprečni ceni 1,63 EUR na liter), v skupni ceni bencinskega goriva pa 2,75 % (0,041 EUR v povprečni ceni 1,49 EUR na liter). V letu 2024 je bil delež okoljske dajatve v skupni ceni dizelskega goriva 5,26 %, v skupni ceni bencinskega goriva pa 4,69 %. Ob stalnih preostalih stroških motornih goriv in povečanju okoljske dajatve, oz. stroška vezanega na emisije CO₂, skladno s projekcijami EK za pripravo SNP (Tabela 4), je predvidena rast cene dizelskega goriva med 2025 in 2032 5,26-odstotna, bencinskega goriva pa 4,69-odstotna⁶.

Benčina in soavtorji (2025) so analizirali vpliv višjih cen goriv na izdatke za prevoz po dohodkovnih kvintilih. Preiskali so, kakšen je vpliv v petih scenarijih podražitve, in sicer pri 10 % povečanju cen goriv, 20 % povečanju, 30 % povečanju, 40 % povečanju in 50 % povečanju cen goriv. Glede na to, da se bo cena motornih goriv pri uporabi projekcij iz Tabele 4 povečala za cca. 5 odstotkov, se naslonimo na 10 % povečanje cen goriv iz analize in le-tega prepolovimo. Sledi, da bi se letni izdatki

za motorno gorivo za gospodinjstva v 1. dohodkovnem kvintilu povečali za 46,5 evrov, za gospodinjstva v 2. dohodkovnem kvintilu pa za 69,5 evrov.

Slika 23: Povprečni izdatki za goriva ob različnih stopnjah povečanja cen goriv po dohodkovnih kvintilih

Vir: Benčina et al. (2025)

⁶ Rast cene in delež stroška CO₂ v skupni ceni goriv je enak za vsako vrsto motornega goriva, saj se v tem obdobju strošek CO₂ točno podvoji.

Ranljiva mikropodjetja

Za poglavje, ki sledi, je bilo prav tako uporabljeno besedilo in rezultati iz Analize stanja za pripravo Socialnega načrta za podnebje, pripravljenega za MOPE s strani Instituta za ekonomska raziskovanja (Dominko et al., 2025).

Opredelitev ranljivega mikropodjetja

Uredba SSP opredeljuje ranljiva mikropodjetja kot »mikropodjetja, na katera bistveno vplivajo učinki cen vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb ali cestnega prevoza na področje uporabe Direktive 2003/87/ES in ki nimajo sredstev, da bi za svoje dejavnosti bodisi prenovila stavbo, ki jo zasedajo, bodisi kupila brezemisijaska in nizkoemisijaska vozila ali začela uporabljati alternativne trajnostne načine prevoza, vključno z javnim prevozom, kot je ustrezno« (2. člen). Tako kot za gospodinjstva, tudi za mikropodjetja energetska ranljivost v RS (še) ni pravno-formalno definirana. V odsotnosti uradne definicije za Slovenijo se naslonimo na definicijo mikro podjetij iz Uredbe SSP. Spomnimo tudi, da je mikro podjetje v Uredbi EU 2021/106 definirano kot podjetje, ki zaposluje manj kot 10 oseb in katerega letni promet ali letna bilanca stanja ne presega 2 milijona evrov.

Za namen ugotavljanja učinkov ETS2 in upravičenosti do sredstev iz SSP glede na razpoložljivost podatkov uporabimo kazalnik dobičkonosnosti, tj. denarni tok iz poslovanja (v ang. *Earnings before interest, taxes, depreciation and amortisation – EBITDA*). Konkretno, negativen EBITDA v dveh zaporednih letih (2021 in 2022) služi kot približek za nezmožnost lastnega investiranja v energetske prenove stavbe ali nakup brezemisijaska oz. nizkoemisijaska vozila.

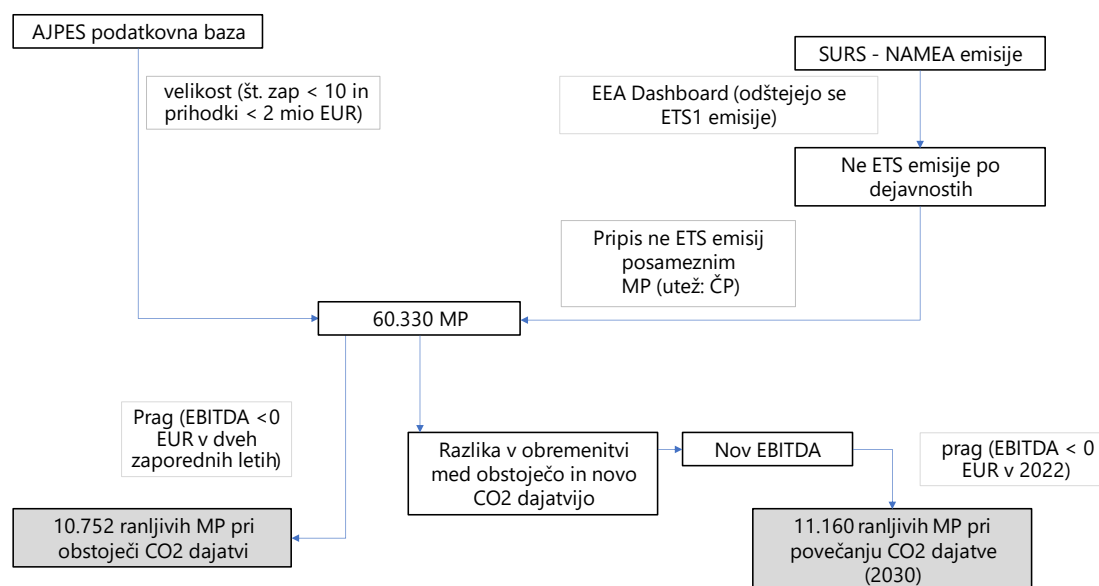
Metodologija analize učinkov na mikropodjetja

Za analizo vplivov cen zaradi vzpostavitve ETS2 na mikropodjetja z vidika energetske revščine uporabimo finančne podatke in podatke o številu zaposlenih od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJ PES) za leto 2022 (vključeni tudi podatki za poslovno leto 2021) in podatke SURS o emisijah po dejavnostih, t.j. NAMEA emisije za zadnje razpoložljivo leto (2021). Shema uporabljene metodologije je predstavljena na Sliki 24.

Da bi ocenili število ranljivih mikro podjetij pri uvedbi ETS2 oziroma povečanem strošku ogljika, uporabimo še podatke iz računov emisij v zrak (NAMEA). Iz baze NAMEA dobimo podatke o skupnih emisijah TGP v tonah CO₂ ekvivalentov po posameznih dejavnostih. Ker se obstoječa CO₂ dajatev in tudi povečana CO₂ dajatev do leta 2026 oziroma uvedba ETS2 nanašata le na izpuste izven sistema ETS1, torej le na izpuste iz ne-ETS sektorjev, uporabimo podatke Evropske okoljske agencije o izpustih ETS sektorjev, za katere lahko zmanjšamo skupne emisije. Posameznemu mikro podjetju lahko zdaj pripišemo ne-ETS emisije glede na utež podjetja v dejavnosti (delež ustvarjenih čistih prihodkov od prodaje).

Z upoštevanjem emisij posameznega mikropodjetja, višine obstoječe CO₂ dajatve in predvidene višine novega stroška ogljika izračunamo povečan strošek mikropodjetja zaradi uvajanja ETS2. Večji stroški zmanjšajo EBITDA in lahko pričakujemo, da bo več podjetij pod pragom EBITDA, ki omogoča energetske prenove stavbe ali na primer nakup nizkoemisijaska vozila. Govorimo torej o številu ranljivih mikro podjetij pri povečanju CO₂ dajatve do leta 2026 oziroma uvedbi ETS2 od leta 2027 naprej.

Slika 24: Shematski prikaz uporabljene metodologije za analizo vplivov na mikropodjetja

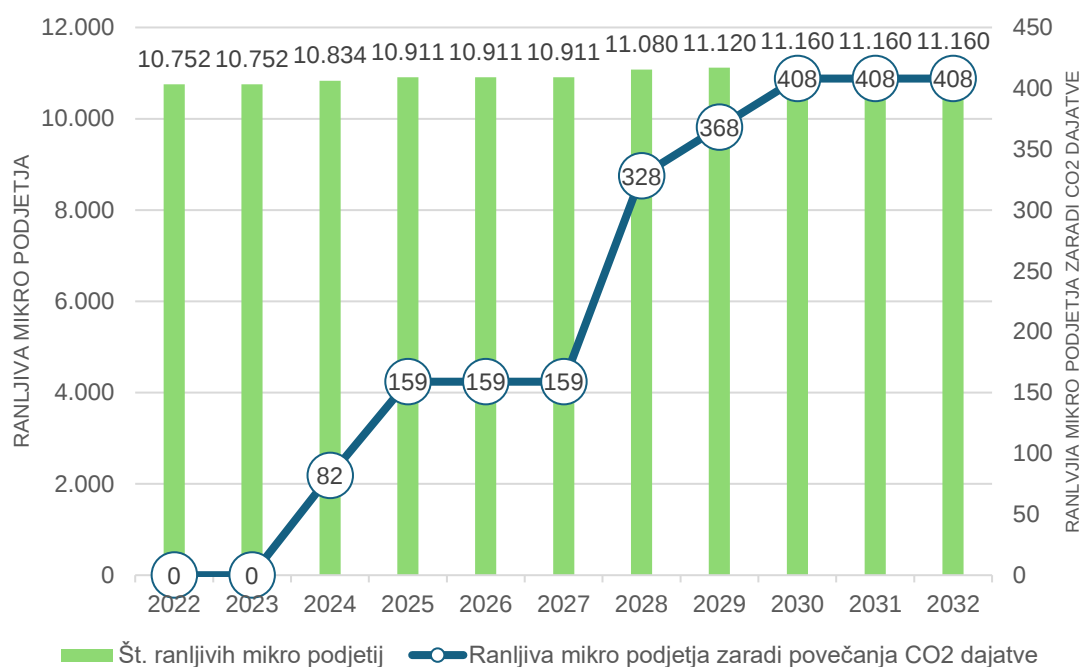
Drugače povedano, vsakemu podjetju so bile pripisane emisije iz dejavnosti, ki so bile utežene glede na celotne prihodke podjetja. Torej podjetja, ki izhajajo iz dejavnosti, kjer je emisij več in imajo večje prihodke imajo večji pripis emisij in ima povečanje dajatve posledično večji vpliv.

V analizi je uporabljena predpostavka, da se bodo cilji NEPN glede zniževanja emisij (24-odstotno znižanje emisij neETS do leta 2030 glede na leto 2022 v industriji in 35-odstotno znižanje v široki rabi) dosegali preko spodbujanja obnovljivih virov energije (OVE) in ukrepov energetske učinkovitosti (URE) v podjetjih, ki niso pod pragom EBTIDA ali tik nad njim.

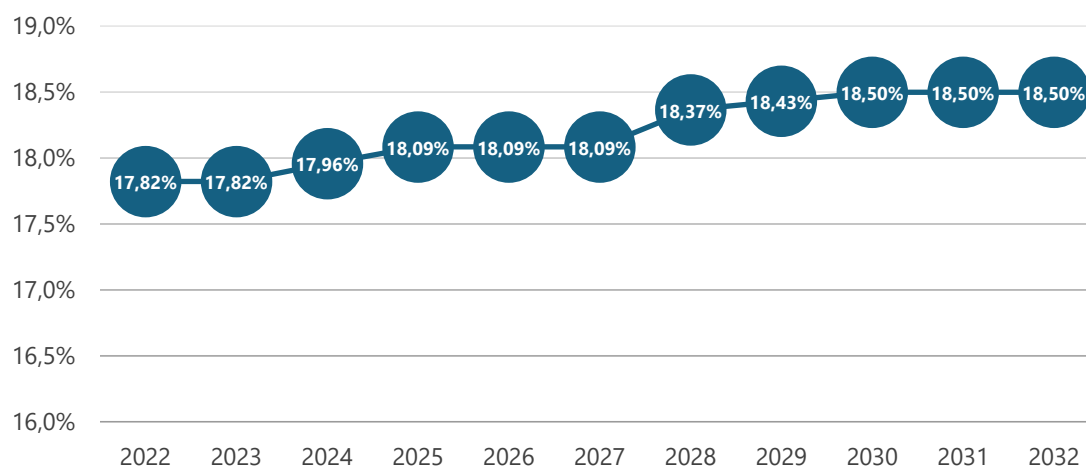
Analiza učinkov na ranljiva mikropodjetja

Leta 2022 je bilo v Sloveniji finančno ranljivih 10.752 mikro podjetij, vendar se zaradi postopnega povečevanja cene ogljika in vključitve v ETS2 pričakuje, da se bo ta številka do leta 2032 povečala na 11.160, torej za dobrih 400 mikro podjetij (Slika 25). Vzporedno s tem se povečuje tudi delež ranljivih podjetij med vsemi mikro podjetji – od 17,82 % v letu 2022 na 18,50 % v letu 2032 (Slika 26) – kar kaže na morebiten dodaten pritisk pri prilagajanju na okoljske zahteve, vključno z investicijami v energetske prenovе ter prehodom na nizkoemisijske tehnologije za zmanjšanje ogljičnega odtisa.

Slika 25: Število ranljivih mikropodjetij ter povečanje števila ranljivih mikropodjetij zaradi stroškov emisij CO₂, 2022-2032

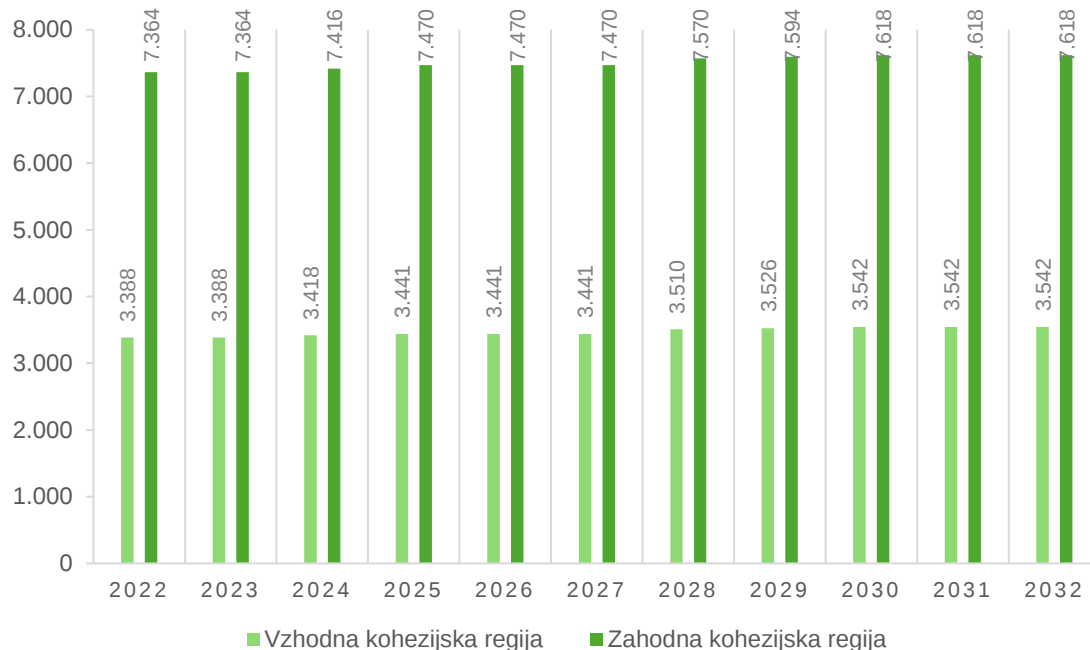

Slika 26: Delež ranljivih mikropodjetij, 2022-2032 (%)

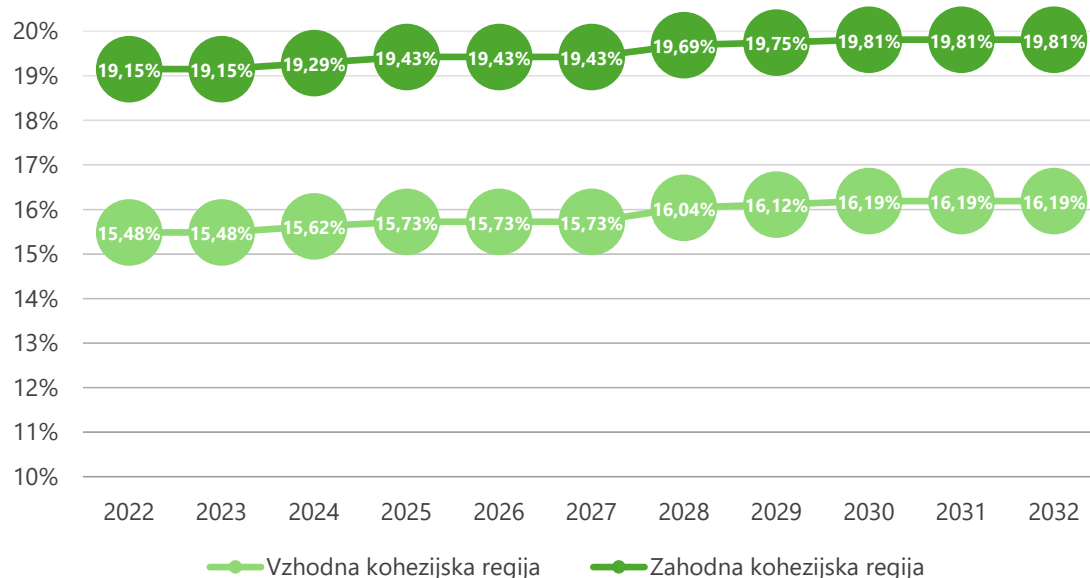
Razčlenitev števila ranljivih mikro podjetij na vzhodno in zahodno kohezijsko regijo (Slika 27) prikazuje, da je število ranljivih podjetij v zahodni regiji skozi celotno obdobje znatno višje kot v vzhodni regiji. To je pričakovano, saj zahodna regija vključuje gospodarsko močnejša območja, kot so Ljubljana in obalna regija, kjer je koncentracija podjetij večja. Leta 2022 je bilo v zahodni regiji ranljivih 7.364 mikro podjetij, kar se do leta 2032 poveča na 7.618 podjetij. V vzhodni regiji pa je bilo v letu 2022 ranljivih 3.388 podjetij, kar se lahko poveča na 3.542 podjetij do leta 2032. Povečanje števila ranljivih podjetij je večje v zahodni regiji, kjer so stroški poslovanja višji kot v vzhodni regiji. Ta dejavnik povečuje ranljivost mikro podjetij ob naraščajočih cenah ogljika, saj imajo podjetja manj manevrskega prostora za absorbiranje dodatnih stroškov.

Slika 27: Število ranljivih mikropodjetij po kohezijski regiji, 2022-2032 (mio EUR)

Delež ranljivih mikro podjetij v zahodni regiji je skozi celotno obdobje višji kot v vzhodni regiji (Slika 28). Leta 2022 je delež ranljivih podjetij v zahodni regiji znašal 19,15 %, medtem ko je v vzhodni regiji znašal 15,48 %. Do leta 2032 se ta delež v zahodni regiji lahko poveča na 19,81 %, v vzhodni pa na 16,19 %.

Slika 28: Delež ranljivih mikro podjetij po kohezijski regiji, 2022-2032 (%)

V nadaljevanju prikazujemo tudi analizo rezultatov po statističnih regijah. Največ ranljivih mikro podjetij se nahaja v osrednjeslovenski regiji, kjer je v letu 2022 število ranljivih podjetij znašalo 5.284, do leta 2032 pa lahko potencialno naraste na 5.462 (+178). Večje povečanje beležijo tudi podravska regija (s 1168 na 1220, +52) in savinjska regija (s 956 na 1008, +52). Najmanjše število ranljivih mikro podjetij je v primorsko-notranjski regiji, kjer se število komajda spremeni, s 159 leta 2022 na 161 leta 2032 (+2) (Tabela 6).

Tabela 6: Število ranljivih mikro podjetij po statističnih regijah, 2022-2032

Leto	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Pomurska	268	268	274	278	278	278	282	284	286	286	286
Podravska	1.168	1.168	1.173	1.183	1.183	1.183	1.207	1.214	1.220	1.220	1.220
Koroška	146	146	148	148	148	148	152	152	152	152	152
Savinjska	956	956	972	979	979	979	1.000	1.002	1.008	1.008	1.008
Zasavska	163	163	163	164	164	164	167	167	167	167	167
Posavska	214	214	214	214	214	214	216	218	219	219	219
Jugovzhodna	314	314	315	316	316	316	325	328	329	329	329
Osrednjeslovenska	5.284	5.284	5.320	5.354	5.354	5.354	5.425	5.445	5.462	5.462	5.462
Gorenjska	763	763	771	778	778	778	794	795	798	798	798
Primorsko-notranjska	159	159	159	159	159	159	161	161	161	161	161
Goriška	454	454	455	462	462	462	468	469	471	471	471
Obalno-kraška	863	863	870	876	876	876	883	885	887	887	887

Tabela 7 prikazuje delež ranljivih mikro podjetij glede na celotno število mikro podjetij v posameznih regijah. Najvišji delež ranljivih podjetij je v osrednjeslovenski regiji, kjer znaša 20,15 % leta 2022 in naraste na 20,83 % leta 2032 (+0,68 o. t.). Podobno visok delež je v obalno-kraški regiji, kjer se poveča z 19,9 % na 20,45 % (+0,55 o.t.). Najmanjši delež ranljivih mikro podjetij je v koroški regiji, sledita ji jugovzhodna in gorenjska regija. Največja rast deleža ranljivih mikro podjetij je opazna v pomurski regiji, kjer se delež poveča s 17,12 % leta 2022 na 18,27 % leta 2032 (+1,15 o.t.). Po rasti sledi savinjska regija, kjer se delež poveča s 15,75 % na 16,60 % (+0,86 o.t.)

Tabela 7: Delež ranljivih mikro podjetij po statističnih regijah, 2022-2032 (%)

Leto	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Pomurska	17,12	17,12	17,51	17,76	17,76	17,76	18,02	18,15	18,27	18,27	18,27
Podravska	15,25	15,25	15,31	15,44	15,44	15,44	15,76	15,85	15,93	15,93	15,93
Koroška	13,13	13,13	13,31	13,31	13,31	13,31	13,67	13,67	13,67	13,67	13,67
Savinjska	15,75	15,75	16,01	16,13	16,13	16,13	16,47	16,50	16,60	16,60	16,60
Zasavska	17,60	17,60	17,60	17,71	17,71	17,71	18,03	18,03	18,03	18,03	18,03
Posavska	15,90	15,90	15,90	15,90	15,90	15,90	16,05	16,20	16,27	16,27	16,27
Jugovzhodna	14,14	14,14	14,18	14,23	14,23	14,23	14,63	14,77	14,81	14,81	14,81
Osrednjeslovenska	20,15	20,15	20,29	20,42	20,42	20,42	20,69	20,76	20,83	20,83	20,83
Gorenjska	14,94	14,94	15,10	15,24	15,24	15,24	15,55	15,57	15,63	15,63	15,63
Primorsko-notranjska	16,24	16,24	16,24	16,24	16,24	16,24	16,45	16,45	16,45	16,45	16,45
Goriška	16,31	16,31	16,35	16,60	16,60	16,60	16,82	16,85	16,92	16,92	16,92
Obalno-kraška	19,90	19,90	20,06	20,20	20,20	20,20	20,36	20,41	20,45	20,45	20,45

2. OPIS UKREPOV IN NALOŽB, MEJNIKI IN CILJI

2.1. KOMPONENTA: C1 – Stavbni sektor

2.1.1. Opis komponente (povzetek)

Področje ukrepanja: **stavbni sektor**

Cilj:

Krovni cilj na področju energetske revščine do leta 2030 je zmanjšanje deleža energetske revnih gospodinjstev do vrednosti največ med 3,8 in 4,6 odstotka (kazalnik vpliva) ⁷. Za njegovo doseganje je treba zagotoviti tudi dejavno zmanjševanje in preprečevanje energetske revščine v okviru komplementarnih politik: razvojne, plačne, zaposlitvene, davčne, stanovanjske, socialne in drugih pomembnih politik, ki so zunaj obsega tega Načrta.

Namen ukrepov za zmanjševanje energetske revščine, opisanih v točki 2.1 (ii), je zmanjšanje rabe energije v energetske revnih gospodinjstvih in izboljšanje njihovih bivalnih razmer.

Za doseganje krovne in specifične cilja, bodo na področju energetske revščine do leta 2032 izvedene naložbe na področju učinkovite rabe energije (URE) in rabe obnovljivih virov energije (OVE) v najmanj 8.000 energetske revnih gospodinjstvih (kazalnik učinka).

Ukrepi in naložbe:

Naložba 1: Nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) za energetske revna in ranljiva gospodinjstva

Naložba 2: Podpora energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah

Naložba 3: Vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti

Ukrep 1: Ciljno informiranje, izobraževanje, osveščanje, svetovanje in usposabljanje

Ocena skupnih stroškov komponente: **239,5 milijonov EUR**, od tega

Stroški iz Socialnega sklada za podnebje: **179,59 milijonov EUR**

Stroški iz programov deljenega upravljanja (e.g. ESF+, ERDF, etc.): 0 EUR

Stroški iz nacionalnega sofinanciranja: **59,86 milijonov EUR**

⁷ Cilj je bil postavljen na podlagi poročila Preučitev in strokovne podlage za razvoj ukrepov za boj proti energetske revščini (Ljubljana, januar 2023). Predlogi ciljnih vrednosti za leto 2030 so bili podani v razponu od zmerne do ambicioznega cilja. Predlagani cilji v poročilu temeljijo na primerjalni analizi trenutnega stanja v Sloveniji in drugih EU državah, prav tako pa je bila za usmeritev uporabljena tudi napoved prihodnjega gibanja kazalnikov energetske revščine do leta 2030 za Slovenijo, povprečje EU ter trenutno najuspešnejšo državo EU.

2.1.2. Opis ukrepov in naložb komponente

2.1.2.1. Ukrep/naložba: I1: nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) za energetske ranljiva gospodinjstva

Področje ukrepanja (člen 8): (A)

2.1.2.1.1. Opis ukrepa/naložbe

Opis trenutnih izzivov in kako jih ukrep/naložba naslavlja

Na področju stavb v Sloveniji veljajo določene specifične v primerjavi z preostalimi članicami EU, ki vplivajo na pojav energetske revščine in tveganja za le-to. V Sloveniji se soočamo z razpršeno gradnjo, visokim deležem lastniških stanovanj, ki se pretežno nahajajo v eno ali dvostanovanjskih stavbah, stavbni fond pa je tudi relativno star. Ti dejavniki prispevajo k večjim potrebam po zagotavljanju energije za stavbe in s tem povezanimi izdatki za energente, še posebej v primerjavi z VSS.

Slovenija ima relativno star stanovanjski fond, kar vpliva na tveganje energetske revščine. Starejše stavbe so praviloma energetske bolj potratne, stroški energije gospodinjstev pa sorazmerno višji. Od 864 tisoč stanovanj, je bila dobra polovica zgrajena v letih 1961–1990 (SURS, 2021). Po letu 2000 je bilo zgrajenih le 114 tisoč stanovanj. Starost stanovanjskega fonda se po regijah nekoliko razlikuje: medtem, ko je kar četrtina stavb na Obalno-kraškem starejših od 100 let (na bližnjih Goriškem in Primorsko-notranjskem pa 22 %), je le-teh v osrednjeslovenski regiji 8 %. Slednja ima po drugi strani največ stavb zgrajenih po letu 2000 (17 %), pa tudi v obdobju 1961–1980 (kar 38 %).

Slovenijo zaznamuje relativno visoka stopnja lastništva stanovanj – 76 % prebivalcev živi v lastniškem stanovanju (povprečje EU: 70 %; Eurostat, 2021). Prav tako nadpovprečno visok delež prebivalcev živi v hiši (72 %, v primerjavi s povprečjem EU, ki je 53 %). Po drugi strani bistveno manj prebivalcev Slovenije živi v prenatrpanem domu (11 %) kot v povprečju v EU (17 %), in ta delež se z leti zmanjšuje.

Iz navedenega izhaja da so tveganja za večjo pojavnost energetske revščine in ranljivosti predvsem v hišah. Slednje tudi z investicijskega vidika energetske sanacije potrebujejo višje vložke v primerjavi s stanovanji VSS. Stanovanja so namreč pogosto priklopljena na vire daljinskega ogrevanja, ki so zajeta v obstoječ sistem trgovanja z emisijami in širitev na sektorje stavb in prometa nanje ne bo vplivala v primerjavi z gospodinjstvi v hišah, ki se ogrevajo na fosilne vire energije.

Na podlagi navedenega sorazmerni del sredstev SNP usmerjamo v tovrstne stavbe s ciljem, da v ustrezni meri naslovimo tveganje pojavnosti revščine/ranljivosti.

Ukrepi za zmanjšanje energetske revščine so se v Sloveniji že začeli izvajati, a na projektni ravni; za njihovo časovno razširitev ni zagotovljenih trajnih sredstev oz. kontinuiteta financiranja. Tekom izvajanja prvih projektov je bilo ugotovljeno, da so za energetske revne potrebne 100-odstotne subvencije stroškov za investicijo ter da je potrebno energetsko revnim nuditi pomoč pri pripravi in izvedbi investicije, ter pripravi vloge za subvencioniranje. Pri tem je potrebna strokovno tehnična pomoč energetskih svetovalcev, del pomoči pa lahko izvajajo koordinatorji (informiranje potencialnih upravičencev, pomoč pri prijavi na javni poziv ter vodenje upravičencev skozi celoten postopek izvedbe).

V okviru Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine je Slovenija z načrtovano vzpostavitev **sheme za zmanjševanje energetske revščine** (Slika 2929) celostno pristopila k reševanju te problematike. Shema zajema ključni sklop ukrepov za zmanjševanje energetske revščine, ki se izvajajo sočasno in se medsebojno podpirajo, saj je na sistemski ravni le tako mogoče dolgoročno zagotoviti celostno zmanjševanje energetske revščine. Ukrepi v shemi so razdeljeni na osrednji finančni ukrep, to je investicijske spodbude za ukrepe URE in rabe OVE za energetske revne, ter podporne ukrepe, ki so organizacijski in nefinančni. Organizacijski ukrepi so potrebni za izvajanje ostalih ukrepov iz sheme in vključujejo regionalne svetovalne točke za energetske revščino ter neformalno mrežo za informiranje in ozaveščanje. Vzpostavitev sheme v pilotnem obsegu je z akcijskim načrtom predvidena za leto 2025, razširitev na celotno Slovenijo pa za leto 2027.

Slika 29: Shema za zmanjševanje energetske revščine (Vir: AN ER, 2023)

Dodatne koristi (*co-benefits*) sheme in ostalih ukrepov za zmanjševanje energetske revščine med drugimi vključujejo izboljšanje kakovosti zraka v zaprtih prostorih, povečanje ravni udobja za stanovalce, boljše zdravstvene rezultate in nižjo socialno stigma zaradi neustreznih stanovanjskih razmer.

Narava, vrsta in obseg ukrepa ali naložbe

Naložba zajema dodeljevanje nepovratnih sredstev za izvedbo ukrepov URE in OVE za energetske revne in ranljiva gospodinjstva brez lastnih sredstev za investicije v eno ali dvostanovanjskih stavbah oziroma za ukrepe, ki se izvajajo na posameznem stanovanju v večstanovanjskih stavbah. Udeležba energetsko revnih in ranljivih gospodinjstvih v skupnih projektih večstanovanjskih stavbah se spodbuja v okviru naložbe 2⁸.

Naložba zajema nepovratne finančne (investicijske) spodbude (100 % subvencije za energetske revna gospodinjstva do maksimalne vrednosti 18.000 EUR, izjemoma 19.800 EUR (v primeru dodatnih del, nujnih za izvedbo investicije). Tekom obdobja izvajanja Načrta je predvideno enkratno povečanje maksimalne vrednosti za 10%.

⁸ V naložbi 1 gre za spodbude energetsko revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah za ukrepe URE in OVE o katerih odloča in jih naroča posamezno gospodinjstvo, kot so npr. menjava oken z energetsko učinkovitimi, vgradnja lokalnega prezračevanja ipd. Po drugi strani gre v primeru naložbe 2 za spodbujanje energetsko revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah za udeležbo v skupnih projektih, o katerih odloča in jih naroča skupnost stanovalcev.

Delež subvencij za ranljiva gospodinjstva bo določen naknadno, sočasno in usklajeno s pripravo definicije energetske ranljivih gospodinjstev na državni ravni.

Do subvencije bodo upravičeni naslednji ukrepi:

- toplotne izolacije strehe ali stropa proti neogrevanemu prostoru na eno ali dvostanovanjski stavbi,
- toplotne izolacije zunanjih sten na eno ali dvostanovanjski stavbi,
- toplotne izolacija tal na terenu ali tal nad neogrevanim prostorom/kletjo in/ali zunanjih sten ogrevanih prostorov proti terenu na eno ali dvostanovanjski stavbi,
- vgradnje energijsko učinkovitih oken in/ali zunanjih vhodnih vrat v eno ali dvostanovanjski stavbi ali v posameznem stanovanju v večstanovanjski stavbi,
- vgradnje sistema za pripravo tople - sanitarne vode v eno ali dvostanovanjski stavbi ali v posameznem stanovanju v večstanovanjski stavbi,
- vgradnje lokalnega prezračevanja z vračanjem toplote odpadnega zraka v eno ali dvostanovanjski stavbi ali v posameznem stanovanju v večstanovanjski stavbi,
- razogljichenja sistema ogrevanja, zamenjave stare kurilne naprave z novo napravo na OVE (npr. lesna biomasa (peleti) idr.), vgradnje toplotnih črpalk, priklopov na učinkovite sisteme daljinskega ogrevanja v eno ali dvostanovanjski stavbi,
- druge ukrepe izboljšanja energetske učinkovitosti stavb in razogljichenja sistema ogrevanja ter shranjevanja energije (npr. hranilniki toplote in električne energije idr.),
- ter ukrepe, ki so drugače smiselno povezani z izvedbo posameznega ukrepa.

V posameznem gospodinjstvu se lahko izvede en ali več zgoraj navedenih ukrepov.

Izvajanje naložbe bo usmerjeno tako, da se bodo v čim večji meri prenavljale energetske najmanj učinkovite stavbe. V Sloveniji se pripravlja definicija energetske najmanj učinkovitih stavb, ki bo prenesena v zakonodajo s področja energetske učinkovitosti skladno z zahtevami Direktive o energetske učinkovitosti (v nadaljevanju: EED). Usmerjanje v prenovo energetske najmanj učinkovitih stavb bo pred uveljavljanjem definicije potekalo predvsem preko informiranja energetske revnih in ranljivih oseb, ki živijo v neizoliranih stavbah z neučinkovitimi sistemi ogrevanja, po uveljavitvi definicije pa bodo lahko nadgrajena tudi merila za dodeljevanje spodbud, tako da bodo imela prednost energetske revna in ranljiva gospodinjstva, ki živijo v energetske najmanj učinkovitih stavbah.

Naložba 1 se bo poleg energetske ranljivih predvidoma širila tudi na najemnike. Metodologija, po kateri se lahko upravičence širi na najemnike, bo opredeljena naknadno, tudi s pregledom morebitnih dobrih praks iz drugih EU držav.

Naložba sicer vključuje tudi tehnično svetovanje oz. investicijski inženiring ter neposredno svetovanje iz strani koordinatorjev. Delo koordinatorjev vključuje informiranje in spodbujanje potencialnih vlagateljev k prijavi, pomoč pri prijavi na javni poziv ter vodenje skozi celoten postopek izvedbe investicijskih ukrepov. Gre lahko za različne organizacijske oblike dela koordinatorjev: preko zunanjih svetovalcev, s svetovalci v okviru regionalnih točk ali centralne tehnične pisarne, ki deluje v okviru Eko sklada ali drugih ustreznih organizacij.

Podrobne informacije o cilju ukrepa/naložbe ter kako bo pripomogel k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv

Cilj naložbe je spodbudami za ukrepe na ovoj stavbe in stavbnim pohištvo povečati energetske učinkovitost stavb in preko zamenjave sistemov za ogrevanje in hlajenje spodbuditi zamenjavo energentov ter tako povečati rabo obnovljivih virov v energetske revnih in ranljivih gospodinjstvih ter tako zmanjšati število ranljivih gospodinjstev. Posredno pa naložba naslavlja tudi cilj izboljšanja

živiljenjskih pogojev, zdravstvenega stanja in socialnega stanja vseh članov gospodinjstva, prispeva k zmanjševanju onesnaženosti zraka in opuščanju rabe fosilnih goriv. Naložba v prvi fazi zadeva lastniška energetska revna gospodinjstva v nadaljevanju pa je predvidena širitev na ranljiva gospodinjstva in najemnike..

Naložba se bo najprej osredotočila na energetska revne, kasneje se bo širila na ranljive in (energetska revne in ranljive) najemnike. Energetska revni bodo v prvi fazi identificirani skladno z zgoraj omenjeno uredbo, kriteriji za upravičenost pa bodo temeljili (in bodo razširjeni skladno z obsegom upravičencev) na dosednji praksi Eko sklada za tovrstne razpise oz. javne pozive, kjer so do sredstev upravičene fizične osebe, ki so vsaj polovični lastniki stanovanjskih stavb oz. stanovanj, so materialno ogroženi ter živijo v stavbah, ki so resnično v slabem stanju in potrebne energetske prenove.

Naložba je skladna s splošnim ciljem Uredbe, neposredno pa naslavlja tudi specifični cilj Sklada s podporo ranljivim gospodinjstvom z naložbami namenjenimi povečanju energetske učinkovitosti stavb, razogljičenju ogrevanja stavb. Naložba prispeva k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv (spodbujanje OVE), z ukrepi učinkovite rabe energije pa zmanjšuje potrebo po energiji za ogrevanje oz. po fosilnih gorivih.

Opis načina izvajanja ukrepa ali naložbe

MOPE je kot pristojno ministrstvo odgovorno za vodenje programa. Eko sklad, slovenski okoljski javni sklad, pa bo izvajalska institucija, ki bo konkretno izvajala ukrepe, vključno s pripravo in objavo javnega poziva. V ta namen se bo, podobno kot pri izvajanju drugih programov, z Eko skladom podpisala pogodba za namen izvajanja socialno podnebnega načrta. S pogodbo bodo tudi opredeljena finančna sredstva. Eko sklad bo sredstva delil skladno z javnimi razpisi oz. pozivi in skladno z določbami ZVO-2 in Podnebnega zakona. Eko sklad ima večletne izkušnje z javnimi pozivi in dodeljevanjem sredstev tako fizičnim kot pravnim osebam, ter dolgoletne izkušnje s pozivi in naložbami za energetska revne v Sloveniji. Pri naložbah bo Eko sklad podpisal pogodbo z izvajalcem na terenu (možni so tudi drugi načini izvajanja, ki pa bodo podrobneje določeni s pogodbo med MOPE in Eko skladom). Eko sklad bo stroške prenove povrnil neposredno izvajalcu del; ranljivemu gospodinjstvu ne bo potrebno zalagati sredstev. To je pomembno, saj energetska ranljiva gospodinjstva pogosto nimajo dostopa do kreditov in si ne morejo privoščiti vnaprejšnjega plačila stroškov prenove, tudi če so le-ti kasneje povrnjeni.

Naložba bo sledila trenutnemu izvajanju javnega poziva ZER 2024, ki se je izkazal za dobrega. Naložba se bo izvajala v razširjenem obsegu, kot sedaj, za kar bo Eko sklad potrebno tudi kadrovske okrepiti.

Kjer relevantno, pojasnilo, kako bo ukrep ali naložba prispeval k odpravljanju neenakosti med spoloma

Naložba bo prispevala k zmanjšanju spolne neenakosti, saj med energetska revnimi osebami prevladujejo ženske (58.000 energetska revnih žensk v primerjavi z 51.000 energetska revnih moških). Ker subvencija ne bo diskriminirala, hkrati bodo pa koriščeni vsi mehanizmi za doseganje najbolj ranljivih (ozaveščanje preko neformalne mreže, pomoč pri izpolnjevanju vloge itd. – gledati ukrep C1.M1), lahko pričakujemo, da bo naložba koristila več ženskam kot moškim, s tem pa prispevala k zmanjšanju spolne neenakosti.

Časovni načrt izvajanja ukrepa ali naložbe

Znotraj naložbe je preliminarno predvidenih 8710 projektov. Do konca 2029 bo predvidoma izvedenih 4410 projektov (tj. bo od ukrepa imela korist 4410 gospodinjstev).

2.1.2.1.2. Načelo, da se ne škoduje bistveno

Gre za posamezne ukrepe za povečanje energetske učinkovitosti stavb in namestitve opreme za energijo iz obnovljivih virov ter shranjevanje električne in toplotne energije, ki bodo upoštevali veljavno zakonodajo. Skladno s priložo k obvestilu komisije Tehnične smernice za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno v okviru uredbe o Socialnem skladu za podnebje, zadostuje skladnost z veljavno zakonodajo in niso potrebna dokazila. (B1, B2, B6)

(B7.1) Pri ukrepu spodbujanja lesne biomase so skladno z načelom DNSH upravičeni le kotli, ki imajo samodejno polnjene s peleti. Kotli morajo biti uvrščeni v najvišja dva razreda energetske učinkovitosti, v katerih so na voljo izdelki ali biti v višjih razredih v skladu z uredbo o označevanju z energijskimi nalepkami in delegiranimi akti, sprejetimi na podlagi navedene uredbe.

Lesno biomaso se bo spodbujalo le na območjih, kjer ravni delcev PM_{2,5} ali PM₁₀ v zunanjem zraku niso presežene, kot je določeno v Direktivi (EU) 2024/2881, ogrevalni sistemi na osnovi biomase pa bodo morali dosegati ciljne vrednosti (trdni delci) iz Priloge V k Uredbi Komisije (EU) 2015/1189.

(B9) Spodbujalo se bo le priklope na sisteme daljinskega ogrevanja kadar a) se sistem lahko kategorizira kot učinkovit sistem daljinskega ogrevanja ali hlajenja skladno s členom 26 EED ali izpolnjuje zahteve iz člena 26 (5) EED in priključitev ne povzroči povečanja porabe fosilnih goriv.

Sedanjí javni pozivi v izvajanju (ZER, ZER2024) so skladni z zahtevami Direktive o energetske učinkovitosti stavb (v nadaljevanju: EPBD) glede doseženih ravni energetske učinkovitosti, na enak način bodo pripravljene tudi razpisi oz. javni pozivi, načrtovani v okviru naložbe 1. Ko bo v slovenski zakonodaji sprejeta definicija energetske najmanj učinkovitih stavb, bodo tudi zahteve EPBD glede prenove teh stavb ustrezno vključene v vse nadaljnje razpise oz. javne pozive.

2.1.2.1.3. Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: objava javnega razpisa za nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) za energetske ranljiva gospodinjstva

Opis

Mejnik označuje uradno objavo javnega razpisa oz. poziva s strani Eko sklada, preko katerega se energetske ranljivim gospodinjstvom omogoči dostop do nepovratnih sredstev za izvedbo ukrepov na področju učinkovite rabe energije (URE) in obnovljivih virov energije (OVE). Cilj razpisa je zmanjšanje energetske revščine in ranljivosti ter izboljšanje bivalnih pogojev socialno ogroženih skupin.

Z objavo razpisa se omogoči:

- oddaja vlog za dodelitev finančnih spodbud,
- aktivacija podpornih storitev, zlasti svetovanja pri pripravi vlog,
- pričetek izvajanja energetskih prenov,

- transparentna in dostopna porazdelitev sredstev najranljivejšim.

Objava razpisa je ključna faza v izvajanju ukrepov za doseg ciljev naložbe C1.I1, saj omogoča prehod iz načrtovanja v konkretno izvedbo ter neposredno koristi ciljni skupini prebivalstva.

Cilj: število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila

Opis

Cilj je, da bo v okviru te naložbe pomoči deležnih najmanj 8710 energetske revnih ali ranljivih gospodinjstev.

Doseganje cilja spremljamo na podlagi kazalnika 3 iz Uredbe 2023/955, Kazalnik meri dejanski doseg ukrepa med gospodinjstvi, ki se soočajo z energetske revščino ali spadajo med energetske ranljive skupine. Kazalnik prikazuje, koliko gospodinjstvom je bil s pomočjo ukrepa energetske prenovljen dom oz. so prejeli investicijo v OVE. Kazalnik se izraža kot absolutno število podprtih gospodinjstev. Namen kazalnika je spremljanje učinkovitosti ukrepa pri doseganju ciljne skupine ter napredka pri zmanjševanju energetske revščine. Zastavljen cilj je skupen za celotno naložbo.

Sočasno se bo poročalo tudi o izvedenih delih (torej po upravičenih aktivnostih), ker bo le to lahko podlaga za izplačilo sredstev. To bo nujno, saj se znotraj naložbe 1 pri posameznem gospodinjstvu lahko izvajajo zelo različni ukrepi (razlike so v vrsti, številu in dimenzijah ukrepov URE ali OVE, izvedenih v posameznem gospodinjstvu, pa tudi v tehnologijah..) glede na dejanske potrebe posameznega gospodinjstva. Cilja za posamezne tipe ukrepov ni možno opredeliti saj bodo ti odvisni od potreb, in izvajanje programa bo sledilo dejanskim potrebam upravičenih gospodinjstev.

Za zagotavljanje učinkovitosti izvajanja programa se bo spremljalo tudi dosežene prihranke energije za vsako gospodinjstvo. Pripravljen bo poseben sklop metod za določanje prihrankov energije, rabe obnovljivih virov energije in zmanjšanja emisij TGP pri energetske revnih gospodinjstvih, ki bodo upoštevale oceno stanja pred in po izvedbi ukrepa. Metode bodo skladne z zahtevami 8. člena EED. Cilj te metode je zagotoviti manjše administrativno breme in strošek, kot bi bil z izdelavo energetske izkaznice pred in po izvedbo ukrepov. S tem bo mogoče spremljati tudi stroškovno učinkovitost izvajanja ukrepov v programu.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C1.B.11.1.2027Q2	C1.B.11	M	objava javnega razpisa za nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) za energetske ranljiva gospodinjstva					
C1.B.11.9.2029Q4	C1.B.11	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	0	4410	2029	Q4
C1.B.11.14.2032Q2	C1.B.11	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	4410	8710	2032	Q2

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Cilji in kazalniki so izbrani skladno s cilji SNP, ki sledi ciljem NEPN (glej poglavji 1.2 in 4.2), ki so:

- zmanjševanja energetske revščine z izvajanjem naložb URE in OVE v najmanj 8.000 energetske revnih gospodinjstvi in
- zagotavljanja podnebne pravičnosti.

V tem okviru je cilj SNP podpreti ter omogočiti izvedbo ukrepov URE in razogljičenja za čim večje število energetske revnih gospodinjstev in ranljivih gospodinjstev.

Opis, kaj mejnik/cilj meri

S kazalnikom število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila pri I1 merimo število energetske revnih ali ranljivih gospodinjstev, ki živijo v stanovanjih, prenovljenih z investicijsko spodbudo za ukrepe URE in/ali OVE v okviru izvajanja programa.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Spremljalo se bo dejansko izvedene posege (ukrepe) na podlagi evidenc Eko sklada.

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Ker spremljamo število gospodinjstev, vključenih v program, ki jim je podpora koristila, je izhodiščna vrednost ob začetku izvajanja program enaka nič.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Zastavljeni mejniki in zastavljena dinamika izvajanja ukrepov je načrtovana tako, da se zagotovi izvedljivost programa z enakomerno obremenjenostjo vključenih izvajalcev; da se zagotovi in ustrezno obremeni kadrovske vire za izvedbo programa, število načrtovanih podpor do leta 2029 postopoma narašča in doseže 4410 gospodinjstev do konca tega leta. Kadrovska obremenitev je nato enakomerna do leta 2032, število gospodinjstev, ki jim ukrep koristi pa doseže 8710 ob koncu taistega leta.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

Eko sklad, ki že izvaja primerljive programe v okviru kohezijske politike, kjer se spremlja število izvedenih investicij, izvedenih ukrepov in dodeljena investicijska pomoč. V tem okviru je potrebno spremljati tudi doseganje prihrankov energije pri energetske revnih gospodinjstvih, skladno s 8.3 členom EED.

2.1.2.1.4. *Financiranje in stroški*

Opis metodologije za izračun stroškov

Naložba 1 zajema nepovratne finančne (investicijske) spodbude za izvedbo ukrepov učinkovite rabe energije (URE) in obnovljivih virov energije (OVE) za energetske revna in ranljiva gospodinjstva, in sicer za ukrepe, ki se izvajajo v posamičnih gospodinjstvih. V okviru naložbe 1 so predvidene investicijske podpore za naslednje projekte:

- A) Izvedba enega ali več ukrepov URE ali OVE,
- B) Zamenjave stare kurilne naprave z novo napravo na OVE – kotel na lesno biomasa (peleti),
- C) Vgradnja toplotne črpalke.

Predpostavljeno je, da se bo podprlo po več ukrepov izboljšanja energetske učinkovitosti ovojna stavb ali izkoriščanja obnovljivih virov v 7850 energetske revnih in ranljivih gospodinjstvih, samo ukrepov na sistemih ogrevanja in hlajenja pa v 860 gospodinjstvih.

Ocena stroškov za projekte tipa A) temelji na informacijah iz sorodnih programov ukrepov: že izvedenega programa ZERO500 ter obstoječih programov ZER in ZER24, namenjenih energetske revnim gospodinjstvom, ki se izvajajo v okviru *Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let oz. Programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2021–2027*. Vsi obstoječi programi ukrepov so časovno omejeni. Za razliko od omenjenih ukrepov v izvajanju, naložba 1 podpira širši nabor tehnologij v tehničnih stavbnih sistemih za razogljčenje ogrevanja in hlajenja, kot npr. toplotne črpalke, priklop na sisteme daljinskega ogrevanja, shranjevanje toplotne energije.

Pri obstoječih ukrepih v izvajanju ZER in ZER24 je za energetske revna gospodinjstva predvidena subvencija v višini 18.000 EUR, za izvedbo več ukrepov URE in OVE oz. 19.800 EUR v primeru dodatnih del, nujnih za izvedbo investicije⁹. Ocenjeno je, da nujna dodatna dela nastopijo v 10 % primerih. Analiza programa ZER 500 za energetske revna gospodinjstva, izvedenega v letih 2021–2024¹⁰, je pokazala, da so znašali povprečni stroški izvedbe toplotne izolacije strehe ali stropa 6200 EUR/gospodinjstvo, toplotne izolacije zunanjih sten 8200 EUR/gospodinjstvo, vgradnja energetske učinkovitega stavbnega pohištva 6200 EUR/gospodinjstvo. Pri oceni stroškov za projekte tipa A so upoštevani tudi stroški izvedbe in sicer 5 % na osnovno vrednost investicije.

Ocena stroškov za ukrep tipa B) ukrep zamenjave sistemov ogrevanja z vgradnjo kotla na lesne pelete, s ciljem razogljčenja oz. izboljšanja učinkovitosti ter zmanjšanja drugih emisij škodljivih snovi, sloni na analizi podatkov iz baze Eko sklada o dodeljenih spodbudah v okviru javnih pozivov ZER, financiranih iz sredstev Kohezijskega sklada EU in javnih pozivov 69SUB-SOCOB19, 86SUB-SOCOB21, financiranih iz sredstev Sklada za podnebne spremembe, oboje v letih 2021–2023¹¹. Specifični upravičeni stroški so v navedenih že izvedenih programih znašali od 6200 do 8500 EUR/gospodinjstvo oz. napravo (odvisno od tehnologije) oz. v povprečju 270 do 365 EUR/kW. Da bi dosegli večje zmanjšanje emisij škodljivih snovi v zrak investicija vključuje poleg vgradnje novega kotla in izboljšanja učinkovitosti sistema ogrevanja tudi prigradnjo hranilnika toplote. Pri oceni potrebnih investicijskih sredstev so upoštevani povprečni stroški 6900 EUR/gospodinjstvo. Pri tej

⁹ Eko sklad: Javna poziva ZER 24 in ZER.

¹⁰ IJS-CEU, Strokovne podlage za SNP, 2025: Analiza podatkov o izplačanih spodbudah energetske revnim gospodinjstvom v letih 2021–2023. Vir podatkov: Eko sklad, izplačila energetske revnim gospodinjstvom v letih 2021–2023.

¹¹ IJS-CEU, Strokovne podlage za SNP, 2025: Analiza podatkov o izplačanih spodbudah energetske revnim gospodinjstvom v letih 2021–2023. Vir podatkov: Eko sklad, izplačila energetske revnim gospodinjstvom v letih 2021–2023.

oceni je všteti tudi strošek dela za upravljanje (Eko sklad) in sicer je predpostavka v višini 5 % osnovne višine investicije.

Ker v že izvedenih javnih pozivih za energetske revne v Sloveniji vgradnja toplotnih črpalk ni bila subvencionirana, ocena stroškov za ukrepe tipa C temelji na analizi splošnih subvencij za občane, ki jih je dodeljeval Eko sklad v letu 2022¹². Povprečen strošek na napravo je znašal med 13.000 do 14.500 EUR oz. med 1800 do 2150 EUR/kW toplotne moči - za povprečje vseh vgrajenih naprav pa 2120 EUR/kW. Da se pritegne več gospodinjstev v ta ukrep oz. omogoči širšo uporabo TČ, se v okviru ukrepa poleg vgradnje kotla in izboljšanja učinkovitosti sistema ogrevanja spodbuja tudi prigradnja hranilnika toplote. Pri oceni potrebnih sredstev so upoštevani povprečni stroški 11.300 EUR/gospodinjstvo. Tudi tukaj so upoštevani stroški izvajanja oz. upravljanja in sicer 5 % osnovne višine investicije.

Energetsko revnim gospodinjstvom je nudena tudi podpora v obliki investicijskega inženiringa (tehnična pomoč energetskih svetovalcev pri pripravi in nadzoru projekta, v okvirni višini 5,9 % stroška investicije). Ocena temelji na stroških že izvedenih programov¹³.

Poleg tehničnega svetovanja oz. investicijskega inženiringa, naložba vključuje tudi neposredno svetovanje s strani koordinatorjev. Delo koordinatorjev vključuje informiranje in spodbujanje potencialnih vlagateljev k prijavi, pomoč pri prijavi na javni poziv ter vodenje skozi celoten postopek izvedbe investicijskih ukrepov. Gre lahko za različne organizacijske oblike dela koordinatorjev: preko zunanjih svetovalcev, s svetovalci v okviru regionalnih točk ali centralne tehnične pisarne, ki deluje v okviru Eko sklada ali drugih ustreznih organizacij. Za izračun teh stroškov so bile uporabljene naslednje predpostavke, povzete po programu v izvajanju ZER¹⁴. Cena svetovalne ure danes znaša 16,5 EUR. Potrebno število ur dela koordinatorjev na gospodinjstvo za naložbo je 1 do 22 svetovalnih ur na gospodinjstvo za ukrepe URE in OVE (do 500 EUR, vključno s potnimi stroški) in do 5 svetovalnih ur za ukrepe vgradnje KNLB in TČ (do 136 EUR, vključno s potnimi stroški). Pomoč vlagateljem pri prijavi vključuje:

- pomoč pri razumevanju pogojev in zahtev javnega poziva,
- izpolnitev obrazca »Vloga na javni poziv«,
- pomoč pri pridobivanju vseh zahtevanih prilog,
- pomoč pri dopolnjevanju vloge v postopku obravnave,
- vzpostavitev sodelovanja z različnimi deležniki (npr. Center za socialno delo), ki glede na naravo njihovega poslanstva pomagajo pri zmanjševanju revščine oz. razreševanja specifične prikrajšanosti posameznega vlagatelja (iskanje ustreznih rešitev),
- ostale nepredvidene aktivnosti, namenjene vložitvi popolne vloge,
- sodelovanje z Eko skladom.

Pomoč vlagateljem pri izvajanju projekta vključuje:

- pomoč pri razumevanju pogojev in zahtev javnega poziva v zvezi z izvedbo projekta ter predstavitev postopka izvedbe projekta,
- pomoč pri upravnih postopkih ter drugih postopkih obravnave vloge (npr. pridobitev kulturnovarstvenega soglasja; vložitev vloge za druge oblike pomoči itd.),
- pomoč pri pridobivanju predračunov izvajalcev za izvedbo posameznega ukrepa/ov,

¹² IJS-CEU, Strokovne podlage za SNP, 2025, Analiza podatkov o izplačanih spodbudah Eko sklada v letu 2022. Vir podatkov: Baza podatkov Eko sklada.

¹³ IJS-CEU, Strokovne podlage za SNP, 2025, Analiza programa ZER 500, izvedenega v letih 2021–2023. Vir podatkov: Letna poročila Eko sklada, 2021–2023.

¹⁴ Investicijski program za zmanjševanje energetske revščine 2024–2027 (Program ZER 2024–2027), Eko sklad, marec 2025.

- tolmačenje in spremljanje izvajanja posamezne tristranske pogodbe (npr. skrb za pričetek del v predpisanem roku, zagotavljanje pravočasnosti informiranja energetskega svetovalca za izvedbo vmesnega ali končnega oglada posameznega izvedenega ukrepa ipd.),
- sodelovanje z dodeljenim energetskega svetovalcem, izvajalcem/i ter Eko skladom (npr. v primeru potrebe po zagotavljanju strokovne podpore pri pridobivanju predračunov glede na tehnične pogoje in zahteve posameznega ukrepa, ki si določeni v javnem pozivu),
- pomoč pri pridobitvi zaključne dokumentacije izvedenega posameznega ukrepa,
- opravljanje drugih, s projektom povezanih aktivnosti.

Pri izračunu skupnih stroškov izvajanja programa, je dodatno k vsem zgoraj navedenim ocenam stroškov prišteta še deset odstotna rast stroškov. Upoštevana pa je tudi letna inflacija, ki je predpostavljena na 2,2 % na letni ravni.

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

Kot je razvidno iz tabele v poglavju 2.1, je okvirni časovni razpored nastajanja stroškov za Naložbo 1 naslednji: do konca leta 2027 bo nastalo za 23,2 mio EUR stroškov, do konca leta 2029 za 94,9, EUR, do zaključka izvajanja programa leta 2032 pa 192,5 mio EUR stroškov. Navedene vrednosti vključujejo nacionalni prispevek.

Delež nacionalnega sofinanciranja

Nacionalni prispevek znaša 25 % vrednosti naložbe v Načrtu.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Naložba 1 predstavlja nov ukrep, ki bo v celoti dodaten glede na ukrep ZER24 v izvajanju v okviru *Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji* iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). **Naložba 1** sicer gradi na izkušnjah, pridobljenih v okviru ukrepa ZER24, a se pri financiranju ne prekrivata

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

Pri oceni stroškov za Naložbo 1 je predpostavljeno, da se bodo ukrepi prednostno izvajali pri energetskega revnih gospodinjstvih, zato je pri oceni stroškov in učinkov upoštevana subvencija v sto odstotkih upravičenih stroških.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Ocene stroškov Naložbe 1 so pripravljene na podlagi analize preteklih, že izvedenih javnih pozivov Eko sklada in javnih pozivov v izvajanju.

Kot strošek za projekte tipa A – izvedba več ukrepov URE ali OVE v energetskega revnem oz. ranljivem gospodinjstvu – je upoštevana zgornja meja za subvencijo, ki jo prejme energetskega revno gospodinjstvo v okviru tekočih razpisov ZER in ZER24¹⁵, ter deset odstotna rast stroškov zaradi

¹⁵ Eko sklad: Javna poziva ZER 24 in ZER.

inflacije. Opiramo se tudi na analizo programa ZER 500 za energetske revne gospodinjstva, izvedenega v letih 2021–2024, kjer so znašali povprečni stroški toplotne izolacije strehe ali stropa na gospodinjstvo 6.200 EUR, toplotne izolacije zunanjih sten 8.200 EUR, vgradnja energetske učinkovitega stavbnega pohištva 6.200 EUR. V navedenem programu (ZER500) je bila omejitev za skupne stroške na gospodinjstvo nižja, čemur se je prilagajal tudi obseg izvedenih ukrepov, dejanske potrebe pa so bile večje, zato je v tekočih razpisih (ZER, ZER24) zgornja meja za subvencijo postavljena višje, na 18.000 EUR oz. 19.800 EUR v primeru dodatnih del, nujnih za izvedbo investicije. Gre za zgornjo mejo za dodeljene subvencije.

Ker je ena od usmeritev programa energetska prenova stavb, ki so energetske najmanj učinkovite, je predvideno, da bo pri teh neizoliranih stavbah z neučinkovitimi sistemi ogrevanja potrebno izvesti v posameznem gospodinjstvu tudi po tri ukrepe naenkrat, in z usmerjanjem programa k prenovi tovrstnih stavb, bodo v večini primerov stroški na gospodinjstvo, dosegli to mejo.

Stroški za ukrepe tipa B) in C) temeljijo na podatkih o že izvedenih programih Eko sklada, upoštevanjem podražitev, pričakovane inflacije, kot je podrobno razloženo v oceni stroškov.

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C1.A.11	Investicijska podpora za ukrepe URE (učinkovite rabe energije) in OVE (obnovljive vire energije) za posamezna energetska revna ali ranljiva gospodinjstva	1.01. 2026	31.12. 2032	192.485.366	0	23.156.787	35.342.641	36.472.056	37.359.219	38.321.682	21.832.981

2.1.2.1.5. Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza

V Sloveniji nameravamo ukrep izvajati preko Eko sklada, javnega sklada, ki bo v vlogi upravičenca do sredstev iz Socialnega podnebnega sklada z namenom izvajanja Programa za zmanjševanje energetske revščine. V okviru programa bodo poleg sredstev za aktivnosti URE in OVE za energetsko ranljive predvidena tudi sredstva za energetsko svetovanje, za koordinacijo priprave vlog in izvedbe teh aktivnosti pri ranljivih, ter sredstva za upravljanje programa, ki bodo vsebovala sredstva za obveščanje javnosti, stroške dela ter pripadajoče stroške za osebje na Eko skladu za izvajanje programa zmanjševanja energetske revščine. Ocenjujemo, da so sredstva za upravljanje z vidika celovitosti ter uspešnosti programa za zmanjševanje energetske revščine pomemben sestavni del ukrepa. Po izkušnjah iz kohezijske politike sredstva za upravljanje, ki bodo namenjena Eko skladu, ne bodo presežala 4% vseh sredstev, namenjenih neposredno ranljivim skupinam.

2.1.2.1.6. Dodatnost

Naložba 1 predstavlja nov ukrep, ki bo v celoti dodaten glede na ukrepe v izvajanju, saj je trajanje le-teh omejeno (*angl. additionality through extension in time*).

Zaključen je program ZERO 500, ki se je izvajal v letih 2020 do 2024; prav tako je zaključen javni poziv za ukrep Nepovratne finančne spodbude za zmanjševanje energetske revščine (v vrednosti €22,5 milijonov, financiranih iz Podnebnega sklada) – izplačila izvajalcem in zaključek del so predvideni do konca leta 2027.

V okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj se v skupnem znesku 32.941.176,46 EUR (vključno s slovensko udeležbo) financira tudi Ukrepi ozaveščanja socialno ranljivih skupin in omogočanja njihovega dostopa do nepovratnih sredstev ter zmanjšanja energetske revščine. V okviru javnega poziva ZER2024, so že razpisana finančna sredstva v višini 19,8 mio EUR (vsa prvotno razpoložljiva sredstva). Izvajanje tega programa bo predvidoma zaključeno leta 2029 in bo ločeno od izvajanja programa SNP (ločeni razpisi, ločena stroškovna mesta pri izvajalcu Eko skladu).

Naložba 1 bo glede na pretekle ukrepe dodatna ne le po trajanju, temveč se bo spodbujalo širši nabor tehnologij za razogljičenje in energetsko učinkovitost (vgradnjo toplotnih črpalk, priklop na sisteme daljinskega ogrevanja idr.). Naložba tudi širše naslavlja upravičence, ne le energetsko revna, temveč tudi ranljiva gospodinjstva, ravno tako je naložba odprta za dodatne ukrepe URE in OVE. Naložba se ne osredotoča le na lastnike (kot je to dosedanja praksa), ampak daje možnost razširitve tudi na najemnike.

2.1.2.1.7. Skladnost s pravili EU glede državne pomoči

Naložba ne bo predstavljala državnih pomoči skladno s členom 107(1) Pogodbe o delovanju EU. Prejemniki so gospodinjstva oz. fizične osebe.

2.1.2.2. Ukrep/naložba: I2: Podpora energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah

Področje ukrepanja: (A)

2.1.2.2.1 Opis ukrepa/naložbe

Opis trenutnih izzivov in kako jih ukrep/naložba naslavlja

V začetku leta 2021 je bilo v Sloveniji 864.300 stanovanj, od tega jih je bilo 80 % naseljenih. 60 % stanovanj se je nahajalo v eno ali dvostanovanjskih hišah, 40 % pa v tro- ali večstanovanjskih in drugih stavbah, v katerih je prebivalo 31 % prebivalcev (SURs, 2022b). Za Slovenijo je značilna lastniška struktura stanovanj: v letu 2021 je bilo več kot 92 % stanovanj v lasti fizičnih oseb, pravne osebe javnega sektorja pa so bile lastnice 5,2 % stanovanj. V lastniškem stanovanju je živel 76 % prebivalstva (Eurostat, 2021).

V sredini leta 2021 je bilo (z anketo) ocenjeno število javnih najemnih stanovanj 32.985, od tega jih je preko 12.800 v lasti občin, 7293 v lasti stanovanjskih skladov, 3991 v lasti Stanovanjskega sklada RS, nekaj manj kot 3000 jih je bilo v lasti drugih družb in 5768 v lasti družb, ki so v lasti Stanovanjskega sklada RS, občin ali ZPIZ-a.

Slovenija ravno tako nima izrazite t.i. sheme socialnih stanovanj, kot jo poznajo v nekaterih drugih EU državah, ampak so socialno šibki praviloma nastanjeni v t.i. neprofitnih javnih stanovanjih, ki so v lasti občin, stanovanjskih skladov in drugih družb. Pridobitev neprofitnega stanovanja se vrši po Pravilniku o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem (Uradni list RS, št. 14/04). Pravilnik v 6. členu med drugim določa tudi prednostne kategorije prosilcev med katere sodijo med drugim tudi: »da imajo prednost družine z več otroki, družine z manjšim številom zaposlenih, mlade družine, invalidi in družine z invalidnim članom. Tovrstna stanovanja so po navadi del v večstanovanjskih stavbah z mešanim (zasebnim) lastništvom.

Narava, vrsta in obseg ukrepa ali naložbe

Naložba ima tri stebre oz. podnaložbe:

- (i) Podpora energetske prenove najbolj energetske potratnih stanovanj v javni lasti
- (ii) Podpora energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom za sodelovanje pri skupnih projektih prenove večstanovanjskih stavb (v nadaljevanju: VSS)
- (iii) Investicijska podpora za energetske najmanj učinkovite stavbe

Podnaložba (i) omogoča, skladno s cilji NEPN, energetske obnove oz. izvajanje ukrepov URE v energetske najbolj potratnih stanovanjih, ki so v javni lasti in katerih uporabniki (najemniki) so energetske ranljivi. V večini primerov so ti nastanjeni v t.i. javnih neprofitnih stanovanjih. Investicijski spodbuda - 85 % subvencija za energetske sanacije bo namenjena tako za delne kot celovite prenove energetske potratnih stanovanj v javni lasti. Ker so tovrstna stanovanja velikokrat v večstanovanjskih stavbah, kjer lahko težavo predstavlja pridobitev soglasja vseh lastnikov za investicijo v ukrepe URE, ta ukrep zajema tako a) energetske prenove energetske potratnih javnih stanovanj, ki so v eno ali več stanovanjskih stavbah z mešanim lastništvom in b) delne prenove energetske potratnih javnih stanovanj (npr. zamenjava oken). Energetske potratna stanovanja bodo opredeljena glede na specifično rabo energenta za ogrevanje.

V NEPN je sicer vključen ukrep celovite prenove stanovanj v javni lasti in načrtovanimi tremi aktivnostmi: popis stanovanj v javni lasti in podporne študije (leto 2026), strategija za celovito

prenovo stanovanj v javni lasti kot del stanovanjskega programa (leto 2026) in izvajanje strategije v obdobju 2027-2035.

V podnaložbi (ii) gre za podobno naložbo, kot je naložba 1, le da je namenjena podpori energetske ranljivim v skupnih projektih prenove v večstanovanjskih stavbah. Gre za investicijsko spodbudo, ki se bo izvedla v stavbi s tremi ali več deli. Podnaložba zajema dodeljevanje nepovratnih sredstev (100 % financiranje oz. spodbuda) ukrepov za izvedbo URE in OVE za energetske ranljiva gospodinjstva brez lastnih sredstev za investicije v večstanovanjskih stavbah (tro ali več). Naložba zajema nepovratne finančne (investicijske) spodbude za ukrepe:

- toplotne izolacije fasade, zunanega zidu/tal ali zidu proti terenu
- toplotna izolacije stene proti neogrevanemu prostoru/podstrešju
- toplotna izolacija tal na terenu ali tal nad neogrevanim prostorom/kletjo
- prenova skupne kotlovnice (na lesno biomaso (peleti) ali toplotno črpalko)
- in drugi ukrepi izboljšanja energetske učinkovitosti stavb in razogljčenja sistema ogrevanja (npr. priklop na sistem daljinskega ogrevanja)
- ter ukrepe, ki so drugače smiselno povezani z izvedbo posameznega ukrepa.

Podnaložba (ii) vključuje tudi neposredno svetovanje s strani koordinatorjev, ki energetske revnim in ranljivim nudijo pomoč pri pridobivanju subvencije.

Pri podnaložbi (ii) gre za enake ukrepe URE in OVE, kot pri podnaložbi Podpora energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom za sodelovanje pri skupnih projektih prenove VSS, le da naslavlja energetske najmanj učinkovite stavbe. Tudi pri tej naložbi je za energetske revna gospodinjstva predvidena 100 % spodbuda, predvidena je pa tudi dodatna spodbuda za prenovali ostalih stanovanj v VSS, kjer ne gre za zmanjševanje energetske revščine ali ranljivosti,

Skladno z usmeritvami energetske podnebne politike EU in Slovenije je cilj doseči čim večji obseg prenov najslabše energetske učinkovitih stavb, zato podnaložba (iii) zajema tudi svetovanje in finančno podporo pri pripravi projektov. Ocenjuje se, da v tovrstnih stavbah nadpovprečno število lastnikov in/ali najemnikov energetske revnih in ranljivih. Predvidena je podpora za pripravo projektov energetske prenove za najmanj učinkovite večstanovanjske stavbe. Predvidena je strokovna podpora v podporo odločanju s pripravo investicijskega programa, (ki vključuje izdelavo energetske izkaznice pred izvedbo projekta) ter finančna podpora za izdelavo investicijske dokumentacije. Predvidena je 70-odstotna subvencija za izdelavo investicijske dokumentacije za stavbo.

Podrobne informacije o cilju ukrepa/naložbe ter kako bo pripomogel k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv

Ciljna skupina naložbe so energetske revna in ranljiva gospodinjstva, ki živijo v stanovanju v večstanovanjski stavbi.

Cilj naložbe je povečati energetske učinkovitost stavb in povečati rabo obnovljivih virov v energetske ranljivih gospodinjstvih in tako zmanjšati število ranljivih gospodinjstev. Posredno pa naložba naslavlja tudi cilj izboljšanja življenjskih pogojev, zdravstvenega stanja in socialnega stanja vseh članov gospodinjstva, prispeva k zmanjševanju onesnaženosti zraka in opuščanju rabe fosilnih goriv. Naložba zadeva ranljiva gospodinjstva oz. v začetni fazi energetske revna gospodinjstva. Omenjeni cilj je zlasti pomemben za energetske revne in ranljive najemnike v neprofitnih stanovanjih, katerim naložba sicer ne poveča vrednosti nepremičnine v lasti (kot jo upravičencem naložbe C1.11), izboljša pa življenjske pogoje – prispeva k lažjemu uravnavanju temperature v stanovanju, zmanjša prepih,

zmanjša vlago in plesen ter prispeva k čistejšemu zunanjemu zraku. Poleg tega energetska obnova vodi do prihranka pri mesečnih stroških energije za upravičenca.

Naložba je skladna s splošnim ciljem uredbe, neposredno pa naslavlja tudi specifični cilj Sklada s podporo ranljivim gospodinjstvom z naložbami namenjenimi povečanju energetske učinkovitosti stavb, razogljčenju ogrevanja stavb. Naložba prispeva k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv (spodbujanje OVE) in tudi z ukrepi učinkovite rabe zmanjšuje potrebo po energiji za ogrevanje oz. fosilnih gorivih.

Podnaložba (i) ima dodaten cilj, da se tudi socialno ranljivim najemnikom, ki so potencialno tudi energetske ranljivi oz. bi jih lahko uvedba emisij TGP iz stavb prizadela, zagotovi energetske učinkovite stanovanja in tako prispeva k splošnemu cilju socialnega sklada k socialno pravičnemu prehodu na podnebno nevtralnost, saj se tudi najemnikom omogoča bivanje v energetske učinkovitih stanovanjih. S predlagano podnaložbo se bo tudi socialno ranljivim najemnikom, ki so tudi energetske ranljivi omogočilo bivanje v energetske učinkovitih stanovanjih, kar je skladno z 8b. členom Uredbe, kjer so kot naložbe upravičene tiste, katerih namen je podpirati dostop do cenovno dostopnih in energetske učinkovitih stanovanj, vključno s socialnimi stanovanji. Čeprav bodo do investicijske spodbude upravičeni lastniki javnih stanovanj, bodo energetske ranljivi, tisti, ki bodo bivali v prenovljenih stanovanjih in tako bili deležni koristi podnaložbe. Hkrati se zaradi javnega lastništva po prenovah ne pričakuje izselitve ali povišanja najemnini za najemnike (to sicer ureja stanovanjska zakonodaja), zahvaljujoč čemur ima glavno korist od prenove energetske ranljivi najemnik stanovanja S prijavo projektov, ki je tudi del naložbe, pa bodo energetske ranljivi prej prišli oz. dostopali do energetske učinkovitih stanovanj, kot bi sicer.

Koristi podnaložbe (iii) bodo deležni tudi ostali stanovalci večstanovanjske stavbe, vendar bo večina koristi prenesena na energetske revne oz. ranljive.

Opis načina izvajanja ukrepa ali naložbe

MOPE, kot pristojno ministrstvo je odgovorno za vodenje programa. Eko sklad, slovenski okoljski javni sklad, pa bo izvajalska institucija, ki bo konkretno izvajala ukrepe oz. podnaložbe ii in iii, vključno s pripravo in objavo javnega poziva. V ta namen, se bo podobno, kot pri izvajanju drugih programov, z Eko skladom podpisala pogodba za namen izvajanja Socialno podnebnega načrta. S pogodbo bodo tudi opredeljena finančna sredstva. Eko sklad bo sredstva delil skladno z javnimi razpisi in skladno z določbami Podnebnega zakona. Eko sklad ima večletne izkušnje z javnimi pozivi in dodeljevanjem sredstev tako fizičnim kot pravnim osebam, ter dolgoletne izkušnje s pozivi in naložbami za energetske revne v Sloveniji.

Za podnaložbo (i) bo naknadno s pogodbo opredeljeno, kdo bo izvajalska institucija. Prejemniki subvencij za energetske prenove bodo lastniki javnih stanovanj: občine, skladi, občinska podjetja... ti pa bodo nato zagotovili, da bodo učinki energetske sanacije preneseni na energetske ranljiva gospodinjstva, ki bodo imela dostop do energetske učinkovitih stanovanj.

Pri naložbah v VSS (podnaložba II) bo Eko sklad (v večini primerov) podpisal pogodbo z izvajalcem prenove na terenu (možni so tudi drugi načini izvajanja, ki pa bodo podrobneje določeni s pogodbo med MOPE in Eko skladom). Eko sklad bo stroške prenove povrnil neposredno izvajalcu del; ranljivemu gospodinjstvu ne bo potrebno zalagati sredstev. To je pomembno, saj energetske ranljiva gospodinjstva pogosto nimajo dostopa do kreditov in si ne morejo privoščiti vnaprejšnjega plačila stroškov prenove, tudi če so le-ti kasneje povrnjeni

Poleg pristojnega ministrstva MOPE bo naložbo pomagalo usmerjati še ministrstvo, pristojno za stanovanjsko politiko, tj. Ministrstvo za solidarno prihodnost.

Kjer relevantno, pojasnilo, kako bo ukrep ali naložba prispeval k odpravljanju neenakosti med spoloma

Naložba bo prispevala k zmanjšanju spolne neenakosti, saj med energetske revnimi osebami prevladujejo ženske (58.000 energetske revnih žensk v primerjavi z 51.000 energetske revnih moških). Ker subvencija ne bo diskriminirala, hkrati bodo pa koriščeni vsi mehanizmi za doseganje najbolj ranljivih (ozaveščanje preko neformalne mreže, pomoč pri izpolnjevanju vloge itd. – gledati ukrep C1.M1), lahko pričakujemo, da bo naložba koristila več ženskam kot moškim, s tem pa prispevala k zmanjšanju spolne neenakosti.

Časovni načrt izvajanja ukrepa ali naložbe

Podnaložba (i): Do leta 2032 je predvidenih okrog 2070 projektov (celovite prenove, delne prenove in priprava projektov), kar pomeni nekaj več kot 16 milijonov EUR. Ker gre za novo podnaložbo, njena intenzivnost narašča po letu 2029, ko je predvidenih nekaj več kot 370 projektov, leta 2030 pa okrog 580 projektov..

Znotraj podnaložbe (ii) je preliminarno predvidenih 1780 ukrepov. V letu 2027 je predvidenih 210 projektov na letni ravni, dinamika se poveča z letom 2029, ko je predvidenih 380 ukrepov letno. Skupaj je za to naložbo predvidenih nekaj manj kot 14, 5 milijonov EUR.

Znotraj podnaložbe (iii) je preliminarno predvidenih nekaj več kot 180 ukrepov. V letu 2027 je predvidenih 20 naložb na letni ravni, nekoliko se dinamika poveča z letom 2030 na 40 ukrepov letno. Skupaj je za to podnaložbo predvidenih okrog 6 milijonov EUR.

V primeru prenizkega ali previsokega povpraševanja po posameznih podnaložbi se bodo sredstva prerazporejala znotraj naložbe.

2.1.2.2.2 Načelo, da se ne škoduje bistveno

Gre za posamezne ukrepe za povečanje energetske učinkovitosti, ki bodo upoštevali veljavno zakonodajo. Skladno s priložo k obvestilu komisije Tehnične smernice za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno v okviru uredbe o Socialnem skladu za podnebje, zadostuje skladnost z veljavo zakonodajo in niso potrebna dokazila.

(B3.1) Za večje prenove posameznih stavb z več kot 2000m² uporabne tlorisne površine stavb ali stavbnih enot, ki so del istega razvojnega sklopa s skupno vsaj 2000m² uporabne tlorisne površine, se na ravni projekta izvede zadovoljiva analiza poletnega pregrevanja ali prikaz odsotnosti povečanja hlajenja. Za večje prenove posameznih stavb z več kot 5000m² ali stavbnih enot, ki so del istega razvojnega sklopa s skupno vsaj 2000m² uporabne tlorisne površine, ki se nahajajo na zemljišču, za katero je bilo opredeljeno znatno tveganje poplav, ki ni ustrezno zaščiteno z nacionalnimi, regionalnimi ali lokalnimi ukrepi za obvladovanje podnebne ogroženosti a) javni organ je začel postopek načrtovanja za razvoj ustreznih ukrepov za blažitev poplav, ki ščitijo zadevno zemljišče ali b) v večje prenove so vključeni ali jih spremljajo ustrezni ukrepi za blažitev poplav, ki ščitijo zadevne posamezne stavbe ali nepremičnine.

Za večje prenove (a) in prenove (b) posameznih stavb z več kot 2000m² uporabne tlorisne površine in stavb ali stavbnih enot, ki so del istega razvojnega sklopa s skupno več kot 2000m² uporabne tlorisne površine se uporabljajo naslednja merila: za a) pred izvedbo kakršnih koli del na stavbah se opravi presoja pred rušenjem ali presoja pred prenovo. Presoja temelji na veljavnih nacionalnih ali lokalnih metodologijah (Alternativa se lahko uporabi Priloga F k Protokolu EU za ravnanje z gradbenimi odpadki in odpadki iz rušenja objektov). Za a) in b): najmanj 70 % nenevarnih gradbenih odpadkov in odpadkov iz rušenja objektov, ki nastanejo na gradbišču (glede na maso v kg), razen naravno prisotnih materialov, navedenih pod kategorijo 17 05 04 Evropskega seznama odpadkov (Odločba 2000/532/ES) se pripravi za ponovno uporabo ali reciklira. Zasipanje se ne šteje za pripravo ali ponovno uporabo in recikliranje.

(B7.1) Pri ukrepu spodbujanja lesne biomase so skladno z načelom DNSH upravičeni le kotli, ki imajo samodejno polnjene s peleti. Kotli morajo biti uvrščeni v najvišja dva razreda energijske učinkovitosti, v katerih so na voljo izdelki ali biti v višjih razredih v skladu z uredbo o označevanju z energijskimi nalepkami in delegiranimi akti, sprejetimi na podlagi navedene uredbe.

Lesno biomaso se bo spodbujalo le na območjih, kjer ravni delcev PM_{2,5} ali PM₁₀ v zunanjem zraku niso presežene, kot je določeno v Direktivi (EU) 2024/2881, ogrevalni sistemi na osnovi biomase pa bodo morali dosegati ciljne vrednosti (trdni delci) iz Priloge V k Uredbi Komisije (EU) 2015/1189.

Sedanji razpisi v izvajanju so skladni z zahtevami EPBD glede doseženih ravni energetske učinkovitosti, na enak način bodo pripravljeni tudi v okviru te naložbe načrtovani razpisi. Ko bo v slovenski zakonodaji sprejeta definicija energetske najmanj učinkovitih stavb, bodo tudi zahteve EPBD glede prenove teh stavb ustrezno vključene v vse nadaljnje razpisane spodbude.

2.1.2.2.3 Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: Vzpostavljena baza prihodkov in premoženja prebivalcev RS

Opis

Mejnik »Vzpostavljena baza prihodkov in premoženja prebivalcev Republike Slovenije (RS)« pomeni, da je država vzpostavila enotno, centralno informacijsko bazo, v kateri so zbrani in povezani podatki o prihodkih, premoženju in drugih relevantnih ekonomskih podatkih gospodinjstev v Sloveniji.

Gre za enega izmed ključnih korakov za ciljno usmerjanje ukrepov v SNP, zlasti naložbe C1.I2.

Cilj: število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila

Opis

Cilj je, da bo v okviru te naložbe pomoči deležnih najmanj 4100 energetske revnih ali ranljivih gospodinjstev.

Doseganje cilja spremljamo na podlagi kazalnika 3 iz Uredbe 2023/955, Kazalnik meri dejanski doseg ukrepa med gospodinjstvi, ki se soočajo z energetske revščino ali spadajo med energetske ranljive skupine. Kazalnik prikazuje, koliko gospodinjstvom je bil s pomočjo ukrepa energetske prenovljen dom, izboljšana učinkovitost sistema ogrevanja ali razogljčen sistem ogrevanja. Kazalnik se izraža kot absolutno število podprtih gospodinjstev. Namen kazalnika je spremljanje učinkovitosti ukrepa pri doseganju ciljne skupine ter napredka pri zmanjševanju energetske revščine. Zastavljen cilj je skupen za celotno naložbo.

Sočasno se bo poročalo tudi o izvedenih delih (torej po upravičenih aktivnostih), ker bo le to lahko podlaga za izplačilo sredstev. To bo nujno, saj se znotraj naložbe pri posameznem gospodinjstvu lahko izvajajo zelo različni ukrepi (razlike so v vrsti, številu in dimenzijah ukrepov URE ali OVE, izvedenih v posameznem gospodinjstvu, pa tudi v tehnologijah...). Cilja, koliko bo posamičnega tipa ukrepov izvedenih, pa ne želimo vnaprej v celoti fiksirati, saj odziva na razpisane spodbude ni mogoče točno predvideti in bo izvajanje programa potrebno prilagajati tudi odzivu.

Za zagotavljanje učinkovitosti izvajanja programa se bo spremljalo tudi dosežene prihranke energije za vsako v program vključeno energetska revno ali ranljivo gospodinjstvo. Pri prenovi posamičnih stanovanj (projekti tipa B) ali prenovi sistemov ogrevanja (projekti tipa D in E) se bo prihranke ocenjevalo tako, da bo razvit poseben sklop metod za določanje prihrankov energije, rabe obnovljivih virov energije in zmanjšanja emisij TGP pri energetska revnih gospodinjstvih, ki bodo upoštevale oceno stanja pred in po izvedbi ukrepa. Metode bodo skladne z zahtevami 8. člena EED. Cilj te metode je zagotoviti manjše administrativno breme in strošek, kot bi bil z izdelavo energetske izkaznice pred in po izvedbo ukrepov. Pri vključevanju energetska revnih in ranljivih v skupne projekte prenove (projekti tipa A, C in F) pa se bo prihranke ocenjevalo z izdelavo energetske izkaznice za prenovljeno večstanovanjsko stavbo pred in po izvedbi ukrepa. S tem bo mogoče spremljati tudi stroškovno učinkovitost izvajanja ukrepov v programu.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C1.B.I2.8.2027Q4	C1.B.I2	M	Vzpostavljena baza prihodkov in premoženja prebivalcev RS		0	1	2027	Q4
C1.B.I2.8.2029Q4	C1.B.I2	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	0	1566	2029	Q4
C1.B.I2.12.2032Q2	C1.B.I2	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	1566	4126	2032	Q2

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Cilji in kazalniki so izbrani skladno s cilji SNP, ki sledi ciljem NEPN (glej poglavji 1.2 in 4.2), ki so:

- zmanjševanja energetske revščine z izvajanjem naložb URE in OVE v najmanj 8.000 energetske revnih gospodinjstvi in
- zagotavljanja podnebne pravičnosti.

V tem okviru je cilj SNP podpreti ter jim omogočiti izvedbo ukrepov URE in razogljčenja za čim več energetske revnih gospodinjstev in v s temi ukrepi podpreti čim več ranljivih gospodinjstev, ki bi bila posebno prizadeta zaradi vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb v shemo trgovanja z emisijami, ter jim omogočiti izvedbo ukrepov.

Mejnik je bil izbran, ker je potreben za identifikacijo ranljivih gospodinjstev, ki niso prejemniki denarne socialne pomoči (DSP), varstvenega dodatka (VD) ali otroškega dodatka. Trenutno obstaja v Sloveniji temeljit proces za ugotavljanje upravičenosti do DSP in VD – s ciljem procesne in stroškovne učinkovitosti ter pravičnosti se za identifikacijo ožje ciljne skupine energetske revnega prebivalstva naslanjamo na izsledke (odločbe) tega procesa. Za širitev ciljne skupine na energetske ranljive potrebujemo enotno bazo s prihodki in premoženjem na ravni RS.

Opis, kaj mejnik/cilj meri

S kazalnikom število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila, pri I2 merimo število energetske revnih ali ranljivih gospodinjstev, ki živijo v stanovanjih, prenovljenih z investicijsko spodbudo za ukrepe URE in/ali OVE v okviru izvajanja programa.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Spremljalo se bo dejansko izvedene posege (ukrepe) na podlagi evidenc Eko sklada.

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Ker spremljamo število gospodinjstev, vključenih v program, ki jim je podpora koristila, je izhodiščna vrednost ob začetku izvajanja program enaka nič.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Zastavljeni mejniki in zastavljena dinamika izvajanja ukrepov je načrtovana tako, da se zagotovi izvedljivost program z enakomerno obremenjenostjo vključenih izvajalcev. Specifika slovenskega prostora zahteva individualno obravnavo pri dodeljevanju podpore za posamična energetske revna in ranljiva gospodinjstva, zato gre za izjemno veliko število manjših projektov. Da se zagotovi in ustrezno obremeni kadrovske vire za izvedbo programa število načrtovanih podpor do leta 2029 postopoma narašča, obremenitev je enakomerna do leta 2031 in v prvi polovici leta 2032.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

Eko sklad, ki že izvaja primerljive programe v okviru kohezijske politike, kjer se spremlja število izvedenih investicij, izvedeni ukrepi in dodeljena investicijska pomoč. V tem okviru je potrebno spremljati tudi doseganje prihrankov energije pri energetsko revnih gospodinjstvih, skladno s 8.3 členom EED.

2.1.2.2.4 *Financiranje in stroški*

Opis metodologije za izračun stroškov

Naložba 2 je namenjena podpori energetsko revnim in ranljivim pri prenovah večstanovanjskih stavb.

V okviru Naložbe 2 so predvidene investicijske podpore za naslednje projekte oz. tipe projektov:

i) v okviru podnaložbe *Podpora energetski prenovi najbolj energetsko potratnih stanovanj v javni lasti*:

(A) Energetske prenove javnih stanovanj, v katerih živijo energetsko revni ali ranljivi v okviru skupnega projekta prenove večstanovanjske stavb (najmanj dva ukrepa URE ali OVE)

(B) Energetske prenove posamičnih javnih stanovanj v eno in večstanovanjskih stavbah, v katerih živijo energetsko revni ali ranljivi

ii) v okviru podnaložbe *Podpora energetsko revnim in ranljivim gospodinjstvom za sodelovanje pri skupnih projektih prenove VSS*:

(C) Energetsko revna in ranljiva gospodinjstva v skupnih projektih prenove VSS – za izvedbo več ukrepov URE in OVE

(D) Energetsko revna in ranljiva gospodinjstva v skupnih projektih v VSS – za ukrep vgradnje novega kotla na pelete (KNLB) ali priklop na sistem daljinskega ogrevanja ipd.

(E) Za energetsko revna in ranljiva gospodinjstva v skupnih projektih prenove VSS – za ukrep vgradnje toplotne črpalke

iii) v okviru podnaložbe *Investicijska podpora za energetsko najmanj učinkovite stavbe*:

(F) Energetska prenova energetsko najmanj učinkovitih večstanovanjskih stavb – za izvedbo več ukrepov URE in OVE

(G) Podpora pripravi projektov v najbolj potratnih VSS

Ocena stroškov se metodološko naslanja na analize primerljivih ukrepov, ki se že izvajajo v Sloveniji v večstanovanjskih stavbah in so namenjeni splošni populaciji ter na modelskih ocenah oz. drugih citiranih strokovnih podlagah.

(A) Investicijska podpora za energetske prenove javnih stanovanj, v katerih živijo energetsko revni ali ranljivi, izvedena v okviru skupnega projekta prenove večstanovanjske stavb (najmanj dva ukrepa URE ali OVE)

Predpostavljeno je, da bodo javni lastniki prejeli investicijsko podporo za energetsko prenovalo javnih stanovanj, ki se bo izvajala v okviru skupnih projektov v VSS¹⁶, izvedeni pa bodo dva ali več ukrepov na ovoj stavbe ali tehničnih sistemih. Pričakovani specifični strošek investicije znaša na enoto kondicionirane stanovanjske površine 200 EUR/m², ocena je pripravljena na podlagi analize

¹⁶ Gre za projekte, kjer je nujno sodelovanje vseh lastnikov VSS (izolacija fasade, strehe ipd.).

modelske ocene in preteklih razpisov Eko sklada sorodne ukrepe¹⁷. Predpostavljena je povprečna površina javnih najemnih stanovanj 52 m² ¹⁸. Predvidena je podpora v višini 85 % upravičenih stroškov iz sredstev programa in 15 % lastne udeležbe javnih lastnikov stanovanj, v katerih živijo energetske revni ali ranljivi najemniki.

Pri vseh ocenah stroškov je upoštevano tudi enkratno (10%) povečanje stroškov in strošek izvajanja in upravljanja v višini 5 % osnovne investicije.

(B) Investicijska podpora za energetske prenove posamičnih javnih stanovanj, v katerih živijo energetske revni ali ranljivi

Predpostavljeno je, da bodo javni lastniki prejeli investicijsko podporo za energetsko prenovo javnih stanovanj, pri čemer gre za projekte investicijskega vzdrževanja, ki se izvajajo v posamičnih stanovanjih¹⁹. Pričakuje se, da bo prevladujoč ukrep zamenjava oken z energetsko učinkovitimi, za kar specifični investicijski strošek znaša 650 EUR/m² površine okna²⁰. Z upoštevanjem enake povprečne površine javnih najemnih stanovanj kot pri prvi komponenti (52 m²) ter razmerja med površino oken in kondicionirano tlorisno površino za VSS po tipologiji Tabula²¹, znaša specifični strošek 120 EUR/m² na enoto kondicionirane tlorisne površine. Predvidena je podpora v višini 85 % upravičenih stroškov iz sredstev programa in 15 % lastne udeležbe javnih lastnikov stanovanj. Pri vseh ocenah stroškov je upoštevana tudi deset odstotna rast stroškov zaradi inflacije. Upoštevan je tudi strošek upravljanja/izvajanja dela naložbe in sicer je strošek na letni ravni ocenjen na 50 000 EUR (okvirno 1 zaposlitev).

Naložba sicer ni omejena na javna stanovanja v VSS, saj so podpore lahko namenjene tudi javnim stanovanjem v eno ali dvostanovanjskih stavbah, vendar upravičeno pričakujemo, da bodo projekti potekali pretežno v večstanovanjskih stavbah z mešanim lastništvom javnih in zasebnih stanovanj, kar je prevladujoča oblika v Sloveniji. Projekti delne prenove v okviru investicijskega vzdrževanja so bistveno lažje izvedljivi od skupnih projektov celovite prenove, v katerih so vključeni vsi lastniki v stavbi. Zato je lahko pod točko (B) število projektov bistveno večje kot pod točko (A), čeprav so projekti tipa (A) s stališča prihrankov energije in drugih koristi bolj učinkoviti.

(C) Investicijska podpora energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom pri skupnih projektih prenove VSS – za izvedbo več ukrepov URE in OVE

Ocena stroškov za točko C je enaka kot pod točko (A). Za energetske revna gospodinjstva, ki se vključujejo v skupne projekte prenove stavbe, je predvidena 100-odstotna spodbuda.

Pri temu tipu projektov naložba vključuje tudi neposredno svetovanje s strani koordinatorjev, ki energetske revnim nudijo pomoč pri pridobivanju subvencije v višini 100 odstotkov upravičenih stroškov. Za izračun stroškov ukrepa so bile uporabljene naslednje predpostavke, povzete po programu v izvajanju ZER²². Cena svetovalne ure znaša danes 16,5 EUR. Potrebno število ur dela

¹⁷ Strokovne podlage za SNP, IJS-CEU, 2025. Predpostavka temelji na projekciji stroškov prenove ovojne stavbe v NEPN – povprečje za gospodinjstva v obdobju 2021–2030.

¹⁸ SURS, baza SI STAT, Stanovanja in stanovanjska površina.

¹⁹ Gre za projekte, ki jih se lahko izvede brez sodelovanja drugih lastnikov stanovanj v VSS (zamenjava oken, prezračevanje ipd.).

²⁰ Strokovne podlage za SNP, IJS-CEU, 2025, Analiza podatkov o izplačanih spodbudah Eko sklada v letu 2022. Vir podatkov: Baza podatkov Eko sklada.

²¹ Potenciali za zmanjšanje emisij do leta 2050 in srednjeročni izzivi, Stavbe, IJS, projekt LIFE Podnebna pot 2050, Poročilo C1.1, Zvezek 2: (glej tabelo Parametri geometrije stavb za računske modele za stavbe glede na namen stavbe).

²² Investicijski program za zmanjševanje energetske revščine 2024–2027 (Program ZER 2024–2027), Eko sklad, marec 2025.

koordinatorjev na gospodinjstvo za naložbo 2 svetovalni uri na gospodinjstvo (do 40 EUR, vključno s potnimi stroški). Pomoč vključuje:

- pomoč pri razumevanju pogojev in zahtev javnega poziva,
- izpolnitev obrazca za pridobitev 100 % subvencije,
- pomoč pri pridobivanju vseh zahtevanih prilog,
- pomoč pri dopolnjevanju vloge v postopku obravnave,
- sodelovanje z upravnikom/skupnostjo stanovalcev oz. nosilcem investicije.

Pri vseh ocenah stroškov je upoštevano tudi enkratno (10%) povečanje stroškov

(D) Investicijska podpora za energetske revne in ranljiva gospodinjstva pri skupnih projektih v VSS za ukrep vgradnje novega kotla na pelete (KNLB), priklop na sistem daljinskega ogrevanja in (E) za ukrep vgradnje toplotne črpalke

Stroški so ocenjeni za dve tehnologiji, ki jih pričakujemo kot prevladujoči in sicer kotle na pelete in toplotne črpalke (TČ). Predpostavljena je podpora energetsko revnim in ranljivim gospodinjstvom za kritje njihovega deleža pri investiciji vgradnje nove naprave za oskrbo s toploto iz skupne kotlovnice oz. sistema ogrevanja. Predpostavljen specifični strošek na enoto instalirane moči pri vgradnji KNLB znaša 300 EUR/kW, pri vgradnji TČ pa 2000 EUR/kW²³. Kot pri projektih tipa (A) je predpostavljena povprečna stanovanjska površina 52 m²²⁴. Pripadajoča moč v skupni kotlovnici za oskrbo tako velikega stanovanja s toploto za ogrevanje in sanitarno toplo vodo je ocenjena na 5 kW za KNLB in 3,3 kW za TČ toplotne moči. Investicija vključuje tudi prigradnjo hranilnika toplote, zato da bi dosegli in boljših izkoristek sistema in v primeru projektov tipa (D) tudi večje zmanjšanje emisij škodljivih snovi v zrak, v primeru projektov tipa (E) pa zato, da se zmanjša potrebe po moči TČ in s tem omogoči njihovo širšo uporabo, ki je sicer lahko omejena z zmogljivostmi elektroenergetskega omrežja.

Pri vseh ocenah stroškov je upoštevano tudi enkratno (10%) povečanje stroškov. Pri oceni stroškov je upoštevan tudi strošek upravljanja/izvajanja ukrepa, in sicer v vrednosti 5 % osnovne investicije.

Za energetsko revna gospodinjstva je predvidena 100-odstotna subvencija. Tudi pri ukrepih tipa (D) in (E) je predvidena pomoč koordinatorjev v enaki višini, kot pri ukrepih tipa (C), kjer so predpostavke podrobno opisane.

(F) Energetska prenova energetsko najmanj učinkovitih večstanovanjskih stavb z izvedbo več ukrepov URE in OVE

Ocena stroškov za točko (F) je za energetsko revna stanovanja enaka kot pod točko (A). Tudi pri tem ukrepu je za energetsko revna gospodinjstva predvidena 100-odstotna spodbuda. Predvidena je tudi dodatna spodbuda za prenovo ostalih stanovanj v VSS, (stanovanj, kjer ne gre za zmanjševanje energetske revščine ali ranljivosti), ki bo višja, kot so danes splošne subvencije Eko sklada, a bo financirana iz drugih virov sredstev in sredstev SCF. Pri oceni stroškov je upoštevan tudi strošek upravljanja/izvajanja ukrepa in sicer v vrednosti 5 % osnovne investicije.

(G) Svetovanje in finančna podpora pri pripravi projektov v najbolj potratnih VSS

Skladno z usmeritvami energetske podnebne politike EU in Slovenije je cilj doseči čim večji obseg prenov najslabše energetske učinkovitih stavb, zato se posebej za tovrstne stavbe uvaja nova

²³ IJS-CEU, Strokovne podlage za SNP, 2025, Analiza podatkov o izplačanih spodbudah Eko sklada v letu 2022. Vir podatkov: Baza podatkov Eko sklada.

²⁴ Kot pod točko (A).

spodbuda za pripravo projektov. Ocenjuje se, da je v tovrstnih stavbah nadpovprečno število lastnikov in/ali najemnikov energetske revnih in ranljivih. Predvidena je podpora za pripravo projektov energetske prenove za 100 najslabše učinkovitih večstanovanjskih stavb. Predvidena je strokovna podpora v podporo odločanju s pripravo investicijskega programa, (ki vključuje izdelavo energetske izkaznice pred izvedbo projekta) ter finančna podpora za izdelavo investicijske dokumentacije (enako kot jo zahteva Eko sklad pri spodbudah za VSS in sicer izdelavo projekta za izvedbo, PZI dokumentacijo). Predvidena je 70-odstotna subvencija za izdelavo investicijske dokumentacije, pri čemer je poln strošek ocenjen na 5800 EUR v povprečju na stavbo. Ocena stroška je pripravljena po metodologiji Zbornice za arhitekturo in prostor²⁵ in z upoštevanjem priporočene cene ure storitve pooblaščenega inženirja s strani Inženirske zbornice Slovenije²⁶. Za pomoč pri pripravi investicijskega programa so upoštevani stroški energetskega svetovanja v obsegu 30 svetovalnih ur oz. 2000 EUR na projekt.

Pri vseh ocenah stroškov je upoštevano tudi enkratno (10%) povečanje stroškov. Pri oceni stroškov je upoštevan tudi strošek upravljanja/izvajanja ukrepa v vrednosti 5 % osnovne investicije.

Pri vseh ocenah stroškov je upoštevana tudi inflacija in sicer v letnem povprečju 2,2 %.

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

Ker je Naložba 2 kompleksen ukrep, bo v prvih dveh letih obseg izvajanja manjši, kot v kasnejših letih, ko se bo izvajanje okrepilo. Kot je razvidno iz tabele v poglavju 2.1.(vii) je okvirni časovni razpored nastajanja stroškov za Naložbo 2 naslednji: do konca leta 2027 bo nastalo za 2,6 mio EUR stroškov, do konca leta 2029 bo 14,1 mio EUR, do zaključka izvajanja programa leta 2032 pa 36,7 mio EUR stroškov. Navedene vrednosti vključujejo nacionalni prispevek.

Delež nacionalnega sofinanciranja

Nacionalni prispevek znaša 25 % vrednosti naložbe v Načrtu.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Za Naložbo 2 ni obstoječega ali predvidenega financiranja iz drugih instrumentov Unije. V pripravi je en pilotni razpis za prenovo energetske najmanj učinkovite večstanovanjskih stavb, financiran iz sredstev ESRR, ki je omejen po trajanju razpisa in razpisanih sredstvih in ni povezan z Naložbo 2.

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

Pri projektih tipov (A) in (B) gre za prenovo javnih stanovanj katerih uporabniki (najemniki) so energetske revni ali ranljivi, in pri katerih se investicijski ukrepi v celoti financirajo iz javnih sredstev. Predvideno je 85-odstotno financiranje investicijskih ukrepov in 15 odstotno z lastno udeležbo lastnikov javnih stanovanj, v katerih živijo energetske revna gospodinjstva, torej bo tudi delež financiranja krit iz javnih sredstev.

²⁵ Arhigram 6, orodje pripravljeno na osnovi Standarda storitev Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije (ST ZAPS) za vrednotenje storitev.

²⁶ Priporočena cena efektivne ure storitve pooblaščenega in nadzornega inženirja, IZS, 2023.

Pri projektih tipov (C), (D) in (E) se bodo ukrepi prednostno izvajali pri energetsko revnih gospodinjstvih, zato je pri oceni stroškov in učinkov upoštevana subvencija v sto odstotkih upravičenih stroškov.

Pri projektih tipa (F) gre za prenovo energetsko najmanj učinkovitih stavb, v katerih živijo večinoma energetsko revni in ranljivi a tudi drugi stanovalci. Za energetsko revne in ranljive so predvidene stoodstotne subvencije. Za ostale lastnike so subvencije predvidene iz drugih virov sredstev (iz nacionalnih sredstev za spodbude, višina spodbude pa bo prenove najslabše energetsko učinkovitih stavb višja od rednih spodbud Eko sklada) vendar se spodbude za preostale lastnike in ne financira iz sredstev programa SNP, za preostali delež investicije, pa bodo ostali lastniki, ki niso energetsko revni, vlagali tudi zasebna sredstva.

Pri projektih tipa (G), podpora za pripravo projektov v večstanovanjskih stavbah z mešanim lastništvom, je predvideno, da bo energetsko svetovanje za pripravo investicijskega načrta 100-odstotno financirano iz javnih virov, strošek priprave investicijske dokumentacije pa bo iz javnih virov subvencioniran v višini 70 % upravičenega stroška, medtem ko bodo lastniki krili 30-odstotkov tega stroška iz zasebnih virov.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Ocene predvidenih stroškov Naložbe 2 so pripravljene na podlagi predhodno navedenih virov:

Za projekte tipa (A) in (C) je pričakovan specifični strošek investicije na enoto kondicionirane stanovanjske površine pripravljen na podlagi modelske ocene in analize preteklih razpisov Eko sklada za iste vrste ukrepov²⁷.

Za projekte tipa (B), (D) in (E) pričakovan specifični investicijski strošek temelji na analizi podatkov o izplačanih spodbudah Eko sklada v letu 2022²⁸.

Za projekte tipa (F) pričakovan specifični strošek temelji na strokovnih podlagah za nacionalni načrt prenove stavb v pripravi.

Za projekte tipa (G) ocena stroška temelji na cenikih in metodologijah strokovnih zbornic^{29, 30}.

Pri vseh ocenah stroškov je upoštevano tudi enkratno 10% povečanje stroškov zaradi inflacije.

Vse predpostavke so podrobno navedene in dokumentirane pri opisu stroškov.

²⁷ IJS-CEU, Strokovne podlage za SNP, 2025. Predpostavka temelji na projekciji stroškov prenove ovojne stavbe v NEPN – povprečje za gospodinjstva v obdobju 2021–2030.

²⁹ Arhigram 6, orodje pripravljeno na osnovi Standarda storitev Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije (ST ZAPS) za vrednotenje storitev.

³⁰ Priporočena cena učinkovite ure storitve pooblaščenega in nadzornega inženirja, IZS, 2023.

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C1.A.I2	Podpora energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah	1.01.2026	31.12.2032	36.681.100	0	2.596.000	4.596.400	6.920.400	8.968.200	8.984.400	4.615.700

2.1.2.2.5 *Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza*

V Sloveniji nameravamo ukrep izvajati preko Eko sklada, javnega sklada, ki bo v vlogi upravičenca do sredstev iz Socialnega podnebnega sklada z namenom izvajanja Programa za zmanjševanje energetske revščine v večstanovanjskih stavbah. V okviru programa bodo poleg sredstev za aktivnosti URE in OVE za energetske ranljive ter druge prejemnike predvidena tudi sredstva za energetske svetovanje, za koordinacijo priprave vlog in izvedbe teh aktivnosti pri ranljivih, ter sredstva za upravljanje programa, ki bodo vsebovala sredstva za obveščanje javnosti, stroške dela ter pripadajoče stroške za osebje na Eko skladu za izvajanje programa zmanjševanja energetske revščine v večstanovanjskih stavbah. Ocenjujemo, da so sredstva za upravljanje z vidika celovitosti ter uspešnosti programa za zmanjševanje energetske revščine pomemben sestavni del ukrepa. Po izkušnjah iz kohezijske politike sredstva za upravljanje, ki bodo namenjena Eko skladu, ne bodo presegala 4% vseh sredstev, namenjenih neposredno ranljivim skupinam.

2.1.2.2.6 *Dodatnost*

Naložba 2, točki (A), (B) predstavljata nove spodbude, saj do sedaj ni bilo posebnih spodbud za lastnike javnih stanovanj, v katerih živijo energetske revna ali ranljiva gospodinjstva.

Naložba 2, točke (C), (D) in (E): predstavljajo bistveno povečanje dosedanjega obsega tovrstnih spodbud. Eko sklad že nudi 100-odstotno subvencijo energetske revnim pri obnovi večstanovanjske stavbe, a je v povprečju le nekaj energetsko revnih gospodinjstev letno deležnih te podpore. Načrtovano število predstavlja bistveno povečanje obsega izvajanja ukrepa.

Naložba 2, točka (F): posebnih spodbud za prenove energetske najmanj učinkovitih stavb še ni. V pripravi so demonstracijski projekti, financirani iz sredstev ESRR v vrednosti 1,2 mio EUR – torej so omejene po obsegu sredstev in časovno. Predvidene naložbe v okviru točke (F) pomenijo povečanje obsega spodbud in časovno razširitev izvajanja.

Naložba 2, točka (G): gre za nov ukrep. Priprava projektne dokumentacije je sicer upravičen strošek pri prenovah VSS, a je subvencionirana po splošni stopnji subvencij Eko sklada, ki je bistveno nižja od 70 %. Poleg tega nov ukrep vključuje tudi strokovno podporo v podporo odločanju s pripravo investicijskega programa, tovrstna pomoč se danes še ne izvaja in sredstva zanj niso zagotovljena.

2.1.2.2.7 *Skladnost s pravili EU glede državne pomoči*

Naložba ne bo predstavljala državne v smislu člena 107 (1) Pogodbe o delovanju EU za projekte tipov (A), (B); (C); (D), (E) in (F). Prejemniki v podnaložbi (i), torej v primeru projektov tipov (A) in (B), so pravne osebe iz javnega sektorja. V podnaložbi (ii), torej v primeru projektov tipov (C), (D) in (E), so prejemniki gospodinjstva oz. fizične osebe, enako v podnaložbi (iii) za projekte tipa (F). V podnaložbi (iii), pri projektih tipa (G), pa bo večina prejemnikov gospodinjstva oz. fizične osebe, izjemoma pa tudi pravni subjekti javnega ali zasebnega prava. Za morebitne prejemnike zasebnega prava se bo pri dodeljevanju pomoči upoštevalo pravilo de minimis oz. se za njihov sorazmerni delež stroška za pripravo projekta, subvencije ne bo dodeljevalo.

2.1.2.3 Ukrep/naložba: I3: Vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti

Področje ukrepanja: (C)

2.1.2.3.1 Opis ukrepa/naložbe

Opis trenutnih izzivov in kako jih ukrep/naložba naslavlja

Kot navaja študija JRC-ja imajo energetske skupnosti, definirane kot pravne osebe, znotraj katerih državljani, mala podjetja in lokalne oblasti ustvarjajo, upravljajo in porabijo svojo energijo, velik potencial za boj proti energetske revščini, saj zagotavljajo cenovno dostopne in trajnostne energetske storitve. Kot še navaja študija ostajajo številne ovire pri vključevanju energetske ranljivih v energetske skupnosti: od pomanjkanja informacij in ozaveščanja ter dostopnosti do energetskih skupnosti za energetske revne do regulatornih in finančnih ovir. V Sloveniji že deluje nekaj energetskih skupnosti, tako na področju proizvodnje električne energije iz OVE (sonce), kot skupnosti za zagotavljanje toplote. S predlagano naložbo želimo omogočiti boljši dostop oz. vključevanje v energetske skupnosti tudi energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom.

Narava, vrsta in obseg ukrepa ali naložbe

Naložba omogoča vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti, s tem, da jim omogoči finančno pomoč oz. kritje stroškov za priključitev v energetske skupnosti. Naložba bo zajemala (oz. v začetni fazi prednostno usmerjala) finančne (investicijske) spodbude za priključitev v skupnosti OVE oz. za proizvodnjo električne energije iz sončnih fotovoltaičnih panelov, kot tudi sodelovanje energetske revnih in ranljivih v toplotnih energetskih skupnostih (npr. skupnostne toplotne črpalke) Naložba bo omogočala kritje investicijskih stroškov energetske revnih in ranljivih npr. financiranje sončnih panelov v skupnosti sončni elektrarni do določene moči (naložba ne bo pokrila vseh potreb po električni energiji energetske revnih in ranljivih in bo tako spodbujala odgovorno in varčno rabo električne energije v gospodinjstvu ter sledila načelu energetske učinkovitosti na prvem mestu), ravno tako bo višina subvencije za primere toplotnih črpalk sorazmerna, da bo še zmeraj spodbujala energetske učinkovitost oz. učinkovito rabo uporabnikov

Naložba zajema tudi investicijsko spodbudo deleža za nakup hranilnika energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti.

Naložba omogoča sodelovanje energetske revnih in ranljivih v različnih tipih energetskih skupnosti (od zadruge, kjer je član zadruge npr. tudi lastnik sončnih panelov, do skupnostnih modelov, kjer se energetske revne in ranljivo gospodinjstvo pridruži energetske skupnosti investitorja, ki ima v lasti tudi infrastrukturo.)

Naložba omogoča investicijsko spodbudo tudi za pridruževanje energetske revnih oz. ranljivih v druge oblike toplotnih skupnosti npr. lesna biomasa (na sekance), skladno z določili DNSH.

Med upravičenimi stroški naložbe je tudi priprava projektov za energetske skupnosti. V okviru naložbe 3 je predvidena tudi podpora v obliki svetovanja za pripravo projektov energetske skupnosti investitorju. Predvidena je strokovna podpora v podporo odločanju s pripravo investicijskega programa ter finančna podpora za izdelavo vse potrebne investicijske dokumentacije.

Za uspešno delovanje naložbe je potrebno razviti tudi ustrezne poslovne modele, ki bodo optimalno podprli energetske revne v energetskih skupnostih. V pripravi je sicer nova zakonodaja ki bo podprla spodbujanje energetskih skupnosti in vključevanje energetske revnih. Priprava in razvoj različnih

modelov vključevanja energetske revnih in ranljivih je tudi predmet te naložbe. Ko je pripravljavec projekta lokalna skupnost, bodo te subvencije višje, kot za ostale energetske skupnosti.

Poleg tega naložba vključuje tudi neposredno svetovanje s strani koordinatorjev (pri tem gre lahko za različne organizacijske oblike: preko zunanjih svetovalcev, s svetovalci v okviru regionalnih točk ali centralne tehnične pisarne). Koordinatorji energetske revnim nudijo pomoč pri vključevanju v energetske skupnosti, pri pridobivanju subvencije ter pri sklepanju pogodbe z energetske skupnostjo oz. dobaviteljem energije.

Podrobne informacije o cilju ukrepa/naložbe ter kako bo pripomogel k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv

Naložba bo omogočala vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti oz. jim bo nudila podporo za priključevanje v skupnosti. Pri vključevanju energetske revnih in ranljivih v energetske skupnosti je potrebno najprej slediti načelu energetske učinkovitosti na prvem mestu (npr. omejena količina električne energije oz. moč iz skupnostne sončne elektrarne). Naložba podpira tako obstoječe skupnosti s spodbudo za energetske revne oz. ranljive, po drugi strani pa naložba spodbuja tudi skupnosti, kjer bo večina članov skupnosti energetske revnih oz. ranljivih.

Naložba zadeva energetske ranljiva gospodinjstva in je skladna s specifičnim ciljem Uredbe in sicer gre za naložbo integracijo proizvodnje in shranjevanje energije iz obnovljivih virov v stavbe ter tudi (pri toplotnih skupnostih) za razogljčenje ogrevanje in hlajenje stavb. Z ukrepi zamenjave ogrevalnih sistemov na fosilne vire zmanjšuje odvisnost od fosilnih goriv. Hkrati z ukrepi učinkovite rabe energije zmanjšuje potrebo po fosilnih virih energije in tako zmanjšuje odvisnost od fosilnih goriv.

Opis načina izvajanja ukrepa ali naložbe

MOPE, kot pristojno ministrstvo je odgovorno za vodenje programa. Izvajalska institucija za naložbo bo predvidoma MOPE ali Borzen. V primeru, da bo izvajalska institucija Borzen bo tako kot v primeru Eko sklada oblikovana in podpisana pogodba, ki bo opredelila vse podrobnosti.

Borzen je državno podjetje, ki opravlja javno službo operaterja z elektriko in gospodarsko javno službo dejavnosti centra podpore. V letu 2022 je družba vzpostavila točko OVE, s pomočjo katere delujejo v smeri pospeševanje investicij v obnovljive vire energije. Borzen sicer v Sloveniji dodeljuje tudi podpore za proizvodnjo elektrike, podpore za zelene investicije in podpore za mobilnost. Naložba bo izvedena preko javnih pozivov oz. razpisov za podpore. Pri usmerjanju naložbe pa bo sodelovalo tudi pristojno ministrstvo (Ministrstvo za okolje podnebje in energijo).

Kjer relevantno, pojasnilo, kako bo ukrep ali naložba prispeval k odpravljanju neenakosti med spoloma

/

Časovni načrt izvajanja ukrepa ali naložbe

Preliminarno je predvidenih v časovnem obdobju 2026-2032 1630 projektov. Število projektov se (po preliminarnih izračunih) poveča v letu 2029, ko naraste na okrog 420 projektov in nato na 390. Ob upoštevanju predvidene dinamike realizacije so potrebna sredstva za izvedbo 1630 projektov preliminarno ocenjena na 9 milijonov evrov.

2.1.2.3.2 Načelo, da se ne škoduje bistveno

Gre za ukrepe za namestitev opreme za energijo iz obnovljivih virov (sončni paneli), in tudi toplotne črpalke katerih namestitev bo upoštevala veljavno zakonodajo. Skladno s priložo k obvestilu komisije Tehnične smernice za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno v okviru uredbe o Socialnem skladu za podnebje, zadostuje skladnost z veljavo zakonodajo in niso potrebna dokazila. (B6)

(B7.1.) Pri spodbujanju vključevanju energetske revnih v energetske skupnosti, ki bodo uporabljale lesno biomaso, se bo spodbujalo vključitve v sisteme, kjer bi morale biti surovine trajnostno pridobljene v skladu s trajnostnostjo in prihranki emisij TGP iz člena 29 Direktive (EU) 2018/2001 in v skladu z načelom kaskadne uporabe biomase iz člena 3 (3) direktive iz energije obnovljivih virov bi morali obrati med svojim obratovanjem dati prednost ostankom in odpadkom. Ravno tako bi morali biti obrati na osnovi trde biomase, v conah kakovosti zraka, kjer mejne vrednosti delcev PM_{2,5} in PM₁₀ v zunanjem zraku niso presežene, kot je določeno v Direktivi (EU) 2024/2881. Ta izključitev pa ne velja za obrat, ki je bodisi namenjen pretvarjanju trde biomase pri temperaturah pod 150°C v bioplin za proizvodnjo električne energije na kraju samem ali nadomešča obrat, ki za gorivo uporablja premog ali lignit, ima manjšo vhodno zmogljivost kot obrat, ki ga nadomešča, ni prisotno sokurjenje premoga in če ima obrat zmogljivost 50kWe ali več, dosega najmanj 10% prihranek primarne energije v skladu z metodologijo za določanje soproizvodnje z visokim izkoristkom iz Priloge III k Direktivi (EU) 2023/1791

2.1.2.3.3 Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: Objava javnega razpisa za vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti

Opis

Objava razpisa predstavlja začetek postopka, s katerim se energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom omogoči vključevanje v energetske skupnosti.

Cilj: število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila

Opis

Cilj je, da bo v okviru te naložbe pomoči deležnih najmanj 1630 energetske revnih ali ranljivih gospodinjstev vključenih v energetske skupnosti.

Pri naložbi 3 doseganje cilja spremljamo na podlagi kazalnika 3 iz Uredbe 2023/955 - merimo energetske revna ali ranljiva gospodinjstva, vključena v energetske skupnosti s podporo programa od začetka izvajanja programa.

Sočasno se bo poročalo tudi o izvedenih delih (torej po upravičenih aktivnostih), ker bo le to lahko podlaga za izplačilo sredstev. To bo nujno, saj se znotraj naložbe 3 izvajajo različni ukrepi (razlike so v velikosti in tehnologijah, ki pripadajo gospodinjstvu vključenemu v energetske skupnosti).

Za zagotavljanje učinkovitosti izvajanja programa se bo spremljalo tudi doseženo moč vgrajenih naprav za proizvodnjo energije iz OVE in zmogljivosti za shranjevanje energije, proizvedeno energijo iz OVE in doseženo zmanjšanje posrednih emisij TGP. Pripravljen bo poseben sklop metod za določanje prihrankov energije, rabe obnovljivih virov energije in zmanjšanja emisij TGP pri energetsko revnih gospodinjstvih, ki bodo upoštevale oceno stanja pred in po izvedbi ukrepa. Metode bodo skladne z zahtevami 8. člena EED. S tem bo mogoče spremljati tudi stroškovno učinkovitost izvajanja ukrepov v programu.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C1.B.I3.1.2026Q2	C1.B.I3	M	Objava javnega razpisa za vključevanje energetskega revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti					
C1.B.I3.9.2029Q4	C1.B.I3	T	Število energetskega revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	0	630	2029	Q4
C1.B.I3.14.2032Q2	C1.B.I3	T	Število energetskega revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	630	1.630	2032	Q2

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Cilji in kazalniki so izbrani skladno s cilji SNP, ki sledi ciljem NEPN (glej poglavji 1.2 in 4.2), ki so:

- zmanjševanja energetske revščine z izvajanjem naložb URE in OVE v najmanj 8.000 energetske revnih gospodinjstvi in
- zagotavljanja podnebne pravičnosti.

V tem okviru je cilj SNP podpreti ter jim omogočiti izvedbo ukrepov URE in razogljčenja za čim več energetske revnih gospodinjstev in v s temi ukrepi podpreti čim več ranljivih gospodinjstev, ki bi bila posebno prizadeta zaradi vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb v shemo trgovanja z emisijami, ter jim omogočiti izvedbo ukrepov.

Opis, kaj mejnik/cilj meri

S kazalnikom število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je ukrep koristil pri I1 merimo število energetske revnih ali ranljivih gospodinjstev, ki živijo v stanovanjih, prenovljenih z investicijsko spodbudo za ukrepe URE in/ali OVE v okviru izvajanja programa.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Dejansko vključena gospodinjstva na podlagi evidenc.

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Ker spremljamo število gospodinjstev, vključenih v program, ki jim je podpora koristila, je izhodiščna vrednost ob začetku izvajanja program enaka nič.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Ciljno vrednost kazalnika bomo dosegli predvidoma do četrtega kvartala 2032.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

MOPE ali Borzen (gledati zgoraj)

2.1.2.3.4 *Financiranje in stroški*

Opis metodologije za izračun stroškov

Naložba 3 vključuje podporo ranljivim gospodinjstvom za vključevanje v energetske skupnosti.

Naložba 3 se še ne izvaja. Ocena stroškov se zato metodološko naslanja na analize drugih ukrepov spodbujanja izgradnje sončnih elektrarn (SE) v Sloveniji in strokovne podlage zanje.

Pri oceni stroškov Naložbe 3 je predpostavljeno, da bo pri vključevanju energetske revnih gospodinjstev v energetske skupnosti upoštevano načelo energetska učinkovitost na prvem mestu, zato bodo prejemniki podpore z energijo iz skupnostne SE pokrili le del potreb po električni energiji. Nastajanje viškov proizvodnje in njihova prodaja v omrežje zato ni predvidena.

Ranljiva gospodinjstva ločimo v dve skupini. V prvi skupini (projekti tipa A) so gospodinjstva, ki se ne ogrevajo z električno energijo, v drugi skupini (projekti tipa B) pa gospodinjstva, ki se ogrevajo s sistemom ogrevanja, ki vključuje toplotno črpalko (TČ). Načrtovano je, da bo ranljivim gospodinjstvom iz prve skupine v skupnostni SE pripadalo v povprečju 2 kW instalirane moči elektrarne (kot lastni delež ali kot storitev), gospodinjstvom iz druge skupine pa 4,8 kW. Skladno s cilji Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Slovenije se ob izgradnji novih zmogljivosti spodbujalo tudi prigradnjo SHEE, ki bodo zagotavljale vsaj 25-odstotno zmogljivost nazivne moči elektrarne (kW) in kapaciteto (kWh) za 2 do 4 ure delovanja pri nazivni moči³¹. Z vključitvijo v energetske skupnosti revnim oz. ranljivim gospodinjstvom iz skupine (A) pripada v povprečju 1890 kWh energije, kar pokrije okvirno 50 % njihove letne rabe električne energije, gospodinjstvom iz skupine (B), ki se ogrevajo s TČ pa 4536 kWh, kar pokrije cca 75 % letne rabe energije. S tem ostaja motivacija za učinkovito ravnanje z energijo, torej so spodbude skladne z načelom »energetska učinkovitost na prvem mestu«. Pri tako dimenzionirani moči, ki pripada posameznemu gospodinjstvu, viški presežne energije za prodajo v omrežje ne bodo nastajali. Če se bo izkazalo za potrebno, se bo razpisne pogoje za moč, ki lahko pripada posameznemu energetsko revnemu ali ranljivemu gospodinjstvu, prilagajalo tudi velikosti oz. številu članov gospodinjstva.

Predpostavljeno število energetskega ranljivih gospodinjstev, ki bodo prejeli podporo za vključitev v energetske skupnosti je 1630. Pri vseh je upoštevana tudi pripadajoča zmogljivost SHEE. Upoštevan je specifičen investicijski strošek 950 EUR/kW instalirane moči za fotonapetostno elektrarno, ki temelji na referenčnih stroških, uporabljenih pri vključevanju SE elektrarn v podporno shemo z javnimi pozivi Agencije za energijo³². Poleg teh nastanejo še stroški prigradnje SHEE, skladne z zgoraj navedenimi zahtevami. Upoštevan je specifični investicijski strošek 500 EUR/kWh za zmogljivosti shranjevanja energije v SHEE, ki temelji na strokovnih podlagah za NEPN³³. V primeru projektov tipa (A) tako znaša investicijski strošek za proizvodne zmogljivosti 1900 EUR, za zmogljivosti za shranjevanje pa 1050 EUR, skupaj 2950 EUR na eno energetsko revno ali ranljivo gospodinjstvo. V primeru projektov tipa (B) pa znaša investicijski strošek za proizvodne zmogljivosti 4560 EUR, za zmogljivosti za shranjevanje pa 2050 EUR za shranjevanje, skupaj okrog 7790 EUR na gospodinjstvo.

³¹ Posodobljen celoviti nacionalni energetski in podnebni načrtom Republike Slovenije (NEPN), Vlada Republike Slovenije, 2024.

³² Referenčni stroški proizvodnje elektrike napravah OVE in SPTE – javni poziv december 2023, Agencija za energijo, 2023 in strokovne podlage zanje. Strokovne podlage za prenavo podporne sheme za proizvodnjo električne energije, toplote in drugih goriv iz OVE ter izkoriščanje odvečne toplote, delovni osnutek, IJS-CEU, 2025.

³³ Strokovne podlage, končno poročilo Posodobitev Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta, IJS et al, 2024.

V oceni skupnih stroškov je upoštevano (10%) povečanje stroškov zaradi inflacije. Pri izračunih je upoštevan tudi strošek za izvajanje oz. upravljanje v vrednosti 3 % osnovne investicije.

Poleg tega naložba vključuje tudi neposredno svetovanje s strani koordinatorjev (pri tem gre lahko za različne organizacijske oblike: preko zunanjih svetovalcev, s svetovalci v okviru regionalnih točk ali centralne tehnične pisarne). Koordinatorji energetske revnim nudijo pomoč pri vključevanju v energetske skupnosti nudijo pomoč in sicer pri pridobivanju subvencije ter pri sklepanju pogodbe z energetske skupnostjo oz. dobaviteljem energije. Za izračun stroškov ukrepa so bile uporabljene naslednje predpostavke, povzete po programu v izvajanju ZER³⁴. Cena svetovalne ure danes je 16,5 EUR. Potrebno število ur dela koordinatorjev na gospodinjstvo za naložbo je do 8 svetovalnih ur na gospodinjstvo (kar znaša skupaj do 160 EUR vključno s potnimi stroški). Pomoč vključuje:

- pomoč pri razumevanju pogojev in zahtev javnega poziva za pridobitev subvencije za energetske revne,
- izpolnitev obrazca za pridobitev 100 % subvencije,
- pomoč pri pridobivanju vseh zahtevanih prilog,
- pomoč pri dopolnjevanju vloge v postopku obravnave,
- sodelovanje z upravnikom/skupnostjo stanovalcev oz. nosilcem investicije..

Pomoč pri vključevanju v energetske skupnosti vključuje:

- pomoč pri razumevanju pogojev in zahtev pogodbe z energetske skupnostjo in dobaviteljem energije.

V okviru naložbe 3 je predvidena tudi podpora v obliki svetovanja za pripravo projektov energetske skupnosti investitorju (podnaložba oz. projekti/spodbude tipa C). Predvidena je strokovna podpora v podporo odločanju s pripravo investicijskega programa, ter finančna podpora za izdelavo vse potrebne investicijske dokumentacije: sicer izdelavo idejno zasnovo (IDZ), projekta za izvedbo (PZI) in projekt izvedenih del (PID). Predvidena je 70-odstotna subvencija za izdelavo investicijske dokumentacije in 85-odstotna subvencija, ko je pripravljalec projekta lokalna skupnost, pri čemer je poln strošek ocenjen na povprečju na 6200 EUR v povprečju na energetske skupnosti. Dodatno so upoštevani stroški energetskega svetovanja v obsegu 40 svetovalnih ur oz. 2700 EUR na projekt.

Ker se pri tej naložbi pričakuje kot prevladujoča tehnologija sončna elektrarna s hranjenjem električne energije, so stroški ocenjeni glede na to tehnologijo. To ne izključuje možnosti dodeljevanja podpor za vključevanje v energetske skupnosti, ki uporabljajo druge tehnologije oskrbe z električno energijo ali toploto, vendar se pričakuje da bo teh bistveno manj, zato v oceni niso podrobno upoštevane.

Pri celotni oceni naložbe 3 je bila upoštevana tudi letna povprečna inflacija v vrednosti 2,2 %.

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

Okvirni časovni raspored nastajanja stroškov za Naložbo 3 je naslednji: do konca leta 2027 bo nastalo za 0,4 mio EUR stroškov, do konca leta 2029 bo 3,3 mio EUR, do zaključka izvajanja programa leta 2032 pa 9,0 mio EUR stroškov. Navedene vrednosti vključujejo nacionalni prispevek.

Delež nacionalnega sofinanciranja

³⁴ Investicijski program za zmanjševanje energetske revščine 2024–2027 (Program ZER 2024–2027), Eko sklad, marec 2025.

Nacionalni prispevek znaša 25 % vrednosti naložbe v Načrtu.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Naložba 3 predstavlja nov ukrep in zanjo v tem trenutku ni predvidenega financiranja iz drugih instrumentov Unije.

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

Pri oceni stroškov za Naložbo 3 je predpostavljeno, da se bodo ukrepi prednostno izvajali pri energetsko revnih gospodinjstvih, med ranljivimi pa prednostno pri gospodinjstvih iz prvega in drugega kvintila razpoložljivega dohodka, zato je pri oceni stroškov upoštevana subvencija v sto odstotkih upravičenih stroških.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Ocene predvidenih stroškov Naložbe 3 so pripravljene na podlagi predhodno navedenih virov:

Ocena investicij v naprave za proizvodnjo električne energije temelji na referenčnih stroških proizvodnje elektrike v napravah OVE in SPTE, ki jih agencija za energijo (Regulator trga z električno energijo) uporablja v svojih javnih pozivih za vključitev v podporno shemo OVE in SPTE. Gre za uradno referenco, ki se uporablja v Sloveniji. V strokovnih podlagah so predpostavke izračuna referenčnih stroškov podrobno dokumentirane³⁵.

Ocena investicij v sončne hibridne elektrarne za energetske skupnosti temelji na strokovnih podlagah, uporabljenih pri pripravi celovitega nacionalnega energetskega podnebnega načrta Slovenije. Ker gre za tehnologijo, ki se na trgu šele uveljavlja, to oceno spremlja nekaj negotovosti. Ta negotovost ne bo vplivala na stroškovno učinkovitost izvajanja ukrepa, saj bodo po pričakovanih v okviru energetskih skupnosti prevladovali lastniki, ki bodo prejeli redno subvencijo in krili večjih del stroškov za investicijo, energetsko revna gospodinjstva (s 100 % subvencijo) pa bodo v manjšini, zato bodo energetske skupnosti zainteresirane za optimiranje investicijskih stroškov.

³⁵ Referenčni stroški proizvodnje elektrike napravah OVE in SPTE – javni poziv december 2023, Agencija za energijo, 2023 in strokovne podlage zanje. Strokovne podlage za prenovo podporne sheme za proizvodnjo električne energije, toplote in drugih goriv iz OVE ter izkoriščanje odvečne toplote, delovni osnutek, IJS-CEU, 2025.

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C1.C.I3	Vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti	1.01.2026	31.12.2032	9.005.929	0	392.186	1.018.290.	1.952.162	2.134.353	2.181.309	1.327.629

2.1.2.3.5 *Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza*

V enem scenariju bo ukrep izveden preko Borzena, d.o.o., v 100% lasti države, ki bo v vlogi upravičenca do sredstev iz Socialnega podnebnega sklada z namenom izvajanja Programa za vključevanje energetske ranljivih v energetske skupnosti. V okviru programa bodo poleg sredstev za aktivnosti URE in OVE za energetske ranljive ter druge prejemnike predvidena tudi sredstva za energetske svetovanje, za koordinacijo priprave vlog in izvedbe teh aktivnosti pri ranljivih, ter sredstva za upravljanje programa, ki bodo vsebovala sredstva za obveščanje javnosti, stroške dela ter pripadajoče stroške za osebje na Borzenu za izvajanje programa zmanjševanja energetske revščine z vključevanjem v energetske skupnosti. Ocenjujemo, da so sredstva za upravljanje z vidika celovitosti ter uspešnosti programa za zmanjševanje energetske revščine pomemben sestavni del ukrepa. Po izkušnjah iz kohezijske politike sredstva za upravljanje, ki bodo namenjena Eko skladu, ne bodo presegala 4% vseh sredstev, namenjenih neposredno ranljivim skupinam

2.1.2.3.6 *Dodatnost*

Naložba je sicer vključena v Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine (AN ER), vendar se (še) ne izvaja. Gre za dodatno naložbo, saj sredstva v AN ER za njeno izvajanje niso zagotovljena.

Tekoči in načrtovani razpisi spodbud za energetske skupnosti ne predvidevajo posebnih spodbud za energetske revna in ranljiva gospodinjstva. Odprt je javni razpis za sofinanciranje naložb v skupnostno samooskrbo z električno energijo iz obnovljivih virov energije za obdobje od 2025 do 2027³⁶ v višini 2,97 mio EUR, kjer so za vse vlagatelje so spodbude enake, energetske revna in ranljiva gospodinjstva ne prejmejo višjih spodbud.

2.1.2.3.7 *Skladnost s pravili EU glede državne pomoči*

Podpora za naložbo ne bo predstavljala državne pomoči v smislu člena 107 (1) Pogodbe o delovanju EU za projekte tipov (A), (B), saj so prejemniki fizične osebe – energetske revna in ranljiva gospodinjstva.

V podnaložbi oz. pri projektih tipa (C) bodo prejemniki poleg gospodinjstev oz. fizičnih oseb lahko tudi pravni subjekti javnega ali zasebnega prava, ki se bodo vključevali v isto energetske skupnost. Za prejemnike zasebnega prava se bo pri dodeljevanju pomoči upoštevalo pravilo de minimis oz. se za njihov sorazmerni delež stroška za pripravo projekta subvencije ne bo dodeljevalo.

³⁶ EKP SSO OVE 2025.

2.1.2.4 Ukrep/naložba: M1: Ciljno informiranje, izobraževanje, osveščanje, svetovanje in usposabljanje

Področje ukrepanja: (D)

2.1.2.4.1 Opis ukrepa/naložbe

Opis trenutnih izzivov in kako jih ukrep/naložba naslavlja

Za izvajanje naložb naštetih zgoraj je nujno potrebno tudi učinkovito ter usmerjeno svetovanje, informiranje, ozaveščanje in usposabljanje, tako energetske revnih in ranljivih, kot tudi tistih, vključenih v informiranje, ozaveščanje energetske revnih in ranljivih. Izkušnje na nacionalni ravni pri izvajanju ukrepov za zmanjševanje energetske revščine so pokazale, da so energetske revni in ranljivi specifična skupina ljudi, ki potrebuje tudi njim prilagojeno ozaveščanje in informiranje. Tovrstno sodelovanje zahteva prilagojen pristop, za kar so potrebna določena znanja in razumevanje.

Narava, vrsta in obseg ukrepa ali naložbe

V sklopu naložbe bo projektna pisarna pripravila vsebine za informiranje in ozaveščanje energetske revnih in ranljivih, vzpostavljeni bodo kanali za informiranje in ozaveščanje (splet, letaki, občinska glasila), za posamezne ciljne skupine se bo prilagodil način obveščanja in informiranja. Ker bo za informiranje in ozaveščanje energetske revnih in ranljivih vzpostavljena neformalna mreža za informiranje in ozaveščanje (vključitev lokalnih akterjev, ki bodo pomagali širiti in ozaveščati energetske ranljive na terenu o možnostih subvencij oz. ukrepov), je za njih potrebno izpeljati tudi usposabljanja, da bodo imeli na razpolago vse in prave informacije ter pomoč pri pristopu do energetske revnih in ranljivih in kam jih napotiti. V neformalno mrežo za informiranje in ozaveščanje je predvideno vključevanje številnih akterjev: Rdeči križ, Karitas, društva upokojencev, Zveza prijateljev mladine, patronažne sestre, občine, Centri za socialno delo...ki imajo že vzpostavljen dostop in tudi zaupanje ranljivih skupin.

V sklopu naložbe se bo izvajal in koordiniral tudi komunikacijski načrt, ki bo izdelan za učinkovito informiranje in ozaveščanje o možnih ukrepih, ki so na voljo. Poleg izvedbe komunikacijskega načrta bodo izpeljane dodatne informacijsko-ozaveščevalne kampanje (1 na leto) o ukrepih, ki so na voljo. Po izvedbi testne kampanje bo sledila evalvacija ter nato prilagoditev načrta dela oz. komunikacije.

Komunikacijske aktivnosti bodo potekale za vse zgoraj navedene naložbe, s poudarkom na naložbi 1 (naložbe v URE in OVE za energetske ranljiva gospodinjstva), saj ima ta naložba največji finančni obseg ter največje število posegov in tudi angažma energetske ranljivih je nekoliko večji. Komunikacijske aktivnosti so namenjene za vse naložbe in sicer gre za prvi stik s potencialnimi upravičenci (energetske revnimi oz. ranljivimi), zato bodo tudi informacije splošne narave, medtem ko bo pomoč energetskih svetovalcev in koordinatorjev že vezana na posamezno vlogo: na samo pomoč pri izpolnitvi vloge, tehnične informacije oz. pregledi etc., zato ne bo prišlo do podvajanja aktivnosti. Pri tem ukrepu gre namreč za prve informacije in prvi stik z možnostjo pridobite subvencij, naslednji korak pa so kasneje koordinatorji oz. še kasneje energetski svetovalci.

Za energetske revne in ranljive, kot tudi tiste, ki delajo z energetske revnimi in ranljivimi in so člani neformalne mreže za informiranje in ozaveščanje bo vzpostavljena enotna spletna točka z vsemi informacijami, ki zadeva energetske revne in ranljive, kot tudi vse deležnike vključene v neformalno mrežo.

Pri tem ukrepu se ponuja priložnost sinergije z ukrepi za zmanjšanje prevozne revščine, konkretno se v komunikacijo (ozaveščanje) o ukrepih, ki so na voljo, lahko vključi tudi tiste, s področja prevoza – prevozi na klic, prevozi na zahtevo na prostovoljni ravni in vavčerji za trajnostno mobilnost in energetske učinkovitost.

Podrobne informacije o cilju ukrepa/naložbe ter kako bo pripomogel k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv

Ciljna skupina so energetske revne in ranljiva gospodinjstva, katere ukrep cilja tako neposredno kot posredno preko članov neformalne mreže.

Cilj ukrepa je zagotoviti ciljno usmerjene in dostopne informacije za energetske revne in ranljive o ukrepih, ki so na voljo. Cilj je tudi usposobiti in informirati člane neformalne mreže za ozaveščanje o ukrepih in načinu delovanja z energetske revnimi in ranljivimi.

Ukrep prispeva k splošnemu cilju Sklada, saj prispeva k socialno pravičnemu prehodu na podnebno nevtralnost, z nudenjem ustreznih informacij pa energetske revne in ranljiva gospodinjstva tudi podpira k ustreznim naložbam.

Opis načina izvajanja ukrepa ali naložbe

Naložbo bosta koordinirala in izvajala Eko sklad, ki že ima izkušnje z informiranjem in ozaveščanjem energetske ranljivih in predvidoma tudi Borzen. Eko sklad bo iz osrednje projektne pisarne vodil aktivnost informiranja, ozaveščanja in usposabljanja, ki pa se bodo nato (predvidoma) prenesla na regionalne točke. Izvajalci regionalnih točk bodo izbrani z razpisom. Pri izdelavi komunikacijskega načrta bo šlo za zunanega izvajalca, ki bo izbran z javnim razpisom.

Kjer relevantno, pojasnilo, kako bo ukrep ali naložba prispeval k odpravljanju neenakosti med spoloma

V praksi imajo ženske, zlasti starejše, samohranilke ali ženske z nižjo izobrazbo, pogosto manj dostopa do tehničnih informacij ali manj samozavesti pri prijavi na subvencije. Informacije, prilagojene različnim ciljnim skupinam (v enostavnem jeziku, preko različnih kanalov, s strani članov neformalne mreže, ki jih poznajo in jim zaupajo), se poveča dostopnost in odpravi (nevidna) ovira za ženske. S ciljno komunikacijo in osebnim svetovanjem se poveča verjetnost, da bodo te ženske subvencijo dejansko izkoristile, kar zmanjšuje neenakost med spoloma.

Časovni načrt izvajanja ukrepa ali naložbe

Ukrep se bo začel izvajati v letu 2026 in končal v letu 2032.

2.1.2.4.2 Načelo, da se ne škoduje bistveno

(B.1) DNSH: gre za ukrepe informiranja, usposabljanja, ozaveščanja pri čemer Skladno s prilogo k obvestilu komisije Tehnične smernice za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno v okviru uredbe o Socialnem skladu za podnebje, zadostuje skladnost z veljavo zakonodajo in niso potrebna dokazila.

2.1.2.4.3 Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: /

Opis

/

Cilj: število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je ukrep koristil

Opis

Pri Ukrepu 1 merimo energetske revna ali ranljiva gospodinjstva (kazalnik 3), ki so prejela pomoč in so bila vključena v programe informiranja, usposabljanja in svetovanja. Cilj je, da bo ob zaključku programa najmanj 14 450 gospodinjstev informiranih o pomočeh.

Merimo tudi število udeležencev, ki bodo opravili usposabljanja, namenjena izvajalcem programa in drugim deležnikom, ki v programu sodelujejo. Cilj je, da do zaključka programa, usposabljana za sodelovanje in izvajanje programa, opravi najmanj 1240 oseb oz. udeležencev.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C1.B.M1.1.2029Q4	C1.B.M1	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je ukrep koristil	Število gospodinjstev	0	6.606	2029	Q4
C1.B.M1.2.2032Q2	C1.B.M1	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je ukrep koristil	Število gospodinjstev	6.606	14.466	2032	Q2
C1.B.M1.3.2029Q4	C1.B.M1	T	Število oseb, ki so zaključila usposabljanje za izvajalce ukrepov in druge deležnike	Število oseb	0	800	2029	Q4
C1.B.M1.4.2032Q2	C1.B.M1	T	Število oseb, ki so zaključila usposabljanje za izvajalce ukrepov in druge deležnike	Število oseb	800	1240	2032	Q2

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Cilji in kazalniki so izbrani skladno s cilji SNP, ki sledi ciljem NEPN (glej poglavji 1.2 in 4.2), ki so:

- zmanjševanja energetske revščine z izvajanjem naložb URE in OVE v najmanj 8.000 energetske revnih gospodinjstvi in
- zagotavljanja podnebne pravičnosti.

V tem okviru je cilj SNP podpreti ter jim omogočiti izvedbo ukrepov URE in razogljčenja za čim več energetske revnih gospodinjstev in v s temi ukrepi podpreti čim več ranljivih gospodinjstev, ki bi bila posebno prizadeta zaradi vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb v shemo trgovanja z emisijami, ter jim omogočiti izvedbo ukrepov.

Opis, kaj mejnik/cilj meri

S kazalnikom število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je ukrep koristil pri I1 merimo število energetske revnih ali ranljivih gospodinjstev, ki živijo v stanovanjih, prenovljenih z investicijsko spodbudo za ukrepe URE in/ali OVE v okviru izvajanja programa.

Spremljanje načina informiranja oz. spremljanja, na kak način so bili energetske revni in ranljivi obveščeni, pa se bo vzpostavilo tudi preko oddanih vlog.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Gledalo se bo evidence, tudi na podlagi list prisotnosti.

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Ker spremljamo število gospodinjstev, vključenih v program, ki jim je podpora koristila, je izhodiščna vrednost ob začetku izvajanja program enaka nič.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Zastavljeni mejniki in zastavljena dinamika izvajanja ukrepov je načrtovana tako, da se zagotovi izvedljivost program z enakomerno obremenjenostjo vključenih izvajalcev. Da se zagotovi in ustrezno obremeni kadrovske vire za izvedbo programa število načrtovanih podpor do leta 2029 postopoma narašča, obremenitev je enakomerna do leta 2031 in v prvi polovici leta 2032.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

Eko sklad že izvaja primerljive programe v okviru kohezijske politike, kjer se spremlja število izvedenih investicij, izvedeni ukrepi in dodeljena investicijska pomoč. V tem okviru je potrebno spremljati tudi doseganje ozaveščanja in podporo ranljivim pri dostopu do spodbud

2.1.2.4.4 *Financiranje in stroški*

Opis metodologije za izračun stroškov

V okviru te naložbe so nepovratna sredstva namenjena ciljno usmerjenemu ozaveščanju, informiranju ter izobraževanju in usposabljanju. Ukrep 1 vključuje naslednje aktivnosti informiranja, usposabljanja in svetovanja:

- usposabljanje vseh akterjev, vključenih v izvajanje ukrepov;
- aktivnosti informiranja, ki vključujejo:
 - aktivnosti, ki potekajo preko neformalne mreže za informiranje oz. t.i. »frontline workers« prvih informatorjev, ki prihajajo pri svojem rednem delu v neposrednem stiku z energetske revnimi oz. ranljivimi (in prevozno revnimi oz. ranljivimi) ter jih za seznanjajo in usmerjajo, naj vstopijo v program pomoči;
 - promocijske kampanje glede ravnanja z energijo;
 - druge aktivnosti informiranja energetske revnih in ranljivih ter splošne javnosti glede dostopnih pomoči za energetske revni in ranljive ter
 - stalno informiranje vseh akterjev, vključenih v izvajanje ukrepov.

Predvideno je, da bodo organizirana začetna in osvežitvena usposabljanja za: energetske svetovalce, koordinatorje, prve informatorje v neformalnih mrežah za informiranje (med temi še posebej za zaposlene na Centrih za socialno delo in občinah), lastnike javnih stanovanj, za upravnike v večstanovanjskih stavbah, za izvajalce naložb v gospodinjstvih ter za zaposlene na Eko skladu in Borzenu, zlasti za novo zaposlene. Ocenjeno je, da bo potrebno organizirati najmanj 62 usposabljanj v obdobju 2026 do 2032, od tega 16 v letu 2026. Predvideni stroški dela so 9 človek-dan dela (47.250 EUR) v okviru izvajalskih institucij in 3 človek-dan zunanje pomoči (16.000 EUR) za pripravo in izvedbo usposabljanj. Drugi stroški organizacije usposabljanja so ocenjeni v povprečju na 2.000 EUR na usposabljanje s cca 40 udeleženci, v kar je vključenih 500 EUR za honorarje zunanjim predavateljem (3 ure na usposabljanje), 1000 EUR stroški najema dvorane in hrane ter 500 EUR kompenzacija potnih stroškov udeležencem. Skupaj stroški usposabljanj, vključno s stroški dela, znašajo 585.000 EUR.

Stroški za informiranje vključujejo stroške za:

- aktivnosti, ki potekajo preko neformalne mreže za informiranje oz. t.i. »frontline workers« prvih informatorjev, ki prihajajo pri svojem rednem delu v neposrednem stiku z energetske revnimi oz. ranljivimi ter jih za seznanjajo in usmerjajo, naj vstopijo v program pomoči [še ni ocene stroška in še opredeljen način te kompenzacije];
- večje promocijske kampanje glede ravnanja z energijo in o programu pomoči iz sredstev SNP za revna in ranljiva gospodinjstva: 7 kampanj v obdobju, strošek ene kampanje je ocenjen na 32000 EUR, skupaj 210000 EUR v obdobju ;
- stalne naloge informiranja in manjše kampanje za različne ciljne skupine (med drugim informiranje preko spletnega mesta, drugih kanalov informiranja, informativna gradiva ipd.) okvirno 10000 EUR/leto.
- stroški dela v zvezi z informiranjem so ocenjeni na 9 ČM dela oz. €47.250 v okviru izvajalskih institucij in €16.000 za zunanjo pomoč za izvajanje zgoraj navedenih nalog informiranja.

Skupaj stroški informiranja, vključno s stroški dela znašajo 671.000 evrov.

Upoštevana je tudi letna inflacija in sicer v vrednosti 2,2 % na letni ravni.

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

Okvirni časovni razpored nastajanja stroškov za Ukrep 1 je naslednji: do konca leta 2027 bo nastalo za 0,4 mio EUR stroškov, do konca leta 2029 bo 0,8 mio EUR, do zaključka izvajanja programa leta 2032 pa 1,3 mio EUR stroškov. Navedene vrednosti vključujejo nacionalni prispevek.

Delež nacionalnega sofinanciranja

Nacionalni prispevek znaša 25 % vrednosti ukrepa v Načrtu.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Za naloge v okviru Ukrepa 1 ni predvidenega financiranja iz drugih instrumentov Unije.

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

Pri oceni stroškov za *Ukrep 1* je predpostavljeno, da se bodo vsi ukrepi izvajali iz javnih virov sredstev.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Ocene predvidenih stroškov *Ukropa 1* so pripravljene na podlagi predhodno navedenih virov:

- [1] Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let, Vlada republike Slovenije, 2023.
- [2] Dodatek k strokovnim podlagam za Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine, IJS et al, 2023.

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C1.D.M1	Ciljno informiranje, izobraževanje in ozaveščanje, svetovanje (koordinatorji) in usposabljanje	1.01.2026	31.12.2032	1.337.500	0	188.941	282.010	197.346	206.245	206.124	201.138

2.1.2.4.5 *Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza*

V Sloveniji nameravamo ukrep izvajati preko Eko sklada, javnega sklada, ki bo v vlogi upravičenca do sredstev iz Socialnega podnebne sklada z namenom izvajanja Programa za zmanjševanje energetske revščine. Eko sklad ima izkušnje z informiranjem in osveščanjem o ukrepih za zmanjšanje energetske revščine, tako da bo izvajanje preko Eko sklada najbolj primerno z vidika uspešnosti in stroškovne učinkovitosti.

2.1.2.4.6 *Dodatnost*

V *Akcijskem načrtu za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let*³⁷ in *Celovitem nacionalnem energetsko podnebnem načrtu Slovenije* je predvidenih vrsta aktivnosti s področja informiranja za zmanjševanje energetske revščine, a za načrtovane aktivnosti sredstva niso zagotovljena in se ne izvajajo. Novost so tudi predvidena usposabljanja in izdelava targetiranega komunikacijskega načrta. V načrtu je predvidenih veliko posameznih »malih« investicij oz. ukrepov, za izvedbo katerih je ključno, da pridejo informacije do pravih ciljnih skupin, čemur je namenjen ta sklop ukrepov in podpira vse zgoraj navedene naložbe.

2.1.2.4.7 *Skladnost s pravili EU glede državne pomoči*

Podpora za naložbo ne bo predstavljala državne pomoči v smislu člena 107 (1) Pogodbe o delovanju EU. Prejemniki so energetsko revna in ranljiva gospodinjstva oz. fizične osebe.

³⁷ Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let, Vlada republike Slovenije, 2023.

2.1.3 Ocena skupnih stroškov za komponento C1

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C1.A.I1	Naložba 1: Investicijska podpora za ukrepe URE (učinkovite rabe energije) in OVE (obnovljive vire energije) za posamezna energetska revna ali ranljiva gospodinjstva	1.01.2026	31.12.2032	192.485.366	0	23.156.787	35.342.641	36.472.056	37.359.219	38.321.682	21.832.981
C1.A.I2	Naložba 2: Podpora energetska revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah	1.01.2026	31.12.2032	36.681.100	0	2.596.000	4.596.400	6.920.400	8.968.200	8.984.400	4.615.700
C1.C.I3	Naložba 3: Vključevanje energetska revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti	1.01.2026	31.12.2032	9.005.929	0	392.186	1.018.290	1.952.162	2.134.353	2.181.309	1.327.629
C1.D.M1	Ukrep 1: Ciljno informiranje, izobraževanje in ozaveščanje, svetovanje (koordinatorji) in usposabljanje	1.01.2026	31.12.2032	1.281.804	0	188.941	282.010	197.346	206.245	206.124	201.138
	Total	1.01.2026	31.12.2032	239.454.199	0	26.333.914	41.239.340	45.541.964	48.668.017	49.693.516	27.977.448

Viri financiranja za komponento

SKUPAJ	Socialni sklad za podnebje	Prerazporeditev iz programov deljenega upravljanja	Nacionalno sofinanciranje	Delež nacionalnega sofinanciranja
239.454.199	179.590.649	/	59.863.550	25%

2.1.4 Mejniki in cilji za komponento C1

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C1.B.I1.1.2027Q2	C1.B.I1	M	objava javnega razpisa za nepovratna sredstva za izvedbo investicij v učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) za energetske ranljiva gospodinjstva					
C1.B.I1.9.2029Q4	C1.B.I1	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	0	4410	2029	Q4
C1.B.I1.14.2032Q2	C1.B.I1	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	4410	8710	2032	Q2
C1.B.I2.8.2027Q4	C1.B.I2	M	Vzpostavljena baza prihodkov in premoženja prebivalcev RS		0	1	2027	Q4
C1.B.I2.8.2029Q4	C1.B.I2	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	0	1566	2029	Q4
C1.B.I2.12.2032Q2	C1.B.I2	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	1566	4126	2032	Q2
C1.B.I3.1.2026Q2	C1.B.I3	M	Objava javnega razpisa za vključevanje energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti					
C1.B.I3.9.2029Q4	C1.B.I3	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	0	630	2029	Q4
C1.B.I3.14.2032Q2	C1.B.I3	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je naložba koristila	Število gospodinjstev	630	1.630	2032	Q2
C1.B.M1.1.2029Q4	C1.B.M1	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je ukrep koristil	Število gospodinjstev	0	6.606	2029	Q4
C1.B.M1.2.2032Q2	C1.B.M1	T	Število energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki jim je ukrep koristil	Število gospodinjstev	6.606	14.466	2032	Q2
C1.B.M1.3.2029Q4	C1.B.M1	T	Število oseb, ki so zaključila usposabljanje za izvajalce ukrepov in druge deležnike	Število oseb	0	800	2029	Q4

C1.B.M1.4.2032Q2	C1.B.M1	T	Število oseb, ki so zaključila usposabljanje za izvajalce ukrepov in druge deležnike	Število oseb	800	1240	2032	Q2
------------------	---------	---	--	--------------	-----	------	------	----

2.1.5 Opis scenarija v primeru kasnejšega začetka ETS2

V primeru kasnejšega začetka izvajanja ETS2 se bo skupna vrednost ukrepov in naložb na komponenti zmanjšala za 1/7 na 205 milijone evrov. Zamik izvajanja ni predviden, saj je energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom potrebno čim prej omogočiti naložbe v URE in OVE. Zaradi nižje vrednosti komponente bo sorazmerno manj upravičencev.

2.2 KOMPONENTA: C2 – Prevozni sektor

2.2.1 Opis komponente (povzetek)

Področje ukrepanja: [Prevozni sektor](#)

Cilj:

Obravnava ranljivosti na višanje cene pogonskih goriv s povečanjem časovne in prostorske dostopnosti cenovno ugodnih alternativ, kot je javni prevoz, in s spodbudami za naložbe v mikro mobilnost (zlasti kolesarjenje).

Cilji ukrepov so:

- zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv, s tem pa zmanjšanje izpostavljenosti morebitnih skokom v ceni iz naslova ETS2,
- nižji stroški, povezani s prevozom, med prevozno revnimi in ranljivimi,
- večja socialna vključenost in zmanjšanje neenakosti v dostopnosti do ključnih storitev in gospodarsko-družbene infrastrukture,
- zmanjšanje emisij TGP iz prometa.

Ukrepi in naložbe:

- 1) Prevozi na klic
- 2) Subvencije električnih vozil za izvajanje prostovoljnih prevozov
- 3) Vavčerji za energetske učinkovitost in trajnostno mobilnost

Ocena skupnih stroškov komponente: 224,47 milijonov EUR, od tega

Stroški iz Socialnega sklada za podnebje: 168,35 milijonov (75%) EUR

Stroški iz programov deljenega upravljanja (e.g. ESF+, ERDF, etc.): 0 EUR

Stroški iz nacioanlnega sofinanciranja: 56,12 milijonov (25%) EUR

2.2.2 Opis ukrepov in naložb komponente

2.2.2.1. Ukrep/naložba: (I1) Prevozi na klic

Področje ukrepanja: (G)

2.2.2.1.1 Opis ukrepa/naložbe

Opis trenutnih izzivov in kako jih ukrep/naložba naslavlja

V Sloveniji je 85% vseh poti prevoženih z avtomobilom in le 5% z javnim prevozom. 46% poti, ki jih opravijo prebivalci Slovenije, je krajših od 5 kilometrov. V Sloveniji približno petina prebivalcev (20,2 %) nima na razpolago zadovoljivega JPP (*gledati poglavje 1.4*), kar pomeni, da v razdalji enega kilometra (merjeno z zračno razdaljo) ni postajališča z vsaj 8 parov voženj ob delavnikih, tj. frekvenco voženj, ki bi zadostovala za zadovoljevanje osnovnih potreb (Gabrovec in Bole, 2006). Med regijami (in občinami) so precej velike razlike, v pomurski in goriški regiji je prebivalcev z nezadovoljivim dostopom slabi dve petini. Poleg tega več kot polovica prebivalcev (54 %) nima nobene ponudbe JPP ob vikendih in dela prostih dnevih.

Javni linijski prevoz potnikov (z izjemo mestnega prometa) je v Sloveniji v pristojnosti države in se izvaja kot gospodarska javna služba. V Uredbi o načinu izvajanja gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu, o koncesiji te javne službe in o ureditvi sistema enotne vozovnice je v 8. členu določen standard dostopnosti, ki "pomeni minimalno število prometnih navezav naselja, ob upoštevanju števila potencialnih potnikov pri dnevni migraciji". Standard dostopnosti v Uredbi predpisuje minimalno vsaj 8 parov voženj ob delavnikih za občinska središča z več kot 100 potencialnimi potniki ter za ostala naselja z več kot 1000 prebivalci.

Naselja s 500 do 1000 prebivalci in občine z manjšim številom dnevnih vozačev imajo po Uredbi predvidenih minimalno le 5 dnevnih povezav ob šolskih delavnikih oziroma 4 ob delavnikih med šolskimi počitnicami. V Sloveniji živi 1,7 % prebivalcev v strnjenih območjih poselitve z več kot 500 prebivalci in nezadovoljivim JPP. Naseljem z manj kot 500 prebivalci – teh je 5438 s skupno 675.153 prebivalci (SURS, 2025) – država ni dolžna zagotavljati javnega linijskega prevoza. Zadovoljivo dostopnost do JPP imajo praviloma zgolj naselja, ki ležijo ob koridorjih do občinskih središč ali pa so povezave v preteklosti že obstajale in so jih ob zadnjem koncesijskem razpisu ohranili.

Trenutni ukrepi proti prevozni revščini in ranljivosti v Sloveniji ciljajo zlasti na izboljšanje cenovne dostopnosti javnega potniškega prometa (*gledati poglavje 1.2*)- Leta 2024 je bila po več letih zamude prenovljena koncesija za JPP s ciljem povečati časovno in prostorsko dostopnost JPP, **cilj te naložbe pa je še dodatno okrepiti ponudbo javnega potniškega prevoza.**

Ukrepi in naložbe za prevozni sektor predvideni za ta Načrt so namenjeni ranljivim uporabnikom prevoza in temeljijo na analizi prevozne revščine v RS, pripravljene v okviru ciljnega raziskovalnega projekta (CRP). CRP Prevozna Revščina v Republiki Sloveniji je bil zaključen 30. 5. 2024. Znanstveno raziskovalno delo je bilo usklajeno z vsemi relevantnimi ciljnimi skupinami v različnih fazah raziskovanja. Rezultat tega procesa je bil predlog naslednjih desetih možnih ukrepov zoper prevozno revščino:

- i. Izboljšanje prostorsko-časovne dostopnosti JPP,
- ii. Integracija in prilagoditev šolskih prevozov v sistem JPP,
- iii. Prevozi na klic in njihova integracija v JPP,
- iv. Ureditev infrastrukture in integracija storitev mobilnosti v prvem/zadnjem kilometru,
- v. Cenovna dostopnost JPP za prevozno ranljive skupine,
- vi. Prilagoditev JPP osebam z oviranostmi,

- vii. Prevozi »od vrat do vrat« za osebe z oviranostmi, ki ne morejo uporabljati JPP,
- viii. Mobilnostno svetovanje,
- ix. Finančne subvencije prevozno revnim in
- x. Spodbujanje lokalnega sopotništva.

Na podlagi opravljene analize vpliva ukrepov na posamezno ranljivo skupino (tabela spodaj), razprav v okviru raziskovalnega projekta ter primerov dobre prakse na ravni EU so bili za izvedbo v okviru socialnega načrta za podnebje določeni naslednji ukrepi:

1. Prevozi na klic in njihova integracija v JPP (gre za ukrepe ii, iii in viii. iz CRP)
2. Subvencije električnih vozil za izvajanje prostovoljnih prevozov
3. Vavčerji za prevozno in energetske revščino (ukrep ix. - cenovna dostopnost JPP oz. finančne subvencije za prevozno revne in ranljive)

Ostale ukrepe in posamezne ranljive skupine naslavljamo skozi druge vire sofinanciranja, pretežno iz kohezijskih sredstev (*gledati poglavje 1.2*).

Narava, vrsta in obseg ukrepa ali naložbe

Prevozi na klic so oblika prevoza, ki omogoča uporabnikom, da vnaprej rezervirajo prevoz preko telefonskega klica v klicni center, mobilne aplikacije ali spletne platforme. Prevoz na klic opredeljuje Zakon o prevozi v cestnem prometu kot napredno obliko javnega prevoza do največ osem potnikov in se izvaja na območjih, na katerih ni organiziranega javnega prevoza potnikov, oziroma na območjih z nižjim povpraševanjem po storitvah javnega prevoza potnikov. Izvajajo se med zbirnimi mesti (postajnimi točkami) in prestopnimi točkami, ki omogočajo prestop na javni potniški promet (železniška in avtobusna postajališča, večmodalna spletišča...) ali vnaprej določenimi točkami, atraktivnimi za uporabnike (Upravna enota, občinska uprava, banka, pošta, trgovsko središče...). Tovrstni prevozi se izvedejo ob vnaprej določenih urah, če je bila za prevoz izražena potreba. Prevozi se bodo zagotavljali v (električnih) kombijih z 8-9 sedeži.

Cena prevoza bo usklajena s cenami vozovnic javnega potniškega prometa in terminske vozovnice JPP bodo veljavne tudi za prevoze na klic. To potnikom poenostavi načrtovanje in koriščenje prevozov, lažji je tudi pregled s strani izvajalca. Za osebe z najnižjimi dohodki med prevozno revnimi bodo pa na voljo vavčerji, ki se bodo lahko uporabili tudi za vozovnice JPP, vključno s prevozi na klic (*gledati ukrep C2.M1*).

Tak model prevozov sledi usmeritvam iz Resolucije o nacionalnem programu razvoja prometa do leta 2030, ki poudarja pomen zagotavljanja varnega, dostopnega, okolju prijaznega in učinkovitega javnega potniškega prometa za vse prebivalce, ne glede na njihovo lokacijo, starost ali gibalne zmožnosti (cilj 4.1.1). V Strategiji razvoja prometa je dodatno poudarjeno, da mora javni prevoz omogočati mobilnost tudi na območjih s slabšo prometno dostopnostjo in zmanjšati odvisnost od osebne avtomobila (ukrep 1.2.3).

Izvedbo pilotnih in demonstracijskih projektov ter implementacije prevozov na klic na ravni RS bo podpiral ukrep svetovanja. Pomanjkanje informacij je eden od dejavnikov prevozne revščine, ki po eni strani vpliva na izbiro manj trajnostnih oblik potovanja, po drugi pa močno omejuje mobilnost prevozno revnih. Digitalna nepismenost, nepoznavanje prevoznih opcij, ki so na voljo (JPP, multimodalnost, sheme izposoje, druge oblike) ter pomanjkanje izkušenj so razlogi, da se ljudje oklepajo obstoječih, dragih in ne trajnostnih vzorcev potovanja in posledično vsakodnevne poti opravijo na manj optimalen način, ali jih zaradi strahu pred neznanim sploh ne opravijo. Ranljivi z vidika pomanjkanja informacij so praviloma starejši, prebivalci ruralnih območij, nižje izobraženi,

Ijudje s slabšo digitalno pismenostjo. Svetovanje jih bo opolnomočilo za načrtovanje lastnih potovanj in informirano izbiro najbolj ustreznega in trajnostnega načina potovanja glede na potrebe.

Podrobne informacije o cilju ukrepa/naložbe ter kako bo pripomogel k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv

Trenutno dobrih 8 % prebivalcev Slovenije v kilometrski zračni razdalji nima na voljo postajališča JPP. Poleg teh je še slabih 12 % takih, ki imajo na delovni dan na voljo manj kot 8 parov. Ob praznikih in koncih tedna je ponudba JPP še slabša, kar je težavo predvsem za tiste, ki delajo tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih (zdravstvo, trgovine ob sobotah).

Z uvedbo in integracijo prevozov na klic se bo povečal delež prebivalcev z dostopom do JPP. Cilj je, dostopnost do JPP povečati za 30% glede na podatke prikazane v poročilu CRP in število prevozno revnih zmanjšati za 20.000 (gledati poglavje 3). To je pomembno zaradi dostopnosti do osnovnih storitev, do trga dela in šolanja ter večje socialne vključenosti. Ukrep bo spodbujal multimodalnost in ljudem omogočal preprosto in udobno prestopanje med prevoznimi načini ter jih spodbudil k uporabi drugih prevoznih načinov, tudi prek njihove »destigmatizacije«. To je pomembno tudi za ljudi brez avtomobila, saj bo omilil bodisi njihovo časovno revščino bodisi odvisnost od prevoza drugih. Z večjo uporabo javnega prevoza se bodo zmanjšale emisije iz osebne motorne prometa, kar bo prispevalo k skupnemu zmanjševanju emisij in porabe energije v prometu.

Gre za kolektivni ukrep, ki bo koristil zlasti prevozno revnim in ranljivim. Prednost te lastnosti je bolj učinkovita raba sredstev, nižji ogljični odtis (kot pri individualnem avtomobilskem prevozu), pa tudi gradnja lokalne solidarnosti, saj je storitev skupnostno naravnana. Kolektivni značaj prevoza je pomemben tudi zato, ker so lahko znotraj istega gospodinjstva nekateri člani prevozno revni (npr. mladoletni), drugi pa ne – delitev v upravičenosti do storitve prevozov na klic med njimi bi bila sporna in nesmiselna. Nenazadnje se s storitvijo podpira premik stran od individualne mobilnosti, ki je, ko govorimo o cestnem prevozu, veliko manj trajnostna.

Za izvajanje prevozov na klic bodo izbrana tista območja, ki imajo trenutno slabo dostopen ali slabo razpoložljiv javni potniški promet, saj gre za dopolnitev oz. nadgradnjo obstoječega sistema JPP. Območja bodo izbrana na podlagi analize strokovnjakov (Aktivnost 1, opisana v naslednji škatlici) in od spodaj-navzgor glede na povpraševanje s strani občin in regionalnih centrov mobilnosti. Slednje je pomembno, da se zagotovi lokalno lastništvo in podpora, s tem pa zmanjša tveganje neuspešnosti storitve. Upoštevajoč definicijo prevozne revščine so območja s slabo razpoložljivim obstoječim JPP tista, kjer živijo prevozno revni prebivalci; drugače povedano, z usmerjanjem naložbe prevozov na klic na tista območja, kjer je razpoložljivost JPP nezadovoljiva, ciljamo prevozno revno prebivalstvo.

Materialni položaj posameznikov pri izbiri območij za prevoze na klic ne bo upoštevan neposredno, saj ni dovolj granularnih podatkov o dohodkih gospodinjstev (na primer, na ravni naselij ali hišne številke). Možnost bolj natančne razčlenitve podatkov bodo preučili zunanji strokovnjaki v okviru Aktivnosti 1.

Podatki o materialnem položaju gospodinjstev sicer obstajajo na ravni občin, a bolj kot med občinami se razlikujejo znotraj občine in nenazadnje znotraj gospodinjstev. Kot primer, družino s srednjimi ali visokimi dohodki bi v primeru takega targetiranja ukrep obšel, četudi so mladoletni otroci v družini popolnoma odvisni od javnega prevoza ter s tem prevozno revni.

Kljub temu, da ukrep prevozov na klic ne predvideva targetiranja na podlagi materialnega položaja oz. dohodka posameznika, lahko pričakujemo učinek samoizbire (*ang. self-selection effect*) – za prevoz do destinacije s prevozi na klic se bodo po vsej verjetnosti zaradi narave storitve v večji meri

odločali ranljivi uporabniki prevoza - posamezniki z nižjimi dohodki, katerim uporaba lastnega vozila predstavlja sorazmerno večji delež razpoložljivih dohodkov.

Sledi, da bodo prevozi na klic koristili predvsem prevozno revnim in ranljivim uporabnikom prevoza. Prvič, zato, ker se bodo prevozi na klic izvajali na območjih, kjer trenutno ni zadovoljivega JPP, kar je pa tudi definicija oz. del definicije prevozne revščine. Drugič, zato, ker bo prišlo do učinka samoizbire, pri katerem bo zaradi narave storitve, po njej več povpraševanja s strani prevozno revnih (tako materialno revnih kot tistih, ki so oddaljeni od JPP).

Opis načina izvajanja ukrepa ali naložbe

Prevoz na klic se izvaja v okviru gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu. Gre za javni servis, s katerim upravlja DUJPP.

Izvajalec naložbe je MOPE, program prevozov na klic bo izvajal DUJPP d.o.o. na podlagi ZUJPP v vlogi upravičenca. Naložba sestoji iz naslednjih aktivnosti:

Aktivnost 1: Javno naročilo

V okviru javnega naročila bo izbran konzorcij strokovnjakov za področje JPP, ki bo za prevoze na klic pripravil osnutek smernic, vključujoč kazalnike za spremljanje učinka in izvedbe prevozov na klic in način poročanja po ukrepih, in jih preizkusil v okviru pilotnih projektov. Na podlagi rezultatov bo korigiral osnutek smernic in pripravil njihovo končno verzijo. Sledila bo podpora izvedbi demonstracijskih projektov in implementaciji na ravni RS.

- Leto 1: priprava osnutka smernic; priprava specifikacije za izdelavo aplikacije (klicni center s podporo) prevozov na klic, ki bo sestavni del informacijskega sistema DUJPP; povezava aplikacije za prevoze na klic s sistemom DUJPP; analiza ciljnih občin, vključno s pojavnostjo prevozne revščine; pridobitev namere o sodelovanju občin v izvedbi pilotnih projektov; spremljanje izvajanja pilotnih projektov prevozov na klic.
- Leto 2: dokončanje izvedbe pilotnih projektov; analiza rezultatov; popravki aplikacije in prehod v produkcijsko fazo; izdelava končne verzije nacionalnih smernic in predstavitev občinam v RS; pridobitev namere o sodelovanju vsaj 30 občin v izvedbi demonstracijskih projektov; izvedba demonstracijskih projektov;
- Leto 3: spremljanje izvajanja skladno z nacionalnimi smernicami; nadgradnje in vzdrževanje aplikacije.

Aktivnost 2: Nakup električnih kombijev in polnilnih postaj ter vzdrževanje in nadzor nad voznim parkom

Za izvajanje prevozov na klic se bo izvedel nakup električnih vozil s kapaciteto do 8 potniških mest poleg voznika in take konstrukcijske oblike, da omogočajo čim lažji vstop izstop iz vozila. Vozilo bo zaradi višjega dna omogočalo vstop za osebe z lažjimi oviranostmi (uporaba sprehajalnih palic in opor, na primer), ne bo pa prilagojeno za osebe z večjimi fizičnimi ali drugimi oviranostmi.

Za izvajanje prevozov na klic bo do konca drugega leta (2027 Q4) kupljenih 50 vozil, do konca 2029 pa še 192 vozil, skupno torej 247 električnih vozil. Zaradi potrebne prometno-tehnične rezerve (razpoložljivost vozila v primeru okvar, nesreč in podobno) bo vsako leto vozil 6-7% več kot enot prevozov na klic, ki jih bo od leta 2028 dalje 230.

Ob nakupu vozil bo kupljeno tudi ustrezno število polnilnih postaj za polnjenje baterij teh vozil. Predvidena je ena polnilna postaja na vsako kupljeno vozilo, tj. skupno 230. Za kupljena električna vozila bo skrbel vodja voznega parka (registracije, redno vzdrževanje, popravila, menjanje pnevmatik, razporejanje na dogovorjena območja...). Vozila bodo predvidoma v lasti DUJPP, ki jih bo dal v upravljanje pogodbenim izvajalcem.

Aktivnost 3: pogodba med DUJPP in izbranimi ponudniki za storitev prevoza (vozniki)

Na podlagi opravljenih pilotnih projektov se bo opravila analiza, ki bo podala podatke za nadaljnjo širitev prevozov (skupine upravičence in območja). DUJPP bo sklepal pogodbe z občinami ali s prevoznimi podjetji oz. posamezniki (samostojnimi podjetniki) za opravljanje prevozov z vozili, ki bodo v lasti DUJPP. Upravitelj JPP bo sklepal ponudbe na podlagi veljavne zakonodaje.

Občine, ki imajo poselitvena območja, kjer se lahko izvajajo prevozi na klic, skupaj z regionalnimi centri mobilnosti predlagajo področja teh prevozov in postajališča upoštevajoč obstoječe lokacije postajališč, na katerih se izvajajo šolski prevozi. Na podlagi zbranih predlogov, ki jih bo analiziral in potrdil DUJPP, bo sklenjena pogodba o izvajanju prevozov na klic za posamezna področja z navedenim številom enot, s katerim se bodo le ti izvajali. Enota prevoza na klic je sestavljena iz električnega vozila, ene polnilne postaje in voznika.

Pogoji za prijavljene linije prevozov: postajališča so praviloma na kilometrski oddaljenosti. Občine bodo pozvane, da določijo vsaj osem terminov voženj na klic in tako zagotavljajo vsaj primerno stopnjo povezanosti z občinskim središčem oziroma glavnim postajališčem JPP v občini. Prevozi na klic bodo organizirani tako, da so usklajeni s časom prihodov in odhodov JPP iz občinskega središča oziroma postajališča JPP. S tem se prebivalcem sočasno omogoči dostop do občinskega središča ter možnost nadaljevanja potovanja z JPP. Časovna uskladitev bo zagotavljala ustrezen potovalni čas.

Aktivnost 4: Razvoj aplikacije za rezervacijo in vzpostavitev klicnega centra

Za prevoze na klic organizacijsko in finančno odgovarja DUJPP, zato je na državni ravni potrebna enotna platforma za rezervacijo teh prevozov, ki nadalje omogoča izvajalcem storitve načrtovanje voženj. Zato mora na državni ravni zaživeti enotna aplikacija za rezervacijo, ki bi bila lahko kasneje tudi del informacijskega portala za potnike za celotno Slovenijo. Hkrati se za digitalno manj pismene in za potrebe svetovanja na nacionalni ravni vzpostavi klicni center, kjer bodo lahko potniki neposredno s telefonskim klicem rezervirali prevoze. Klicni center bo del celovitega programa za upravljanje prevozov na klic, s katerim bo upravljala DUJPP in bo razvit na podlagi izbranega modela prevoza na klic.

Poleg aplikacije za rezervacijo je treba poskrbeti, da bo informacija o prevozi na klic na voljo v načrtovalcih poti – še posebej v nacionalnem načrtovalcu poti (aplikacija SiMO) ter na Google zemljevidih.

Aktivnost 4 se bo izvedla v prvem letu izvajanja ukrepov ter se stalno nadgrajevala.

Aktivnost 5: Svetovanje

Ukrep svetovanja bo podpiral izvedbo pilotnih in demonstracijskih projektov ter implementacije prevozov na klic na ravni RS. Svetovalec, zaposlen na DUJPP, bo svetoval in koordiniral delo glede storitve JPP, prevozov na klic ter prestopanj med različnimi oblikami prevozov, prav tako bo komuniciral z izvajalci prevozov, izvajal ozaveševalno-izobraževalne dogodke, imel pooblastila za prodajo vozovnic JPP in za urejanje naročin za razne sheme deljenja prevoznih sredstev, ponujal pakete personaliziranih mobilnostnih načrtov in podobno. V sodelovanju z zaposlenimi na RCM bo

opravljaj storitev spremljanja uporabnikov na prvi poti, ko jim bo pokazano v praksi, kako ustrezno ravnati med potovanjem in s tem zmanjšati strah pred prvo uporabo JPP (ali drugih oblik prevoza). Svetovanje je namenjeno vsem državljanom in se bo izvajalo skupinsko in individualno.

Aktivnost 6: Ozaveščanje

Ker gre za popolnoma nov ukrep, bo privlačno in targetirano ozaveščanje o njem ključnega pomena. V tem kontekstu bo izvedena informacijska in promocijska kampanja, pa tudi sprotno obveščanje o storitvi preko različnih kanalov kot so lokalna glasila in časopisi, oglasne deske, postajališča avtobusov, spletne platforme in letaki. Ozaveščanje bo usmerjeno predvsem v lokalne skupnosti in prebivalce, ki živijo na območjih z nezadovoljivim JPP. Pri oglaševanju se bo tudi pazilo, da informacije pridejo do čim širšega kroga potencialnih koristnikov storitve, vključno z upokojenci, osebami z omejenim dostopom do digitalnih storitev ter socialno in materialno ogroženim gospodinjstvom.

Za širšo ozaveščenost o ukrepu se bo koristilo tudi neformalno mrežo za informiranje, načrtovano v okviru ukrepa C1.M1. Svetovalci in drugi člani neformalne mreže bodo poleg energetske podpore in informiranja občanom posredovali tudi informacije o novi storitvi prevozov na klic.

Ozaveščanje o izvajanju prevozov na klic bo tudi ena izmed rednih nalog vseh dvanajstih regijskih centrov mobilnosti, Družbe za upravljanje z javnim potniškim prometom (DUJPP) in voznikov promotorjev. V ta namen bodo periodično izvedene ankete uporabnikov in neuporabnikov JPP, na primer anketa splošne javnosti o uporabi JPP vključno s prevozi na klic, anketa dijakov o uporabi JPP vključno s prevozi na klic ter anketa uporabnikov prevozov na klic o uporabi JPP vključno s prevozi na klic; slednja se izvede elektronsko z uporabo aplikacije za prevoze na klic.

Kjer relevantno, pojasnilo, kako bo ukrep ali naložba prispeval k odpravljanju neenakosti med spoloma

Prevozi na klic zagotavljajo pomemben dostop do prevoznih storitev na območjih, kjer tradicionalni javni prevoz ni zadostno razvit, kot so podeželska območja in manjša naselja. Ženskam, ki imajo znotraj gospodinjstva podrejeni položaj, zlasti v kontekstu uporabe osebnega avtomobila, omogočajo večjo mobilnost. Prevozi na klic namreč omogočajo dostop do dela, izobraževalnih ustanov, zdravstvenih storitev in drugih ključnih dejavnosti tudi tistim, ki živijo na območjih z nezadostnim JPP. To **povečuje enakost priložnosti**, saj jim omogoča dostop do delovnih mest in socialnih dejavnosti, kar bi bilo sicer lahko omejeno zaradi pomanjkanja prevozov.

Časovni načrt izvajanja ukrepa ali naložbe

Objava javnega naročila je predvidena v prvi polovici leta 2026; ocena prijav in izbor zunanjih strokovnjakov, ki bodo sodelovali pri izvedbi naložbe, je prav tako predviden v prvi polovici leta 2026.

Začetek pilotnega izvajanja prevozov na klic s 47 vozili je predviden do konca Q4 2027. Z vsakokratno naložbo v vozilo (z izjemo prometno-tehnične rezerve) začne delovati t.i. enota prevozov na klic – vozilo z voznikom oz. dvema (dve izmeni) na vnaprej določeni okvirni trasi ali območju. Načrtovanih je več električnih vozil, kot bo vozil v cirkulaciji, saj je potrebno upoštevati prometno-tehnično rezervo: tako bo do konca 2027 kupljenih 50 vozil in do konca leta 2029 197 vozil.

S Q4 2029 se naložba v prevoze na klic ne zaključi, pač pa se nadaljuje izvajati do konca izvajanja SSP, tj Q4 2032; zadnji predviden strošek iz SSP za prevoze na klic je v Q4 2032.

2.2.2.1.2 Načelo, da se ne škoduje bistveno

Naložba sodi med okoljsko trajnostne dejavnosti in sledi načelu, da se ne škoduje bistveno okoljskim ciljem, v smislu člena 17 Uredbe (EU) 2020/852 saj se bo z izvajanjem prevozov na klic pripomoglo k blažitvi podnebnih sprememb, k zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov hkrati pa ne bo imelo negativnih vplivov na: prilagajanje podnebnim spremembam, trajnostno uporabo in varstvo vodnih in morskih virov, krožno gospodarstvo, vključno s preprečevanjem odpadkov in recikliranjem, preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja ter varstvo in obnovo biotske raznovrstnosti in ekosistemov.

Skladno z določbami člena 17 Uredbe o taksonomiji se ob upoštevanju življenjskega cikla proizvodov in storitev, ki se zagotavljajo z gospodarsko dejavnostjo, »načelo, da se ne škoduje bistveno« lahko razlaga v smislu bistvenega škodovanja šestim okoljskim ciljem, in sicer:

1. blažitvi podnebnih sprememb, kadar ta dejavnost privede do znatnih emisij toplogrednih plinov;
2. prilagajanju podnebnim spremembam, kadar ta dejavnost privede do povečanega škodljivega vpliva na sedanje podnebje in pričakovano prihodnje podnebje, na dejavnost samo ali na ljudi, naravo ali sredstva;
3. trajnostni uporabi in varstvu vodnih in morskih virov, kadar ta dejavnost škoduje dobremu stanju ali dobremu ekološkemu potencialu vodnih teles, vključno s površinskimi in podzemnimi vodami, ali dobremu okoljskemu stanju morskih voda;
4. krožnemu gospodarstvu, vključno s preprečevanjem odpadkov in recikliranjem, kadar ta dejavnost privede do znatne neučinkovitosti pri uporabi materialov ali neposredne ali posredne rabe naravnih virov ali do znatnega povečanja nastajanja, sežiganja ali odlaganja odpadkov ali kadar lahko dolgoročno odlaganje odpadkov bistveno in dolgoročno škoduje okolju;
5. preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja, kadar ta dejavnost privede do znatnega povečanja emisij onesnaževal v zrak, vodo ali zemljo v primerjavi s stanjem pred začetkom izvajanja te dejavnosti, ali
6. varstvu in obnovi biotske raznovrstnosti in ekosistemov, kadar je ta dejavnost bistveno škodljiva za dobro stanje in odpornost ekosistemov ali škodljiva za stanje ohranjenosti habitatov in vrst, vključno s tistimi, ki so v interesu Unije.

Pri oceni skladnosti smo uporabili poenostavljen pristop, pri čemer smo izhajali iz vodilnih načel, ki so opredeljena v Tehničnih smernicah EK. V skladu s Tehničnimi smernicami EK se za ukrepe, ki nimajo predvidljivega vpliva na vse ali nekatere od šestih okoljskih ciljev oziroma je ta vpliv nepomemben, lahko uporabi poenostavljeni pristop.

Poenostavljeni pristop se lahko uporablja, če je izpolnjen vsaj eden od naslednjih štirih kriterijev:

- a. ukrep zaradi svoje narave nima predvidljivega vpliva na vse od šestih okoljskih ciljev oziroma je ta vpliv nepomemben;

- b. ukrep bodisi stoodstotno podpira enega od šestih okoljskih ciljev ali bistveno prispeva k enemu od šestih okoljskih ciljev v skladu z določbami Uredbe o taksonomiji in Delegirane uredbe Komisije;
- c. ukrep je po vsebini enak ukrepu, ki je bil ocenjen v okviru predhodne ocene PEKP in je opredeljen z morebitnimi omilitvenimi ukrepi v Tehničnih merilih za izbor projektov za ocenjevanje DNSH;
- d. ukrep je po vsebini enak ukrepu, ki je že bil vsebinsko ocenjen v okviru Načrta za okrevanje in odpornost, zanj pa so določeni morebitni omilitveni ukrepi, ki se upoštevajo pri njegovi implementaciji.

Vse komponente naložbe so skladne z načelom, da se ne škoduje bistveno. Navajamo številko v prilogi k obvestilu komisije Tehnične smernice za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno v okviru uredbe o Socialnem skladu za podnebje, z navedbo, da »zadostuje skladnost z veljavo zakonodajo«, konkretno:

- Aktivnost 1 - javno naročilo za podporo pripravi in izvajanju prevozov na klic (T1)
- Aktivnost 2 – nakup električnih kombijev ter vzdrževanje in nadzor nad voznim parkom - predviden je nakup brezemisijevih vozil kategorije N1. Ob javnem naročilu bo v celoti upoštevana skladnost z zahtevami DNSH: električni pogon brez emisij CO₂ na izpustu, pnevmatike bodo izpolnjevale kriterij zunanega kotalnega hrupa (razred A) in obenem kriterij razreda izkoristka goriva. (razred A ali vsaj B). Ob upoštevanju vseh kriterijev je aktivnost skladna z načelom, da se ne škoduje bistveno (T3).
- Aktivnost 2 – nakup polnilnih postaj (T14)
- Aktivnost 3 – operativni stroški izvajanja prevozov na klic – *ni v prilogi; daljša utemeljitev skladnosti je v razpredelnici spodaj.*
- Aktivnost 4 – razvoj aplikacije, ki je potrebna za delovanje prevozov na klic (T7)
- Aktivnost 5 – svetovanje (T1)
- Aktivnost 6 – ozaveščanje (T1).

Tabela 8: Kontrolni seznam za oceno skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno za operativne stroške izvedbe prevozov na klic (strošek voznika in vzdrževanja vozila)

Vprašanje	Da/Ne	Utemeljitev neobstoja bistvenega škodovanja ob upoštevanju temeljev iz oddelka 1
<i>Izključene dejavnosti in sredstva:</i> Ali je dejavnost oziroma sredstvo na seznamu izključenih dejavnosti in sredstev iz sektorskih prilog?	NE	Če je odgovor da, se ta ukrep v okviru Socialnega sklada za podnebje ne šteje za skladnega z načelom, da se ne škoduje bistveno.
<i>Blažitev podnebnih sprememb:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo privedlo do znatnih emisij toplogrednih plinov?	NE	Dejavnost oziroma sredstvo v skladu z Vodilnimi načeli v okviru Socialnega sklada za podnebje, kot jih določajo Tehnične smernice za uporabo načela DNSH v okviru SCF glede na svojo naravo nima predvidljivega škodljivega vpliva na okoljski cilj ali je ta vpliv zanemarljiv, zato se v zvezi

		z navedenim ciljem šteje za skladno z načelom, da se ne škoduje bistveno.
<i>Prilagajanje podnebnim spremembam:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo privedlo do povečanega škodljivega vpliva na sedanje podnebje in pričakovano prihodnje podnebje, na ukrep sam ali na ljudi, naravo ali sredstva?	NE	Dejavnost oziroma sredstvo v skladu z Vodilnimi načeli v okviru Socialnega sklada za podnebje, kot jih določajo Tehnične smernice za uporabo načela DNSH v okviru SCF glede na svojo naravo nima predvidljivega škodljivega vpliva na okoljski cilj ali je ta vpliv zanemarljiv, zato se v zvezi z navedenim ciljem šteje za skladno z načelom, da se ne škoduje bistveno.
<i>Trajnostna raba ter varstvo vodnih in morskih virov:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo škodovalo: (i) dobremu stanju ali dobremu ekološkem potencialu vodnih teles, vključno s površinskimi in podzemnimi vodami, ali (ii) dobremu okoljskemu stanju morskih voda?	NE	Dejavnost oziroma sredstvo v skladu z Vodilnimi načeli v okviru Socialnega sklada za podnebje, kot jih določajo Tehnične smernice za uporabo načela DNSH v okviru SCF glede na svojo naravo nima predvidljivega škodljivega vpliva na okoljski cilj ali je ta vpliv zanemarljiv, zato se v zvezi z navedenim ciljem šteje za skladno z načelom, da se ne škoduje bistveno.
<i>Prehod na krožno gospodarstvo, vključno s preprečevanjem odpadkov in recikliranjem:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo: (i) privedlo do znatnega povečanja nastajanja, sežiganja ali odlaganja odpadkov, razen sežiganja nevarnih odpadkov, ki jih ni mogoče reciklirati, ali (ii) privedlo do znatne neučinkovitosti neposredne ali posredne rabe naravnih virov ^[1] v kateri koli fazi njihovega življenjskega cikla, ki jih ne zmanjšujejo ustrezni ukrepi, ali (iii) bistveno in dolgoročno škodovalo okolju z vidika krožnega gospodarstva ^[2] ?	NE	Dejavnost oziroma sredstvo v skladu z Vodilnimi načeli v okviru Socialnega sklada za podnebje, kot jih določajo Tehnične smernice za uporabo načela DNSH v okviru SCF glede na svojo naravo nima predvidljivega škodljivega vpliva na okoljski cilj ali je ta vpliv zanemarljiv, zato se v zvezi z navedenim ciljem šteje za skladno z načelom, da se ne škoduje bistveno.
<i>Preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo privedlo do znatnega povečanja emisij onesnaževal ^[3] v zrak, vodo ali zemljo?	NE	Dejavnost oziroma sredstvo v skladu z Vodilnimi načeli v okviru Socialnega sklada za podnebje, kot jih določajo Tehnične smernice za uporabo načela DNSH v okviru SCF glede na svojo naravo nima predvidljivega škodljivega vpliva na okoljski cilj ali je ta vpliv zanemarljiv, zato se v zvezi z navedenim ciljem šteje za skladno z načelom, da se ne škoduje bistveno.

^[1] Naravni viri vključujejo energijo, materiale, kovine, vodo, biomaso, zrak in zemljo.

^[2] Za več informacij o cilju krožnega gospodarstva glej uvodno izjavo 27 uredbe o taksonomiji.

^[3] Onesnaževalo pomeni snov, vibracijo, toploto, hrup, svetlobo ali drug onesnaževalec v zraku, vodi ali tleh, ki je lahko škodljiv za zdravje ljudi ali okolje, kot je opredeljeno v členu 2(10) uredbe o taksonomiji.

<i>Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in ekosistemov:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo: (i) znatno škodljivo za dobro stanje^[4] in odpornost ekosistemov ali (ii) škodljivo za stanje ohranjenosti habitatov in vrst, vključno s tistimi, ki so v interesu Unije?	NE	Dejavnost oziroma sredstvo v skladu z Vodilnimi načeli v okviru Socialnega sklada za podnebje, kot jih določajo Tehnične smernice za uporabo načela DNSH v okviru SCF glede na svojo naravo nima predvidljivega škodljivega vpliva na okoljski cilj ali je ta vpliv zanemarljiv, zato se v zvezi z navedenim ciljem šteje za skladno z načelom, da se ne škoduje bistveno.
---	----	---

^[4] V skladu s členom 2(16) uredbe o taksonomiji „dobro stanje“ pomeni v zvezi z ekosistemom, da je ekosistem v dobrem fizičnem, kemijskem in biološkem stanju ali ima dobre fizične, kemijske in biološke elemente kakovosti in je zmožen samoreprodukcije ali samoobnove, pri čemer niso ogrožene sestava vrst, struktura ekosistema in ekološke funkcije“.

2.2.2.1.3 Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: Izbor strokovnjakov za razvoj in spremljanje naložbe prevozov na klic

Opis:

V okviru javnega naročila bo izbran konzorcij strokovnjakov za področje JPP, ki bo za prevoze na klic pripravil osnutek smernic, vključujoč kazalnike za spremljanje učinka in izvedbe prevozov na klic in način poročanja po ukrepih, in jih preizkusil v okviru pilotnih projektov. Na podlagi rezultatov bo korigiral osnutek smernic in pripravil njihovo končno verzijo. Sledila bo podpora izvedbi demonstracijskih projektov in implementaciji na ravni RS. Pri mejniku gre za objavo omenjenega javnega naročila.

Cilj: število delujočih enot prevozov na klic

Opis:

Enote prevoza na klic je vozilo z voznikom na določeni (okvirni) trasi ali območju.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrletje
C2.G.M1.1.2026Q2	C2.G.M1	M	Izbor strokovnjakov za razvoj in spremljanje naložbe prevozov na klic				2026	Q2
C2.G.I1.5.2027Q4	C2.G.I1	T	Nakupi brezemisijских vozil	Število enot	0	50	2027	Q4
C2.G.I1.6.2028Q2	C2.G.I1	T	Nakupi brezemisijских vozil	Število enot	50	247	2029	Q4
C2.G.I1.7.2028Q4	C2.G.I1	T	Število delujočih enot prevozov na klic	Število enot	0	47	2027	Q4
C2.G.I1.7.2028Q4	C2.G.I1	T	Število delujočih enot prevozov na klic	Število enot	47	230	2029	Q4
C2.G.I1.8.2029Q2	C2.G.I1	T	Število delujočih enot prevozov na klic	Število enot	230	247	2032	Q4

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Mejnik 'Izbor strokovnjakov za razvoj in spremljanje naložbe prevozov na klic' je bil izbran, ker je potreben za izvajanje storitve prevozov na klic v Sloveniji. Prevozi na klic so namreč nova naložba in v obsegu in obliki, kot so načrtovani, povsem nova storitev, s katero izvajalec DUJPP še nima izkušenj. S ciljem izvedbe čim bolj targetirane, učinkovite in uspešne sheme prevozov na klic se zato najema zunanje strokovnjake, ki bodo svetovali pri njenem zagonu, spremljanju, ocenjevanju in bodočem razvoju.

Cilj 'Število delujočih enot prevozov na klic' je bil izbran, ker gre tako za nakupe vozil in podpis pogodbe z vozniki, ki sta predpogoja za začetek izvajanja storitve, kot tudi sam strošek njenega izvajanja (zlasti stroški dela voznikov).

Opis, kaj mejnik/cilj meri

Cilj meri število delujočih enot prevozov na klic, pri čemer je enota prevoza na klic vozilo z voznikom na določeni (okvirni) trasi ali območju.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Za doseganje mejnika bo kot dokaz služil sklep o izboru strokovnjakov na podlagi JN, ki bo objavljen na spletni strani pristojnega ministrstva.

Za doseganje ciljev bo podlaga dokazilo o nakupu vozila, o izvajanju storitve prevoza in objava voznega reda na ustreznem spletnem portalu.

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Ker gre za novo naložbo, je izhodiščna vrednost enaka nič.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Nakup zadnjega vozila bo do Q4 2029, a zaradi kritja stroškov izvajanja iz SSP se kot zadnji kvartal doseženih ciljev šteje Q2 2032. Med 2029-2032 se iz SSP krijejo operativni stroški.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

Za izvajanje storitve prevozov na klic, njegovo spremljanje in poročanje bo odgovoren DUJPP.

2.2.2.1.4 *Financiranje in stroški**Opis metodologije za izračun stroškov***Aktivnost 1: Javno naročilo - €440.000**

Ocenjena vrednost temelji na strošku dela in temelji na urni postavki Inženirske zbornice Slovenije (60€/ura) in opravljenimi predvidoma 5.000 delovnimi urami. Utemeljitev: ker gre za postavitve novega sistema prevoza, ki ga sistemsko v RS ne izvajamo, na DUJPP ni kadrovskih zmogljivosti za uvedbo prevozov na klic. Zato bomo sistem vzpostavili s podporo zunanjih strokovnih sodelavcev, ki bodo sistem razvili ob sodelovanju DUJPP.

Aktivnost 2: Nakup električnih kombijev in polnilnih postaj ter vzdrževanje in nadzor nad voznim parkom - €14.070.000

Za izračun je bila uporabljena vrednost električnega kombija srednjega razreda na trgu, in sicer na podlagi referenčnega vozila Opel Vivaro - €40.000 brez vključenega 22% DDV. Gre tudi za povprečje vseh električnih kombijev z 9 sedeži na trgu, kot prikazuje preglednica spodaj. Čeprav je na daljši rok pričakovati določen padec cene električnih vozil, bodo vsa vozila nabavljena v prvi polovici izvajanja SSP. Pričakuje se lahko določen količinski popust pri nabavi večjega števila vozil hkrati, a bi bila njegova ocena preuranjena.

Model	Okvirna cena z DDV	Okvirna cena brez DDV	Št. sedežev	Trgovec
Citroën ë-Berlingo	36.500 €	30.000 €	5 ali 7	Citroën Slovenija
Citroën ë-SpaceTourer	47.000 €	39.000 €	7–9	Citroën Slovenija
Ford E-Tourneo Custom	60.000 €	49.000 €	8–9	Ford Slovenija
Mercedes EQV	75.000 €	61.000 €	7–8	Mercedes-Benz Slovenija
Opel Vivaro electriv van	49.000 €	40.000 €	7–9	Opel Slovenija
Opel Combo-e	37.000 €	30.000 €	5	Opel Slovenija
Opel Zafira-e Life	48.000 €	39.000 €	7–9	Opel Slovenija
Peugeot e-Rifter	36.000 €	30.000 €	5 ali 7	Peugeot Slovenija
Renault Kangoo E-Tech	35.000 €	29.000 €	5	Renault Slovenija
Toyota Proace City Electric	38.000 €	31.000 €	5	Toyota Slovenija
Toyota Proace Electric	45.000 €	37.000 €	7–9	Toyota Slovenija
Volkswagen ID. Buzz	65.000 €	53.000 €	5 ali 7	Volkswagen Slovenija
Povprečna cena	48.000 €	39.000 €		
Povprečna cena vozila z 9 sedeži	49.800 €	41.000 €		

K vrednosti investicije so bili prišteti tekoči stroški - €330 za letno vzdrževanje, €450 za obvezno zavarovanje potnikov, €1500 za kasko zavarovanje vozila in €130 za registracijo vozil (vrednosti so

izražene brez DDV). Vse postavke so bile pomnožene s skupnim številom vozil, tj. 247. Pri številu vozil upoštevamo prometno-tehnično rezervo, ki morajo biti prav tako zavarovana, vzdrževana.

Predviden je tudi nakup polnilnih postaj (€2.900 na enoto – vključuje namestitev in vzdrževanje); ti stroški so bili pomnoženi s številom vozil v obratovanju, tj. 230.

Aktivnost 3: pogodba med DUJPP in izbranimi ponudniki za storitev prevoza (vozniki) - €151.450.000

V prvem letu izvajanja SNP bo določena regija ali regije, v katerih bomo pilotno preizkusili prevoze na klic. Strošek izvajanja temelji na dosedanjem izvajanju prevozov na klic v RS (prevozov na klic gibalno oviranih oseb, LPP v Mestni občini Ljubljana, Triglavski narodni park, Posočje in Kočevje), ki znaša cca. 110.000,00 EUR na vozilo na leto. Ocenjeni strošek na vozilo temelji na predpostavki, da sta na vsako vozilo razporejena dva voznika dnevno, in sicer z namenom zagotovitve zadostnega obratovalnega časa 16 ur dnevno za zadovoljitev potreb prevozno revnih in ranljivih. Strošek dosedanjega izvajanja podobnih shem prevozov na klic dobimo tudi od spodaj-navzgor: osnovna plača voznika kombija (B kategorija) je neto približno 1500€/mesec, bruto 2900€/mesec (bruto 2) kar znaša letno 37.000 z vključenim regresom. K temu je potrebno dodati še dodatke (neenakomerna izmena, delo ob vikendih, delo ob nedeljah, delo ponoči...+15%), nadomeščane dopustov in bolniških (+14,2%), organizacijo izvajanja pri prevozniku (+10%). Skupaj so stroški voznika torej okvirno €55.000 v prvem letu izvajanja; za naslednja leta izvajanja se upošteva letna inflacija v višini 2%.

Aktivnost 4: Razvoj aplikacije za rezervacijo in vzpostavitev klicnega centra - €790.000

Ocenjena vrednost vključuje razvoj in vzdrževanje aplikacije v skupni vrednosti €300.000 in delovanje klicnega centra z dvema zaposlenima v vrednosti €66.000 na leto (po cenah iz leta 2025 – predpostavljamo 2% letno inflacijo stroškov dela), ob upoštevanju morebitnih odsotnosti, torej 2,2 ekvivalenta polnega delovnega časa (FTE).

Aktivnost 5: Svetovanje - €410.000

Ocenjena vrednost temelji na strošku dela svetovalca za ves čas trajanja financiranja. Čas trajanja delovanja ukrepa svetovanja je 7 let. Okvirni strošek ene osebe na leto z vključeno opremo in delovnim prostorom znaša €55.000; tudi tu smo upoštevali predpostavko 2% letne inflacije.

Aktivnost 6: Ozaveščanje – €210.000

Strošek vključuje informacijsko in promocijsko kampanjo ob začetku izvajanja naložbe (cca. €40.000) ter enkrat letni oglas v lokalnih glasilih ali alternativnih kanalih za manjše občine brez glasil (v povprečju €150 na oglas primerne dimenzije za 160 glasil). Siceršnje sprotne ozaveščanje bodo izvajali regijski centri mobilnosti v okviru svojih pristojnosti in proračuna.

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

2026: večji del javnega naročila, oglaševalna kampanja, razvoj aplikacije, nakup prvih električnih vozil in polnilnih postaj, strošek dela pripadajočih voznikov

2027: nadaljevanje dela zunanjih strokovnjakov, vzdrževanje aplikacije, delovanje klicnega centra in svetovanja, nakup vozil in polnilnih postaj, strošek dela 94 voznikov za 47 enot prevozov na klic

2028-2029: spremljanje ukrepa, vzdrževanje aplikacije, delovanje klicnega centra in svetovanja, nakup preostalih vozil in polnilnih postaj, strošek dela 430 voznikov za 215 enot prevozov na klic

2030-2032: (manjše) spremljanje ukrepa, vzdrževanje aplikacije, delovanje klicnega centra in svetovanja, strošek dela 460 voznikov za 230 enot prevozov na klic

Delež nacionalnega sofinanciranja

RS bo ukrep sofinancirala v višini 55,59 milijonov evrov oz. 33 %.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Sofinanciranje iz drugih instrumentov EU ni predvideno.

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

Za vozila in enote, načrtovane v okviru socialnega načrta za podnebje, ni predvidenih drugih večjih virov financiranja. Prihodki iz enkratnih prodaj vozovnic (po isti ceni kot JPP) se bodo beležili kot prihodek prevozov na klic, medtem ko se bodo prihodki z naslova prodaje terminskih vozovnic (katere se bo tudi lahko uporabljalo za prevoze na klic) šteli kot prihodek integriranega JPP.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Ker gre za novo naložbo in novo storitev, je potrebno več finančne spodbude za njen zagon. Iz SSP se bo tako financiralo električna vozila, polnilnice za vozila, tekoče vzdrževanje in zavarovanje vozil, dva voznika na vozilo (za dve izmeni vožnje), razvoj aplikacije in vzpostavitev klicnega centra in svetovanje.

Pri delu naložbe, vezanim na stroške voznikov in klicni center, bodo kriti tudi operativni stroški. Ti so skladno s Členom 13(2) Uredbe in III.8. poglavjem smernic za pripravo Načrta upravičeni pod pogojem, da ne nadomestijo tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov in da imajo dolgoročneje učinke (skladno s ciljem SSP) in zagotovljeno dolgoročnejšo financiranje (po koncu SSP). Pri naložbi v storitev prevozov na klic v Sloveniji gre za novo shemo (ni povezanih obstoječih odhodkov iz nacionalnega proračuna), ki - kot je tipično za javni potniški promet - v začetnih fazah, ko mobilnostne navade še niso trajnostno spremenjene, potrebuje več javnih sredstev za zagon in obratovanje. Daljša pilotna faza bo trajala vse do konca delovanja SSP, saj želimo ohraniti fleksibilnost in agilnost. Konkretno, uspešnost posameznih enot (merjeno po vnaprej določenih ključnih kazalnikih, ki bodo opredeljeni v okviru Aktivnosti 1) bomo sproti merili in se nanjo tudi prilagajali; v primeru, da bo za določeno enoto premalo povpraševanja, se le-to lahko 'zapre' in odpre na območjih, kjer je povpraševanja po storitvi prevozov na klic več. Prav tako se lahko zmanjša delovni čas, če je povpraševanje samo ob delavnikih ali dopoldanskih urah, na primer.

Z dosledno in kakovostno ponudbo prevozov na klic se pričakuje sprememba potniških navad (dolgoročni učinki), s tem pa tudi bolj vzdržno dolgoročno financiranje (manj potrebe po javnih sredstvih). Vrzal med prihodki iz prodaje vstopnic in stroški obratovanja in vzdrževanja vozil po zaključku izvajanja SSP bo pokrita s sredstvi državnega proračuna.

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C2.G.II	Prevozi na klic	01/01/2026	31/12/2032	€167.370.000	€1.930.000	€7.280.000	€36.170.000	€28.800.000	€29.890.000	€31.060.000	€32.230.000

2.2.2.1.5 *Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza*

Naložbo bomo izvajali preko Družbe za upravljanje javnega potniškega prometa, ki bo v vlogi upravičenca do sredstev iz SSP z namenom izvajanja Programa Prevozi na klic. V okviru programa bodo sredstva namenjena neposredno vožnji enot prevozov na klic (nakup vozil, plačilo stroškov voznikov itd.) in tudi samemu izvajanju programa, kar bo vključevalo stroške dela in pripadajoče stroške na DUJPP. Ocenjujemo, da so sredstva za upravljanje z vidika celovitosti ter uspešnosti programa za zmanjševanje energetske revščine pomemben sestavni del ukrepa. Stroški upravljanja in izvajanja programa s strani upravičenca DUJPP predstavljajo manj kot 1% vrednosti naložbe.

2.2.2.1.6 *Dodatnost*

Pri C2.G.11 gre za inovativno in povsem novo storitev za Slovenijo.

Četudi določene oblike prevozov na klic v Sloveniji že obstajajo – zlasti prevozi na klic za invalide, gre za drugo ciljno skupino (invalidi), drugo ciljno območje (večja mesta), drugo obliko (prevozi od vrat-do-vrat, ne na vnaprej določene točke prevzema) ter drugačen obseg (manj enot vozil v cirkulaciji). Iz nacionalnega proračuna je prav tako financirana obvezna gospodarska služba javni potniški promet, pri kateri gre tudi za drugačno storitev od prevozov na klic, saj se prevozi v avtobusi izvajajo po vnaprej znanem voznem redu in linijah ne glede na povpraševanje.

Pri prevozih na klic gre torej za novo naložbo in ne nadaljevanje ali nadgradnjo obstoječe.

2.2.2.1.7 *Skladnost s pravili EU glede državne pomoči*

Naložba ne bo predstavljala državnih pomoči skladno s členom 107(1) Pogodbe o delovanju EU.

2.2.2.2 Ukrep/naložba: (I2) Subvencije e-vozil za izvajanje prostovoljnih prevozov

Področje ukrepanja: (F)

2.2.2.2.1 Opis ukrepa/naložbe

Opis trenutnih izzivov in kako jih ukrep/naložba naslavlja

Trenutno v Sloveniji obstajajo drugačne oblike prevozov na zahtevo kot so Prevozi na klic (naložba C2.I1): med njimi tudi prevozi na klic za invalide (glej poglavje 1.2) in prostovoljne oblike prevozov na zahtevo. Slednje izvajata zavoda 'Sopotniki' in 'Prostofer', od naložbe C2.I1 se pa na več načinov razlikuje: upravičeni do prevozov so samo upokojenci (in ne glede na materialni položaj), medtem ko so do prevozov na klic upravičeni vsi; ti prevozi so brezplačni (storitve prevozov na klic se obračunavajo enako kot redni JPP); prevozi nevladnih organizacij se izvajajo od vrat do vrat in praviloma samo do zdravstvenih domov in podobnih nujnih storitev (prevozi na klic ne diskriminirajo glede na potrebo); projekta Prostofer in Sopotniki potekata popolnoma na prostovoljni ravni (za izvajanje prevozov na klic bodo vozniki plačani) in za vožnjo v okviru storitev Prostofer ali Sopotniki je tipično potrebno javiti več dni vnaprej, pri čemer vožnja ni zagotovljena (v primeru prevelike zasedenosti oz. nerazpoložljivosti voznikov), medtem ko prevozi na klic vozilo v določeni enoti imajo na razpolago. Nenazadnje je pomembna vloga prevozov v okviru društev Sopotniki in Prostofer tudi pri socialnem vključevanju starejših (pogosto) socialni izključenih oseb, medtem ko naložba prevozov na klic tega cilja ne bi neposredno zasledovala.

Ravno zaradi te komplementarnosti prevozov na klic in prostovoljnih oblik prevozov na zahtevo je smiselno spodbujati obe storitvi: prvo preko pilotne sheme, integrirane v sistem javnega potniškega prometa, in drugo preko subvencij za e-vozila za izvajalce tovrstne storitve.

Narava, vrsta in obseg ukrepa ali naložbe

S to naložbo bo država nudila možnost subvencioniranega nakupa brezemisijskega vozila izvajalcem prevozov na zahtevo na prostovoljni ravni. Predvidene so subvencije 100 vozil v skupni višini 20.000 EUR na vozilo – v primeru osebnega e-vozila vrednosti 25.000 EUR znaša subvencija 80% vrednosti vozila na trgu (subvencija torej ne krije DDV).

Upravičenci do subvencije bodo zavodi, društva in lokalna samouprava. Slednjo vključujemo zato, ker so vozila, ki jih za izvajanje prostovoljnih oblik prevozov na zahtevo uporabljata Prostofer in (deloma) zavod Sopotniki, v lasti občin. V pogodbi med MOPE in upravičencem bo jasno določen in razmejen namen vozila, ki je bil kupljen s pomočjo subvencije, skladno s tem se bo izvajal tudi nadzor. Sredstva se upravičencem dodeljujejo v skladu z razpisnimi pogoji in merili, ki bodo podrobneje določeni v javnem razpisu oziroma javnem pozivu.

Gre za nov ukrep, ki v tej obliki še ne obstaja (glej tudi poglavje 2.2.2.2.6).

Podrobne informacije o cilju ukrepa/naložbe ter kako bo pripomogel k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv

Ukrep bo izboljšal tako cenovno kot tudi časovno dostopnost prevoza za najbolj ranljive skupine prebivalstva. Ukrep je namenjen zagotavljanju dostopa do osnovnih socialno-ekonomskih storitev in dejavnosti za tiste skupine prebivalstva, katerim bodo tudi prevozi na klic nedostopni – gre za posameznike z lažjimi ovirami (ki preprečujejo hojo do postaj, na primer), gospodinjstva, ki prebivajo v najbolj oddaljenih predelih Slovenije in podobno.

Ukrep tudi prispeva k splošnemu cilju Sklada zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v prometu, saj bodo vsa vozila električna, nadomestila bodo pa marsikatero vozilo na notranje izgorevanje (kjer bi bila alternative, na primer, taksi prevoz ali prevoz s strani sorodnika).

Opis načina izvajanja ukrepa ali naložbe

Ukrep bo temeljil na javnem pozivu ali javnem razpisu, v katerem bodo določeni pogoji, ki jih bo moral izpolnjevati upravičenec vozila. Določeni bodo tudi pogoji za subvencionirano vozilo, ki bo moralo biti popolnoma električno (tj. hibridi ne bodo vključeni v shemo).

Ukrep bo izvajal Center za spodbujanje prehoda na alternativna goriva. Center za spodbujanje prehoda na alternativna goriva, je opredeljen v Zakonu o infrastrukturi za alternativna goriva (ZIAG).

Gre za pravno osebo pod nadzorom države, ustanovljeno z namenom izvajanja nacionalnih ukrepov, povezanih s preходом na alternativna goriva v prometu. Njegove naloge vključujejo podporo pri izvajanju nacionalnih programov, zagotavljanje informacij in tehnične pomoči ter spodbujanje sodelovanja z deležniki. Trenutno ima to vlogo Borzen. Ukrep bo v celoti zasnovalo in pripravilo Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE). Center za spodbujanje prehoda na alternativna goriva bo odgovoren izključno za operativno izvajanje ukrepa subvencije, kar vključuje obdelavo vlog, presojo upravičenosti in izdajo odločb vlagateljem.

Kjer relevantno, pojasnilo, kako bo ukrep ali naložba prispeval k odpravljanju neenakosti med spoloma

Prostovoljne oblike prevozov na zahtevo zagotavljajo pomemben dostop do prevoznih storitev na najbolj ruralnih območjih in za najbolj ranljive skupine prebivalstva. Velikokrat gre pri tem za ženske, ki živijo same; kjer pa ne živijo same, imajo pa zlasti na podeželju znotraj gospodinjstva podrejeni položaj, zlasti v kontekstu uporabe osebnega avtomobila.

Časovni načrt izvajanja ukrepa ali naložbe

Razdelitev subvencij je predvidena v dveh zaporednih letih, in sicer prvih 50 v prvem letu izvajanja (2027) in drugih 50 v drugem letu izvajanja (2028).

2.2.2.2 Načelo, da se ne škoduje bistveno

Ukrep je skladen z načelom "da se ne škoduje bistveno", saj bodo subvencionirana zgolj vozila na električni pogon brez emisij CO₂ na izpustu, kar bo prispevalo k znatnemu zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Čeprav je potrebno načelo DNSH v okviru SSP upoštevati z vidika okoljskih vplivov skozi celoten življenjski cikel, se nakup brezemisijevih vozil šteje kot skladen z načelom

DNSH. Subvencionirana bodo izključno brezemisijška električna vozila, katerih pnevmatike bodo izpolnjevale kriterij zunanjega kotalnega hrupa (razred A) in obenem kriterij razreda izkoristka goriva (razred A oziroma najmanj B). Kot dokazilo o skladnosti bodo upoštevani dokazi o zunanjem kotalnem hrupu in koeficientu kotalnega upora, kot sta navedena v evropskem registru izdelkov za označevanje energijske učinkovitosti (EPREL), ter o koeficientu obrabe pnevmatik, ki je na voljo v certifikatu o homologaciji pnevmatike.

Kot sledi iz Priloge k obvestilu Komisije o Tehničnih smernicah za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno, v okviru uredbe o Socialnem skladu za podnebje (točka T4), bo ukrep skladen z načelom, da se ne škoduje bistveno.

2.2.2.2.3 Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: objava javnega razpisa ali poziva za subvencijo za e-vozilo

Opis:

Objava javnega razpisa, kjer bodo podrobno določeni vsi pogoji, ki jih bodo morali izpolnjevati upravičenci za pridobitev spodbude, kot tudi ostala določila izvajanja.

Cilj: Število upravičencev (izvajalcev prevozov na zahtevo), ki so prejeli subvencijo v okviru SNP

Opis:

Kazalnik prikazuje skupno število upravičencev, ki prejmejo odločbo o upravičenosti do podpore v okviru naložbe.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C2.F.I2.1.2027Q2	C2.F.I2	M	Objava javnega razpis		0	1	2027	Q2
C2.F.I2.2.2027Q4	C2.F.I2	T	Število upravičencev (izvajalcev prevozov na zahtevo), ki so prejeli subvencijo v okviru SNP	Število gospodinjstev	0	100	2028	Q4

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Z objavo javnega razpisa bo končana pripravljalna faza ukrepa in se bo začela izvedbena faza ukrepa. S tem bo končana tudi faza priprave ukrepa, kjer bodo opravljena posvetovanja s potencialnimi deležniki in določene podrobnosti izvedbe ukrepa. Z objavo javnega ukrepa bodo znani vsi pogoji, ki jih bodo morali izpolnjevati izvajalci, upravičenci ter ostali pogoji javnega ukrepa.

Opis, kaj mejnik/cilj meri

Mejnik meri objavo javnega razpisa.

Cilj meri število upravičencev, ki so prejeli subvencijo za e-vozilo v okviru naložbe C2.I2.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Za doseganje mejnika bo kot dokaz služila objava javna objava javnega razpisa.

Za doseganje ciljev bo služilo ustrezno dokazilo, ki bo dokazovalo, da je upravičenec postal uporabnik / lastnik subvencioniranega električnega avtomobila.

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Ker gre za nov ukrep, je izhodiščna vrednost enaka nič.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Predvidevamo, da bo končni cilj ukrepa (100 vozil vozil) dosežen do konca leta 2028.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

Izvajanje, nadzor in poročanje bo opravljal Center za spodbujanje prehoda na alternativna goriva, za katerega obstaja zakonska podlaga v Zakonu o infrastrukturi za alternativna goriva in spodbujanju prehoda na alternativna goriva v prometu.

2.2.2.2.4 *Financiranje in stroški*

Opis metodologije za izračun stroškov

Naložba bo imela dve vrsti stroškov: stroške administrativnega ukrepa in stroške, povezane z vozili.

Med stroške administrativnega izvajanja ukrepa štejemo stroške dela, konkretno 1 osebe ki skrbi za obdelavo vlog (55.000 EUR na leto v času izvajanja ukrepa).

Subvencija za e-vozila bo znašala 20.000 EUR na vozilo, kar je približno 80% vrednosti vozila cenejšega razreda.

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

Strošek dela nastane v letih 2027 in 2028; v letu 2027 se naložba prične pripravljati, takrat se objavi tudi (prvi) javni razpis. Do konca leta 2028 se pričakuje izplačilo vseh 100 subvencij e-vozil.

Delež nacionalnega sofinanciranja

Iz nacionalnega proračuna bomo k naložbi prispevali 527.500 EUR, kar je 25% skupne vrednosti naložbe.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Sofinanciranje iz drugih instrumentov EU ni predvideno

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

Republika Slovenija bo pokrila večji del stroškov zakupa električnega vozila, pri čemer ne bo krila celotnega zneska. Upravičenci bodo morali k skupni vrednosti prispevati tudi svojo lastno udeležbo, približno v vrednosti DDV.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Strošek je razumen, saj gre za ciljno skupino, ki ne razpolaga z dovolj lastnega kapitala in ki storitev izvaja prostovoljno.

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C2.F.I2	Subvencije e-vozil	01/01/2027	31/12/2032	2.110.000	0	1.055.000	1.055.000	0	0	0	0

2.2.2.2.5 *Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza*

V Sloveniji nameravamo ukrep izvajati preko Centar za spodbujanje prehoda na alternativna goriva, ki deluje v okviru Borzena, d.o.o., v 100% lasti države – le-ta bo v vlogi upravičenca do sredstev iz SSP z namenom izvajanja ukrepa subvencij za e-vozila. Ocenjujemo, da so sredstva za upravljanje z vidika celovitosti ter uspešnosti zmanjševanja prevozne revščine pomemben sestavni del ukrepa. Sredstva, ki bodo za izvajanje namenjena Borzenu, znašajo 5,5%.

Upravičenci sredstev iz naložbe C2.I2 so izvajalci storitev prevozov na zahtevo, ki koristijo prevozno revnim in ranljivim uporabnikom prevoza. Ker gre za storitev, ki se izvaja na prostovoljni ravni in bo integrirana v obstoječe delovanje izvajalcev (tj. se koristi obstoječe mehanizme osveščanja in podobno), niso predvideni dodatni stroški – celotno korist nosijo prevozno revni in ranljivi posamezniki.

2.2.2.2.6 *Dodatnost*

Trenutno je v Sloveniji možno pridobiti subvencijo na nakup novega električnih vozil M1 v višini 4.500,00 EUR - 7.200,00 EUR - za vozila do 35.000,00 EUR najvišji znesek (7.200 EUR), za vozila z vrednostjo 35.000,01 EUR - 45.000,00 EUR 6.500 EUR subvencije ter za vozila z vrednostjo 45.000,01 EUR - 65.000,00 EUR subvencijo v višini 4.500,00 EUR. Višina subvencije ni odvisna od značilnosti prijavitelja samega, tj. njegove premoženjskega stanja ali dohodkov, velikosti družine ali dostopnosti njegovega prebivališča z javnim prevozom. Do te subvencije so upravičene zgolj fizične osebe in pravne osebe oz. samostojni podjetniki, ne pa občine. Gre torej za dodatnost v smislu razširitve upravičencev.

2.2.2.2.7 *Compliance with EU Rules on State aid*

/

2.2.2.3 Ukrep/naložba: (M1) Vavčerji za trajnostno mobilnost in energetska učinkovitost

Področje ukrepanja: (F)

2.2.2.3.1 Opis ukrepa/naložbe

Opis trenutnih izzivov in kako jih ukrep/naložba naslavlja

Ranljive skupine imajo pogosto omejen dostop do trajnostnih oblik mobilnosti, kar prispeva k njihovemu nadaljnjemu socialnemu izključevanju ter višjim življenjskim stroškom. Ukrep neposredno odgovarja na te izzive in predstavlja preplet socialne politike z okoljskimi cilji. Omogočanje dostopa do trajnostne mobilnosti zmanjšuje odvisnost od fosilnih goriv in z njimi povezanih stroškov prevoza. Ukrep dolgoročno zmanjšuje prevozno revščino in ranljivost, hkrati pa izboljšuje kakovost življenja in povečuje odpornost ranljivih skupin na podnebno krizo.

Uspešna prometno-socialna politika zahteva celovit pristop k zmanjševanju prevozne revščine in ranljivosti, ki vključuje tako izboljšanje dostopnosti javnega potniškega prometa kot tudi ukrepe in naložbe za znižanje tekočih stroškov prevoza. Oba mehanizma delno pokrivamo s prevozi na klic (naložba C2.11), dopolnjujemo pa z naložbami in ukrepi za zmanjšanje prevozne revščine na področju mikro mobilnosti in zmanjšanja stroškov javnega prevoza, in sicer preko vavčerjev za trajnostno mobilnost.

Trenutno so v Sloveniji na voljo subvencije za nakup električnih koles za prebivalstvo. Upravičenci lahko pridobijo do 500 EUR za mestna in zložljiva e-kolesa ter do 1.000 EUR za tovorna e-kolesa, ne glede na materialni položaj. Subvencija znaša 25–30 % maloprodajne cene, pri čemer cena kolesa ne sme presegati 2.500 EUR z DDV. Za nakup navadnega (neelektričnega) kolesa, njegovo pretvorbo v električno kolo ali njegovo vzdrževanje trenutno subvencij ni.

Pravico do subvencionirane vozovnice JPP v Sloveniji imajo dijaki, študenti in udeleženci izobraževanja odraslih ter upokoјenci, starejši od 65 let, invalidi in vojni veterani, ki niso v delovnem razmerju ali ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti (MOPE, 2025³⁸). Subvencij za JPP, ki bi bile dodeljene na podlagi materialnega statusa oz. dohodka posameznika, trenutno ni.

Podobno bi ranljivim osebam z vavčerji omogočili znižanje tekočih stroškov ogrevanja ter s tem ranljivost na višanje cen goriv za ogrevanje iz naslova ETS2 sistema. V ta namen na trgu obstajajo različni pripomočki – od pametnih merilnikov, kompletov za zmanjšanje toplotnih izgub v gospodinjstvu (senčila, folije in podobno) do večjih investicij kot so energetska učinkoviti ogrevalni in hladilni sistemi, prezračevalni sistemi in okna ali vrata.

Na tem področju obstajajo posamezne spodbude za prebivalstvo, vendar niso odvisne od posameznikovega dohodka ali ranljivosti. Subvencije so na voljo v okviru Javnega razpisa 'Nepovratne finančne spodbude občanom za nove naložbe v večjo energijsko učinkovitost in rabo obnovljivih virov energije v stavbah' za energetska učinkovita prezračevalni sistem (do 30% vrednosti) in energetska učinkovita vrata in okna (prav tako do 30%). Podobno država do 30% priznanih stroškov naložbe sofinancira solarne panele – vključno z malimi balkonskimi solarnimi paneli – vendar ne več kot 300 EUR / m² aperturne površine sprejemnikov sončne energije oziroma 600 EUR za 1 kVA inštalirane nazivne električne moči fotonapetostnih modulov (Eko sklad, 2024). Za isti namen in celotni znesek naložbe je na voljo tudi ugoden kredit (Eko sklad, 2024³⁹). Prav tako je na voljo kredit za nakup energijsko učinkovitih gospodinskih aparatov, pa tudi električnih koles in električnih motorjev (ibid.). Za manjše naložbe v izboljšanje energetske učinkovitosti doma trenutno

³⁸ <https://www.gov.si/novice/2025-05-26-podaljsanje-veljavnosti-subvencioniranih-vozovnic-za-prevoz-v-javnem-potniskem-prometu/>

³⁹ <https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/pridobite-spodbudo/seznam-spodbud/samooskrbne-sonne-elektrarne/samooskrbne-soncne-elektrarne-kredit-783>

ni finančnih spodbud. Prav tako ni rednih subvencij za zmanjšanje tekočih stroškov ogrevanja, na primer za nakup lesnih peletov.

Narava, vrsta in obseg ukrepa ali naložbe

Upravičenci bodo lahko vavčerje unovčili za naslednje namene:

- nakup ali zamenjavo ogrevalnih in hladilnih sistemov z bolj učinkovitimi (sanitarne toplotne črpalke, inverterske hladilne naprave),
- zamenjava elementov ogrevalnih in hladilnih sistemov na stavbi (namestitve termostatskih vintilov, obtočne črpalke)
- energetsko učinkovit prezračevalni sistem,
- zamenjavo zastarelih plinskih štedilnikov in drugih starih gospodinjskih aparatov z energetsko učinkovitejšimi modeli,
- zamenjavo oken in vrat z energetsko učinkovitimi,
- vzdrževanje malih kurilnih naprav,
- nakup peletov za ogrevanje,
- naložbo v balkonske sončne celice za lastno proizvodnjo elektrike,
- nakup pametnih merilnikov porabe energije za spremljanje in optimizacijo porabe v gospodinjstvu,
- nakup mesečnih ali letnih vozovnic za javni potniški promet,
- nakup električnih koles in tovornih e-koles,
- nakup navadnih koles in tovornih koles.

Podrobne informacije o cilju ukrepa/naložbe ter kako bo pripomogel k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv

Namen vavčerjev je podpreti prehod v bolj trajnosten življenjski slog ter zmanjšati energetsko in prometno revščino. Sledijo splošnem cilju Sklada prispevati k socialno pravičnemu prehodu na podnebno nevtralnost, hkrati pa obravnavajo socialne posledice vključitve emisij toplogrednih plinov iz stavb in cestnega prevoza na področje uporabe Direktive 2003/87/ES, saj omogočajo zmanjšanje uporabe fosilnih goriv, s tem pa nižje z njim povezane stroške.

Cilji ukrepa so:

- Zmanjšanje stroškov mobilnosti in energije v gospodinjstvih z nizkimi dohodki,
- povečanje uporabe trajnostnih oblik prevoza (kolesarjenje, javni promet),
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in onesnaženosti zraka,
- povečanje energetske učinkovitosti in samozadostnosti gospodinjstev,
- spodbujanje okoljsko odgovornih navad v vseh družbenih slojih,
- večja socialna vključenost in enakopravnejši dostop do podnebnih rešitev.

Vavčerji sledijo načelom fleksibilnosti, človekovega dostojanstva in učinkovitosti. Revščina ni enoznačna in tudi energetska revščina in prevozna revščina nista enoznačni – posamezniki se soočajo z različnimi izzivi in vavčerji omogočajo, da vsak izbere tisto rešitev, ki najbolj ustreza njihovim okoliščinam in potrebam. Vavčerji upravičencem omogočajo aktivno vlogo pri odločanju.

To povečuje občutek nadzora in avtonomije, kar prispeva k večjemu zadovoljstvu in boljši vključenosti ranljivih skupin v družbo. Vavčerji omogočajo pravičen dostop do podnebnih rešitev – tudi tistim, ki jih sicer ne bi mogli doseči. S tem ukrep ne prispeva le k znižanju emisij, temveč tudi k socialni koheziji in zmanjšanju občutka izključenosti. Nenazadnje, zaradi enostavne in hitre uporabe lahko pričakujemo večjo odzivnost upravičencev in visoko stopnjo koriščenja.

Prednost vavčerjev je tudi v učinkovitosti izvajanja za državo. Ker gre za veliko število manjših ukrepov in naložb, bi bilo sicer potrebnih več vzporednih razpisov in zakonodajnih podlag, več upravnih postopkov, več nadzornih in poročevalskih obveznosti, s tem pa tudi več možnosti napak in zamud. Z enotnim mehanizmom vavčerjev se administrativna zapletenost bistveno zmanjša, kar omogoča hitrejšo implementacijo, nižje stroške izvajanja in večjo preglednost.

Ciljna skupina vavčerjev so prevozno revni in ranljivi posamezniki ter energetsko revni in ranljivi posamezniki. Zaradi omejenih sredstev iz SSP, hkrati pa ciljem, da je višina vavčerja dovolj visoka, da se pokrije manjše upravičene naložbe v celoti in velik delež večjih naložb (kot je e-kolo), se v tej fazi osredotočamo na osebe pod pragom tveganja revščine, konkretno na upravičence do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka. Gre za osnovno državno podporo za posameznike in gospodinjstva z najnižjimi dohodki – do nje so upravičene osebe (in družinski člani oseb) z dohodkom pod minimalnim dohodkom v državi, ki hkrati nimajo premoženja in prihrankov. Pogoji za upravičenost je tudi aktivno reševanje socialne in zaposlitvene problematike (prijava v evidenco brezposelnih oseb) ali trajna nezaposljivost. Ker gre za vzpostavljen sistem dodeljevanja podpore za najbolj materialno ogrožene v državi, je ciljanje vavčerjev na to skupino bolj transparentno, administrativno enostavno in z manj verjetnosti zlorab.

Upravičencev do DSP ali VD je na mesečni ravni med 80.000 in 90.000. Vsi so bodisi prevozno revni ali ranljivi bodisi energetsko revni ali ranljivi, saj po definiciji spadajo v 1. dohodkovni kvintil. Gre torej za najbolj materialno ogroženo podskupino prevozno in energetsko revnih in ranljivih oseb.

V primeru, da ostanejo sredstva na postavki (tj. da vavčerja ne unovčijo vsi upravičenci oz. ga ne unovčijo v celoti), se bo preučilo možnost razširitve baze upravičencev.

Opis načina izvajanja ukrepa ali naložbe

Izvajanje ukrepa bi potekalo preko Finančne uprave RS (FURS). Vavčer je dobroimetje v informacijskem sistemu FURS (tj. gre za digitalni vavčer), ki ga ima vsaka oseba, ki izpolnjuje predpisane pogoje (upravičenec do bona) in ga lahko unovči pri ponudnikih storitev oz. prodajalcu, ki izpolnjujejo predpisane pogoje, za plačilo opravljenih dovoljenih storitev. Sistem bo integriran z evidencami prebivalcev (CRP) in davčno številko, da se zagotovi, da je vavčer vezan na konkretno osebo.

Za vavčer ne bo potrebno zaprositi in se ga ne dobi po pošti v fizični obliki. Za unovčenje vavčerja bo potrebno prodajalcu predložiti identifikacijski dokument ali kopijo identifikacijskega dokumenta in izpolnjen obrazec, ki potrjuje unovčitev vavčerja. Drugo posebno zaprosilo za unovčitev ni predvideno. Znesek vavčerja je deljiv in se bo lahko unovčil v večkratnem znesku do roka unovčitve 31. 12. 2027.

V sistemu eDavki bo razvit poseben modul za izdajo, unovčevanje in spremljanje bonov. Vsaka unovčitev bo potekala v realnem času, izvajalci (prodajalci ali ponudniki storitev) se bodo prijavljali prek FURS portala in vnašali podatke. Poleg modula za izvajalce bo FURS pripravil tudi uporabniški vmesnik za nadzor in poročanje.

Pri implementaciji bodo sodelovali tudi centri za socialno delo in nevladne organizacije, ki bodo imele pomembno vlogo ciljanega obveščanja upravičencev o možnosti koriščenja vavčerje. Za ozaveščanje o ukrepu lahko koristimo tudi neformalno mrežo za ozaveščanje (ukrep C1.M1), pa tudi druge organizacije z nalogo obveščanja o ukrepih, namenjenih prevozno in energetsko revnim osebam (gledati naložbo C2.I1), saj gre nenazadnje za isto ciljno skupino.

Kjer relevantno, pojasnilo, kako bo ukrep ali naložba prispeval k odpravljanju neenakosti med spoloma

Ukrep ima pozitiven vpliv na enakost spolov, saj v večji meri naslavlja potrebe samskih mater, žensk v gospodinjstvih z nizkimi prihodki in starejših žensk, ki so pogosto bolj izpostavljene energetski in prometni revščini. Dostop do trajnostne mobilnosti omogoča večjo mobilnost žensk pri vsakodnevnih opravkih, kar prispeva k njihovi ekonomski in socialni participaciji. Prav tako omogoča boljši dostop do dela, izobraževanja in zdravstva ter zmanjšuje njihovo odvisnost od (pogosto dragih ali nedosegljivih) zasebnih oblik prevoza.

Časovni načrt izvajanja ukrepa ali naložbe

Za ukrep se predvideva enkratno izplačilo v letu 2027.

Prednost enkratnega izplačila v primerjavi z razpršenim letnim dodeljevanjem manjših zneskov je v tem, da upravičenec lahko izvede nakup večje vrednosti (na primer, e-kolo, balkonski solarni panel ali štedilnik). Odvisno od izbire, mu naložba lahko že takoj omogoča nižje stroške ogrevanja ali prevoza, kar bo blažilo vpliv ETS2, ki se začne predvidoma v letu 2027.

2.2.2.3.2 Načelo, da se ne škoduje bistveno

Vavčerji so skladni z načelom, da se ne škoduje bistveno.

Spodbujajo blaženje podnebnih sprememb (cilj 1). Vavčerji prispevajo k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov:

- s spodbujanjem javnega prometa in kolesarjenja (namesto avtomobila),
- z omogočanjem energetske učinkovitosti gospodinskih naprav,
- z nakupom balkonskih solarnih panelov, ki proizvajajo čisto elektriko,
- z zmanjšanjem rabe fosilnih goriv pri ogrevanju (prehod na pelete, elektriko),
- z zmanjšanjem energetske porabe prek izolacijskih ukrepov.

Ne povzročajo pomembne škode drugim okoljskim ciljem. Vavčerji so v večini usmerjeni v majhne, lokalne, nizkoogljične in neinvazivne naložbe:

- ne zahtevajo posegov v tla, vodo ali naravna območja,
- nimajo vpliva na biotsko raznovrstnost ali vodne vire,
- spodbujajo učinkovito rabo virov (npr. pametni merilniki, lokalna samooskrba),
- zmanjšujejo potrebo po dragih in emisijsko intenzivnih rešitvah (avtomobili, plinske peči).

Večina aktivnosti je navedenih v prilogi k obvestilu komisije Tehnične smernice za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno v okviru uredbe o Socialnem skladu za podnebje, z navedbo, da »zadostuje skladnost z veljavo zakonodajo«, konkretno:

- nakup ali zamenjavo ogrevalnih in hladilnih sistemov z bolj učinkovitimi (sanitarne toplotne črpalke, inverterske hladilne naprave) – B6,

- zamenjava elementov ogrevalnih in hladilnih sistemov na stavbi (namestitve termostatskih vintilov, obtočne črpalke) – B2,
- energetska učinkovit prezračevalni sistem – B2,
- zamenjavo zastarelih plinskih štedilnikov in drugih starih gospodinjskih aparatov z energetska učinkovitejšimi modeli – B2
- zamenjavo oken in vrat z energetska učinkovitimi – B2,
- vzdrževanje malih kurilnih naprav – B7.1,
- naložbo v balkonske sončne celice za lastno proizvodnjo elektrike – B6,
- nakup pametnih merilnikov porabe energije za spremljanje in optimizacijo porabe v gospodinjstvu – B5,
- nakup mesečnih ali letnih vozovnic za javni potniški promet – T8,
- nakup električnih koles in tovornih e-koles – T2,
- nakup navadnih koles in tovornih koles – T2.

Pri dejavnostih B2 bo upoštevan pogoj za skladnost z DNSH kriterijem, tj. uvrstitev naprave v najvišja dva razreda energijske učinkovitosti, oz. v višje razrede, določene v delegiranem aktu, v skladu z Uredbo (EU) 2017/1369 in delegiranimi akti, sprejetimi na podlagi navedene uredbe.

Nakup peletov za ogrevanje ni navedena v prilogi, zato zanjo podajamo daljšo razlago:

Vprašanje	Da/Ne	Utemeljitev neobstoja bistvenega škodovanja ob upoštevanju temeljev iz oddelka 1
<i>Izključene dejavnosti in sredstva:</i> Ali je dejavnost oziroma sredstvo na seznamu izključenih dejavnosti in sredstev iz sektorskih prilog?	NE	Proizvodnja in uporaba peletov ni na seznamu izključenih dejavnosti in sredstev.
<i>Blažitev podnebnih sprememb:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo privedlo do znatnih emisij toplogrednih plinov?	NE	Uporaba peletov kot obnovljive biomase zmanjšuje emisije toplogrednih plinov v primerjavi s fosilnimi gorivi. Pri trajnostni rabi lesa se emisije CO ₂ štejejo kot del ogljičnega kroga in ne pomenijo neto povečanja toplogrednih plinov.
<i>Prilagajanje podnebnim spremembam:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo privedlo do povečanega škodljivega vpliva na sedanje podnebje in pričakovano prihodnje podnebje, na ukrepe sam ali na ljudi, naravo ali sredstva?	NE	Pridobivanje in uporaba peletov ne povečujeta škodljivega vpliva na podnebne spremembe, zlasti če biomasa izvira iz trajnostno gospodarjenih gozdov, kjer se ohranja ogljična bilanca.
<i>Trajnostna raba ter varstvo vodnih in morskih virov:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo škodovalo: (i) dobremu stanju ali dobremu ekološkemu potencialu vodnih teles, vključno s površinskimi in podzemnimi vodami, ali (ii) dobremu okoljskemu stanju morskih voda?	NE	Proizvodnja peletov ne povzroča bistvenih škodljivih vplivov na površinske ali podzemne vode. V postopku se uporablja standardna tehnologija sušenja in stiskanja biomase, brez nevarnih emisij v vode. Ob ustreznem ravnanju z odpadnimi vodami dejavnost ne škoduje ekološkemu stanju vodnih teles.

<i>Prehod na krožno gospodarstvo, vključno s preprečevanjem odpadkov in recikliranjem:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo: (i) privedlo do znatnega povečanja nastajanja, sežiganja ali odlaganja odpadkov, razen sežiganja nevarnih odpadkov, ki jih ni mogoče reciklirati, ali (ii) privedlo do znatne neučinkovitosti neposredne ali posredne rabe naravnih virov^[1] v kateri koli fazi njihovega življenjskega cikla, ki jih ne zmanjšujejo ustrezni ukrepi, ali (iii) bistveno in dolgoročno škodovalo okolju z vidika krožnega gospodarstva^[2]?	NE	Peleti nastajajo predvsem iz stranskih produktov lesne industrije (žagovina, oblanci), kar spodbuja krožno rabo surovin. Dejavnost ne povzroča povečanja nevarnih odpadkov, pepel ob uporabi se lahko uporabi kot mineralno gnojilo. Ne povzroča znatne neučinkovitosti rabe virov.
<i>Preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo privedlo do znatnega povečanja emisij onesnaževal^[3] v zrak, vodo ali zemljo?	NE	Peleti imajo nizko vsebnost vlage in pepela ter ob ustreznih standardih (ENplus A1) zagotavljajo nizke emisije onesnaževal (prah, SO₂, NO_x). Pri proizvodnji ni nevarnih snovi, ki bi povzročale nesorazmerno onesnaževanje.
<i>Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in ekosistemov:</i> ali se pričakuje, da bo dejavnost oziroma sredstvo: (i) znatno škodljivo za dobro stanje^[4] in odpornost ekosistemov ali (ii) škodljivo za stanje ohranjenosti habitatov in vrst, vključno s tistimi, ki so v interesu Unije?	NE	Uporaba peletov ne škoduje biotski raznovrstnosti, zlasti kadar les izvira iz certificiranih gozdov (FSC, PEFC), kjer se zagotavlja trajnostno gospodarjenje, ohranjanje habitatov in preprečevanje krčenja gozdov.

^[1] Naravni viri vključujejo energijo, materiale, kovine, vodo, biomaso, zrak in zemljo.

^[2] Za več informacij o cilju krožnega gospodarstva glej uvodno izjavo 27 uredbe o taksonomiji.

^[3] Onesnaževalo pomeni snov, vibracijo, toploto, hrup, svetlobo ali drug onesnaževalec v zraku, vodi ali tleh, ki je lahko škodljiv za zdravje ljudi ali okolje, kot je opredeljeno v členu 2(10) uredbe o taksonomiji.

^[4] V skladu s členom 2(16) uredbe o taksonomiji „dobro stanje“ pomeni v zvezi z ekosistemom, da je ekosistem v dobrem fizičnem, kemijskem in biološkem stanju ali ima dobre fizične, kemijske in biološke elemente kakovosti in je zmožen samoreprodukcije ali samoobnove, pri čemer niso ogrožene sestava vrst, struktura ekosistema in ekološke funkcije“.

2.2.2.3.3 Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: v veljavi zakonska podlaga za unovčitev vavčerja za trajnostno mobilnost in energetska učinkovitost

Opis:

Sprejetje in uveljavitev zakonske oziroma podzakonske podlage, ki omogoča pravno, finančno in administrativno izvajanje ukrepa vavčerjev za trajnostno mobilnost in energetska učinkovitost. Mejnik pomeni, da so določeni pogoji za upravičenost, namen porabe sredstev, način dodeljevanja vavčerjev, odgovorne institucije, ter postopek unovčevanja pri ponudnikih blaga in storitev.

Cilj: število upravičencev, ki je vavčer unovčilo

Opis:

Kazalnik meri število različnih upravičencev, ki so vsaj enkrat delno ali v celoti unovčili vavčer za trajnostno mobilnost in/ali energetska učinkovitost. Ker bo vavčer mogoče unovčevati postopoma (več nakupov do skupne vrednosti), ta kazalnik ne meri števila transakcij, temveč dejansko doseženih ljudi.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrletje
C2.F.M1.1.2026Q4	C2.F.I3	M	V veljavi zakonska podlaga za unovčitev vavčerja za trajnostno mobilnost in energetska učinkovitost		0	1	2026	Q4
C2.F.M1.2.2027Q2	C2.F.I3	T	Število upravičencev, ki je vavčer unovčilo	Število	0	60.000	2027	Q4
C2.F.M1.3.2028Q4	C2.F.I3	T	Število upravičencev, ki je vavčer unovčilo	Število	60.000	100.000	2028	Q4

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Cilj mejnika je vzpostaviti pravno in operativno osnovo za izvajanje ukrepa, ki omogoča enostavno, pregledno in zakonito dodeljevanje pomoči.

Cilj (target) 'Število upravičencev, ki je vavčer unovčilo' je bil izbran, ker meri, koliko oseb je koristilo ukrep. Pričakuje se, da vavčerji (podobno kot turistični boni leta 2020 in 2021) ne bodo v celoti unovčeni, pač pa da bo vavčer unovčilo 75% upravičenega prebivalstva – teh je pa med 80.000-90.000 (število prejemnikov DSP in VD se iz meseca v mesec in med leti razlikuje). Prav tako se pričakuje, da nekateri vavčerji ne bodo unovčeni v celotnem znesku. V naslednjem letu se zato pričakuje povečanje baze upravičencev in koriščenje vseh razpoložljivih sredstev.

Opis, kaj mejnik/cilj meri

Mejnik meri, ali je v veljavi zakonska podlaga za izvajanje ukrepa.

Cilj (target) 'Število upravičencev, ki je vavčer unovčilo' meri, koliko oseb je koristilo vavčerje.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Vir podatkov za število upravičencev, ki je vavčer unovčilo, je informacijski sistem za sledenje unovčenja vavčerjev. Merilna enota je število edinstvenih upravičenih, identificiranih z davčno številko. Ex-post se bo spremljalo in merilo tudi število in vsota unovčenih vavčerjev glede na namen porabe (za dvoletno poročanje).

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Ker gre za nov ukrep je izhodiščna vrednost enaka nič. Končna vrednost je enaka 100.000.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Mejnik bo dosežen v letu 2026, v istem letu se bo tudi že začel izvajati. Zadnji cilj bo dosežen v Q4 2028.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

MOPE: priprava zakonske podlage, priprava ukrepa, vključujoč natančne opredelitve upravičencev in upravičenih naložb in ukrepov.

FURS: evidentiranje in vodenje upravičencev, avtomatizirano obveščanje upravičencev preko eDavkov, informacijska infrastruktura za sledenje unovčitev

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ) in CSD pri presoji upravičenosti do vavčerjev nima neposredne vloge, saj se bo upravičenost do vavčerjev naslanjala na obstoječo odločbo o DSP in VD.

2.2.2.3.4 *Financiranje in stroški*

Opis metodologije za izračun stroškov

Ocena stroškov temelji na uvedbi vavčerjev v vrednosti 650 € na odraslega upravičenca, ki bodo namenjeni posameznikom, ki prejemajo denarno socialno pomoč ali varstveni dodatek. Po podatkih MDDSZ se število takšnih upravičencev na mesečni ravni giblje med 80.000 in 90.000, od tega je približno 20% mladoletnih upravičencev. Za zagotovitev dovolj sredstev na postavki ob upoštevanju medletnega nihanja števila upravičencev DSP in VD smo pri izračunu vzeli maksimalno število mesečnih prejemnikov v letu 2024.

Ključne predpostavke:

- Vrednost vavčerja: 650 € na upravičeno polnoletno osebo in 300 € na upravičeno mladoletno osebo.
- Administrativni stroški: predvidoma nizki in zajeti v tehnično pomoč; upravičenih organizacij, ki niso ranljiva gospodinjstva ali uporabniki prevoza (*ang.* »benefitting entities other than vulnerable households, vulnerable micro-enterprises and vulnerable transport users«) ni.
- Način koriščenja: vavčer bo mogoče unovčiti v enem znesku ali postopoma, do skupne vrednosti 650 € oz. 300 €.
- Stopnja koriščenja: pričakovano okoli 75 % v prvi fazi, tj. malo manj kot je bila stopnja koriščenja turističnih bonov⁴⁰ v letih 2020 in 2021.
- Obseg upravičenih namenov: vključeni bodo ukrepi, ki prispevajo k zmanjšanju emisij in večji energetski učinkovitosti, navedeni v opisu naložbe C2.I3.

Spodaj navajamo strošek posameznega namena vavčerja, ki je bil upoštevan pri določitvi vrednosti vavčerja (za odraslo osebo) €650. Glede na to, da gre za nižji dohodkovni razred, ne gledamo povprečja cen na trgu, pač pa najnižje cene na trgu. Izjemi sta izposoja koles in vozovnice JPP, kjer posameznik nima izbire v katerem mestu živi, in smo gledali povprečje, ter plačilo energentov, katerih cena se razlikuje predvsem glede na vrsto energenta in površino stanovanja, o čemer v danem trenutku upravičenec nima izbire; tu smo prikazali cenovni razpon.

- nakup ali zamenjavo ogrevalnih in hladilnih sistemov z bolj učinkovitimi (sanitarne toplotne črpalke (€1.600), inverterske hladilne naprave (€650)),
- zamenjava elementov ogrevalnih in hladilnih sistemov na stavbi (namestitve termostatskih ventilov (€15), obtočne črpalke (€250))
- energetsko učinkovit prezračevalni sistem (€400),
- zamenjavo zastarelih plinskih štedilnikov z energetsko učinkovitejšimi modeli na elektriko (€300),
- zamenjavo oken (€400) in vrat (€1.000) z energetsko učinkovitimi,
- vzdrževanje malih kurilnih naprav (€40),
- nakup peletov za ogrevanje (€400-€1.800 na leto, *odvisno od velikosti stanovanja*),
- naložbo v balkonske sončne celice za lastno proizvodnjo elektrike (€300),
- nakup pametnih merilnikov porabe energije za spremljanje in optimizacijo porabe v gospodinjstvu (€30),
- naprave za varčevanje z energijo in vodo, kot so: led sijalke, podaljški za elektriko s stikalom za izklop, varčevalni nastavki za pipo in tuš, tesnila za okna (€100 – upoštevano povprečje in komplet ukrepov – *npr. zatesnitev vseh oken, ne samo enega v stanovanju*),
- nakup mesečnih ali letnih vozovnic za javni potniški promet (€400 na leto – *upoštevano povprečje*),

⁴⁰ <https://www.24ur.com/novice/slovenija/najvec-vrednosti-obeh-bonov-porabljene-na-zadnji-dan-veljavnosti.html>

- nakup električnih koles (€1.000) in tovornih e-koles (€2.500),
- nakup navadnih koles (€250) in tovornih koles (*trenutno ni na trgu*).

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

Ukrep se bo izvajal v dveh fazah:

1. faza: 2026–2027

- Zakonska in informacijska priprava: leto 2026,
- Začetek unovčevanja vavčerjev: od sredine leta 2026 naprej,
- Rok za koriščenje v prvi fazi: do 31. 12. 2027.

2. faza: 2028 (če bodo na voljo sredstva)

- V primeru, da sredstva iz prve faze ne bodo v celoti izkoriščena, bo ukrep razširjen na širšo ciljno skupino (npr. prejemniki otroškega dodatka),
- Podaljšan rok koriščenja: do 31. 12. 2028.

Stroški bodo praviloma nastajali ob dejanski unovčitvi vavčerja pri ponudniku, kar pomeni, da bo proračunski odliv odvisen od dejanske porabe (ne zgolj dodelitve pravice).

Delež nacionalnega sofinanciranja

Ukrep bo v celoti financiran iz SSP; stopnja nacionalnega sofinanciranja je 0%.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Za vavčerje ni predvidenih drugih virov financiranja iz EU.

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

V kolikor se bo vavčerje koristilo za večje naložbe, katerih cena presega vrednost vavčerja, lahko pričakujemo sofinanciranje s strani upravičenca. Število in vrednost tovrstnih sofinanciranj v tej fazi ni možno oceniti.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Predvideni stroški so realistični in sorazmerni, upoštevajoč:

- cene izdelkov in storitev na slovenskem trgu (npr. osnovno e-kolo: €800–1.200; balkonski solarni panel: €300–600; mesečna vozovnica za JPP: €20–50),
- pretekle izvedbene izkušnje v Sloveniji (turistični boni, energetske subvencije Eko sklada, brezplačne vozovnice za upokoјence),
- majhno tveganje zlorab zaradi namenskega koriščenja v sistemu z evidentiranimi ponudniki in izdelki.

Vrednost 650 € je ocenjena kot zadostna za izvedbo ene večje investicije ali kombinacijo manjših ukrepov. Pri večjih investicijah je možno sočasno koristiti preostale finančne spodbude države (za e-kolo in balkonski solarni panel, na primer), s čimer lahko pride posamezni upravičenec na nizek lastni prispevek za nakup.

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C2.F.M1	Vavčerji za trajnostno mobilnost in energetska učinkovitost	01/01/2026	31/12/2082	55.000.000	44.000.000	0	11.000.000	0	0	0	0

2.2.2.3.5 Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza

/

2.2.2.3.6 Dodatnost

Pri vavčerjih kot celota gre za popolnoma nov ukrep.

Spodaj še navajamo dodatnost glede na posamezen namen vavčerja:

- Zamenjava zastarelih plinskih štedilnikov z energetsko učinkovitejšimi modeli na elektriko – gre za nov ukrep; drugih virov sofinanciranja trenutno ni.
- Nakup ali zamenjavo ogrevalnih in hladilnih sistemov z bolj učinkovitimi (sanitarne toplotne črpalke, inverterske hladilne naprave) – nakup sanitarne toplotne črpalke kot samostojen ukrep ni upravičen do sredstev, je pa upravičen strošek širšega ukrepa (vgradnja kurilne naprave na lesno biomaso za centralno ogrevanje stavbe) v okviru trenutno odprtega javnega razpisa za nove naložbe v večjo energijsko učinkovitost in rabo obnovljivih virov energije v stavbah. Za inverterske hladilne naprave prav tako ni drugih virov financiranja.
- zamenjava elementov ogrevalnih in hladilnih sistemov na stavbi (namestitve termostatskih vintilov, obtočne črpalke) - gre za nov ukrep; drugih virov sofinanciranja trenutno ni.
- Energetsko učinkovit prezračevalni sistem - trenutno je odprt javni poziv za nepovratne finančne spodbude za nove naložbe v večjo energijsko učinkovitost in rabo obnovljivih virov energije v stavbah⁴¹, po katerem so posamezniki (lastniki nepremičnine) upravičeni do nepovratne finančne spodbude v vrednosti 30 % priznanih stroškov naložbe. Posameznik bo lahko koristil subvencijo in vavčer hkrati. Dodatnost je torej v obliki povečanja vrednosti sofinanciranja.
- Zamenjava zastarelih plinskih štedilnikov in drugih starih gospodinjskih aparatov z energetsko učinkovitejšimi modeli - gre za nov ukrep; drugih virov sofinanciranja trenutno ni.
- Zamenjava oken in vrat z energetsko učinkovitimi - trenutno je odprt javni poziv za nepovratne finančne spodbude za nove naložbe v večjo energijsko učinkovitost in rabo obnovljivih virov energije v stavbah⁴², po katerem so posamezniki (lastniki nepremičnine) upravičeni do nepovratne finančne spodbude v vrednosti 30 % priznanih stroškov naložbe. Posameznik bo lahko koristil subvencijo in vavčer hkrati. Dodatnost je torej v obliki povečanja vrednosti sofinanciranja.
- Vzdrževanje malih kurilnih naprav - gre za nov ukrep; drugih virov sofinanciranja trenutno ni.
- Nakup peletov za ogrevanje – ni rednega vira financiranja ali javnega razpisa, lahko si pa pri nakupu peletov prejemniki DSP in VD pomagajo z izredno denarno socialno pomočjo. Ukrep je komplementaren naložbi C1.11, v okviru katere upravičenec lahko prejme peč na pelete.
- Naložba v balkonske sončne celice za lastno proizvodnjo elektrike – trenutno je odprt javni poziv za nepovratne finančne spodbude za nove naložbe v večjo energijsko učinkovitost in rabo obnovljivih virov energije v stavbah⁴³, po katerem so posamezniki (lastniki nepremičnine) upravičeni do nepovratne finančne spodbude v vrednosti 30 % priznanih

⁴¹ https://www.ekosklad.si/uploads/11b57dfe-d1db-4fe0-bad2-007e12a1130b/Javni-poziv-114SUB-OB24_s-spremembo-javnega-poziva-22.-11.-2024.pdf

⁴² https://www.ekosklad.si/uploads/11b57dfe-d1db-4fe0-bad2-007e12a1130b/Javni-poziv-114SUB-OB24_s-spremembo-javnega-poziva-22.-11.-2024.pdf

⁴³ https://www.ekosklad.si/uploads/11b57dfe-d1db-4fe0-bad2-007e12a1130b/Javni-poziv-114SUB-OB24_s-spremembo-javnega-poziva-22.-11.-2024.pdf

stroškov naložbe. Posameznik bo lahko koristil subvencijo in vavčer hkrati. Dodatnost je torej v obliki povečanja vrednosti sofinanciranja.

- Nakup pametnih merilnikov porabe energije za spremljanje in optimizacijo porabe v gospodinjstvu – gre za nov ukrep; drugih virov sofinanciranja trenutno ni.
- Nakup mesečnih ali letnih vozovnic za javni potniški promet – obstaja več subvencij glede na ciljno skupino (študentje, dijaki, registrirani športniki) in območje voženj. Najvišja cena navadne vozovnice je €560 (letna za celotno Slovenijo), subvencionirane pa €200. Posameznik bo lahko koristil subvencijo in vavčer hkrati. Dodatnost je torej v obliki povečanja vrednosti sofinanciranja.
- Nakup električnih koles in tovornih e-koles – trenutno je odprt javni razpis za subvencijo do 30% vrednosti kolesa; subvencija se pridobi ne glede na materialni položaj prijavitelja. Posameznik bo lahko koristil subvencijo in vavčer hkrati. Dodatnost je torej v obliki povečanja vrednosti sofinanciranja.
- Nakup navadnih koles in tovornih koles – gre za nov ukrep; drugih virov sofinanciranja trenutno ni.

2.2.2.3.7 Skladnost z EU pravili glede državne pomoči

Naložba ne bo predstavljala državnih pomoči skladno s členom 107(1) Pogodbe o delovanju EU. Prejemniki so gospodinjstva oz. fizične osebe.

2.2.3 Ocena skupnih stroškov za komponento C2

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ (EUR)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C2.G.I1	Prevozi na klic	01/01/2026	31/12/2032	167.360.000	1.930.000	7.280.000	36.170.000	28.800.000	29.890.000	31.060.000	32.230.000
C2.F.I2	E-vozila	01/01/2027	31/12/2032	2.110.000	0	1.055.000	1.055.000	0	0	0	0
C2.F.M1	Vavčerji za trajnostno mobilnost in energetsko učinkovitost	01/01/2026	31/12/2028	55.000.000	44.000.000	0	11.000.000	0	0	0	0
TOTAL		01/01/2026	31/12/2032	224.470.000	45.930.000	8.335.000	37.236.000	28.800.000	29.890.000	31.060.000	32.230.000

Viri financiranja za komponento

SKUPAJ	Socialni sklad za podnebje	Prerazporeditev iz programov deljenega upravljanja	Nacionalno sofinanciranje	Delež nacionalnega sofinanciranja
224.470.000	168.352.500	0	56.117.500	25%

2.2.4 Mejniki in cilji za komponento C2

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C2.G.M1.1.2026Q2	C2.G.M1	M	Izbor strokovnjakov za razvoj in spremljanje naložbe prevozov na klic				2026	Q2
C2.G.I1.5.2027Q4	C2.G.I1	T	Nakupi brezemisijских vozil	Število enot	0	50	2027	Q4
C2.G.I1.6.2028Q2	C2.G.I1	T	Nakupi brezemisijских vozil	Število enot	50	247	2029	Q4
C2.G.I1.7.2028Q4	C2.G.I1	T	Število delujočih enot prevozov na klic	Število enot	0	47	2027	Q4
C2.G.I1.7.2028Q4	C2.G.I1	T	Število delujočih enot prevozov na klic	Število enot	47	230	2029	Q4
C2.G.I1.8.2029Q2	C2.G.I1	T	Število delujočih enot prevozov na klic	Število enot	230	247	2032	Q4
C2.F.I2.1.2027Q2	C2.F.I2	M	Objava javnega razpisa		0	1	2027	Q2
C2.F.I2.2.2027Q4	C2.F.I2	T	Število upravičencev (izvajalcev prevozov na zahtevo), ki so prejeli subvencijo v okviru SNP	Število gospodinjstev	0	100	2028	Q4
C2.F.M1.1.2026Q4	C2.F.I3	M	V veljavi zakonska podlaga za unovčitev vavčerja za trajnostno mobilnost in energetska učinkovitost		0	1	2026	Q4
C2.F.M1.2.2027Q2	C2.F.I3	T	Število upravičencev, ki je vavčer unovčilo	Število	0	60.000	2027	Q4

2.2.5 Opis scenarija v primeru kasnejšega začetka ETS2

V primeru kasnejšega začetka izvajanja se skupna vrednost komponente sorazmerno zmanjša, in sicer na 192,4 milijone evrov. Zamik začetka izvajanja ni predviden, saj je potrebno prevozno revnim in ranljivim čim prej omogočiti bodisi naložbe za blaženje cen goriv (v okviru vavčerjev) bodisi premik na bolj trajnostne in cenovno ugodne načine mobilnosti (prevozi na klic in e-subsidije). Zaradi nižje vrednosti komponente se sorazmerno zmanjša število enot prevozov na klic, in sicer na končno vrednost 180 e-kombijev v cirkulaciji.

2.3 KOMPONENTA: C4 – Tehnična pomoč

2.3.1 Opis komponente (povzetek)

Področje ukrepanja: [Tehnična pomoč – člen 8\(3\)](#)

Cilj:

Tehnična pomoč v okviru socialnega načrta za podnebje bo namenjena prvenstveno udeležencem v sistemu upravljanja in nadzora koriščenja Socialnega sklada za podnebje. Stroški upravljanja krovnih upravičencev s konkretnimi programi so predvideni in obrazloženi v okviru vsebinskih komponent, ki naslavljajo energetske in prevozno revščino ter ranljivost.

Tehnična pomoč bo namenjena zagotavljanju učinkovitega izvajanja socialnega načrta za podnebje, pri čemer bo prvenstveno namenjena opravljanju sistemskih nalog (zagotavljanja nalog organov, pristojnih za izvajanje načrta, za izvajanje funkcije računovodenja do Evropske komisije, za podpis izjave o upravljanju, za revizijo in podobno). Slovenija bo s pomočjo sredstev tehnične pomoči vzpostavila ustrezno usposobljeno kadrovske strukturo za izvajanje socialnega načrta za podnebje, ustrezen informacijski sistem za spremljanje, sistem obveščanja in osveščanja javnosti ter druge podpore aktivnosti za uspešno izvajanje (analize, študije, vrednotenja, usposabljanja, delovni sestanki ipd.).

Ukrepi:

Tehnična pomoč za izvajanje socialnega načrta za podnebje

Ocena skupnih stroškov komponente: **12 milijonov EUR**, od tega

Stroški iz Socialnega sklada za podnebje: **9 milijonov (75%) EUR**

Stroški iz programov deljenega upravljanja (e.g. ESF+, ERDF, etc.): **0 EUR**

Stroški iz nacioanlnega sofinanciranja: **3 milijonov (25%) EUR**

2.3.2 Opis ukrepov v komponenti

2.3.2.1 Tehnična pomoč za izvajanje Socialnega načrta za podnebje

2.3.2.1.1 Opis

Narava, vrsta in obseg ukrepa tehnične pomoči

Namen tehnične pomoči je zagotoviti učinkovito izvajanje socialnega načrta za podnebje. Z aktivnostmi, ki se bodo izvajale v okviru tehnične pomoči, se bodo povečali prepoznavnost programa in njegovih sestavnih delov, kakovost njihove izvedbe, njihovo spremljanje in nadzor nad njihovim izvajanjem ter zagotovilo njihovo večjo usklajenost med partnerji. V okviru tehnične pomoči se bo spodbujalo pripravo projektnih predlogov, izvajalo različne analize in vrednotenja ter aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti za podporo projektnim aktivnostim ter zagotavljalo ustrezno kadrovske in informacijsko podporo za izvedbo aktivnosti.

Glavni **cilji**, ki se bodo uresničili v okviru tehnične pomoči, so:

- zagotoviti nemoteno in dobro izvedbo ter spremljanje programa s pripravo in z izbiro programov, projektov, izvedbo analiz in vrednotenj, strokovnih ocen, poročil in ustrezno administrativno usposobljenostjo upravičencev;
- zagotoviti usklajenost in razpoznavnost programa, razvojnih prioritet, prednostnih usmeritev oz. operacij med partnerji ter splošno in strokovno javnostjo; in
- zagotoviti informacijsko podprto vodenje, spremljanje in poročanje o programu.

Razvojni kontekst

Aktivnosti tehnične pomoči podpirajo načrtovanje, upravljanje in izvajanje ukrepov zmanjševanja energetske in prevozne ranljivosti skladno s socialnim načrtom za podnebje.

Predvidene dejavnosti

Tehnična pomoč bo vključevala zlasti naslednje:

- aktivnosti za pripravo in izbiro operacij, projektov, programov;
- analize za izvedbo ukrepov energetske in prevozne ranljivosti;
- vrednotenja/poročila/strokovne ocene;
- ukrepe, namenjene partnerjem, upravičencem, splošni in strokovni javnosti, vključno z aktivnostmi informiranja in obveščanja javnosti, ukrepe usklajevanja in spodbujanja sodelovanja med partnerji ter ukrepe za dvigovanje okoljske ozaveščenosti;
- aktivnosti za vzpostavitev, nadgradnjo in povezovanje informacijskih sistemov za vodenje, spremljanje, vrednotenje, poročanje in nadzor izvajanja operacij/projektov/programov; in
- podporne aktivnosti pri izvajanju operativnega programa in aktivnosti za dvig administrativne usposobljenosti njegovih upravičencev (dodatne zaposlitve, usposabljanja, izmenjava izkušenj, delovanje odbora za spremljanje, javna posvetovanja idr.).

Upravičenci oz. ciljne skupine

Upravičenci do tehnične pomoči so pravne osebe javnega in zasebnega prava, vključene v izvajanje operativnega programa (na primer: ministrstva, vladne službe, javne agencije, javni zavodi, javni skladi, subjekti spodbujanja zmanjševanja energetske in prevozne ranljivosti).

Ciljne skupine so poleg upravičencev tudi strokovna javnost, nevladne organizacije, gospodarske družbe, ki izvajajo izobraževalno dejavnost, in drugi subjekti.

2.3.2.1.2 Mejniki, cilji in časovnica

Mejnik: Vzpostavitev sistema upravljanja in nadzora Socialnega načrta za podnebje

Opis

Izvajanje ukrepov socialnega načrta za podnebje je vezano na odobritev Socialnega načrta za podnebje v Sloveniji ter posledično na vzpostavitev sistema upravljanja in nadzora, kar je predvideno z ustreznim sklepom na ravni Vlade Republike Slovenije. V vladnem gradivu bodo določeni ključni akterji, pristojni za upravljanje in nadzor v Sloveniji, s čimer bodo vzpostavljeni ključni pogoji za začetek izvajanja ukrepov za zmanjševanje energetske in prevozne ranljivosti. V tem okviru bo pripravljen opis sistema upravljanja in nadzora socialnega načrta za podnebje ter s tem operativni začetek delovanja sistema v Sloveniji.

Cilj: Dodelitev vseh razpoložljivih sredstev za izvajanje ukrepov Socialnega načrta za podnebje

Opis

Predvideva se, da bodo skladno z nacionalno in evropsko zakonodajo pripravljene vse potrebne podlage za koriščenje sredstev, predvsem s strani t.i. krovnih upravičencev, ki bodo izvajali ukrepe za zmanjševanje energetske in prevozne ranljivosti. Ukrepi bodo ovrednoteni in potrjeni s strani MOPE z odločitvijo o dodelitvi sredstev. Z dodelitvijo vseh sredstev na ustrezno pripravljene ukrepe, ki bodo skladni s SNP, bodo operativno doseženi vsebinski cilji, to je sistem podpor za energetske in prevozno ranljive.

Tabela, ki vsebuje informacije o mejnikih, ciljih in časovnem okviru za doseganje ukrepa/naložbe

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četr- letje
C4.TA.A1.S1.2027Q4	C4.TA.A1	M	Vzpostavitev sistema upravljanja in nadzora Socialnega načrta za podnebje	Sklep Vlade RS	0	1	2027	Q4
C4.TA.A1.S1.2029Q4	C4.TA.A1	M/T	Dodelitev vseh razpoložljivih sredstev za izvajanje ukrepov Socialnega načrta za podnebje	Poročilo o izvajanju SNP	0	1	2029	Q4

Razlaga, zakaj je bil posamezni mejnik/cilj izbran

Tehnična pomoč je namenjena predvsem vzpostavitvi učinkovitega sistema upravljanja in nadzora s strani nacionalnih institucij, torej vzpostavljanju pogojev za uspešno izvedbo ukrepov. Zaradi navedenega kvantitativno določeni mejniki in cilji niso ključni za merjenje uspešnosti ukrepov tehnične pomoči, ampak je ključna vzpostavitev učinkovitega sistema, ki bo omogočil uspešno izvedbo vsebinskih ukrepov in doseganje vsebinskih mejnikov in ciljev SNP. Posledično je najbolj ustrezen mejnik vzpostavitev sistema upravljanja in nadzora, to je časovna točka, ko je omogočena operativna izvedba ukrepov SNP. Cilj dodelitev vseh sredstev na vsebinske ukrepe SNP je bil izbran, ker predstavlja ključno časovno točko v izvajanju, ki pomeni polno operativnost sistema upravljanja in nadzora ter razpoložljivost vseh sredstev prejemnikom. Mejniki in cilji sta bila izbrana tudi z namenom, da se tudi finančno spodbudi začetek in polna operativnost izvajanja v kar najkrajšem možnem času (predvideno četrletje doseganja je bilo izbrano konzervativno). Hkrati narava podpornih aktivnosti tehnične pomoči narekuje potrebo, da so sredstva tehnične pomoči na voljo državi čimprej, da lahko ustreznim podpornim aktivnostim, ki morajo biti vzpostavljene najprej (obveščanje javnosti, informacijski sistem, zaposlitve ustrezne kadrovske strukture, analize, posvetovanja ipd.), če želimo uspešno izvedbo vsebinskih ukrepov ostalih komponent SNP.

Opis, kaj mejnik/cilj meri

Mejniki in cilji merita vzpostavitev pogojev, predvsem sistema in potrebnih pripravljalnih aktivnosti, za uspešno izvedbo vsebinskih ukrepov SNP. Mejniki merijo vzpostavljen sistem upravljanja in nadzora v Sloveniji, cilj pa dodelitev vseh razpoložljivih sredstev SNP na konkretne vsebinske ukrepe.

Navedba metodologije in virov, ki bosta uporabljena za objektivno preverjanje doseganja mejnika/cilja

Posebna metodologija v primeru tehnične pomoči menimo, da ni potrebna, gre za dva časovna mejnika v investicijskem ciklu izvajanja SNP, ki sta ključna predpogoja za učinkovito in uspešno izvedbo vsebinskih ukrepov. Mejniki so vezani na odločitev Vlade, kar pomeni medresorsko usklajenost med akterji, ki bodo skrbeli za sistem izvajanja skladno z evropskimi in nacionalnimi zakonskimi in podzakonskimi podlagami. Cilj je sicer prav tako kvalitativen in pove, da so vsi vsebinski ukrepi SNP operativni, v izvajanju ter na voljo prejemnikom, hkrati pa je tudi merljiv (vrednost dodeljenih sredstev SNP).

Opredelitev izhodiščne vrednosti mejnika/cilja

Začetna točka mejnika je določena kot točka 0 in pomeni, da še niso vzpostavljeni pogoji za izvajanje SNP. Točka 1 pomeni vzpostavljen sistem za izvajanje na ravni Slovenije.

Časovni okvir za doseganje mejnika/cilja

Predvidoma bodo vsa sredstva na vsebinske ukrepe SNP dodeljena najkasneje do konca leta 2029, kar pomeni, da je sistem polno operativen, da so vsa sredstva bila dodeljena konkretnim vsebinskim ukrepom, so na voljo prejemnikom, posledično se šteje, da sta tako energetska kot prevozna

ranljivost ustrezno naslovljeni. Cilju sledi spremljanje ukrepov, morebitno prilagajanje ter zaključek SNP.

Opredelitev odgovorne institucije, pristojne za izvajanje, spremljanje in poročanje

Za doseganje mejnika in cilja je pristojno MOPE, pri čemer je dejanski začetek delovanja sistema vezan na odločitev vlade, tudi zaradi potrebne medresorske usklajenosti organov v sistemu upravljanja in nadzora, cilj pa je bolj neposredno odvisen od t.i. (krovnih) upravičencev za samo izvedbo ter od MOPE, ki bo ukrepe potrjevalo.

2.3.2.1.3 *Financiranje in stroški*

Opis metodologije za izračun stroškov

Pri izračunu se je podobno kot pri tehnični pomoči, potrebni za izvajanje drugih EU skladov, uporabil pavšalni delež (2,5%).

Okvirni časovni načrt nastanka stroškov

Začetek nastanka stroškov bo v začetku izvajanja socialnega podnebnega načrta, tj. v letu 2026; zadnji stroški so predvideni za 2029.

Delež nacionalnega sofinanciranja

Stopnja nacionalnega sofinanciranja je 25%.

Informacije o morebitnem financiranju iz drugih instrumentov EU

Za tehnično pomoč ni predvidenih drugih virov financiranja iz EU.

Informacije o morebitnem financiranju iz zasebnih virov

Ni predvidenega sofinanciranja iz zasebnih virov.

Utemeljitev razumnosti ocenjenih stroškov

Uporabljen je maksimalni znesek, saj je veliko postavk v tej fazi za celotno obdobje težko predvideti (znesek vrednotenj, znesek za komuniciranje, strošek IT sistema za podporo izvajanju, potrebe po zaposlenih tekom celotnega 7-letnega obdobja, itd.)

Ocena skupne vrednosti ukrepa/naložbe

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C4.TA.A1.S1.2029Q4	C4.TA.A1	1.1.2026	31.12.2025	12.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0	0	0

2.3.2.1.4 *Utemeljitev vključenosti upravičencev, ki niso ranljiva gospodinjstva, mikro podjetja ali uporabniki prevoza*

/

2.3.2.1.5 *Dodatnost*

Tehnična pomoč bo izključno namenjena izvajanju SNP, pri čemer bo izvajanje vgnézdeno v obstoječ sistem izvajanja evropske kohezijske politike in bodo sredstva tehnične pomoči SNP uporabljena izključno za izvajanje SNP.

2.3.3 Ocena skupnih stroškov za komponento C4

Št.	Ukrep / naložba	Od	Do	SKUPAJ	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
C4.TA.A1	Tehnična pomoč	01/01/2026	31/12/2029	12.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0	0	0
TOTAL	Tehnična pomoč	01/01/2026	31/12/2029	12.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0	0	0

Viri financiranja za komponento

SKUPAJ	Socialni sklad za podnebje	Prerazporeditev iz programov deljenega upravljanja	Nacionalno sofinanciranje	Delež nacionalnega sofinanciranja
12.000.000	9.000.000	0	3.000.000	25%

2.3.4 Mejniki in cilji za komponento C4

Številka	Ukrep / naložba	Mejnik (M) / cilj (T)	Ime mejnika / cilja	Kvantitativni kazalnik (cilj)			Rok za doseganje	
				Enota merjenja	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Leto	Četrtoletje
C4.TA.A1.S1.2027Q4	C4.TA.A1	M	Vzpostavitev sistema upravljanja in nadzora Socialnega načrta za podnebje	Sklep Vlade RS	0	1	2027	Q4
C4.TA.A1.S1.2029Q4	C4.TA.A1	M/T	Dodelitev vseh razpoložljivih sredstev za izvajanje ukrepov Socialnega načrta za podnebje	Poročilo o izvajanju SNP	0	1	2029	Q4

2.3.5 Opis scenarija v primeru kasnejšega začetka ETS2

V primeru kasnejšega začetka izvajanja ETS BRT se bodo sredstva za tehnično pomoč sorazmerno zmanjšala. Časovni zamik izvajanja ni predviden, saj je potrebno pripraviti sistem.

2.4 Prerazporeditev v / iz programov deljenega upravljanja

2.4.1 Razlaga za prerazporeditev v programe deljenega upravljanja

Tovrstni transferji niso predvideni.

2.4.2 Razlaga za prerazporeditev iz programov deljenega upravljanja

Tovrstni transferji niso predvideni.

2.5 Ocena skupnih stroškov Načrta

2.5.1 Opis skladnosti stroškov z načelom stroškovne učinkovitosti ter njihove sorazmernosti glede na pričakovani vpliv Načrta

Načrtovane naložbe v okviru SNP so zasnovane tako, da zagotavljajo stroškovno učinkovitost in sorazmernost s pričakovanimi socialnimi in okoljskimi učinki. Vse ocene stroškov temeljijo na referenčnih vrednostih iz preteklih projektov in cen blaga in storitev na trgu.

Ker gre za najranljivejše skupine prebivalstva, ki nimajo lastnih sredstev za investicije, se pri naložbah v prenovalo doma (URE in OVE) iz SNP financira 100% vrednost subvencije, saj brez tega pri tej skupini prebivalstva, naložbe ne bi bilo.

Za stroškovno učinkovitost pri izvajanju skrbimo tako, da naložbe in ukrepe izvajajo institucije, ki imajo že izkušnje na dotičnem področju.

Skladnost stroškov z načelom stroškovne učinkovitosti bo redno spremljana prek kazalnikov uspešnosti in dvoletnega poročanja; po potrebi bodo izvedene prilagoditve, če se bodo pojavila odstopanja od pričakovanih stroškovnih razmerij ali vplivov.

2.5.1 Stroški Načrta glede na vir financiranja

Skupni stroški Načrta	Izhodiščna vrednost (EUR)	V primeru odloga začetka ETS2
Dodelitev državi članici v skladu s Prilogo II Uredbe o Socialnem podnebnem skladu, po odbitku zneskov, predvidenih v skladu s členom 10(3)	357.263.836	299.988.359
(Prerazporeditev v programe deljenega upravljanja)	/	
OCENA SKUPNE VREDNOSTI NAČRTA	475.805.855	399.988.359
Od tega		
Pokrito iz SSP	357.263.836	299.988.359
Nacionalno sofinanciranje	119.087.945	100.000.000
Prerazporeditev iz programov deljenega upravljanja	0	0
Prispevek v Instrument za tehnično podporo	0	0
Prispevek v namenski del države članice v okviru InvestEU	0	0

2.5.2 Minimalni in maksimalni kriteriji za financiranje

	Izhodiščna vrednost	V primeru odloga začetka ETS2
Nacionalno sofinanciranje (najmanj 25% ocenjene skupne vrednosti Načrta)	25%	
Neposredna dohodkovna podpora (največ 37,5% ocenjene skupne vrednosti Načrta)	0%	

Tehnična pomoč (največ 2,5% ocenjene skupne vrednosti Načrta)	2,5%	
Sredstva iz programov deljenega upravljanja, prerazporejena v Načrt	0%	0%
Sredstva v okviru InvestEU (največ 4% ocenjene skupne vrednosti Načrta)	0%	0%
Sredstva, prerazporejena v programe deljenega upravljanja (največ 15% ocenjene skupne vrednosti Načrta)		

3 ANALIZA IN VPLIV

3.1 Opis pričakovanega vpliva komponent

3.1.1 Energetska učinkovitost

3.1.1.1 Celoten Načrt

Gledati 3.1.1.2

3.1.1.2 Stavbni sektor

Pričakovani prihranki pri letni rabi končne energije (kazalnik 17) so: 68 GWh/leto – gre za letne prihranke energije, ko bodo izvedeni vsi ukrepi programa. Večji del prihrankov bo doseženih z izvajanjem Naložbe 1, kjer bo doseženih nekaj več kot 77 % vseh navedenih prihrankov, v okviru naložbe 2 nekaj manj kot 18 % prihrankov in v okviru naložbe 3 pa 5 % vseh prihrankov energije končne energije.

V prvih treh letih izvedeni projekti bodo k navedenih prihrankom prispevali 20 %, projekti izvedeni v nadaljnjih treh in pol letih pa 80 %. Dinamika se med naložbami nekoliko razlikuje.

3.1.1.3 Prevozni sektor

V prevoznem sektorju ne pričakujemo vpliva na energetska učinkovitost

3.1.2 Prenova stavb

3.1.2.1 Celoten Načrt

Gledati 3.1.2.2.

3.1.2.2 Stavbni sektor

Pričakovana skupna tlorisna površina stavb, ki bodo energetska prenovljene (kazalnik 7), bo po izvedbi celotnega programa znašala: 787 097 m². To bo doseženo zlasti z izvajanjem Naložbe 1, kjer je pričakovati 628.000 m² prenovljenih površin oz. 80 % skupnega učinka – vse z izvajanjem projektov tipa (A). Z izvajanjem Naložbe 2 pa bo doseženega 20 % predvidenega skupnega učinka oz. prenovljenih približno 159.000 m² površin, k temu bodo energetske prenove javnih stanovanj (izvajanje projektov tipa 2 (A) in (B)) predvidoma prispevale 14 odstotnih točk, podpora energetske revnim gospodinjstvom v skupnih projektih VVS (izvajanje projektov tipa (C)) bo prispevala 5 odstotnih točk in energetska prenova energetska najmanj učinkovitih večstanovanjskih stavb (izvajanje projektov tipa (F)) pa nadaljnji 2 odstotni točki. Kot je pojasnjeno v poglavju 3.1.1 v opisu metodologije, upoštevamo samo prenovljene površine pri prejemnikih spodbud iz sredstev SCF. Prav tam je tudi pojasnjeno, da so v tej oceni upoštevane površine, na katerih se bodo izvedli ukrepi URE na ovoj stavbe, ne pa tudi stanovanjske površine gospodinjstev, ki bodo izvedla ukrepe samo na sistemih ogrevanja ali se vključila v energetske skupnosti.

Pričakovana zmogljivost zamenjanih instalacij z učinkovitimi napravami, ki izkoriščajo OVE, oz. izgradnja novih naprav OVE za proizvodnjo energije v energetskih skupnostih (kazalnik 8): bo po izvedbi celotnega programa znašala približno 15,7 MW. To bo doseženo zlasti z izvajanjem Naložbe 1 in sicer 45% skupnega učinka oz. okrog 7,1 MW zmogljivosti naprav, ki izkoriščajo OVE, Naložbe

2 s 31 % skupnega učinka oz. okrog 4,8 MW zmogljivosti ter Naložbe 3 s 24 % oz. 3,7 MW zmogljivostmi OVE. Pri čemer gre v primeru naložb 1 in 2 za toplotno moč naprav, pri Naložbi 3 pa po pričakovanjih zlasti za zmogljivosti za proizvodnjo električne energije. K učinku prispevajo v okviru Naložbe 1 projekti tipa (B) in (C), torej zamenjava sistemov ogrevanja s kotli na pelete ali toplotnimi črpalkami v enostanovanjskih ali dvostanovanjskih stavbah, v okviru Naložbe 2 pa projekti tipov (D) in (E), kjer gre za vgradnjo teh tehnologij v skupnih kotlovnica VSS. K učinkom Naložbe 3 prispevajo vsi podprti projekti, to bodo predvsem nove zmogljivosti za proizvodnjo električne energije, zlasti sončnih elektrarn.

3.1.2.3 Prevozni sektor

V prevoznem sektorju ne pričakujemo vpliva na prenovo stavb

3.1.3 Nič-emisijska mobilnost

3.1.3.1 Celoten Načrt

Gledati 3.1.3.3

3.1.3.2 Stavbni sektor

V stavbnem sektorju ne pričakujemo vpliva na nič-emisijsko mobilnost

3.1.3.3 Prevozni sektor

Kvantitativni cilj: z uvedbo prevozov na klic se bo, na območju kjer ob le to uvedeno, za povprečno 30% povečala dostopnost do JPP glede na podatke prikazane v poročilu ciljnega raziskovalnega projekta V6-2251, kar bo prikazano s GIS analizo pokrivanja območja prevozov na klic preko sloja, ki prikazuje dostopnost do postajališč JPP s primerno frekvenco prevozov. Po uvedbi prevozov na klic z 225 enotami v tretjem letu izvajanja ukrepov se bo število prevozno revnih zmanjšalo za najmanj 20.000 na celotnem območju RS.

3.1.4 Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov

3.1.4.1 Celoten Načrt

Gledati spodnji dve škatlici.

3.1.4.2 Stavbni sektor

Pričakovano zmanjšanje letnih emisij TGP je: 9,6 ktCO_{2e}, od tega se bodo za 8,8 kt CO_{2e} zmanjšale neposredne emisije v gospodinjstvih (Kazalnik 12) (kot rezultat naložb 1 in 2), za 0,8 ktCO_{2e} pa posredne emisije iz rabe električne energije (kot rezultat proizvedene električne energije v okviru naložbe 3).

Zmanjšanje neposrednih emisij za 8,8 kt CO₂e predstavlja 16,8 % glede na ocenjene izhodiščne emisije energetske revnih gospodinjstev v letu 2022⁴⁴. V prvih treh letih izvajanja programa se bodo te emisije zmanjšale za 4,9 % glede na izhodišče, v naslednjih treh letih in pol pa za 11,9 % glede na referenčno raven v letu 2022. V prvih treh letih bo torej doseženega manj kot tretjina učinka programa, v zadnjih treh letih in pol pa več kot dve tretjini.

Zmanjšanje emisij TGP bo doseženo zlasti z izvajanjem Naložbe 1, s čimer se bodo emisije zmanjšale za 6,9 ktCO₂e, kar je nekaj manj kot 72 % skupnega zmanjšanja emisij, od tega največ z izvajanjem projektov tipa (A), kar prispeva 61 odstotnih točk, tipa (B) 7,9 odstotne točke in tipa (C) 2,8 odstotne točke⁴⁵. Z izvajanje Naložbe 2 se bo emisije zmanjšale za 1,9 ktCO₂e, kar je manj kot 20 % skupnega zmanjšanja, z izvajanjem Naložbe 3 pa za okrog 0,8 ktCO₂e, kar je okrog 8,6 % skupnega zmanjšanja emisij TGP. Pri Naložbi 3 gre za zmanjšanje posrednih emisij v sektorju oskrbe z energijo.

3.1.4.3 Prevozni sektor

Prevozi na klic

Pričakovano letno zmanjšanje emisij TGP na vozilo je 12.170 kg CO₂.

Spodaj navajamo uporabljene vhodne podatke in predpostavke:

- Povprečna dolžina poti = 5-7 km (vir: Kagho et al., 2021⁴⁶; gledano tudi povprečje razdalj med občinskimi središči in pripadajočimi vasi na podlagi spletnega zemljevida)
- Povprečno trajanje vožnje: 10-15 minut (vzamemo 15 zaradi ustavljanja)
- V 16 urah lahko kombi opravi maksimalno 64 voženj – zaradi praznih voženj in varnostnih rezerv vzamemo 2 vožnji na uro oz. 32 voženj na dan.
- Povprečno število potnikov v DRT kombiju = 2,5 → na dan: 80 potnikov
- % potnikov, ki bi sicer potovali z osebnim vozilom (lasten avto / namenski prevoz sorodnika ali soseda / taksi – alternative so kolo ali, da poti ne opravi): 80% = 64 potnikov
- 64 * 6 km = 384 potniških kilometrov na kombi

Prihranjeni potniški kilometri: 384 km na kombi na dan.

- Emisije osebnih vozil, ki jih e-kombi nadomesti: 70.725 g CO₂
 - CO₂ emisije za vsa osebna vozila (brez emisij CO₂ iz biogoriv): 3.428 kt CO₂⁴⁷
 - Število prevoženih kilometrov za vsa osebna vozila: 18.613 M km
 - Povprečne specifične emisije CO₂ (gCO₂/km): 184,2
- Emisije e-vozila: 6.000 g CO₂
 - Poraba e-kombija: v povprečju 0,25 kWh/km
 - Emisijski faktor elektrike za Slovenijo: 120 g/kWh
 - Prevoženi km: 200 km

⁴⁴ V letu 2022 so znašale emisije iz rabe energije vseh gospodinjstev v Sloveniji 729 kt CO₂e, vir: CTR2024. Proporcionalne emisije energetske revnih gospodinjstev glede na njihov delež v številu gospodinjstev so ocenjene na 52 kt CO₂e.

⁴⁵ Prihranki pri vgradnji toplotnih črpalk so nižji kot pri vgradnji KNLB, kljub podobnemu v oceni upoštevanem številu projektov, ker predpostavljamo, da se bo TC vgrajevalo samo v stavbe z nizko specifično rabo energije in ker so v oceni upoštevane tudi posredne emisije rabe električne energije.

⁴⁶

https://www.researchgate.net/publication/354101748_Demand_Responsive_Transit_Simulation_of_Wayne_County_Michigan

⁴⁷ ARSO: evidence emisij

Prihranki emisij CO₂ na vozilo na dan: 64.725 g CO₂

Prihranki emisij CO₂ na vozilo na leto: 21.581 kg CO₂

- Enako število voženj na delovne dni in sobote; pol manj voženj na praznike in nedelje. V letu je cc. 240 delovnih dni (brez praznikov), 52 sobot, 52 nedelj in 11 praznikov (tj. dela prostih dni).

Prihranke pomnožimo z 14 v 2027 (skladno z načrtom začetka izvajanja 14 enot *do konca* leta 2026), s 47 za leto 2028 ter s 240 za vsa nadaljnja leta. Skupaj torej za čas trajanja Načrta dobimo oceno **zmanjšanja CO₂ v višini 22,03 kt.**

Gre za konzervativno oceno, saj s ponudbo prevoza do večjih JPP postajališč omogočiš tudi nadaljnjo pot z JPP.

3.2 Projekcije vpliva načrtovanih ukrepov in naložb

3.2.1 Opis metodologije, uporabljene v ocenah

Ocena učinkov prihrankov končne energije (kazalnik 17 po uredbi) je pripravljena na podlagi modelskih ocen, ki temeljijo strokovnih podlagah za SNP. Predpostavljeni so prihranki med 60 in 100 kWh/kWh na enoto sanirane površine.. Izračuni slonijo na Pravilniku o metodah za določanje prihrankov energije, kot se uporabljajo za ocenjevanje doseženih prihrankov, skladno z 8. členom EED. Predpostavke po naložbah so naslednje:

- Naložba 1. Predpostavljeno je, da bo pri projektih tipa (A) doseženega 77 kWh/m²/leto prihranka energije na enoto tlorisne površine oz. 6100 kWh/leto na gospodinjstvo. Ocena temelji na strokovnih podlagah za NEPN⁴⁸ oz. metodologiji Tabula⁴⁹. Za projekte tipa (B) je predpostavljen povprečen prihranek končne energije na gospodinjstvo 2857 kWh/leto, za projekte tipa (C) pa 6900 kWh/leto. Obe oceni sta pripravljene na podlagi metod in priporočenih parametrov iz zgoraj navedenega pravilnika⁵⁰ ter predpostavk o velikosti naprav, ogrevane površine idr., kot so podane v opisu stroškov.
- Naložba 2. Predpostavljeno je, da bo pri projektih tipa (A) in (C) doseženega 54 kWh/m²/leto prihranka končne energije na enoto tlorisne površine oz. 2480 kWh/leto na gospodinjstvo. Prihranek je manjši, kot pri naložbi 1, saj gre za prenove v večstanovanjskih stavbah, kjer tlorisne površine stanovanj manjše kot pri v eno ali dvo stanovanjskih stavbah, manjši pa so tudi specifični prihranki, saj je izhodiščna specifična raba energije v VSS manjša. Ocena prihrankov temelji na strokovnih podlagah za NEPN⁵¹. Pri projektih tipa (B) je predpostavljeno, da bo dosežen prihranek končne energije na enoto tlorisne površine 34 kWh/m²/leto oz. na gospodinjstvo 2222 kWh/leto. Ocena temelji na metodologiji Tabula⁵² in analizi že izvedenih projektov v okviru razpisov Eko sklada. Za projekte tipa (D) je ocenjen prihranek končne energije 3488 EUR/leto na gospodinjstvo.
- Naložba 3. Prihranek KE je izračunan skladno z metodologijo za tovrstne ukrepe iz navedenega pravilnika⁵³.

V oceni pričakovane skupne tlorisne površine stavb (kazalnik 7 po uredbi), ki bo energetska prenovljena, so upoštevane ogrevane površine stanovanj, na katerih je predvidena energetska prenova ovoja stavb. Predpostavke so po naložbah naslednje:

- Naložba 1. Za projekte tipa (A), izvedbo (več ukrepov URE, tudi v kombinaciji z ukrepi OVE) je predpostavljena povprečna tlorisna površina pri prenovi 80 m² na gospodinjstvo, število gospodinjstev pa 7850. V oceni niso vključeni projekti, kadar gre samo izboljšanja energetske učinkovitosti ogrevalnih sistemov, torej projekti tipov (B) vgradnja kotla na lesno biomaso/pelete ali (C) toplotne črpalke.
- Naložba 2. Pri tej naložbi upoštevamo povprečno tlorisno površino pri prenovi 52 m² na gospodinjstvo. Ocena temelji na povprečni površini javnih najemnih stanovanj, vir SURS. Predpostavljeno število gospodinjstev, kjer bo prenova izvedena, je za projekte tipa (A) 120 gospodinjstev, (B) 1950 gospodinjstev, za projekte tipa (C) 720 gospodinjstev, pri projektih tipa (F) pa 276 gospodinjstev. Tudi pri projektih tipa (F) je v oceno všteta samo stanovanjska površina energetske revnih in ranljivih gospodinjstev, ki bodo prejeli subvencijo in sicer so eno prenovljeno večstanovanjsko stavbo upoštevana v povprečju 3 energetske revna in ranljiva gospodinjstva od dvajsetih gospodinjstev v stavbi, kar je približno dvakrat več od 7,2-ostotnega deleža energetske revnih gospodinjstev. V oceni niso površine pri projektih

⁴⁸ Strokovne podlage, končno poročilo Posodobitev Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta, IJS et al. 2024 in podporni modeli.

⁴⁹ Potenciali za zmanjšanje emisij do leta 2050 in srednjeročni izzivi, Stavbe, IJS, projekt LIFE Podnebna pot 2050, Poročilo C1.1, Zvezek 2.

⁵⁰ Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije, Uradni list RS, št. 57/21.

⁵¹ Strokovne podlage, končno poročilo Posodobitev Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta, IJS et al. 2024.

⁵² Potenciali za zmanjšanje emisij do leta 2050 in srednjeročni izzivi, Stavbe, IJS, projekt LIFE Podnebna pot 2050, Poročilo C1.1, Zvezek 2.

⁵³ Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije, Uradni list RS, št. 57/21.

tipa (D) in (E), kjer samo za izboljšanje energetske učinkovitosti oz. razogljičenje ogrevalnih sistemov, ne pa za energetske prenove ovoj stavb.

- Naložba 3. V oceni prenovljenih površin niso všteti učinki vključevanja energetske revnih in ranljivih v energetske skupnosti.

Ločeno se bo spremljalo tudi kazalnik 5, skupno tlorisna površina stavb, ki bodo celovito energetske prenovljene.

V oceni pričakovane zmogljivosti instalacij, ki izkoriščajo OVE (kazalnik 9), so upoštevani naslednji ukrepi:

- Naložba 1 (B) in (C). Upoštevana je vgradnja 470 kotlov na lesno biomaso, povprečne moči 10 kW na gospodinjstvo, in 390 toplotnih črpalk, povprečne moči 6 kW na gospodinjstvo.
- Naložba 2 (E). Upoštevano je 520 spodbujenih energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v skupnih projektih vgradnje toplotne črpalke (TČ) v skupnih sistemih ogrevanja v VSS – kot proporcionalen delež instaliranih zmogljivosti na gospodinjstvo v skupnem sistemu ogrevanja je upoštevanih 3,3 kW instalirane moči TČ.
- Naložba 2 (D). Upoštevano je 540 spodbujenih energetske revnih in ranljivih gospodinjstev v skupnih projektih vgradnje kotla na pelete v skupnih sistemih ogrevanja v VSS – kot proporcionalen delež instaliranih zmogljivosti na gospodinjstvo v skupnem sistemu ogrevanja je upoštevanih 5,8 kW instalirane moči novega kotla.
- Naložba 3. Upoštevani so zmogljivosti OVE, ki bodo pri izgradnji skupnostnih sončnih elektrarn (SE) pripadale energetske revnim gospodinjstvom. Pri projektih tipa (A) gre za 1460 spodbujenih gospodinjstev, ki se ne ogrevajo s toplotno črpalko (TČ), in jim bosta pripadala 2 kW skupnostne SE. Pri projektih tipa (B) pa gre za 170 spodbujenih gospodinjstev, ki se ogrevajo s pomočjo TČ, in jim bo pripadalo 4,8 kW skupnostne SE.

Izhodiščnih emisij energetske revnih gospodinjstev se ne spremlja statistično, ocenjeni so kot delež v skupnih emisijah gospodinjstev, sorazmeren z deležem energetske revnih gospodinjstev. V ocenah emisij v izhodiščnem letu so upoštevane samo neposredne emisije pri energetske revnih gospodinjstvih, torej emisije iz ogrevanja, pri oceni odstotka zmanjšanja glede na izhodiščno leto pa samo učinke Naložb 1 in 2, ki te emisije zmanjšujejo.

Pri oceni zmanjšanja emisij TGP (kazalnik 12) so prihranki toplotne energije pomnoženi s povprečnim specifičnimi emisijam gospodinjstev za namene ogrevanja v letu 2023. Pri oceni učinka je predpostavljeno, da bo najmanj polovico investicijskih podpor namenjenih gospodinjstvom, ki za ogrevanje uporabljajo fosilna goriva polovica pa takih, ki že uporabljajo nizkoogljične vire energije, kar pomeni v povprečju 0,12 kg CO₂e/kWh, povprečne specifične emisije iz rabe fosilnih goriv za ogrevanje gospodinjstev v Sloveniji v letu 2022 so znašale 0,243 kg CO₂e/kWh,

Ocena prihrankov emisij, doseženih s skupnostnimi sončnimi elektrarnami predstavlja prihranke posrednih emisij za proizvodnjo električne energije. Pri proizvodni električne energije so prihranki energije množeni s faktorjem 0,234 kg CO₂e/kWh⁵⁴. Zmanjšanje posrednih emisij je vključeno skupno zmanjšanje emisij v povzetku.

Pri oceni zmanjšanja števila energetske revnih gospodinjstev (kazalnik 11) so upoštevani projekti energetske sanacije stavb in vgradnje sistemov ogrevanja na OVE, razen projektov tipa (B) v okviru naložbe 2. Naložba 3, vključevanje v energetske skupnosti, bodo energetske ranljivim sicer koristili, ne bodo pa v celoti odpravili energetske revščine v posameznem gospodinjstvu, saj je večji del stroškov za energijo v gospodinjstvih predstavlja stroški za ogrevanje in ne za električno energijo, ki jo bo gospodinjstvo prejelo iz skupnostne elektrarne. Kot izhodišče je upoštevano število energetske revnih gospodinjstev v letu 2023. Učinek na zmanjšanje števila energetske revnih bo manjši, v kolikor bo del sredstev usmerjen k širši skupini energetske ranljivih, ki niso energetske revni, a se bo po drugi strani povečalo število gospodinjstev, ki jim bo ukrep koristil.

⁵⁴ Izpusti CO₂/TGP na enoto električne energije in daljinske toplote, IJS CEU, <https://ceu.ijs.si/izpusti-co2-tgp-na-enoto-elektricne-energije/>

4 KOMPLEMENTARNOST IN IZVAJANJE NAČRTA

4.1. Spremljanje in izvajanje Načrta

Organi, vključeni v izvajanje socialnega načrta za podnebje (besedilo in razpredelnica z vlogami v vsakem stolpcu)

- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj – omejena koordinacijska vloga (niso vključeni v finančne tokove, pripravo javnih razpisov ali njihova potrjevanja) – skrbijo, da so podatki vneseni v SFC, prisotnost na sestankih; odgovoren za razvoj informacijske podpore, pri katerem sodeluje z organom, pristojnim za izvajanje ter Ministrstvom za finance (MF)
- Urad za nadzor proračuna – revizijski organ
- MOPE:
 - (i) Organ, pristojen za izvajanje – načrtovanje ukrepov in naložb, odločanje o podpori programom, ki jih bodo izvajali (krovni) upravičenci in drugim instrumentom dodeljevanja, spremljanje, nadzor, preverjanje ipd.)
 - (ii) Organ za podpis izjav o upravljanju, priloženih zahtevkom za plačilo

MF – Sektor za upravljanje s sredstvi EU: priprava zahtevkov za izplačilo iz proračuna EU, certifikacija izdatkov ipd.

V vlogi t.i. krovnih upravičencev bodo pravne osebe javnega in zasebnega prava (predvidoma Eko sklad, javni sklad, Borzen d.d., DUJPP d.d., FURS, organ v sestavi Ministrstva za finance idr.).

Organ, pristojen za izvajanje, bo pripravil Opis sistema upravljanja in nadzora, ki bo podrobneje opredeljeval naloge in pristojnosti organov, vključenih v sistem izvajanja, vključno s kontrolnimi mehanizmi, ki bodo omogočili zaščito finančnih interesov EU.

4.2. Skladnost z drugimi iniciativami

Skladnost načrta z NEPN

Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije vsebuje tudi cilj na področju energetske revščine (skladen z Akcijskim načrtom za zmanjševanje energetske revščine). Cilj na področju energetske revščine do leta 2030 je zmanjšanje deleža energetske revnih gospodinjstev do vrednosti največ med 3,8 in 4,6 %. Cilj je skladen s kazalnikom, uporabljenim za izračun deleža energetske revnih. Za njegovo doseganje je treba zagotoviti tudi dejavno zmanjševanje in preprečevanje energetske revščine v okviru komplementarnih politik: razvojne, plačne, zaposlitvene, davčne, stanovanjske, socialne in drugih pomembnih politik.

Drugi cilj na področju energetske revščine do leta 2030 je izvedba naložb na področju učinkovite rabe energije (URE) in rabe obnovljivih virov (OVE) v najmanj 8000 energetske revnih gospodinjstvih. Z izvajanjem načrta SNP je ocenjeno, da bo skupaj izvedenih naložb oz. projektov več kot 15 500 oz. izvedenih projektov v 15 500 gospodinjstvih.

Tretji cilj na področju energetske revščine do leta 2030 izhaja iz 8. člena prenovljene Direktive o energetske učinkovitosti. V skladu z njim je ciljni kumulativni prihranek energije, ki ga je treba doseči v energetske revnih gospodinjstvih v obdobju 2021–2030, ocenjen na 573 GWh. Prihranki doseženi v Socialno podnebnem načrtu so ocenjeni na 258 GWh, skupaj je predvidenih prihrankov v obdobju

2025-2030 404 GWh, prihranki doseženi pred 2025 pa so 189 GWh. Skupaj bo predvidoma cilj zastavljen v NEPN tako dosežen in celo nekoliko presežen.

Socialni načrt za podnebje torej prispeva k ciljem NEPN in je z njim tudi usklajen.

Skladnost Socialnega načrta za podnebje z Evropskim stebrm socialnih pravic

Socialni načrt za podnebje je zasnovan skladno z načeli evropskega stebra socialnih pravic, zlasti s ciljem zagotavljanja pravičnega, vključujočega in dostopnega zelenega prehoda. Poseben poudarek je namenjen uresničevanju načela št. 20 o pravici do dostopa do osnovnih storitev, kot sta energija in prevoz, kar se odraža predvsem v ukrepih za izboljšanje energetske učinkovitosti domov ter vpeljavi cenovno dostopnega in trajnostnega prevoza. Načrt sledi tudi načeloma št. 11 - pravica otrok do zaščite pred revščino in št. 19 - dostop do ustreznih stanovanj, pri čemer ukrepi, kot sta podpora energetske ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah ter vključevanje teh gospodinjstev v energetske skupnosti, neposredno prispevajo k preprečevanju energetske izključenosti in povečujejo socialno vključenost.

Uresničevanje Akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic je vključeno tudi prek prispevka k cilju zmanjšanja števila oseb, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. Ukrepi socialnega podnebne načrta, ki ciljajo na prejemnike denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka in otroškega dodatka, so usmerjeni v zmanjševanje stroškov bivanja in mobilnosti, kar posredno krepi njihovo socialno in ekonomsko stabilnost ter prispeva k večji socialni koheziji.

Skladnost z Direktivo (EU) 2023/1791 o energetske učinkovitosti

Socialni podnebni načrt je skladen z Direktivo: sledi načelu »energetska učinkovitost na prvem mestu« (načelo upošteva energetske svetovalec pri izboru ukrepov v okviru celovite prenove domov pri naložbah C1.I1 in C1.I2); daje prednost ljudem v energetske revščini (gre za glavno ciljno skupino ukrepov in naložb v okviru SNP) ter prispeva k doseganju ciljnih vrednosti prihrankov energije.

4.3. Komplementarnost financiranja

Načrt za okrevanje in odpornost (NOO)

Socialni podnebni načrt se smiselno dopolnjuje z ukrepi, predvidenimi v okviru Načrta za okrevanje in odpornost, saj oba naslavljata izzive zelenega prehoda in socialne odpornosti prebivalstva. Medtem, ko se investicije NOO osredotočajo na gospodarstvo (ukrepi URE in OVE, krožno gospodarstvo) in javni sektor (trajnostna prenova stavb v javni lasti), se SNP osredotoča na ranljive skupine prebivalstva. Na področju mobilnosti NOO predvideva predvsem investicije v nadgradnjo železniškega omrežja (komponenta C1 K4), SNP pa v cestni javni potniški promet. V okviru NOO se načrtuje tudi postavitve polnilnih mest za alternativna goriva, kar dobro dopolnjuje ukrep subvencij električnih vozil za prevozno revne v okviru SNP.

Kohezijska sredstva

Socialni podnebni načrt je tesno povezan s kohezijskimi sredstvi EU, ki so namenjene zmanjševanju regionalnih razlik ter spodbujanju trajnostnega razvoja in socialne vključenosti. Kohezijska sredstva podpirajo naložbe v energetske učinkovitost in obnovljive vire energije (Prednostna naloga 3) ter trajnostno mobilnost (Prednostna naloga 4). Financirani ukrepi med drugim vključujejo finančne spodbude podjetjem, samostojnim podjetnikom in zadrugam za daljinske sisteme ogrevanja in hlajenja na OVE ter za nove naprave za proizvodnjo elektriko iz sončne ali vetrne energije. SNP se po drugi strani na področju URE in OVE osredotoča na posameznike in gospodinjstva. Na področju

mobilitnosti se iz kohezijskih sredstev financira tudi infrastruktura za mikro mobilnost, tj. za pešce in kolesarje, kar dopolnjuje ukrepe v prevoznem sektorju SNP.

Državni proračun

Načrt je komplementaren z nacionalnimi projekti, ki se financirajo neposredno iz državnega proračuna, kot so investicije v obnovo in gradnjo novih javnih najemnih stanovanj (zagotovljenih 100 milijonov EUR na leto na podlagi Zakona o financiranju in spodbujanju gradnje javnih najemnih stanovanj), javni potniški promet in programi socialnega varstva. Konkretno, medtem ko gradnja novih javnih stanovanj povečuje dostopnost do primernih bivalnih pogojev, SNP omogoča, da obstoječa stanovanja postanejo energetske učinkovitejša in bolj dostopna za ranljive skupine, kar krepi sinergijo med javnimi investicijami in ciljno usmerjenimi socialnimi ukrepi. Na področju mobilnosti, državni proračun financira gospodarsko javno službo javni potniški promet, tj. javni linijski prevoz potnikov (razen javnega linijskega prevoza v mestnem prometu in posebnega linijskega prevoza), SNP pa uvaja pilotni ukrep prevozov na klic za dopolnitev JPP na ruralnih območjih. Na področju socialnega varstva SNP dopolnjuje izdatke državnega proračuna za denarno socialno pomoč osebam z nizkimi dohodki z namenskimi sredstvi za naložbe, ki bodo blažile morebitne višje cene goriv za ogrevanje in prevoz v okviru ETS2 (naložbe v energetske prenove domov v okviru C1.I1 in C1.I2 ter vavčerji za energetske učinkovitost in trajnostno mobilnost).

Sklad za podnebne spremembe

Sklad za podnebne spremembe (v nadaljevanju: Podnebni sklad) je proračunski sklad v okviru državnega proračuna, katerega namen je sofinanciranje izvedbe ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje (182. člen ZVO-2). Viri financiranja Podnebnega sklada so prihodki, ustvarjeni s prodajo emisijskih kuponov na dražbah.

Iz Podnebnega sklada se financira več ukrepov in naložb, ki so komplementarni ukrepom in naložbam v Načrtu: na področju stavb gre predvsem za nepovratne finančne spodbude za naložbe v večjo energijsko učinkovitost stavb in rabo obnovljivih virov energije za gospodinjstva, ki niso energetske revna. Za energetske revna gospodinjstva komplementarni ukrepi niso predvideni, saj se omenjeno ciljno skupino v okviru dotičnega Načrta obravnava celostno – 100% subvencije za naložbe, skupaj z vavčerji – kar pomeni, da ni vrzeli, ki bi jo dodatno pokrivali iz Podnebnega sklada.

Na področju prevozne revščine in ranljivosti je prostora za komplementarnost več, saj gre za pojav, ki ni odvisen zgolj od lastnega premoženja, pač pa tudi od bližine in razpoložljivosti javnega prevoza ter drugih storitev in infrastrukture, ki omogočajo dostop do ključnih storitev in dejavnosti. V tem kontekstu se iz Podnebnega sklada financira izgradnja kolesarskih poti, širitev sistema izposoje javnih koles, subvencije za električna kolesa in električna osebna vozila, mehke ukrepe trajnostne mobilnosti (izobraževanje in ozaveščanje javnosti) ter izgradnjo površin za pešce.

Za ciljno skupino energetske in prevozne ranljivih mikro podjetij prav tako obstajajo nepovratne finančne spodbude, ki jih financira Podnebni sklad. Med drugim so to subvencije za nakup električnih vozil in zasebno polnilno infrastrukturo ter subvencije za naložbe v energetske učinkovitost podjetij.

Občinski viri

Na lokalni ravni Socialni podnebni načrt dopolnjuje ukrepe občin, ki že danes vlagajo v trajnostni promet, energetske prenove javnih stavb, lokalne energetske skupnosti in socialne programe. Najmočnejša komplementarnost je na področju trajnostne mobilnosti otrok: občine so pristojne za osnovnošolske šolske prevoze (skladno z Zakonom o osnovni šoli), medtem pa prevozi na klic, ki jih uvaja SNP, omogočajo šolarjem prevoze na obšolske dejavnosti.

4.4. Geografske posebnosti

Vezano na geografske posebnosti Slovenija sicer nima otokov ali drugih ozemelj, ima pa podeželska območja, katerim socialni načrt za podnebje namenja posebno pozornost.

Vrednostno največji del ukrepov prevoznega sektorja predstavljajo prevozi na klic (*gledati poglavje 2.2.2.1*) – ti so namenjeni prevozno revnim in ranljivim posameznikom, ki pa po definiciji zajemajo zlasti tiste, ki živijo na podeželju, saj je tam trenutno JPP nezadovoljiv. Dopolnitev JPP s prevozi na klic bo torej ciljala ravno te posameznike, ki živijo na ruralnih območjih.

Ciljna skupina ukrepov v stavbnem sektorju so sicer vsa energetska revna in ranljiva gospodinjstva, ne glede na kraj bivanja, bo pa posebna pozornost namenjena temu, da so gospodinjstva na odročnih območjih tudi informirana o spodbudah, ki so jim na voljo – to bomo dosegli zlasti s pomočjo neformalne mreže za informiranje (*gledati poglavje 2.1.2.4*).

4.5. Preprečevanje korupcije, zlorab in konflikta interesov

Izvajanje SNP bo potekalo v skladu z nacionalno zakonodajo, ki določa ukrepe za preprečevanje goljufij, korupcije in nasprotja interesov. Kazenski zakonik Republike Slovenije opredeljuje relevantna kazniva dejanja, med njimi goljufijo, zlorabo uradnega položaja, oškodovanje javnih sredstev in korupcijo. Vsi javni uslužbenci ter institucije z javnimi pooblastili so dolžni prijaviti kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti.

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije določa pripravo načrtov integritete, uporabo protikorupcijskih klavzul v pogodbah javnega naročanja ter obveznost poročanja o premoženjskem stanju javnih uslužbencev. Poleg tega se za prijavo suma korupcije omogoča uporaba anonimnih spletnih obrazcev (prek KPK in MF).

Ključno vlogo pri zagotavljanju etičnega ravnanja javnih uslužbencev ima Kodeks etike javnih uslužbencev, ki določa standarde glede neodvisnosti, nasprotja interesov, sprejemanja daril ter ravnanja v primeru zaznanih nepravilnosti. Ob sklenitvi delovnega razmerja se javni uslužbenci z njim seznani in podpišejo izjavo o poznavanju vsebine. Prav tako velja Etični kodeks funkcionarjev in funkcionarjev v Vladi RS, ki določa dodatne smernice za etično ravnanje funkcionarjev.

Za izvajanje SNP bodo v nacionalni uredbi in razpisni dokumentaciji jasno določeni postopki ravnanja v primeru resnih napak, nepravilnosti ali goljufij. Vzpostavljen bo učinkovit sistem nadzora, ki vključuje redno poročanje, revizijsko sled, spremljanje korektivnih ukrepov ter vodenje registra nepravilnosti. Pristojna ministrstva bodo ob poročanju o doseganju ciljev SPN poročala tudi o ugotovljenih nepravilnostih in sumih goljufij.

Sodelovanje s preiskovalnimi organi in evropskimi institucijami (npr. OLAF) bo nadgrajeno in usmerjeno v izmenjavo informacij, izobraževanja ter uporabo skupnih opozorilnih znakov za zaznavanje goljufij. V Sloveniji že deluje medresorska delovna skupina za sodelovanje z OLAF-om, v kateri sodelujejo ključni organi, vključno s Komisijo za preprečevanje korupcije, Ministrstvom za finance, policijo in tožilstvom.

Za spremljanje in upravljanje SNP se uporablja informacijski sistem MFERAC, ki omogoča finančno spremljanje, zbiranje podatkov o končnih prejemnikih, izvajalcih, projektih in ukrepih. Za namene revizije in nadzora in za zagotovitev primerljivih informacij o porabi dodeljenih finančnih sredstev v zvezi z ukrepi in naložbami, ki se izvajajo v okviru načrta, se bo v elektronskem sistemu zbiralo, beležilo in shranjevale podatke, ki so opredeljeni v členu 21(d) Uredbe o SNP. Vnos podatkov bo potekalo decentralizirano, dostop pa bo urejen glede na pravice uporabnikov. Tako bo

zagotovljena sledljivost, nadzor nad izvajanjem ukrepov in porabo sredstev ter podlaga za poročanje Evropski komisiji.

Za varstvo osebnih podatkov se uporabljata Splošna uredba EU o varstvu podatkov (GDPR) in Zakon o varstvu osebnih podatkov. Redna usposabljanja, priprava internih navodil in jasna delitev odgovornosti bodo dodatno pripomogli k zmanjševanju tveganj pri izvajanju SNP.

4.6. Informiranje, komuniciranje in vidnost

Glavni kanal komuniciranja socialnega načrta za podnebje kot celote bo spletno mesto evropskasredstva.si – portal o evropskih sredstvih v Sloveniji. Ključni prednosti uporabe obstoječega spletišča sta lažja, hitrejša in bolj stroškovno učinkovita izvedba komunikacije Načrta ter poznavanje s strani splošne javnosti. V posebnem zavihku, namenjenem SSP, bodo objavljeni osnutek Načrta in končni Načrt, povezani ukrepi in naložbe ter podatki o izplačilih.

Osrednji namen **strategije komuniciranja** Socialnega sklada za podnebje v Sloveniji je zagotavljanje obveščenosti javnosti. Interno javnost, splošno javnost, strokovno javnost, (potencialne) upravičence, partnerje, medije in druge zainteresirane skupine bomo obveščali o možnostih, pogojih in načinu pridobivanja sredstev iz SSP ter o učinkih in rezultatih SSP v Sloveniji.

Cilji strategije komuniciranja:

- seznanjanje o priložnostih SSP,
- seznanjanje upravičencev z dolžnostmi, povezanimi s sofinanciranjem iz SSP,
- seznanjanje o učinkih SSP,
- zagotavljanje preglednosti in dostopa do celovitih ter jasnih informacij.

Za doseganje ciljnih skupin se bo uporabilo ustrezno mešanico medijev: poleg enotnega spletnega mesta še socialna omrežja (Instagram, Facebook, LinkedIn), mesečni novičnik ter sejmi (vključitev vsebin v sejme kohezijske politike), s čimer dosegamo tudi različne starostne skupine.

Več o informiranju in komuniciranju, vključno s predvidenimi sredstvi, v poglavju o tehnični pomoči. Informacije o informiranju in komuniciranju posameznih naložb in ukrepov so v pripadajočih poglavjih.